

tricta justícia. Per això no dubtem mereixeran l'aprovació de --
l'entitat que us honoreu en presidir, la qual esperem sabrà tro-
bar els mitjans necessaris per a què conjuntament amb les demés
entitats patronals a les que ens adrecem també avui, les facin -
adoptar per tot el comerç barceloní, en el més breu termini, doncs
la més petita dilació perjudicaria els bons propòsits que ens ani-
men a tots."

Pel que fa al ressò d'aquest escrit a la premsa, V. "El Diluvio"
del 12 de febrer de 1919; "La Publicidad" del 13 de febrer de --
1919, etc.

(525) "El Diluvio", 12 de febrer de 1919; "La Publicidad", 13 de febrer
de 1919.

(526) Les entitats econòmiques aconsellaven i recomanaven als patrons
que acceptessin els augments proposats, i pel que feia a la data
de partida per a les millores salarials, "admitir, en el consejo
y en la recomendación expresadas, por lo que afecta a la fecha -
de que se parte en las bases para determinar los sueldos sobre -
que conviene realizar los aumentos, la excepción de los que se -
hubieran hecho antes de junio de 1917 con carácter de generali--
dad y en atención al alza de los precios". Tal com plantejaven -
les bases del CADCI aquelles entitats recomanaven "encarecidamen-
te" l'acompliment estricte de la legislació reguladora de les re-
lacions del treball i consideraven la creació de comissions mix-
tes conciliadores com a "procedimiento aceptable para resolver -
las dificultades que pueda presentar la aplicación de los aumen-
tos a los diversos casos que la realidad ofrece, así como para
todo lo relativo a las demás bases".- "La Publicidad", 9 de març
de 1919; "El Diluvio", 8 de març de 1919.

(527) "La Publicidad", 10 de març del 1919; "El Diluvio", 11 de març -
de 1919. V. també el manifest A los dependientes de escritorio,
signat per una Comissió d'aquest ram que denunciava les seves con-
dicions de treball i remarcava la necessitat de constituir "una
masa compacta, afiliada con la federación del Trabajo", amb el -
que "hariamos como los obreros manuales, nos impondríamos y nues-
tra voluntad tendrían que acatarla los patronos a la fuerza", pu-
blicat a "La Lucha" del 12 de març de 1919.

(528) "Acció", setembre 1919, p. 10. En alguns casos les bases del Cen-
tre foren ateses. Així, el CADCI palesaria la seva "complacencia
hacia las casas comerciales que han mejorado los sueldos de sus -

dependientes, superiormenté a lo establecido en las bases presentadas por el Centre y aprobadas por las entidades económicas" ("El Diluvio" del 13 de març de 1919). La dependència de la casa Adolf Soldevila, per exemple, feia públic el seu reconeixement - al seu patró "por haber aceptado espontaneamente y en toda su integridad las bases sobre aumentos de sueldo presentadas por el -- CADCÍ, las que rigen en dicho establecimiento a partir del corriere mes" ("El Diluvio", 15 de març de 1919). El resultat global -- tanmateix fóra més aviat decepcionant. Així ho reconeixeria el mateix Centre un any més tard en una declaració pública, arran --- d'uns augments anunciats per la Federació de Fabricants de Filats i Teixits per als dependents dels seus despatxos i magatzems a - partir del primer de gener de 1920. "El Centro, en esta ocasión - quiere recordar la decepción sufrida en el mes de marzo -de l'any anterior- con motivo de presentar a los patronos unas bases de me- jorar, aprobadas sin discusión por todas las Corporaciones econó- micas, cuya característica era su modestia; a pesar de esta y el aval de aquellas entidades patronales solo fueron aceptadas di-- chas bases por un tanto por ciento muy reducido de patronos".- "El Diluvio", 4 de gener de 1920. Recordem també les paraules de Cambó sobre les demandes dels dependents, a la seva conferència del 31 d'octubre de 1919 al Palau de la Música Catalana (V. la no- ta 25 d'aquest capítol).

(529) V., més amunt, p. 451-452 i 472 .

(530) V., supra, p. 451-2.

(531) "Acció" d'octubre de 1919, p. 7.

(532) BALCELLS; A.- El Sindicalisme a Barcelona (1916-1923), p. 89.

(533) "Acció", setembre 1919, p. 10. Pel que fa a la Comissió Mixta del Treball a Catalunya, creada oficialment pel Real Decret esmentat del 11 d'octubre de 1919, V. "La Publicidad" del 10 d'octubre de 1919; "La Publicidad", 12 d'octubre de 1919; "La Publicidad", 15 d'octubre de 1919; "La Publicidad", 26 d'octubre de 1919. Igualment, es reorganitzaria l'Institut de Reformes Socials en aquestes dates. V. "La Publicidad" del 16 i del 17 d'octubre de 1919. Segons el cens laboral, patronal i obrer confeccionat d'acord -- amb el Real Decret esmentat, els patrons del ram del comerç suma- ven 12.652 i els treballadors 12.018, sense comptar els menors -

de 19 anys. V. BALCELLS, A.- op. cit., p. 110.

- (534) "Esmentem després -indicava "Acció" d'octubre de 1919, p. 6- les dificultats que determinats elements patronals oposaven a l'aprovació de la llei de Jornada mercantil i les combinacions a què -- més tard recorregueren per a aconseguir es decretessin excepcions -la dels confiters i pastissers de Barcelona, per exemple- que de tant injusta i arbitrària l'ha tingut d'anul·lar recentment el Ministeri de la Governació" V. també, "La Publicidad" del 1 de setembre de 1919. La Unió Ultramarina fóra una de les entitats que es destacaria en la lluita per l'aplicació de la llei en el seu ram. V. així, "El Diluvio" del 4 de juny de 1919, "El Diluvio" -- del 21 de juny de 1919 "El Diluvio" del 14 de juliol de 1919.
- (535) "Acció" d'octubre de 1919, p. 6, remarcava així com els qui havien protestat de la promulgació de la llei de la jornada mercantil, "que van procurar evadir-ne el compliment i que miren d' infringir-la tant com poden, costum en ells innata, ja que el propi succeí i, per mica de tolerància que hi hagi, esdevé encara, amb la llei de descans dominical i les demés poques disposicions que reglamenten el treball de la dependència", eren "els mateixos que avui s'erigeixen en els més fermes defensors de la llei de Jornada mercantil. I tingui's en compte diuen, els dependents, que aquesta llei no pot constituir la màxima aspiració de la classe quant a duració de jornada, puix abans d'entrar en vigor eren legió els qui gaudien ja de condicions molt més avantatjoses, cosa que en un dels articles de l'esmentada llei així es reconeixia."
- (536) V., així la nota de l'Associació de la Dependència Mercantil, la qual assabentava que "en la visita que hizo la semana pasada al - Ministro de la Gobernación una Comisión de la Federación Nacional Española de Dependientes, en unión del ex diputado señor Largo Caballero, para aclarar si los dependientes de comercio estaban incluidos en el Real Decreto de la jornada de ocho horas el ministro les contestó lo siguiente: Que los dependientes de comercio u -- obreros mercantiles estaban incluidos en los beneficios del Real Decreto y si alguna Junta Local de R.S. interpretando erroneamente lo dispuesto en el mismo, se negaba a escuchar las razones que alegara cualquier organismo de dependientes para no ser exceptuados de esta jornada, por estimar que el Real Decreto no hacía mención a los mismos, se le indicara para enviar una Real Orden cir-

cular aclarando este extremo y no existiera ninguna duda sobre el particular."- "La Publicidad", 9 de setembre de 1919.

Enfront de la nota de l'Associació de la Dependència Mercantil, - la Cambra de Comerç de Madrid replicaria amb una altra referint - també una visita feta al ministre de la governació, en la que -- aquest darrer s'havia mostrat d'acord amb els criteris dels re-- presentants d'aquella corporació: "que se pretende crear una confusión entre la jornada mercantil propia de la dependencia de toda clase dedicada al despacho de los establecimientos comerciales y la jornada industrial y agrícola, cuyas diferencias están bien claramente determinadas, pues mientras la primera se rige por la ley del 22 de julio de 1918 discutida y votada por las Cortes, la segunda se ha implantado mediante los R. decretos de 3 de abril, 24 de mayo y 21 de agosto último, que no se refieren a la jornada mercantil, ni en ningún caso podrían derogar una ley".- "La - Publicidad" del 13 de setembre de 1919.

- (537) "Conocidas recientes manifestaciones V.E. -assenyalava el telegrama del Centre-, relativas inclusión dependencia mercantil Real Decreto jornada de ocho horas, considerándolas imprecisas, Centro Autonomista Dependientes Comercio requiere respetuosamente V. E., en nombre más seis mil socios, definición exacta su criterio --- aclarando categóricamente si dependencia es o no favorecida por dicho Real decreto.- Torrens vicepresidente." Telegrama al que - el ministro responia amb un altre tot indicant que "solo puedo manifestarle que la ley de Jornada Mercantil y el Real Decreto determinan la competencia sobre el caso a quienes se refiere, y --- siendo la Junta de Reformas sociales la llamada a resolver, este ministerio solo podría hacerlo en caso especial formulando recurso procedente". V. "La Publicidad" del 10 i del 13 de setembre de 1919, i "Acció" d'octubre de 1919, p. 6. "Com es veu -manifestava aquest butlletí darrer- no ens fou donada la contesta categòrica que nosaltres reclamàvem, la mateixa sort obtenien els telegrames de les altres entitats".
- (538) V. "La Publicidad" del 2 de setembre de 1919 i del 13 de setembre de 1919. La CNT, per la seva banda, es manifestaria igualment per l'aplicació de la jornada de vuit hores "sin excepción alguna". V. "La Publicidad" del 14 de setembre de 1919.
- (539) "Acció" d'octubre de 1919, p. 6. "Acció" d'abril de 1932, p. 22.

- (540) "La Publicidad", 24 de setembre de 1919. "Acció", abril 1932, p. 22. "Acció", d'octubre de 1919, p. 6. Segons aquesta R.C., el R.D. del 3 d'abril es referia a tota mena de treballs, pel que no podia acceptar-se que en fossin exceptuats amb caràcter general els de caire mercantil. Pel que feia a l'argumentació principal que plantejaven els patrons, segons la qual un Real Decret no podia derogar una llei com la del 4 de juliol de 1919 relativa a la jornada mercantil, la Real Ordre puntualitzava que la "Ley de 4 de julio de 1918 no es propiamente una ley de jornada, sino de descanso obligatorio. En ella se dispone que el personal a que afecta -- tiene derecho a un descanso no interrumpido de 12 horas diarias y de otras dos horas para comer, no estableciendo duración de jornada, aunque por conclusión se llega a la máxima de 10 horas. Así, computada la jornada de 10 horas, la ley no impide que pueda ser -- menor, y aún lo admite la manera terminante que en el artículo 9 al disponer que cuando por pacto, costumbre o reglamento se hallen establecidos o se establezcan condiciones más favorables al descanso que las señaladas por la ley, esta no las alterará ni aún en lo referente a las excepciones señaladas en el artículo tercero."
- (541) Així, "La Publicidad" del 26 de setembre de 1919 remarcava que la implantació de la jornada de vuit hores "ha causado en ciertas esferas industriales de Cataluña cierta inquietud y especialmente entre la clase patronal textil". En aquest sentit el diari reproduïa les declaracions d'un industrial, segons les quals "la jornada de ocho horas significa en plazo no lejano la muerte total de nuestra industria. Podrá mantenerse durante algunos meses, porque todas -- las naciones que han sobrevivido a esta guerra, tienen desorganizadas sus industrias textiles. Hay grandes demandas de género, y -- hasta que se organicen las industrias extranjeras, continuarán las demandas a nuestras fábricas. Pero, una vez llegada nuevamente la normalidad, no solo serán las ventajas que tienen sobre nosotros las demás naciones para exportar los tejidos y estampados, sino -- que siendo nuestra nación tributaria en maquinaria de Bélgica, Francia e Inglaterra especialmente, forzosamente la competencia ha de inclinarse en favor de las producciones extranjeras. Para llegar a este resultado, Bélgica implantará, dentro de poco, la jornada de 10 horas. Alemania tiene implantada ya la de 11 (...) y todos los -- paises, en fin, se aprestan a que sea lo más favorable para ellos

esta guerra que se ha iniciada con la paz. La Federación de Hilados y Tejidos debería unir su acción con la Federación Patronal, - procurando por todos los medios posibles sostener los actuales horarios. No ir contra los aumentos de los jornales, sino contra la inercia en acometer la producción intensiva que necesitamos."

La Cambra Industrial, per la seva banda, en un informe adreçat a la Junta de l'Institut de Reformes Socials mostrava el seu criteri que la jornada de treball no havia d'ésser, en tot cas, inferior a la dels altres països europeus, no podia dictar-se amb uniformitat per a tot l'Estat i per a totes les branques de la indústria i del comerç i plantejava una sèrie de propostes respecte de la jornada de treball, del Decret del 3 d'abril de 1919, sobre formació professional i associació obrera i patronal; en definitiva, l'informe implicava la suspensió dels efectes del Real Decret esmentat i la neutralització del avanç aconseguit per la classe obrera. V. El Informe de la Cámara Industrial. La implantación de la jornada de ocho horas.- "La Publicidad", 30 de setembre de 1919. V., enfi, les declaracions de Bartomeu Amengual, secretari de la Cambra de Comerç i Navegació a "La Publicidad" del 1 d'octubre de 1919; El comentari Las ocho horas. Comercio y producción, a "La Publicidad" del 3 d'octubre de 1919. V. també SALCELLS, A.- op. cit., p. 82-83.

- (542) V. "Acció" d'octubre de 1919, p. 6-7. "La Publicidad" del 27 de setembre de 1919, "La Publicidad" del 4 d'octubre de 1919, "La Publicidad" del 6 d'octubre de 1919, "La Publicidad" del 7 d'octubre de 1919, "La Publicidad" del 13 d'octubre de 1919,- "La Publicidad" - del 17 d'octubre de 1919. També altres entitats es mostrarien contràries a l'extensió de la jornada de vuit hores als dependents, - com la Cambra de Comerç ("La Publicidad" del 28 de setembre de --- 1919 i del 1 d'octubre de 1919) i la Confederación Patronal Española ("La Publicidad" del 11 d'octubre de 1919), a part d'altres --- agrupacions patronals del ram del comerç com el Círculo de Ultramarinos ("La Publicidad", 4 d'octubre de 1919), els venedors de detall reunits al Foment del Treball Nacional a finals de setembre - de 1919 ("La Publicidad", 1 d'octubre de 1919), els carboners ("La Publicidad" del 12 i del 14 d'octubre de 1919), etc.

No tots els patrons s'oposarien a la jornada de vuit hores. V. --- així les declaracions d'Eduard Conde, un dels propietaris dels magatzems El Siglo a "La Publicidad" del 1 d'octubre de 1919, mos---

trant la seva posició favorable a la nova reforma i la decisió - dels magatzems d'acomplir-la. Igualment farien les ferreteries, - d'acord amb l'Associació Ferratera ("La Publicidad" 3 d'octubre de 1919).

- (543) La premsa barcelonina, durant el mes d'octubre de 1919, reflectiria igualment la batalla dels dependents de Madrid i d'altres ciutats espanyoles per la jornada de les vuit hores, especialment davant la resolució de la Junta Local de Madrid de l'Institut de Reformes Socials contrària a les vuit hores. V. així "La Publicidad" del 4 d'octubre de 1919.
- (544) Informe del Centre de D. del C. i de la I, recorriendo a la información abierta por la Junta L. de R.S.- "La Publicidad", 1 d'octubre de 1919. A l'Informe, ultra l'esmentat a les notes 534 i 535 d'aquest capítol, contestava altres argumentacions patronals contra la jornada de les vuit hores com el que "la mena de treball dels dependents" els permetia una "jornada més llarga que els demés obrers": "i no es fixen que amb tal afirmació confessen que pot rendir-se el mateix treball en menys temps, si aquell s'intensifica, i aleshores lògicament i humanament s'imposa una reducció de jornada". L'Informe del CACCI indicava també que altres possibles perjudicis no es produirien d'aplicar-se la mesura de manera general, car impediria "tota possibilitat de competència local ni forana". En contrapartida, la nova jornada oferia per als dependents, entre els seus "innombrables avantatges", el "millorament cultural de la classe per mitjà d'escoles professionals que, com les que sosté el Centre Autonomista i a les que avui assisteixen prop de dos mil alumnes, es veuran més concorregudes no havent-se de donar les lliçons a les hores intempestives d'ara, de lo qual se'n ressent la salut del dependent àvid d'enriquir llur intel·lecte", la "pràctica d'una vida moderna de relació", "l'exercici a l'aire lliure", i havia de contribuir "d'una manera indirecta a la solució del greu problema de l'habitació, permetent als dependents viure lluny del cos de la ciutat amb lo qual obtindran una economia en els lloguers i una atmòsfera de sanitat en compensació de la viciosa que respiren durant la jornada de treball".- "Acció" d'octubre de 1919, p. 6.
- (545) "Acció", abril 1932, p. 23.

- (546) "La Publicidad", 4 d'octubre de 1919. "Acció" d'abril de 1932, p. 23.
- (547) L'actuació patronal es dirigiria, primer, a aconseguir una ampliació del terme per a presentar sol·licituds d'excepcions, com ho feia la Cambra de Comerç mitjançant un telegrama adreçat al ministre de la Governació ("La Publicidad", 28 de setembre de 1919) o la Unió Comercial i Industrial ("La Publicidad" del 1 d'octubre de 1919), pròrroga que obtindrien per deu dies ("La Publicidad" del 3 d'octubre de 1919); i posteriorment a aconseguir la major generalització possible d'excepcions, mentre els grups de comerciants refractaris decidien -i promovien- que llurs establiments es regissin per la llei de la jornada mercantil mentre no fossin resoltes les excepcions demanades i les protestes formulades a la seu central de l'Institut de Reformes Socials davant l'acord de la Junta Local de Barcelona com el recurs que interposava el Círculo de Ultramarinos. V. "La Publicidad" dels dies 1, 4, 6, 13, 17 -- d'octubre de 1919. De no aconseguir els seus propòsits els patrons es proposarien llavors, com a segona línia reivindicativa, la llibertat d'horari per als establiments tot respectant les 8 hores de treball per als dependents ("La Publicidad" del 4, 6 i 17 d'octubre de 1919).
- Els botiguers de la Unió Gremial protestarien també per les accions dels dependents al carrer que els obligaven a tancar llurs establiments. V., així, "La Publicidad" del 7 d'octubre de 1919.
- (548) "Acció", gener 1919, p. 6. "No volem pas -afegia la nota- que sistemàticament es dediquin públiques lloances als treballs de la Secció, però sí que les crítiques que vulguin fer-hi s'ajustin a la veritat i al ver companyerisme. I creiem encara més convenient que tota opinió en pro o en contra, es manifesti directament als membres de les Juntes, quins estan sempre disposats a escoltar i recollir iniciatives i criteris dels socis, sens excepció. Som tots companys d'una mateixa causa i és amb correcció i benevolença que hem de lluitar per ella."
- (549) V. supra, p. 452-453.
- (550) UDINA, E.- Josep Tarradellas. L'aventura d'una fidelitat, p. 48-49.
- (551) "Acció", abril 1932, p. 23.

- (552) V., així, la informació de "El Diluvio" del 13 de gener de 1919, titulada Sindicato Mercantil: "Se nos dice que no tardará en quedar constituido el Sindicato Mercantil, que estará integrado, entre otras, por las entidades Empleados de Escritorio, Centre Autonomista de O. del C. i de la I., Dependencia Mercantil -Asociación de la-, Centro Unión Mutua de Cobradores y Mozos".
Ignorem si aquesta notícia té quelcom a veure amb el Sindicat Mercantil de la CNT que, segons M. Sans Orenca es constituí abans de la vaga de La Canadenca, a finals de 1918, i del que trobarem els primers temptejos o assajos de creació a finals de 1917, com ja indicarem al capítol anterior. V. SANS ORENCA, M.- Els treballadors mercantils dins el moviment obrer català.- Barcelona, 1975, p. 110, i el capítol anterior, p. 109-401.
- (553) "Acció", juny 1920, p. 9. El maig de 1920, Marià Vendrell era --- president d'organització i Treball.
- (554) "Acció", novembre 1919, p. 1. El punt primer de l'ordre del dia d'aquesta assemblea extraordinària, segons el butlletí "Acció" -- d'octubre de 1919, p. 1, era: "Proposició del Consell Directiu referent a l'ingrés de la Secció Permanent d'Organització i Treball en la Organització Social de Dependents".- V. també, "La Veu de Catalunya" del 18 d'octubre de 1919.
- (555) "Acció", novembre 1919, p. 1. V., també, supra, p. 453.
- (556) V. supra, p. 441 i 444.
- (557) CARDUS, J.- Centre Autonomista de Dependents. La Secció d'Organització i Treball.- "El Diluvio", 12 de maig de 1920. V., pel que fa a aquest article de Cardús, infra, p. 555 i sgs.
- (558) Recordi's el parer esmentat de Carreras i Palet més amunt, p. 453.
- (559) Aquesta paralització dels gremis enregistrada quan, en celebrar-se la junta general ordinària de la Secció d'Organització i Treball, el 21 d'octubre de 1919, i elegir-se la nova junta de govern, no eren designats "els vocals, presidents dels Gremis -excepte el de Viatjants i Corredors- quins nomenaments no són avui necessaris, donada la nova actuació de la Secció d'Organització i Treball, en virtut del acord amb les organitzacions sindicals obreres, de quin acord donà compte el Consell Directiu en la Junta general extraordinària celebrada el dia 18 d'octubre", segons "Acció" de novembre de 1919, p. 6.

- (560) "No cal dir-vos -manifesta el mateix butlletí esmentat a la nota anterior, p. 7- que després de la Junta general extraordinària - que celebrà nostre centre", el 18 d'octubre, "i del acord que en la mateixa es prengué, quedà nostra actuació -del Gremi de Viatjans i de Corredors- un xic més reduïda, mes per això no deixarem mai i sigui on sigui, el fer sentir nostra veu competent i - autoritzada, per a demanar tot lo que el viatjant i corredor, pu gui i degui haver de menester per a sa reivindicació i millora, - en tots els estaments de la vida. Dintre breu temps vos donarem - compte dels acords i gestions fetes, en tots els terrenys que -- per a assolir ço que anteriorment hem indicat, havem realitzat i quin resultat no podem predir, perquè seria anticipar-nos als -- aconteixements que puguin esdevenir."
- (561) Juntament amb Marià Vendrell, eren elegits Ramon Domingo i Rogé - com a secretari, Ignasi Gual i Roca com a vocal directiu, i Joa-- quim Valentí i Sisternes com a vocal secretari, a part de Fran--- cesc Maresch que continuava com a secretari. "La novella Junta -- -assenyalava "Acció" de novembre de 1919, p. 6-, amb tot i les es-- pecialíssimes circumstàncies perquè deurà travessar, vé inspirada amb els més grans desitjos per a dur a bon compliment les aspira-- cions de la classe, empleant per a tal fi tots els mitjans que es-- tiguin al seu abast".
- (562) V. més amunt, la p. 464 . Segons "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 14, el 13 de novembre de 1919 prenia possessió de les seves funcions la nova junta de govern d'Organització i Treball. "Trobant-se la qüestió social en un període evolutiu, aquesta Jun-- ta segueix amb atenció els diferents aspectes que va presentant i prepara el programa d'actuació, en primer lloc per a donar-vos-- en compte i després per a portar-lo a la pràctica".
- (563) V. BALCELLS, A.- op. cit., p. 111-115. També, La Federación Patronal y el lock-out.- "La Publicidad" del 1 de novembre de 1919; i Las luchas sociales en Barcelona. Levantamiento del lock-out y de las huelgas. Patronos y obreros conciertan unas bases de arreglo.- "La Publicidad" 14 de noviembre de 1919. Aquest darrer número con-- té també un dietari del "lock-out" entre el 2 i 13 de novembre, in-- clusius.
- (564) BALCELLS, A.- op. cit., p. 115. V. també "El Diluvio" del 1 de de

sembre de 1919; "La Publicidad" del 2 de desembre de 1919, i dels dies següents; "El Diluvio" del 23 de gener de 1920; "El Diluvio" del 25 de gener de 1920 i "El Diluvio" del 27 de gener de 1920.

- (565) Ja al "lock-out" acordat a finals d'octubre de 1919, es produïa -- l'adhesió al mateix de la Unió Gremial ("La Publicidad" del 1 de novembre de 1919), els adherents a la qual es proposaven de tancar llurs establiments durant vint-i-quatre hores en solidaritat amb els patrons ("La Publicidad", 2 de novembre de 1919), si bé el --- dilluns dia 3, que era l'assenyalat, la majoria dels comerços romaniens oberts, "excepto unos cuantos que al medio día abrieron sus - puertas" ("La Publicidad" del 14 de novembre de 1919). Pel que fa al "lock-out" de finals de novembre de 1919 a finals de gener de 1920, aquest afectà també moltes oficines i magatzems segons "La - Publicidad" del 2 de desembre de 1919. Aquest cop, el comerç al - detall tancaria de manera quasi total el 4, 5 i 6 de desembre de 1919 "como acto indubitable de adhesión" a l'actuació de la Federació Patronal de Barcelona i d'acord amb ella. V. "La Publicidad" - del 5 de desembre de 1919, i "La Publicidad" del 8 de desembre de 1919. També els botiguers, el 13 de juny de 1920, tot responnent a la invitació de la Federació Patronal, tancarien llurs establiments entre les 10 i les 12 del matí, "en señal de protesta del comercio por haber sido aceptada la dimisión del Excelentísimo señor capitán general" -Milans del Bosch-, segons indicaven uns cartells petits que "fueron retirados poco después de colocados a requerimiento de los guardias de seguridad que a tal fin visitaban los estableci-- mientos" alhora que instaven també els botiguers a tornar a obrir. V. "El Diluvio" del 13 de febrer de 1920.

Les "circumstàncies anormals" també farien que el butlletí "Acció" no sortís durant els mesos de desembre, gener i febrer. V. "El Diluvio", 16 de març de 1920. El mes de març sortiria un número que englobaria els tres mesos.

- (566) "Acció" de desembre 1919 març de 1920, p. 14. "Acció" d'abril de 1920, p. 2 i 9; "Acció" d'abril de 1932, p. 23.

El primer butlletí esmentat cridava també els socis a col·laborar en aquesta tasca i contestar el qüestionari, car "totes les dades que ens dongueu sobre la vida de treball seran els nostres millors arguments pel dia de demà".

Assenyalem també que durant l'any 1919, una ponència elaboraria un "qüestionari de les millores que s'haurien de concedir als viatjants i corredors de comerç per l'estat, companyies carrileres i navileres, Mancomunitat i classes patronals", al si del Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI. V. "Acció" de febrer de 1919, p.7; "Acció" de setembre de 1919, p. 11; "Acció" d'octubre de 1919, p.7; "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 15. Una junta general extraordinària d'aquest gremi, el 3 de gener de 1920 nomenaria una comissió permanent encarregada de "l'execució" d'aquest qüestionari, formada per Victor Ribera, Rafael Bruguera, David Ferrerons, Antoni Nadal, Josep M. Magrià, i Cugat Guilera.

- (567) "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 14. La primera conferència projectada i que no fou autoritzada, havia d'anar a càrrec de Marià Vendrell, president d'Organització i Treball, i el seu tema havia de girar entorn dels "esdeveniments que llavors passaven a Barcelona". Una primera lectura en fóra feta al Consell Directiu del CADCI el 7 de gener de 1920. V. "Acció" d'abril de 1920, p. 2. V., infra, p. 531 .

Pel que fa a les altres conferències que hom projectava dur a terme, el butlletí "Acció" subratllava: "No cal que us recomanem la conveniència de què hi assistiu, doncs tenim la seguretat de que no hi faltareu, perquè heu d'ésser els primers en demostrar lo molt que la qüestió us preocupa i, per tant, que voleu que la dependència ocupi el lloc que li pertoca entre els que treballen" ("Acció" cit., de desembre del 1919 a març de 1920, p. 14).

- (568) "Acció" d'abril de 1932, p. 23.

- (569) "Acció" d'abril de 1920, p. 2. El 7 de gener de 1920, segons aquest butlletí mateix, el Consell Directiu acordava "suspendre la campanya contra l'augment dels lloguers en vista de que no arriben a vint-i-cinc el número de comunicants, o sigui el tres per mil dels nostres socis". Sobre el problema de l'habitatge, vegi's més endavant la nota 606 i la p.610-611.

Més bona acollida sembla que tingué aquell qüestionari abans esmentat, car el butlletí "Acció" d'abril del 1920, p. 9, remarcava que "tot i fer pocs dies que s'ha repartit entre els socis la nostra Crida a la Dependència són ja nombroses les respostes al Qüestionari que han arribat a les nostres mans".

"Tots estem convençuts -afegia el mateix butlletí més endavant- de que la dependència no està atesa com se mereix, però són molts els qui ignoren fins a quin grau arriba la desatenció de la classe patronal. Si no fos el secret que estem obligats a guardar --- (...), convindria que transcrivíssim algunes de les respostes que hem rebut i per elles veurieu que la veritable situació d'alguns dels nostres companys és molt més llastimosa de lo que mai podreu suposar. Sous irrisoris, condicions de treball deplorables, tractes vexatoris, jornades molt més llargues de vuit hores, de tot hi ha (...); és precís que la dependència surti de l'estat de depressió en què es troba, és indispensable que desapareguin temors ridícols i que tots col.laboreu en l'obra de reivindicar els nostres drets com a homes i com a obrers. La Secció té molt ben encarrilats una sèrie de treballs que creiem han de portar-nos a -- aquest resultat, però necessitem la vostra col.laboració. Si de moment no la sol.licitem públicament en la Junta general que tenim que celebrar és perquè les circumstàncies no ho permeten; per això us la demanem per mitjà de la Crida esperant que la nostra demanda no caurà en el buit." Tanmateix, les respostes al qüestionari no eren proutes com perquè no apareguessin queixes dels dirigents de la Secció com la que esmentem de Marià Vendrell a la nota 579 -- d'aquest capítol.

(570) "Acció" d'abril de 1920, p. 2. "El Diluvio", 22 de desembre de -- 1919. V. la nota 48 d'aquest capítol, Vicens A. Ballester de la -- Unió Catalanista s'adheriria a aquest escrit del CADCI en un article titulat La pau social, publicat a "El Diluvio" el 30 de desembre de 1919. Puig i Cadafalch en rebre la comissió del CADCI que li feia lliurament d'aquest document, es limità a manifestar que trametria l'escrit al Consell Permanent de la Mancomunitat. Respecte de l'actuació de la Mancomunitat en les qüestions socials, recordi's la queixa de Noguer i Comet en una sessió d'aquesta corporació sobre la seva manca de sensibilitat social (V. la nota -- 498 d'aquest capítol). Aquesta queixa també ens fóra repetida personalment per Ràfols i Camí en comentar una altra sol.llicitud feta més endavant pel CADCI a la Mancomunitat en el camp dels serveis socials.

(571) Ens hi hem referit en part a la nota 528 d'aquest capítol. V. "El Diluvio" del 31 de desembre de 1919 i del 28 de gener de 1920. La

Federació de Fabricants exigia a més a més que "los dependientes rompiesen o entregasen los carnets correspondientes al Sindicato de la Unión Mercantil"-és de creure que es refereix al Sindicat Mercantil de la CNT. Segons el darrer "El Diluvio" esmentat, aquesta disposició va acomplir-se. "En cambio, la concniente al aumento de sueldos algunos patronos lo han cumplido; pero son muchos - los que todavía no lo han realizado, y aún es más ni siquiera han referido nada de dicho acuerdo patronal a la dependencia". El CAOCCI, per la seva banda, "y en su nombre la sección permanent de organización y trabajo" feia pública "su simpatía hacia la actitud -bien inspirada en su fondo, pero incompleta en su desarrollo- de la Federación de fabricantes de hilados y tejidos de Cataluña al ofrecer a la dependencia de los despachos y almacenes de dicho ramo una mejora en sus sueldos a partir del 1 de enero. La dependencia mercantil se encuentra actualmente en una irrisoria inferioridad respecto a las demás clases trabajadoras en materia de reivindicaciones económicas, cosa que los patronos, por su propia dignidad, y atendiendo a la misión de los dependientes, no deberían -- consentir. (...) -Segueix tot seguit el text esmentat a la nota 528- Hoy es una entidad patronal la que ofrece unas bases de mejora y el Centro estará a la expectativa de la suerte que las mismas obtengan. Finalmente el Centro espera que la actitud de la Federación de hilados y tejidos de Cataluña será imitada por los organismos representantes de los demás ramos."- "El Diluvio" del 4 de gener de 1920.

En una nova nota, el CAOCCI demanaria als dependents del ram de filats i teixits que li comunicuessin "como ha sido cumplido a fin de enero por la clase patronal el acuerdo de aumentar los sueldos, tomado por la Federación de Fabricantes de Hilados y Tejidos de -- Cataluña".- "El Diluvio" del 6 de febrer de 1920.

- (572) En no arribar-se a un acord i en haver aparegut el Real Decret -- del 24 d'abril de 1920 que creava la Comissió Mixta del Treball - en el Comerç i els Comitès Paritaris, ambdues entitats suspenien aquestes relacions a l'espera de la constitució efectiva d'aquest novell organisme de conciliació. V. "El Diluvio" del 1 de maig de 1920.
- (573) "Acció", juny 1920, p. 1. El Consell Directiu del CAOCCI prenia - aquesta resolució el 13 d'abril de 1920. Assenyalem també aquí --

que el Consell Directiu, el 11 de maig de 1920, encarregaria a la Secció Permanent de Propaganda Autonomista la realització d'una -- vetllada "a benefici dels dependents de comerç presos per qüestions socials", que se celebraria el 5 de juny de 1920. Per a "cooperar materialment" a aquest festival, la mateixa secció obriria una sub_{scripció} a benefici també dels dependents empresonats per qüestions socials, que abastaria la quantitat 85'25 pts., les quals sumades a les 438 obtingudes al festival, comportaven la quantitat de --- 523'25 pts. V. "Acció" d'agost de 1920, p. 8.

(574) "Acció" d'abril de 1932, p. 23-24.

(575) El CADCI duria a terme, la primera quinzena de març, converses amb l'Associació de la Dependència Mercantil, Centre de Viatjants, Associació de Viatjants, Unió Ferratera, Associació Professional de Dependents i Empleats de Comerç, i, d'acord amb aquestes entitats, amb els presidents de la Cambra de Comerç, Cambra Industrial, Lliga de Defensa Industrial i Comercial i Foment del Treball Nacional, "amb el fi de saber la disposició en què es trobaven per a fer alguna cosa en quant a l'augment de sous a la dependència i a la possibilitat de fixar un salari mínim. Convençuts mútuament de què -- qualsevol gestió que s'intentés tenia que fracassar per l'egoisme mal entès de bona part de la classe patronal, vàrem convenir que, entenent d'estricta justícia l'augment de sous a la dependència i la fixació de salaris mínims per a la mateixa, s'havia d'anar a la seva consecució per aquells mitjans de major eficàcia. Després de detingut estudi es va creure el millor la creació d'uns Comitès Paritaris i una Comissió Mixta, quins acords fossin obligatoris i -- condemnat amb multes executives el seu incompliment. Per això es -- proposà la publicació del Reial Decret -que creés aquest organisme de conciliació- (...) i es gestionà de la manera més eficaç possible que fos acceptat pel Govern (...)." - "Acció" de juny de 1920, p. 10. "Acció", maig 1920, p. 4; "Acció" d'abril de 1932, p. 24.

(576) "Acció" d'abril de 1932, p. 24. "Aquella iniciativa, escriu Ramon Noguera i Comet a les seves memòries inèdites Al llarg de la meua vida, p. 264-265, va ésser l'origen de tota l'organització paritària de la vida del treball espanyol reglamentada per l'Estat i -- que, establerta en temps de la Monarquia, la República no sols respectà sinó que perfeccionà en forma que molts pocs estats europeus podien presentar millor, constituint un dels avanços socials més -

- remarcables de la nosta vida col.lectiva". "Acció", juny 1920, p. 1.
- (577) El 29 d'abril de 1920, Marià Vendrell informava al Consell Directiu del CADCI sobre aquest novell organisme i l'organ de direcció del CADCI el nomenava per a la funció esmentada.- "Acció" de juny de 1920, p. 1.
- (578) V. la nota 567 d'aquest capítol.
- (579) "Agrafm molt les respostes que ja hem rebut -assenyalava també -- M. Vendrell-, algunes d'elles molt ben documentades i plenes --- d'orientacions, però lamentem en gran manera que d'entre nostres socis n'hi hagi tan pocs que es preocupin de la situació del dependent que ni tan sols vulguin prendre's la molèstia d'omplir un qüestionari. Què creieu potser que els de la S. d'O. i T. ja som prou savis? Mercès pel favor, però heu de comprendre que si fem unes preguntes és perquè necessitem les respostes. I encara que no les necessitéssim, com pot actuar una secció com la nostra si no compta amb la col.laboració i l'entusiasme dels seus socis? Amb quina autoritat podem emprendre cap gestió si quan us demanem una col.laboració tan senzilla no ens la doneu?"- "Acció", -- maig 1920, p. 12.
- (580) "El consum de queviures que fan els socis del Centre i llurs famílies és fabulós -proseguia el mateix Vendrell-. Si aquests -- queviures en lloc de comprar-los a la menuda els comprem a l'engrós, suprimim una sèrie d'intermediaris que els encareixen i per tant abaratim la nostra vida. Inspirat en aquest desig i en el de que en tot lo que de nosaltres depengui devem ajudar als demás - obrers, vaig presentar al Consell Directiu una proposició, aprovada per la Secció, per a crear una cooperativa especial que vé a ésser com la socialització dels queviures."- "Acció", maig 1920, p. 12. Sobre la cooperativa de consum, supra, p. 446-448.
- (581) "La manera més justa i més lògica -continua Vendrell- per a entendre's patrons i dependents en lo que respecta a salaris, condicions de treball, etc., són els Consells Paritaris, per gremis, en els quals els mateixos interessats disposant d'armes iguals, - es posen d'acord sobre dels punts que els hi interessin, però tenen un perill i és que el dependent hi actua cohibit perquè es - trobi davant del seu patró d'avui o del que ho pot ésser demà i

no pot defensar els seus punts de vista amb el vigor que ho faria si aquells amb qui ho discutís no el poguessin perjudicar. Per a solventar aquesta dificultat, el millor camí és que els Consells Paritaris no resolguin més que els petits conflictes que dintre del gremi es presentin, però que tot allò que sigui d'ordre general com salaris, horari, etc., i tot allò en què no puguin posar-se fàcilment d'acord ho posin a la resolució d'un organisme superior que ells mateixos creïn i en el que deuen anar-hi els especialistes i els caps de brot de cada part i aquest organisme fóra la Comissió Mixta elegida pels patrons i dependents, per separat, que formessin els Consells Paritaris. Dintre d'aquesta Comissió Mixta els assumptes es tractarien amb més altesa de mires i amb més serenitat que dintre dels Consells Paritaris perquè així com dintre d'aquests es toparia amb l'esperit raquític que pot tenir un ram petit, dintre de la Comissió Mixta l'esperit fóra més ampli perquè allí hi estarien representats tots els rams de la producció i per la pràctica sabem tots que un petit botiguer i un gran comerciant es miren les coses des d'un punt de vista molt diferent." "Acció", maig 1920, p. 12.

- (582) "Recomanem des d'ara als nostres socis -afegia també- que es preocupin intensament de la qüestió; que facilitin a la Secció d'Organització i Treball quantes dades puguin referents a salaris, condicions de treball, etc., per a què a aquesta li sigui fàcil colleccionar-les i informar-les degudament a fi de que després serveixin d'arguments irrefutables als representants de la dependència que vagin als Consells Paritaris i a la Comissió Mixta. Penseu que de la documentació que aquests portin i de la traça que tinguin en defensar els nostres punts de vista en depèn el millorament i el benestar de la dependència."- "Acció" de maig de 1920, p. 12.
- (583) V. supra, p. 465. Marià Vendrell mateix i Joan Torrens, president del CADCI en aquests moments, acabarien per establir-se pel seu compte propi.
- (584) V. supra, p. 547 .
- (585) "El Diluvio", 6 de maig de 1920 que porta la convocatòria i la recomanació de la junta de govern d'Organització i Treball que tots els socis hi assistissin, atesa la transcendència de la creació de l'organisme paritaria, sobre el que havia de tractar la reunió.

"Acció" de juny de 1920, p. 9-10.

(586) "La dependència, afegia Marià Vendrell, considerada socialment, és un cos malalt que necessita dels cuidados constants del metge i no saltres com a individus de la família, més ben dit, com a tutors - estem obligats a vetllar perquè el malalt estigui ben atès i la se va curació sigui ràpida. Un especialista va voler-se encarregar -- d'aquesta curació i nosaltres vàrem accedir-hi. De cop i volta --- aquest especialista cau impossibilitat i abandona al malalt. De mo ment esperàrem que pogués tornar a actuar, doncs no volíem mancar al compromís contret, però la impossibilitat del metge es perllon gava i el malalt dels cuidados s'anava agravant. ¿Podíem nosaltres permetre que aquest estat durés indefinidament havent-hi altres -- mitjans de curació? Si això haguéssim fet, ens haurien titllat --- d'inhumans i amb raó. Aquí teniu exposat amb tota franquesa el mo tiu que ens ha impulsat a fer actuació social a pesar de la convic gut i ens pensem que no ens direu pas que ens hem extralimitat, -- doncs si bé podíem apurar tots els mitjans de curació, hem prescin dit de tots aquells que podien fer pensar a dit especialista que - volíem prendre-li la feina que pogués fer el dia de demà; i ens hem limitat a un sol procediment difícil i costós si es vol, però que nosaltres hem considerat de major efectivitat després de pensar-hi molt."- "Acció", juny 1920, p. 9-10.

(587) "Acció", juny 1920, p. 10.

(588) V. la nota 575.

(589) CARDUS, J.- Centre Autonomista de Dependents. La Secció d'Organit zació i Treball.- "El Diluvio", 12 de maig de 1920.

(590) "El Diluvio", 1 de maig de 1920. El cens de patrons i dependents - havia de servir a efectes electorals per a l'elecció dels repre sentants als Comitès Paritaris. El cens dels dependents era for mat sobre la base de les llistes presentades pels patrons i les re clamacions fetes per les associacions de dependents. Així, per --- exemple, "El Diluvio" del 13 de maig reproduïa una nota del CAOCI que demanava als associats, els patrons dels quals no haguessin pre sentat la llista de la dependència de la seva casa, durant el 18 -- de maig, data límit en principi per afer-ho, "que se sirvan ellos - mismos, de acuerdo con sus compañeros o individualmente, redactar estas listas y presentarlas antes del día 23 en las oficinas del - Centre, para que este pueda reclamar la inclusión colectiva en el

censo que ha de elegir los Comités paritarios" ("El Diluvio", 13 de maig de 1920). També l'Associació de la Dependència Mercantil - recordava la data de lliurament de les llistes per part dels pa--- trons i indicava que, cas d'ésser-hi exclòs algun dependent, fos comunicat a l'Associació per a demanar la corresponent inclusió -- ("El Diluvio", 15 de maig de 1920). La Junta d'Establiment de la - Comissió Mixta, decidiria, en acabar-se aquell termini, d'admetre fins el 22 de maig inclòs totes les relacions de dependents que -- presentessin els patrons ("El Diluvio", 20 de maig de 1920). Amb anterioritat, aquesta Junta d'Establiment havia recordat a través de la premsa l'obligació dels patrons afectats pel Real Decret del 24 d'abril de 1920 i d'acord amb el que dictava el mateix, d'ela-- borar aquelles llistes. V., per exemple, "El Diluvio" del 9 de maig de 1920.

Marià Vendrell obtindria de la Junta d'Establiment de la Comissió Mixta que el CADCI pogués revisar el Cens "i incloure els asso--- ciats que no hi siguin", segons informava aquest al Consell Direc--- tiu del Centre el 11 de juny de 1920 ("Acció" de juliol de 1920, - p. 1).

El Cens de la dependència mercantil es renovaria anualment. V., -- així, "Acció" d'agost de 1921, p. 1; "El Diluvio", 2 de setembre - de 1921; "El Diluvio", 30 de març de 1922; "El Diluvio", 2 d'abril de 1922; "El Diluvio", 30 d'abril de 1922; "El Diluvio", 14 de --- juny de 1923.

El Cens de 1920, "a todas luces incompleto y deficiente", donaria 11.127 patrons i 13.730 dependents, i el de 1922, 27.615 patrons i 53.519 dependents, distribuïts com segueix, d'acord amb la classi--- ficació de la Comissió Mixta:

<u>1920</u>	<u>Banca, Assegurances</u>	<u>Transports</u>	<u>Venda al major</u>	<u>Detall</u>
Patrons:	229	439	5577	4882
Dependents:	2787	423	7192	3228

<u>1922</u>	<u>Banca</u>	<u>Assegurances</u>	<u>Transports</u>	<u>Major</u>	<u>Detall</u>	<u>Alimentació</u>
Patrons	112	168	682	7963	7517	11173
Dependents	4185	2364	2945	27584	6975	9465

V. "Anales", abril-maig-juny 1922, p. 131-133.

- (591) Les possibles exclusions venien de la condició segons la qual les entitats que tenien dret a formar part de la Junta d'Establiment - de la Comissió Mixta calia que portessin dos anys de funcionament.

V. la nota següent.

- (592) El Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa adreçaria així un telegrama al ministre de la Governació tot demanant la modificació de la condició de dos anys de constitució d'una associació per a poder formar part de l'esmentada Junta d'Establiment, atès que aquell era la "única entidad representativa profesión Banca" ("El Diluvio", 8 de maig de 1920). "El Diluvio" del 21 de maig de 1920 recensionaria també l'assemblea d'aquest sindicat realitzada per a tractar del R.O. del 24 d'abril que havia dictat aquella clàusula restrictiva. El Ministeri del Treball, per un altre costat, demanaria dades i informació sobre aquest tema a la Junta mateixa d'Establiment i aquesta informaria "que el Sindicato de Empleados de Banca y Bolsa se compone de 2.386 socios, que no figura en la Junta ningún representante del primer grupo llamado de Banca y Bolsa, y -- que todas las representaciones de los demás grupos, sin discrepancia, consideran procedente, conveniente y de equidad que se -- autorice la representación de aquel sindicato en la Junta".- "El Diluvio" del 29 de maig de 1920. La mateixa Junta elevaria una consulta al ministre del Treball "sometiendo a su decisión, por ser caso dudoso, si han de ser o no incluidos en las listas electorales los camareros y mozos de cafés y hoteles". V. també, "El Diluvio" del 20 de maig de 1920.
- (593) Els Comitès Paritaris s'estructuraven en quatre grups en els que es dividia el comerç: 1, Banca, Borsa, Caixes d'Estalvi i Previsió, Assegurances, Informes i Telèfons. 2, Transports per mar i per terra, Agències de Duanes, Docks i Magatzems de Dipòsits, Empreses de llum i força. 3, Majoristes, 4, Detallistes.- "Acció" - d'abril de 1932, p. 24; "El Diluvio", 2 de juliol de 1920. El nombre de representants per als Comitès Paritaris era de 6 patrons i 6 dependents per al primer grup, i de 9 i 9 per cada un dels altres tres grups; a cada representant, a més a més, li corresponia un suplent. Cada elector elegia quatre persones pel que feia al primer grup i sis pel que feia als altres tres grups, i actuava de la mateixa manera respecte de l'elecció dels suplents. Les llistes electorals, per una altra banda, havien estat dividides "por distritos municipales y sobre la base, dentro de cada distrito, de los domicilios de los centros de trabajo ocupados por los obreros".- "El Diluvio", 20 de maig de 1920; "El Diluvio", 2 de juliol de 1920. Segons aquest darrer periòdic, la proclamació de

candidats havia de fer-se el 11 de juliol de 1920, l'elecció el 18 de juliol, diumenge, i el 25 del mateix mes la proclamació --- dels elegits. V. també, "Acció" de juliol de 1920, p. 7 i 8. Pel que fa als nou grups creats de Comitès Paritaris i estructuració de la Comissió Mixta, V., infra., p. 510-1.

- (594) "Acció", agost 1920, p. 9; "El Diluvio", 13 de juliol de 1920.
- (595) La junta de govern d'Organització i Treball convocaria un Consell general extraordinari de socis del Centre, el 3 de juliol per tal d'elegir els socis que, en nom del CACCI, havien de figurar a les candidatures unitàries de representants de dependents als Comitès Paritaris, a raó d'un representant i d'un suplent per cada grup - ("Acció", juliol 1920, p. 7). Es possible, tanmateix, que hom decidís en aquesta assemblea de canalitzar l'elecció a través dels Gremis, car el butlletí "Acció" d'agost de 1920, p. 11, assabenta que la junta de govern del Gremi de Confeters, "fent ús de les seves atribucions", havia nomenat per a representant i suplent del corresponent grup dels Comitès Paritaris, el 10 de juliol de 1920, "el seu secretari En Lluís G. Fabregat, per a el Comité, i En Amer Seculi, president del Gremi, com a suplent" ("Acció" d'agost de 1920, p. 11).
- (596) "Acció" d'agost de 1920, p. 9; "Acció" d'abril de 1932, p. 24.
- (597) La Comissió Mixta i els Comitès Paritaris.- "Acció" d'agost de 1920, p. 9. "Aquesta plenitud de funcions de la Comissió Mixta --hi llegim també--, acompanyada de la plenitud d'autoritat per a fer complir ço que acordi, és lo que ens ha fet acudir a ells tan esperançats. No perquè pensem treure'n la satisfacció de nostres aspiracions màximes des d'ara, sinó perquè esperem que ben aviat veurem reparades les injustícies que sofreixen molts dels nostres companys en el seu sou i en les seves condicions de treball. Aquesta és la nostra finalitat immediata que en bé de tots desitgem --veure prompte satisfeta, però anem més lluny en les nostres aspiracions."
- (598) "El canvi de règim econòmics -hom hi afegia- que avui regeix és -per a nosaltres la més important finalitat material que perseguim dins de la Comissió Mixta. Lo primer que d'ella ha de sortir, a part dels efectes de la seva missió conciliadora, és el salari mí nim, doncs d'ell depèn el benestar d'un sens fi de dependents que

pateixen uns sous irrisoris i que demostren, en qui els donen, un desconeixement absolut de la més elemental llei del salari, com és la de que aquest ha d'estar d'acord amb el cost de la vida. Si l'home treballa per viure, lo menys a què té dret és que el fruit del seu treball sigui suficient per viure".- "Acció", agost, 1920, p. 9.

(599) "Acció" d'agost de 1920, p. 10.

(600) "(...) si hem treballat amb entusiasme -llegim al mateix comentari esmentat a les dues notes anteriors- per la creació dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, ha sigut perquè creiem que d'aquests organismes poden sortir-ne solucions harmòniques a tots els conflictes socials. Els elements integrants de la Comissió Mixta i dels Comitès Paritaris són els més indicats per a demostrar l'eficàcia de la seva actuació. Els dependents de comerç senten el malestar propi d'aquells que no veuen degudament recompensats els seus esforços dintre del treball, però són més propicis a la concòrdia perquè no han sentit encara l'aspror de la lluita. Si d'aquesta Comissió en surten solucions justes, el dependent en serà el primer beneficiat, i s'haurà demostrat per la pràctica -- que per aquest mitjà pot arribar-se a restablir-se l'equilibri indispensable entre tots els elements de la producció."- "Acció" -- d'agost de 1920, p. 10.

El Gremi de Viatjants cridava els socis a què comunicuessin les infraccions de treball i informessin de les seves condicions de treball, a fi de poder actuar amb eficàcia al si dels Comitès Paritaris; el Gremi de Confiters mostrava el seu optimisme i l'entusiasme i la fe dels seus representants al Comité Paritari i a la Comissió Mixta, els quals anaven "disposats a suportar totes les conseqüències de les lluites que forçosament se desenrotllaran, per tal d'assolir les màximes avantatges econòmiques a favor del nostre estament, i de fer prevaler per damunt de tot els nostres drets indiscutibles. Avui no insistim més en els nostres -- optimismes, però assegurem que tots el greuges, vexacions, injustícies o pretericions de que sien víctimes nostres companys, tindran el ressò adequat en el si del Comité o de la Comissió i seran defensats amb l'energia i decisió que convingui."- "Acció" -- d'agost de 1920, p. 10-11. V., també, "Acció" de setembre de 1920,

p. 11. El Gremi de Viatjants i Corredors, al butlletí "Acció" --- d'octubre de 1920, p. 8, es feia ressò també de les "moltes con-- sultes de companys respecte a les gestions portades a terme fins avui pels Comitès Paritaris. La necessitat inaplaçable de resol-- dre l'anguniosa situació econòmica d'una gran majoria de viatjants i corredors, els patrons dels quals no s'han posat a to amb les - circumstàncies, justifiquen abastament tals impaciències."

"Acció" de novembre de 1920, p. 6-7, duia un altre comentari sobre el mateix tema del Gremi de Viatjants i Corredors, sota el títol - La Comissió Mixta: "Molts companys s'han acostat a nosaltres pre-- guntant-nos les avantatges que pervindran concretament als viat-- jants i corredors de les millores acordades per la Comissió Mixta. Com que la nostra missió dintre la dependència, és especialitzada, res s'ha pogut tractar encara pels Comitès Paritaris que fes refe-- rència particularment a nosaltres. Més endavant hauran d'estudiar-- se les millores a què són acreedores no solament els corredors i viatjants, sinó els demás dependents especialitzats en algun ram - del seu treball. Considerem un encert haver començat per a millo-- rar les condicions dels més soferts i desvalguts encara que els - impacients, els eterns descontents, els habituals pertorbadors, - neguin encert i eficàcia a la tasca laboriosa i fructífera dels - nostres companys en el si d'aquells organismes. Ara bé; molts dels que ens han consultat -tots, gairebé, dissortadament-, ens han -- confessat que guanyaven salaris entre 200 i 250 pessetes i encara que alguns percebeixen suplementes per comissions, etc., volen sa-- ber si almenys poden reclamar de llurs patrons que se'ls conside-- ri com els més humils dels dependents que amb ells comparteixen -- la tasca. Nosaltres els diem que sí, que en tant no es concreti el que ha de guanyar, com a mínim, un viatjant deu considerar-se com simple dependent i no sols els que no arriben a guanyar les 300 pessetes, sinó fins els que guanyen més d'aquest mínim, deuen re-- clamar els augments proporcionals acordats per la Comissió Mixta, i denunciar amb valentia tots els casos d'incompliment. Ja sabem que molts consideren escasses les millores obtingudes. No és pas que aquestos tinguin un criteri més cabal que nosaltres de la rea-- litat del moment; també nosaltres les considerem escasses, però - així i tot ens temem que la covardia d'un il.limitat nombre de -- companys farà que escasses com són, sien burlades les tals millo-- res, i que si no devenen totalment efectives la culpa principal -

la tindrem nosaltres. Per això aprovem la tasca dels Comitès Paritaris; si som incapaces de fer complir la llei per a beneficiar-nos d'un migrat avantatge, assolit amb no petit esforç, amb quina força voldríem exigir la totalitat de les nostres aspiracions." Pel que fa al tema de les millores salarials que aprovà la Comissió Mixta i la polèmica que suscitaren, de la que aquest comentari se'n fa ressò, vegi's més endavant, p. 500 i sgs.

- (601) R.R. de l'Associació de la Dependència Mercantil publicava un article curt, titulat la dependència mercantil, a "El Diluvio" de 17 d'agost de 1920, en el que subratllava que el treball de la dependència entraria "en nuevas normas" amb la constitució dels Comitès Paritaris. "Tenemos puesta -afegia més endavant- los dependientes de comercio toda nuestra esperanza en los trabajos de los Comitès paritarios". Destacava després la discriminació en la situació dels treballadors mercantils respecte dels obrers dels altres oficis que guanyaven "todos" "de diez a quince pesetas diarias o más". "¿Acabará tal estado de cosas -es preguntava més endavant- con la constitución de los Comitès Paritarios? Así lo creamos y así lo deseamos. Si su funcionamiento no resulta beneficioso para nuestra clase, quedarán, señores del Comité, decepcionados por completo todos los dependientes de comercio." El mateix autor d'aquestes ratlles tornaria a insistir sobre la situació de la dependència en un article sota el mateix títol que l'anterior, a "El Diluvio" del 25 d'agost de 1920 en el que novament mostraria la seva esperança i confiança en l'actuació del novell organisme conciliador.
- (602) V., així, per exemple Conflictos del treball a "Catalunya Social" del 24 de desembre de 1921; HOSTENCH, F. Problemas sociales. El derecho moderno y su función orgánica.- "El Diluvio", 9 d'abril de 1922; AVALOS, A.- Una institución social. La Comisión del Trabajo, su influjo en la vida de Barcelona y sus enemigos sistemáticos.- "El Diluvio" del 26 de febrer de 1923.
- (603) BALCELLS, A.- op. cit., p. 124.
- (604) "El Diluvio", 11 de maig de 1920; "Acció" de juny de 1920, p. 1; "Acció" d'abril de 1932, p. 24. Segons el butlletí esmentat del mes de juny, el governador civil va suspendre, en un primer moment, aquesta assemblea si bé després revocà aquesta ordre.

- (605) Les altres ponències versarien sobre els temes: Elevació cultural del Dependent, a cura del CADCI de Reus; L'acció cívica del dependent, a cura del Centre de Dependents de Terrassa; Mutualisme --- del dependent, a cura del Centre de Dependents de Tarragona; Acció Federativa del Dependent, a cura del Centre de Dependents de Manresa; L'acció social del Dependent, a cura del Sindicat de Dependents del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Sabadell. La conclusió més important d'aquesta assemblea fou la de crear una "Federació pràctica d'Entitats de Dependents per tal de fer més profitosa i conexas la tasca de totes elles".- "Acció" de juny de 1920, p. 10. V. infra, p. 515 i sgs. També, "El Diluvió", 11 de maig de 1920; i "Acció" de juliol de 1920, p. 1.
- (606) Així, per exemple, l'acord del Consell Directiu, el 26 de juliol de 1920, de delegar Guillem Roig i Parcerisas, bibliotecari del Centre, perquè assistís a una reunió del Comitè d'Acció Econòmica "que treballa per l'abaratiment dels queviures i lloguers".- "Acció" d'agost de 1920, p. 1.
- (607) V. Organització Gremial de la Dependència.- "Acció" d'octubre de 1920, p. 8: "Una de les necessitats que sempre han sigut sentides per aquesta Secció ha sigut la de posseir una més perfecta i sòlida organització de la dependència. Tasca ha sigut aquesta a la qual han dedicat amb tota fe la seva activitat valuosos companys nostres que han regit els destins d'aquesta Secció, i malgrat la fermesa de la seva voluntat, assoliren més treball que èxit, mes en descàrrec d'ells sia dit, els mancà l'ajuda i l'interès dels socis en general, doncs dels varis intents realitzats, sols quedà organitzat amb seriosa fermesa el Gremi de Viatjants i Corredors el qual, si altre argument no es pogués retreure per a convèncer als companys tots de la urgent necessitat d'agremiar-se, amb els formosos fruits obtinguts per als seus, fóra prou per a dur al nostre ànim la força de voluntat i la dosi necessària de companyerisme per a organitzar-nos per al major triomf de nostra causa."
- (608) El mateix comentari esmentat a la nota anterior, afegia: "Avui -- potser perquè és tot ço sentit més intensament per la dependència i per nostres companys de Secció en particular, ens és permès --- avançar ésser gairebé un fet l'organització esmentada, essent varis els gremis que dintre de breus dies, degut principalment a --

l'entusiasta cooperació que volguts companys han prestat a la junta de govern de la Secció, podem donar per definitivament constituïts".

Pel que fa al Gremi de Confeters, la tardor de 1920, celebrava el seu segon aniversari. V., així, "Acció" d'octubre de 1920, p.8-9. Arran de la creació dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, aquest Gremi prenia nova vitalitat. D'aquesta manera, el 10 de juliol de 1920, la seva secció celebrava una junta dirigida essencialment a tractar de la seva organització ("Acció" d'agost de 1920, p. 11). El 18 d'agost de 1920, celebrava una assemblea general de socis de caire extraordinari sobre la tasca dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta del Treball en el Comerç, sobre la qual subratllaria hom que "tot el proletariat mercantil (...) ens presta la màxima atenció (...) i espera ple d'entusiasme l'obra justiciera de que és digne", tot debatent-se especialment el tema de la jornada màxima ("Acció" de setembre de 1920, p.11).

(609) "Acció" d'octubre de 1920, p. 1. V. supra, p.456.

(610) V. i'apartat El CACCI entre 1918 i 1923, p. 54-55 i 76 i sgs.

(611) V., supra, p.54-52, i 55.

(612) V. El Salari Mínim.- "Acció" de setembre de 1920, p.9-10. Aquest escrit fou redactat per Marià Vendrell, segons "Acció" de desembre de 1920, p. 7. També, "Acció" d'abril de 1932, p. 24: "La Secció basa, doncs, el salari mínim exclusivament en el cost de la vida, i entèn únicament ha d'ésser aplicable a l'home que tingui les mínimes facultats per al treball, la qual cosa significa que en fixar-lo s'ha de prescindir de la capacitat per a atendre's no més a la necessitat. Com a conseqüència d'aquest principi, que si no és comunista en té la tendència, la Secció estima que el salari mínim no s'ha de fixar per al comptable, corresponsal, viatjant, corredor, etc., ni per a tots aquells que, sense exercir funcions tan determinades, tenen càrrecs de responsabilitat o estan especialitzats en algun ram del saber. El salari mínim correspon només al dependent humil, aquell que per a qualsevol circumstància no fa més que treball auxiliar o de poca importància. Indubtablement el comptable, el corresponsal, el viatjant, etc., es beneficiaran també, indirectament, de l'aplicació del salari mínim, car si el dependent humil veu elevat el seu sou automàtica--

ment pujarà els dels altres."

- (613) V. "El Diluvio" del 7 de setembre de 1920 i "El Diluvio" del 24 de setembre de 1920. Mentre, es produeixen ja actituds d'impaciència davant dels Comitès Paritaris tal com hem assenyalat a la nota 600 d'aquest capítol, i també de recel i de crítica; concretament per part d'alguns dependents de banca. V., en aquest sentit, "El Diluvio" del 4, 7 i 11 de setembre de 1920.
- (614) V. "El Diluvio", 24 de setembre de 1920.
- (615) L'escalat era el següent:
Banca, Transports, Venda al major, Venda al detall, Talladors de camiseria, i Talladors de sastreria:

	<u>Dependents</u>	<u>Dependentes</u>	
Primer any	60	60	pessetes
segon "	75	75	"
Tercer "	100	100	"
Quart "	150	125	"
Cinqué "	175	150	"
Sisé "	200	150	"
Seté "	225	175	"
Vuité "	250	200	"
Nové "	275	200	"
Desé "	300	225	"
Onzé "		225	"
Dotzé "		250	"

Ram de Crogueria

	<u>Interns</u>	<u>Externs</u>
	<u>pessetes</u>	<u>pessetes</u>
Primer any d'aprenent	10	60
Segon " "	15	75
Tercer " "	20	100
Primer any de dependent	40	125
Segon " "	50	150
Tercer " "	60	160
Quart " "	75	175
Cinqué " "	90	200
Sisé " "	100	225

Seté any de dependent	.....	125	250
Vuité " "	.....	150	275

Mossos i similars

Als 14 anys d'edat....	18 pts.	setmanals
" 15 " "	.... 18 "	" "
" 16 " "	.... 24 "	" "
" 17 " "	.... 30 "	" "
" 18 " "	.... 36 "	" "
" 19 " "	.... 36 "	" "
" 20 " "	.... 42 "	" "
" 21 " "	.... 42 "	" "
" 22 " "	.... 45 "	" "
" 23 " "	.... 45 "	" "
" 24 " "	.... 48 "	" "
" 25 " "	.... 54 "	" "

En els altres casos els sous són mensuals. La font, "Acció" de -- febrer de 1921, p. 6-7.

- (616) El diari "El Diluvio" durant una bona colla de dies publicaria nombrosos escrits adreçats per dependents descontents davant d'aquest escalat que consideraven insuficient del tot, i que anaven apareixent sota l'epígraf La clase media en acción. Així, R. C. J., signava un breu article titulat El sueldo mínimo de la dependencia mercantil que criticava el que el sou mínim de 300 pts. solament es donés al cap de 10 anys de treball de dependent. Un grup d'empleats de Banca i Borsa mostrava la seva oposició a l'escalat a "EL Diluvio" del 13 d'octubre de 1920, en una lletra oberta dirigida al Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa. El 14 d'octubre de 1920, el mateix diari publicava un escrit, en català, signat per sis dependents, igualment contrari, titulat El Comité paritari. El 17 d'octubre de 1920 "El Diluvio" continuava reflectint el descontentament dels dependents. El 19 d'octubre de 1920, publicava dos escrits igualment crítics, un dels quals, signat per "Uns ex infeliços" duia el títol de Pobrets i alegrets. El 21 d'octubre de 1920, n'apareixia un de titulat Los mansos, signat per C.A. El 28 d'octubre de 1920, Señores fabricantes, signat per Conde. El 29 d'octubre de 1920, La montaña ha parido un ridículo ratón,

signat per G.B.T. V., enfi, El fracaso de la Comisión Mixta, -- signat per C.M.T. i publicat a "El Diluvio" el 4 de novembre de 1920; Una injusticia, per "Un grupo de empleadas" que criticava la discriminació salarial entre dones i homes, a "El Diluvio" del 5 de novembre de 1920; ¿Contra la dependencia de ferretería? per "Un dependiente ferretero", a "El Diluvio" del 7 de novembre de 1920.

(617) Així les que celebrà el Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa, amb motiu de les negociacions dels seus representants als Comitès Paritaris amb els patrons i que resultaren força difícils segons indicarien els primers (V. "El Diluvio", 20 d'octubre de 1920), mentre es desenrotllaven crítiques per part dels dependents de Banca contra aquest organisme conciliador ("El Diluvio" del 13 d'octubre de 1920, "El Diluvio" del 21 d'octubre de 1920), "El Diluvio" del 22 d'octubre de 1922). El 22 d'octubre de 1922 el mateix sindicat celebrava una assemblea que refermaria les bases presentades pels treballadors davant dels patrons. Els Comitès Paritaris hi foren atacats diversos cops durant la sessió, i a les conclusions hom aprovaria la realització de la negociació fora d'aquest organisme i directament amb la Federació de Banquers. V. "El Diluvio" del 23 d'octubre de 1920. "El Diluvio" del 31 d'octubre de 1920 publicava les bases definitives obtingudes sobre jornada de treball i salari dels empleats de banca i borsa que aquest diari considerava un triomf per a aquell sindicat. Els salaris aprovats oscil.laven entre les 100 pts. mensuals per al meritori el primer any de treball i les 500 que cobrava quan ja havia esdevingut empleat i duia 3 anys de treball en aquesta condició. El sou femení tenia un sou d'entrada de 100 pts. mensuals i 25 pts. al mes d'augment per any de servei. Les crítiques no mancarien tampoc davant d'aquestes noves bases i aquestes es farien presents a l'assemblea del mateix sindicat del 16 de novembre de 1920 mitjançant la presentació d'un vot de censura contra la junta. V. "El Diluvio" del 3 de novembre de 1920 i del 18 de novembre de 1920. També, A los empleados de Banca y Bolsa, a "El Diluvio" del 25 de novembre de 1921 en defensa de la ponència que havia pactat aquestes bases.

Val a dir que nous conflictes sorgits al si del primer grup paritari, portarien a la seva dissolució en separar-se'n els delegats

de Banca i Borsa que volien la creació d'un grup específic --- d'aquest ram. Segons exposaria Marià Vendrell al Consell Direc-- tiu del CADCI el 29 de novembre de 1920, el representant del --- CADCI faria costat a aquells delegats, "trobant el Consell plau-- sible que el nostre delegat sostingués la raó que tenien els de-- legats de Banca i Borsa per a prendre tal determinació" ("Acció" de gener de 1921, p. 1).

- (618) A part dels escrits esmentats a la nota 616 i 617, V., també, -- "El Diluvio" del 26 d'octubre de 1920 i del 11 de novembre de -- 1920.
- (619) V., així, el manifest El Sindicato Único Mercantil a los depen-- dientes en general y a los de Banca y Bolsa en particular, publi-- cat a "El Diluvio" del 22 d'octubre de 1920. Un membre del Sindi-- cat (Mercantil) intervindria també a l'assemblea esmentada del Sin-- dicat d'Empleats de Banca i Borsa del 22 d'octubre, després de -- superar algunes oposicions i combatria aquell organisme paritari i cridaria aquesta darrera agrupació a ingressar al Sindicat Mer-- cantil. V. "El Diluvio" del 23 d'octubre de 1920. "El Diluvio" -- publicaria igualment altres escrits que defensaven l'abandó de la -- tàctica de la utilització de la Comissió Mixta, la unió dels tre-- balladors mercantils i la seva solidaritat i lligam amb el movi-- ment proletari. V. "El Diluvio" del 2 de novembre de 1920, del 6 de novembre de 1920, del 11 de novembre de 1920, del 13 de novem-- bre de 1920.
- (620) V. la novel·la de Josep M. Vilà, El poder feia vacances.- Barce-- lona, 1964, en la que apareix un personatge soci del CADCI: "Un -- vespre sentí que deien, a l'entrada del Centre: -Els Vocals de la -- Comissió Mixta s'han venut. Ell contestà ràpidament: -Tots ...no. -- El que passa és que n'hi ha que cobren massa bon sou." (p.56) -- Aquest personatge, Pere Martell, que actua com a membre de la Co-- missió Mixta, apareix també a la novel·la del mateix autor, La -- ciutat malalta (Barcelona, 1956), com a soci inquiet i promotor -- de l'apartament per la direcció del Centre del seu esperit filolli-- guer. Les dues novel·les es refereixen a l'etapa 1917-1920, la -- segona, i 1920-1923 la primera. Tanmateix, cal usar aquestes dues -- obres amb molt de compte si hom vol aprofitar-les per a un tre-- ball històric. V. també la nota següent.

- (621) V. la nota 615 d'aquest capítol. L'article abans esmentat La montaña ha parido un ridículo ratón, signat per G.B.T., i publicat per "El Diluvio" del 29 d'octubre de 1920, indicava que "los delegados obreros (nuestros delegados) -als Comités Paritarios i Comissió Mixta- llevaban un estudio hecho del salario mínimo, basado y calculado con precisión matemática sobre el coste actual de la vida; estudio que les fue entregado por la ponencia que de nuestra Asociación (C. de D. del C. i la I.) se creó para ello. Ahora bien: ¿Fué sometido nuestro estudio a la consideración de los patronos? Se me dice que sí; es más que fué aprobado por la representación patronal en el Comité paritario, cuyo informe pasó a la Comisión mixta para su resolución. (...) La Comisión adúltera (ella sabía de que amante recibió otras caricias) nos ha dado un espúreo y raquítrico sietemesino, que debían haber repudiado el mismo día con dignidad ofendida los Comités (...). No lo han hecho así, o si lo han hecho es su protesta tardía y vaga, lo que les hace acreedores también a nuestra censura individual colectiva (...)." Pel que fa a la possible autonomia de l'estudi sobre el salari mínim, elaborat per una ponència del CAOCI, recordi's l'article sobre aquest tema de Marià Vendrell, esmentat a les p. 56-57.
- (622) V. l'escrit d'un grup de dependents a "El Diluvio" del 14 d'octubre de 1920, abans esmentat, titulat El Comité paritari i que indicaven que s'havien assabentat "per la premsa d'aquests darrers dies" dels "acords" de la Comissió Mixta, "prèvia tasca dels Comités Paritarios i que, segons hem llegit, foren aprovats per unanimitat".
- (623) Segons el mateix Marià Vendrell, membre de la Comissió Mixta, no intervindria "més que en la confecció del reglament, ja que, --- quan la ponència que va estudiar els informes dels C.P., va presentar dictamen a la C.M., ja estava malalt i per tant no vaig poder intervenir en la discussió dels salaris mínims. No vol dir això que defugi la responsabilitat que per dit acord pugui correspondre, però com que em separaven d'ell algunes divergències que sense modificar les quantitats variaven algun concepte, considero indispensable, dir-vos alguna cosa respecte del meu criteri sobre del salari mínim, i les modificacions al dictamen de la ponència

que jo hauria proposat, si hagués pogut assistir a la sessió de la C.M. en què es va prendre acord sobre tan vital qüestió i que vaig proposar després. Algú potser es creurà que dic això ara per cobrir-me la retirada i que en valc de la circumstància d'haver estat malalt per treure'm de sobre la responsabilitat que potser se'm voldrien exigir. Res més lluny de la meva intenció, doncs accepto en tot moment la responsabilitat dels meus actes, i si ara vaig a argumentar les meves teories sobre el salari mínim, no ho faré pas sota la influència de les protestes d'uns i altres. No ho sabria fer ni en tinc necessitat, doncs no he de fer més que remetre-us al meu article sobre dit tema publicat en Acció del mes de setembre, lo que vol dir que el vaig escriure abans del 20 d'agost, època en la que ni la C.M. tenia cap dictamen sobre del salari mínim, ni els dependents podien pensar en protestar-ne."- Treball -- que el company Vendrell volia llegir en el Consell General del 30 d'octubre darrer.- "Acció" de desembre de 1920, p. 7-8.

- (624) "El Diluvio" del 13 d'octubre de 1920. Segons "Acció" de novembre de 1920, p.1, el 11 d'octubre el Consell Directiu del CADCI acordà de fer "pública la seva disconformitat als acords presos per la Comissió Mixta del Treball, relatius al salari mínim en la forma comunicada a la premsa dels dies 5 i 6 del corrent". Aquesta declaració motivaria la reacció d'un lector de "El Diluvio", R.C.J., un escrit del qual publicat al mateix diari, el 17 d'octubre de 1922, i titulat Los dependientes de comercio y los sueldos mínimos, manifestaria: "Al fin hemos oido los dependientes la voz de un organismo representativo de la clase sobre la labor del sueldo mínimo en los Comités paritarios y la Comisión Mixta. La prensa ha publicado una nota oficiosa del Centre Autonomista de Dependents (...). ¡Ya era hora, señores capitostes de la clase! Pero la nota mencionada da lugar a muchas dudas y es del caso aclararlas para que podamos entendernos. ¿Quién es el representante de la dependencia de comercio en el Comité paritario y en la Comisión mixta? ¿Quién es el que ha dado su voto para que salga del Comité paritario primero, y de la Comisión mixta en definitiva, ese amaño indecoroso de los sueldos mínimos? Porque el Centre Autonomista no da su disconformidad, por lo que aparece de la nota, a los sueldos -- aprobados, sino a la forma en que los acuerdos sobre los sueldos -- se han hecho pública. Además el Centre se lamenta de que en ninguna ocasión ha sido informado de los acuerdos votados (...). Pero,

señores, ¿qué seriedad es esta? ¿Y esos representantes del Centre en aquellos organismos? ¿O es que tenían carta blanca para hacer lo que les viniera en gana con su representación? Los dependientes estamos siendo ya víctimas de demasiadas burlas para que se nos -- venga con notas oficiosas como la transcrita, que acusa a la clase de espíritu borreguil. La actuación de nuestra representación -- en el Comité paritario primero y en la Comisión mixta después, ha sido falta de tacto y de entereza. (...) Los señores que defienden a la clase en aquellos organismos no nos son conocidos, y, además, la composición de elementos que los integran está hecha en una forma muy dudosa. Por eso es de más lamentar la pasividad del Centre, que aún no ha dado su disconformidad a la escala de sueldos aprobada por la Comisión mixta. Y ahora se nos ocurre preguntar: ¿Y la Asociación de la Dependencia Mercantil es que no funciona para estos menesteres? (...) En fin, compañeros, queremos que se acabe la farsa. Queremos que se hagan públicos los nombres de los representantes de los dependientes en el Comité paritario y en la Comisión mixta y queremos también saber de quienes han sido los votos favorables y contrarios a esa célebre escala de sueldos mínimos que se ha aprobado. Y como el Centre Autonomista de Dependents ha comenzado a exponer ya su opinión, aunque no de una manera clara, a él -- nos dirigimos para que desaparezcan los prejuicios y las malas interpretaciones y queden desenmascarados los culpables de la farsa."

- (625) V. "El Diluvio", 23 d'octubre de 1920; "Acció" d'abril de 1932, p. 24-25. Treball que el company Vendrell volia llegir...- "Acció" de desembre de 1920, p. 8: "Tenint com tinc fermament arrelades aquelles teories --respecte del salari (recordi's la nota 623)--, comprendreu fàcilment que jo no podia acceptar el salari mínim en la forma en què la C.M. va llançar-lo al públic i que tenia que protestar-ne davant de dita C.M., lo que vaig fer en la primera sessió a què vaig assistir. D'aquella sessió varen sortir-ne les aclaracions publicades a principis d'aquesta setmana i que esvairen -- una sèrie de dubtes; en la mateixa sessió es prengué demés acord -- sobre dels tants per cent d'augments pels sous superiors a 300 pesetes, proposats pels Comitès Paritaris de Transport i Major, i que en la sessió última s'ha fet extensiu a la Banca, deixant lo del -- Detall per a quan s'acabi l'estudi de les comissions de venda. Però, tornant al salari mínim, quedava un punt essencial a aclarir:

la C.M. havia dit que el basava en 10 anys de treball i segons la meva teoria i la d'algun company, devia basar-se en 10 d'edat.(...) Moltes (...) raons s'addueixen en pro i en contra (...), fins que en la sessió de dimarts passat es presentà una consulta sobre un cas concret, lo que feu que la C.M. es pronunciés en el sentit que hauréu vist en la nota publicada ahir i quines conclusions són les següents: 1. En tots aquells casos en què un aprenent, dependent, aprenenta o dependenta de qualsevulla especialitat del comerç sol·licita treball a una edat superior als 14 anys, sense tenir anys de serveis prestats, el patró no podrà assignar-li un sou inferior al que li correspondria en l'escala normal, si tingués dos anys menys dels que té a l'hora en què sol·licita el treball. 2. Tot aprenent, dependent, aprenenta o dependenta, que hagi començat a prestar servei a una edat superior als 14 anys, després de passats dos anys de treball en la professió, deurà cobrar en l'escala normal pels anys --- l'edat que compta, si hagués començat l'aprenentatge als 14 anys. Potser algú trobi que aquesta solució no està absolutament d'acord amb la meva teoria, però aquest ha de pensar que (...) si en els --- oficis manuals s'accepta que tot aquell que vol treballar en ell, --- deu passar un temps determinat d'aprenentatge cobrant un sou inferior als oficials, sigui quina sigui l'edat que tingui, no podem --- pretendre que aquell que vulgui ser dependent, degui cobrar un sou mínim proporcionat absolutament a l'edat, encara que no sàpiga fer res. Però, en definitiva, jo crec que la solució donada a aquest --- cas ha de satisfer-nos, perquè tanca la porta als abusos que podien cometre's amb l'escalat de sous mínims per anys de treball exclusivament, i demés respecta, en sa major part, la teoria de que les --- necessitats de l'home estan d'acord amb la seva edat fins als 23 --- anys."

- (626) "El Diluvio", 23 d'octubre de 1920; "El Diluvio", 13 de novembre de 1920; "Acció" d'abril de 1932, p. 25; "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Igualment, el treball esmentat a la nota anterior de Marià -- Vendrell: "En resum -afegia també-, jo considero que amb els acords darrerament presos per la C.M. queden essencialment aclarits els -- primers acords, i que amb la resolució dels augments sobre dels --- sous superiors a 300 pessetes, tota la dependència en surt beneficiada".- "Acció" de desembre de 1920, p. 8.

- (627) Així, la junta general extraordinària del 28 d'octubre de 1920 de l'Associació de la Dependència Mercantil aprovaria la tasca dels delegats d'aquesta darrera al si de l'organisme paritari i els donaria un vot de confiança. V. "El Diluvio" del 30 d'octubre de 1920. Aquest diari publicava el mateix dia un article de R. Cardona Sarduní, vice-president de l'Associació de la Dependència Mercantil i president del Comité Paritari del grup quart (detallistes), titulat i Fuera carotas ! que elogiava la tasca dels Comités Paritaris "que, dígase lo que se quiera, ha merecido el aplauso de la dependencia mercantil en general". Esmentava com a prova el resultat de l'assemblea abans esmentada de l'Associació de la Dependència Mercantil i passava a replicar als escrits apareguts a "El Diluvio", als que ens hem referit en notes anteriors, "todos firmados con seudónimo, lo que no deja de ser una rara casualidad, en los que unánimamente se censuran los acuerdos de los Comités, se combaten a sus componentes de representación obrera e incluso se pone en duda que a la clase obrera mercantil pertenezcamos los que allí tenemos el honor de ser portavoz de sus anhelos, trabajando por su bien. Contestava més endavant diverses afirmacions fetes en aquests escrits i remarcava que no hi havia "ningún dependiente que de sueldo (entiéndalo bien de sueldo) gane a los 17 años 150 pesetas mensuales y a los 24 las 300 pesetas que marcan como sueldo mínimo" i acabava tot blasmant que els crítics s'amaguessin rera els seudònims i no donessin la cara.
- (628) Els escrits que seguien publicant-se a "El Diluvio" se centraven -- ara en la denúncia de l'incompliment dels acords de la Comissió -- Mixta. V., així, "El Diluvio" del 5 de novembre de 1920; "El Diluvio", 9 de novembre de 1920; "El Diluvio", 13 de novembre de 1920; "El Diluvio", 20 de novembre de 1920; "El Diluvio", 21 de novembre de 1920; "El Diluvio", 23 de novembre de 1920; "El Diluvio", 24 de novembre de 1920; "El Diluvio", 28 de novembre de 1920. V., infra, p. 566 i 571.
- (629) D'aquesta dimissió hom en donava compte al Consell Directiu del 15 d'octubre de 1920. V. "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Dins de l'ambient del moment cal situar l'escrit de la Secció Permanent de Socors Mutus, titulat Obra social, a "Acció" de desembre de 1920, p. 3-4, que assenyalava com "més d'una volta s'ha dit des d'aquestes planes -les del butlletí "Acció"-, en reunions i actes públics,

l'obra intensament social que el Centre, en tots els seus aspectes, vé practicant des de la seva fundació, però malgrat això, sembla - que hi hagi algú que ho desconeixi, que no vulgui apreciar, o, lo que és pitjor, que la negui. El fet no tindria major importància - si els qui tal diuen fossin gent que no coneguessin al Centre, però en tractar-se d'individus que figuren en nostres rengleres, la cosa ja canvia d'aspecte i es fa necessari que l'ignorància, puix -- que solament aquest pot ésser la causa del seu equívoc, desapareixi i s'assabentin, pel seu propi interès, de tota l'extensitat del -- millorament social que dins del Centre poden assolir i assoleixen encara que no se'n adongui. (...) l'obra del Centre és social amb tots els seus aspectes, en totes les seves manifestacions, en -- tots els seus actes." Mostrava tot seguit l'actuació de Socors Mutus com a exponent de la tasca social del CADCI i afirmava que "-- "aquesta obra social, sumada amb les demás portades a cap per les - distintes Seccions, és fruit de la cohesió, de la compenetració que fins avui hi ha hagut en els homes tots que componen el Centre i - molt especialment de l'adaptació que d'aquest sentir s'han fet els qui successivament hem anomenat per a què ens administressin, i de l'enrobestiment que han trobat, sempre que els seus actes han respost en aquells principis fonamentals. És per tant, necessari, --- abans de donar parer i discutir del Centre, conèixe'l una mica i -- llavors en lloc de parlar-ne despectivament, es veurà que, sense - donar-se'n compte, s'hi aportaran esforços i iniciatives, que és - com se fan les coses grans i perdurables. En un mot, s'haurà hagut el convenciment de l'obra social que el Centre practica i en aquesta ni un sol soci voldrà deixar de contribuir-hi."

- (630) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Marià Vendrell, presentaria --- igualment la seva dimissió del càrrec de vice-president quart del CADCI, en haver presentat la de president d'Organització i Treball.
- (631) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. També Lluís G. Fabregat dimitia, dies després, del seu càrrec de vocal dels Comitès Paritaris i de secretari del Gremi de Dependents de Confiteria del CADCI, "fundán dola -la dimissió- en motivos de salud", segons una nota del Centre que publicava "El Diluvio" del 26 d'octubre de 1920. "Acció" - desembre de 1920, p. 10. Segons aquest darrer butlletí, Lluís G. - Fabregat "no obstant i els precs de tots els companys de Junta, no

ha volgut retirar la dimissió del càrrec que amb tant d'encert i -- entusiasme ha vingut desempenyant fins ara". El febrer de 1921, tan mateix, tornaria com a president del Gremi. V. infra, p. 542 .

- (632) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. "El Diluvio", 23 d'octubre de -- 1920.
- (633) Segurament la segona reunió general havia de celebrar-se el 30 d'oc-- tubre de 1920, en la que Marià Vendrell "volia llegir" el seu tre-- ball per a exposar el seu criteri i actitud en l'afer dels sous mí-- nims aprovats per la Comissió Mixta (V. notes 623 i 625 d'aquest -- capítol). Marià Vendrell en aquest escrit mostraria les millores -- aconseguides en les resolucions de la Comissió Mixta, després dels seus primers acords, com hem vist, i defensaria el caràcter positiu de l'escalat de sous mínims, car representava un primer pas que po-- dia ampliar-se successivament; M. Vendrell remarcaria també que la força dels representants dependents als Comitès Paritaris i a la Co-- missió Mixta havia de venir-los-hi de l'enfortiment de les associa-- cions de dependents que portessin rera seu.
- Segons "Acció" de desembre de 1920, p. 1, el 25 d'octubre hom dona-- va compte de la prohibició governativa de la junta general programa-- da al Consell Directiu, la qual no podria fer-se fins el 13 de no-- vembre, prohibició que es produïa en un moment d'agreujament dels - conflictes laborals (vaga del ram metal·lúrgic i del ram de l'aigua). El 6 de novembre de 1920, la junta de govern del Gremi de Viatjants i de Corredors del CACCI es veuria també "obligada, en virtut de -- las actuales circunstancias a suspender la celebración de la junta general extraordinária" anunciada per a aquest dia, segons assaben-- tava "El Diluvio" del 6 de novembre de 1920 i informaria "Acció" de desembre de 1920, p. 9.
- (634) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Sobre el conflicte dels depen-- dents madrilenys, vegi's, per exemple, "El Diluvio" del 9 i del 16 de novembre de 1920. El telegrama del CACCI a l'Asociación de la -- Dependencia de Madrid mostrava el "gran interés" amb que havia se-- guit aquesta lluita i felicitava els dependents madrilenys "por el triunfo obtenido y el ejemplo dado a la dependencia catalana".- "El Diluvio", 17 de novembre de 1920.
- (635) "Acció", desembre de 1920, p. 1. Segons aquest mateix butlletí, -- d'acord amb la voluntat expresada a la junta general, el 15 de no--

vembre de 1920 el Consell Directiu del CADCI convocaria tots els representants del Centre a l'organisme paritari per tal que "retirarin les denúncies que presentaren arran de la primera part de la Junta general del 20 d'octubre".

Per una altra banda, segons "Acció" de desembre de 1920, p. 9, el Gremi de Viatjants i Corredors renunciaria a convocar novament la seva junta suspesa, "tota vegada que en la darrera junta extraordinària de la Secció d'Organització i Treball hi quedaren suficientment debatuts els assumptes que pensàvem posar a deliberació i ben definida la situació i actitud de la junta de govern del Gremi".

- (636) V., supra, p. 455.
- (637) V., supra, p. 465. i la nota 202 d'aquest capítol.
- (638) Segons ens manifestà Jaume Cardús personalment Torrens inicià l'obertura social del Centre. Torrens s'establiria més endavant pel seu compte i deixaria d'ésser dependent, segons ens manifestà també Ramon Sebrà.
- (639) Juntament amb Josep Ricart i Sala, formaven part de la junta de govern d'Organització i Treball, Francesc X. Casas Briz, vocal directiu; Ràfols i Camí, secretari; Francesc Figuerola, tresorer; i Emigdi Fernàndez i Guillem, vocal secretari. La tasca seva, segons manifestaven, "no pot ésser altra que la continuïtat de l'admirable labor feta per la junta que suava ha cessat; és l'aixecament, sobre els sòlids fonaments que trobeu fets, de l'edifici esplendorós, institució social rublerta de dignitat i de civisme, coronada per l'auriola d'una màxima autoritat social en la vida econòmica de Catalunya".- Seguint el mateix camí.- "Acció" de juliol de 1921, p.5-6.
- (640) "Acció" d'agost de 1921, p. 1. V. supra, p. 463. Segons Jesús M. Rodés, Manuel Alcàntara fou un dels membres de la Unió Catalanista -- que seguiren Serra i Moret en el seu pas a la Federació Catalana -- del PSOE. V. RODÉS, J. M.- Socialdemocràcia catalana i qüestió nacional (1910-1934).- "Recerques", 7, Barcelona, 1978, p. 129.
- (641) Recordi's supra, p. 464, per exemple. També, p. 555-557.
- (642) V., supra, p. 466. Per una altra banda, no mancaven al Consell Directiu, presidit per Francesc X. Casals elements considerats políticament o socialment conservadors com Antoni Vallejó o Josep M. Artigas (V., supra, p. 468).

- (643) Manuel Juliachs no exercí cap càrrec a les juntes del CADCI durant l'etapa que estudiem (1903-1923), malgrat les afirmacions del Carre_res i Palet que fan Juliachs president d'Organització i Treball el 1922. A Carreres i Palet, com en moltes altres ocasions, la memòria el traeix al seu escrit mecanografiat, esmentat altres cops, Un -- troç de la història de Catalunya. La vida i l'obra del que feu el CADCI, p. 15
- (644) Als companys.- "Acció" de desembre de 1920, p. 7.
- (645) V. la nota 628. Un dependent en aquest sentit, publicaria un es--crit a "El Diluvio" el 13 de novembre de 1920, subratllant la rea--lilitat de les represàlies cas de reclamació de l'assalariat del cor--responent augment salarial i de l'incompliment patronal. Aquest opi--nant demanava un aclariment públic sobre la qüestió per part de la Comissió Mixta: "Dic això, perquè jo, que conec d'abans de consti--tuir-se la Comissió mixta i els Consells paritaris, per haver for--mat part dels elements interessants en la creació dels mateixos, ni havia la fórmula que precisament havia de fer es complissin, sense cap mena de por a què es fessin represàlies, no poguent el patró -- despedir a cap dependent pel fet que aquest li demanés l'augment -- acordat per la Comissió i Consells, implicant això el càstic cor--responent en cas d'insolvència, anant-lo augmentant mentre no es -- restituis en son lloc al dependent despedit". I acabava tot inter--pel.lant fonamentalment el CADCI: "Crec jo també que els obligats a parlar, i principalment el C.A. de D. del C. i de la I., haurien de moure la campanya en aquest sentit; del contrari, idesem-nos, -- dependents! que per això no necessitem lleis, ni Centres que di---guin emparar-nos".- A la Comissió Mixta i Consells Paritaris.- "El Diluvio", 13 de novembre de 1920.
- (646) V., infra, p. 571-572.
- (647) "Acció", gener 1921, p. 6-7. En aquesta darrera plana, en un requa--dre, hom hi escrivia: "Company: si tens plena consciència de que -- ets un home i com a tal amb drets reconeguts, davant la injustícia de tants patrons que es resisteixen a complir els salaris mínims -- acordats pels Comitès Paritaris i Comissió Mixta, sentiràs la ne--cessitat d'organitzar-te en forma adequada per a fer efectiu el -- millorament inicial que et correspongui, preparant així la força -- que ha de proporcionar-nos els mitjans de lluita necessaris per a assolir els reconeixements d'ordre social a què tenim dret. Ins--

criu-te al Gremi que et correspongui. Fes-ho avui, no ho ajornis."

(648) "Acció" d'abril de 1921, p. 8.

(649) El butlletí "Acció" aniria fent crides perquè els socis omplissin els fulls que hom els hi adreçava amb aquesta finalitat. V., per exemple, "Acció" de maig de 1921, p. 13, i "Acció" de juny de 1921, p. 9. Aquest darrer butlletí publicava, a més a més, un comentari titulat La importància del nou cens, en el que hom hi llegia, entre altres coses, "Té una importància grandiosa el poguer tenir un -- cens (de) veritat; té una profunda transcendència el coneixement -- exacte de la situació del dependent (...), ja que dit cens ha d'és ser el fonament bàsic de l'organització imprescindible, si el nostre estimat Centre aspira socialment a representar una valor. I -- avui ja no és possible que cap col.lectivitat pugui, amb dignitat, viure al marge de la qüestió social: avui una col.lectivitat ha de tenir una valor social, sinó esdevé joguina de totes aquelles que els hi plagui. Sense una valorització social no pot ésser cap col.lectivitat lliure, i molt menys d'una faisó com la nostra, on les reivindicacions de classe no han deixat de constituir un desig i una necessitat. La col.laboració, doncs, de tots el socis, és una obra altament convenient per a assolir un nou triomf per a la dependència mercantil, triomf previ, per una veritable organització que ha de portar-nos a un estat de dignificació col.lectiva, a l'ensens que produeixi un millorament de classe que la nostra valor -- social i intel.lectual té un dret justíssim d'assaborir, ja que la dependència és la reguladora de la riquesa del nostre país, ja que la dependència és, en definitiva, l'estament preponderant en la direcció i distribució del comerç i de la indústria del nostre poble. Cal remarcar als nostres associats llur valor; cal posar de relleu a la dependència la valor social que pot i deu representar en la nova classificació que la revisió històrica dels nostres dies està fent, malgrat les corrents artificioses de les immutacions estamentals. El procés històric és llei fatal: les mutacions en tots els aspectes humans, és llei natural i indeturable. Solament, doncs, tenim dos viaranyes a seguir: la continuació transformadora del camí humanal o bé l'anorreament com estament social, o potser pitjor, -- com a home sotmès a totes les exigències fisiològiques i de llibertat, i lligat per a alliberar-se'n."

(650) "Acció" d'agost de 1921, p. 8. Segons "Acció" de febrer de 1922, p.

9, la Secció d'Organització i Treball, "per a portar a terme la -- confecció del Cens", nomenaria una comissió formada per Jaume Cardús, Manuel Caus i Emili Cili. "Els noms dels nostres amics --afegia-- són prou coneguts perquè siguin garantia de que el cens ben --- prompte serà un fet".

(651) V., supra, p. 500-1.

(652) "El Diluvio", 25 de febrer de 1921. "Acció" d'abril de 1921, p. 1, 10 i 11.

(653) La junta de govern o comitè del Gremi de Detallistes, acabat d'elegir i format per Lluís Tomàs, presidents; i Josep Massana, Tomàs Sulé Alvages, Santiago Lloses, Zacaries Torres i Pubill, Sebastià Grau i Pujol, i Francesc Bonavia i Carreras, vocals, "a l'empren-- dre la tasca de reorganització i al pregar als detallistes que s'inscriguin a llur gremi" dirigia una crida als dependents del CAOCI - d'aquest ram: "A l'ésser millorada lleugerament la situació econòmica del dependent detallista, s'ha accentuat en aquest la tradi-- cional crisi d'ànim que el caracteritza. S'han dat compte els uns, que havíem millorat, i els altres que dita millora no era més que significativa. Els primers s'han després de la voluntat de classe que obliga i ajuda al dependent a ésser home, i els últims, se'ls ha dissipat l'entusiasme esperançador. Ni l'un cosa ni l'altra, -- pot continuar en aquest estat. Cal que tots els dependents detallistes (que sumen alguns milers en aquesta casa), estiguem posseïts - de l'entusiasme que ha de salvar-nos de moment, i de fer-nos triomfar després. Penseu que és més necessari que mai que els dependents estiguem compactes, units, doncs nostres interessos més o menys petits, corren ara més que mai el perill de desaparèixer. S'aproba - la definitiva lluita de la reivindicació nostra; si no ens animem, si posem tots nostres esforços i facultats al servei de la nostra futura conveniència, no serem ningú; no tindrem dret a criticar lo mal fet,... i potser dintre de poc, haurem perdut lo poc que havem guanyat."

V. "Acció" d'abril de 1921, p. 10-11.

"Acció" de maig de 1921, p. 13, indicava que continuaven "essent - en gran número les inscripcions de dependents detallistes que rebem", però també repetia "als que es mostrin refractaris, que donant una prova del seu esperit d'associació donguin tota mena de

facilitats per a enllestir el treball d'agremiació del nostre estament. V., també, "El Diluvio" del 23 d'agost de 1921; "Acció" d'octubre de 1921, p. 13.

(654) Vegem, per exemple, la secció del butlletí "Acció" del mes de desembre de 1921, p. 14, dedicada al Gremi de Detallistes: "Companys: després d'un petit descans, ben a desgrat nostre, tornem a relligar la conversa amb vosaltres. El Gremi de Detall està ultimant ja el cens, i amb recança ha tingut de veure que li mancaven en sel·listes bastants companys. Això, a més d'entrebançar-lo sembla un xic de desconsideració: potser és per descuit; per lo que prega a tots els que no hagin entregat la fulla del cens ho facin tot seguit a Oficines, o bé a nostre despatx, de 10 a 11 tots els dimarts. També havem pogut veure que aquestos dies que nostre companys dels Comitès Paritaris han estat un xic tolerants, l'egoista burgès ha abusat com sempre tancant a les vuit i fins més tard. Feu, doncs, tots un petit sacrifici denunciant a tots els que, mancats de sentiments humanitaris, exploten a nostres germans." Es referia també, després, a l'acabament del termini per a denunciar "els incompliments de sou i que tenien com a avantatge el cobrament de les diferències des de l'octubre de 1920. Res no tot s'ha perdut; cal que tinguem un xic de valor i pensem que nosaltres i sols nosaltres som els que tenim de fer valdre nostres drets. Denunciem-los (...)."

(655) "Acció", gener 1922, p. 12. V., també, "Acció", febrer 1922, p.13, que, en ocasió de la convocatòria d'una junta general del Gremi -- per al 28 de febrer de 1922, advertia que sols hi tindrien veu i vot els socis que haguessin adreçat les fulles del Cens tot fent-hi constar llur condició de detallistes. "Espera aquesta junta que seran pocs els companys que es vegin privats de tants cabdals drets, i que podrà dir a ple pulmó que el dependent detallista, -- conscient sempre dels seus actes, sap complir amb els seus deures socials".

Esmentem aquí, igualment, la declaració de la nova junta del Gremi, sortida de la junta general ordinària, l'agost de 1922, formada -- per Francesc Forasté, president; E. Ferrer, vice-president; E. Croeses, secretari; J. Perals, caixer; i Lluís Tomàs, vocal, que mostrava el seu afany i entusiasme "per a continuar la bona tasca dels

nostres antecessors". "Mes d'aquest nostre gran desig (...) en treballar (...) no n'hi ha prou; precisa que no trobem en vosaltres indiferència en nostres crides, que ens concediu vostra franca i decidida col.laboració que en tota ocasió us demanem. Penseu en -- què per arreu havem de donar la sensació de que presideix en nosaltres, els dependents, l'esperit de classe; penseu i vulgueu donar als que viuen fora del nostre aital estament, la sensació de que -- també nosaltres, els dependents, sentim veres ànsies d'assolir, -- abans que tot i per sobre de tot, les reivindicacions socials. Com assolir-les? Agremiant-nos, procurant fer tots i cada un de nosaltres, en el despatx, en la botiga, aquella tasca, podríem dir-ne sorda, d'infiltrar en el cap d'aquells nostres companys, que no -- són pocs, que viuen indiferents, al marge de tot estament obrer, de tota actuació social, la cada dia més i més peremptòria necessitat d'organitzar-nos, d'unir-nos, puix que la unió fa la força, i amb aquesta s'obté, no hi ha dubte, companys, tot allò que es desitja; digueu-los-hi que s'uneixin a nostres files, que en el nostre estimat Centre tenim ja lo que ens mancava, L'Organització Gremial; organització, companys, que sens dubte és l'incentiu que, en el dia de demà, ens donarà braó per a assolir ço que nosaltres no tenim; el millorament social del dependent."

- (656) V., en aquest sentit, les bases presentades pels vocals dependents del grup cinqué (Detall) cels Comitès Paritaris a la representació patronal i la resposta d'aquesta, al butlletí "Acció" de desembre de 1922, p. 18-19. V. la nota 794. El 1923 el Gremi es denominaria de "Detall i Alimentació", nom amb el que fóra designat pel butlletí "Acció" a partir del mes de juliol de 1923.
- (657) "Acció" de gener de 1923, p. 20, esmenta els membres de la junta de govern del Gremi i de les agrupacions citades en que s'estructurava.
- (658) La junta d'aquesta agrupació era formada per Amer Séculi i Marc, president; Lluís Plagiribert i Carbonell, tresorer; Salvador Críbillers, secretari; i Ramon Jou i Ginestà, i Miquel Sanmartí i Casaramona, vocals. V. "Acció" de desembre de 1918, p. 6.
- (659) V. la nota 595. El butlletí "Acció" d'octubre de 1920, p. 8-9, inseria una nota del Gremi de Confeters que commemorava els dos anys que duia d'actuació: "Aviat farà dos anys que tenim personalitat --

social. ¡Aviat farà dos anys que som homes! Fins llavors érem un - estorb a la societat; fins llavors vàrem ésser enemics de nosaltres mateixos. (...) Dos anys farà aviat que lluitem com a feres, que - sens repòs i afrontant les més vistes contrarietats havem aconse-- guit escalar llocs de pública representació, i previ reconeixement de la nostra força! Aquelles penalitats i aquelles inquietuds so-- fertes en moments molt difícils, forçosament mereixien un premi; - per força devia de venir la recompensació, la prosperació en tots sentits del nostre Gremi de Confeters."

- (660) Així, "Acció" de desembre de 1920, p. 10, ultra ocupar-se del tema dels salaris mínims d'aquesta branca del comerç, indicava també -- que s'estava "treballant actualment i amb gran interès per aconseguir que ens sia reconeguda i efectiva la jornada de vuit hores com ho és a la resta de tota la dependència en general" i recomanava - als associats que no deixessin de "propagar els avantatges que re-- porta l'estar associat procurant que tots els dependents que parte-- neixen al nostre ram i no estiguin associats, surtin de la seva -- apatia i vinguin a engroixir les rengleres del nostre Gremi (...)". El tema de la jornada de treball formaria part de l'ordre del dia de moltes de les reunions d'aquest gremi com tot seguit assenyala-- rem. "Acció" de maig de 1921, p. 13, subratllava també que els mem-- bres de la junta del Gremi portaven a terme una "tasca tan intensa, que mercès a llurs treballs són comptats els patrons que s'oposen al tancament de les vuit". El tema, però, no restaria pas tancat i tornaria plantejar-se en noves avinances, especialment a les as-- semblées del Gremi com indicàvem abans.
- (661) V., així, "Acció" de desembre de 1920, p. 10; "Acció" de maig de -- 1921, p. 13, recomanava els agremiats que denunciessin els patrons que no volien "sotmetre's a les disposicions de la Comissió Mixta". V. la nota 844 d'aquest capítol.
- (662) "Acció", agost 1920, p. 11; "Acció", setembre 1920, p. 11. "Es po-- sà en debat -escriu hom en aquest darrer butlletí- la implantació de la jornada màxima, lo que motivà la natural discussió entre la majoria dels concurrents, lo que invità al nostre president -del - Gremi- a plantejar una fórmula que en caràcter particular exposà - als allí reunits, els quals discutiren altra volta l'esperit d'aquel-- estudi, fent ús per tal motiu de la paraula el nostre incansable -

delegat -als Comitès Paritaris-, que d'una manera clara i enèrgica invità al Gremi en general que no es viciés amb fòrmules de conveniències estranyes que tant ho embruteixen; la tolerància -afegeix- és lo que més ens perjudicaria i tal vegada fóra per a nosaltres - un cop mortal".

- (663) "Acció", setembre 1920, p. 11. No fóra l'única ocasió en què es produiria un debat animat en aquest gremi. Tornaria a produir-se, per exemple, l'agost de 1922, amb ocasió d'una altra assemblea. V. la nota 244 d'aquest capítol.
- (664) V. la nota 595, la p. 563 i la nota 631, d'aquest capítol.
- (665) Segons "Acció" de març de 1921, p. 11 "després de llarga discussió fou aprovada en votació nominal, a petició del company Fabregat, - d'acord amb l'article 5é dels Estatuts, la següent junta directiva: president, Lluís G. Fabregat; vice-president, Pau Girons; secretari, Joan Llopart; vice-secretari, Joan Auger; tresorer, Joan Company; vocal 1er, Josep Montañà; vocal 2^{on}, Narcís Mitjavila".
- (666) "Acció" d'abril de 1921, p. 11. Lluís G. Fabregat manifestaria també que dubtava si sabria donar "satisfacció als nostres consocis, - doncs el càrrec que tan immerescudament ostento és excessiu a les meves forces i és superior a la meva escassa condició social; però si vosaltres seguïu obstinats en donar crèdit als meus sentiments i em ratifiqueu la confiança que el Consell general m'atorgà, jo, sempre humil, davant de tots prometo, i aquesta prometença l'apanyo contant amb la vostra eficaç cooperació, vivificar l'esperit - dels nostres consocis i portar a cap la reorganització total del - nostre Gremi". La mancomunació d'"intel·ligències" i de "voluntats" havia d'ésser una condició necessària, per una altra banda, "si ens volem lliurar d'aquest covard i vergonyós servilisme del que no--- saltres mateixos en som víctimes i ens fa perdre d'un sol cop la - condició més formosa: la d'ésser homes lliures i conscients". Fabregat, enfi, confiava en el concurs dels agremiats "per a tots - aquells casos de difícil solució, ja que la tasca que anem a emprendre és aspra i penosa". Segons el mateix butlletí, hom passaria -- després d'aquest parlament "a l'ordre del dia, qui senyalava com a punt principal la qüestió de l'horari", però "com que el plet era ja de la incumbència de la Comissió Mixta per haver-li portat l'ante-

rior junta, es va prendre l'acord d'esperar el fallo d'aquesta Comissió", després de diverses intervencions.

- (667) "Acció", juny 1921, p. 10; "Acció", juliol 1921, p. 7; "Acció" --- d'agost de 1921, p. 9.
- (668) "Acció" de desembre de 1921, p. 13. Aquest mateix butlletí assenya_lava també que el secretari del Gremi de Confiters, Joan Llopart - "n'és a Melilla a corregir amb sacrificis i, si és precis amb sang, els errors d'aquests capsots que en són Govern". La junta del Gremi assistiria també a una vetllada benèfica, organitzada pels "com_{panys} del Ram del Sucre", "a profit del Montepio del mateix", convidada pel president d'aquesta societat, el 20 d'abril de 1921. V. "Acció" de maig de 1921, p. 13.
- (669) Si bé el president d'Organització i Treball anunciava a la sessió del Consell Directiu del CACCI del 27 de desembre de 1920, que el 12 de gener de 1921 se celebraria una reunió per a constituir --- aquest Gremi ("Acció" de febrer de 1921, p. 1), la reunió per a la seva constitució, aprovació d'estatuts i nomenament de la junta de govern, se celebrà el 12 de febrer de 1921 ("Acció" de març de 1921, p. 10). Per la seva banda, el mateix butlletí del mes d'abril de 1921, p. 11, que amplia la informació d'aquesta reunió, dóna la data del dia 16. La primera junta de govern del Gremi fóra formada - per Trinitat Comas i Corbera, president; Albert Bassas i Puiggrós, vice-president; Joan Maymó i Duarte, caixer; Francesc Pardo i Wher_{le}, vocal; Antoni Obach i Pol, vocal; Pere Rusiñol i Rovira, secretari; Rafael Cunillé i Tintó, vice-secretari, si bé Trinitat Comas no acceptaria el càrrec. Una nova junta general, celebrada el 20 d'abril de 1921, elegiria Pere Rusiñol i Rovira com a president del Gremi. V. "Acció" de maig de 1921, p. 13. Més endavant el Gremi - passaria a denominar-se d'Escriptori i Major. V. "Acció" d'agost - de 1923, p. 13.
- (670) V. "Acció" de maig de 1921, p. 13; "Acció" de novembre de 1921, p. 14; "Acció", febrer 1922, p. 13; "Acció" de març de 1922, p. 20. Aquests dos darrers butlletins fan referència a les assemblees generals d'aquest gremi, del 10 de febrer de 1922 (a les 10 i a les 11 de la nit), per a elegir els representants del Centre que havien d'integrar-se a la candidatura unitària que participava a les --- eleccions per als nous Comitès Paritaris creats de Banca i Borsa i

Assegurances. Per a Banca i Borsa foren nomenats: Josep M. Artigas i Amat i Josep Duró i Gili com a vocals per als Comitès Paritaris, Isidre Saboya i Ventura i Santiago Sales i Barahona com a vocals -suplents, i l'esmentat Josep Duró per a formar part de la Comissió Mixta com a representant del Comité Paritari. Per al grup d'asse--gurances i similars: Miquel Albert i Barris i Gustau Casas i Blasi com a vocals Pere Cusso i Matas i Eduard Cabero i Caupena com a vo--cals suplents, Ramon Matas i Moreda com a representant del Comité Paritari a la Comissió Mixta, i Josep M. Vilaseca i Pujades com a suplent per a la mateixa funció. V., també, "El Diluvio" del 9 de febrer de 1922. V., també el projecte de bases i d'escalat de sous mínims que aquest Gremi transcrivia al butlletí "Acció" de gener -de 1923, p. 16-17, i que els representants del grup quart dels Co--mitès Paritaris (majoristes) es proposaven de presentar a la "dis--cussió i aprovació de la Comissió Mixta".

- (671) "Entre les nombroses tasques que hi ha a realitzar -indicava el --Gremi al butlletí "Acció" de juny de 1921, p. 10-, sobressurt en -primer terme i com problema previ la solució immediata que creiem s'ha de donar a la situació anguniosa que ha creat la present cri--si a l'ensem que com a resultat de denúncies presentades a la Co--missió Mixta, a alguns companys nostres del Gremi. Per lo tant el Gremi d'Escriptori prega -i així ho ha aprovat en les seves darre--res reunions- a tots els companys que siguin víctimes de la pre--sent situació, se serveixin escriure els motius i causes per lo --que foren despedits, si percebeixen en l'actualitat algun socor, i adés si mentrestant es dediquen a algun altre treball, i quina re--muneració aquest reporta. (...) una vegada tinguem l'estadística veritat al davant, no perdrem moment per a mirar d'obtenir l'imme--diat auxili que ens proposem, amb els projectes i mides més apropia--des i ràpides, segons el nombre de necessitats que resulti."
- (672) Com el que reconeixia la junta del Gremi, recentment nomenada, al butlletí "Acció" de setembre de 1921, p. 17: "Sens dubte venim a -la Secció en moments d'inèrcia que havem de suposar fictícia per -manca d'actuació".
- (673) A més a més de Pascual, la integraven Agustí Planas i Babra, vice--president; Rafael Cunillé i Tintó, secretari; Josep Coral i Alejal--dre, vice-secretari; Joan Marimon i Borràs, caixer; Antoni Obach i Pol i Agustí Gómez i Pons, vocals. V. "Acció" de setembre de 1921,

p. 17. En dimitir Rafael Cunilló, fóra nomenat per a substituir-lo el vice-secretari Josep Carol ("Acció" de desembre de 1921, p. 4), i per a aquest darrer càrrec que restava vacant, Tomàs Cuchí i Recasens ("Acció" de març de 1921, p. 21).

- (674) Així, la nova junta, a la declaració esmentada fragmentàriament a la nota 672, afegia: "Per això hem de creure que vostra elecció -- ens imposa l'exemple, i aquest exemple el cercarem actuant ferma i decididament per a conquerir vostra confiança, per assolir les aspiracions morals i materials que dignifiquin nostra classe". "No ens neguem, doncs, companys --concloïa al final--, el concurs que -- ara i en tota ocasió vos demanem. Penseu que serà l'incentiu que -- ens donarà braó per a seguir la tasca que anem a escometre, donant així la sensació arreu de nostra Pàtria catalana i fora d'ella, -- que l'esperit de classe és el que presideix en nostre estimat Centre".- "Acció" de setembre de 1921, p. 17. V., també, "Acció" d'octubre de 1921, p. 12. "Acció" de desembre de 1921, p. 14; "El Diluvió" del 27 de novembre de 1921; "Acció" de gener de 1922, p. 11. Josep Coral, a la memòria llegida a la junta general ordinària del 28 de desembre de 1921 --junta a la que es refereixen les darreres fonts esmentades--, recordava la declaració de la nova junta, citada més amunt i subratllava: "Doncs bé; encara que per un sens nombre de poderoses raons, no havem pogut actuar en matèria social -- amb aquella intensitat que n'és nostre desig, puix que devem suspèndre nostra acció a mida que el Gremi vagi adquirint personalitat pròpia, que entenem ha de donar-li d'una manera progressiva el des^u congestionament paulatí que d'aquelles funcions que per manca de -- l'actuació dels Gremis, radiquen i encara són pròpies de la Secció d'Organització i Treball, nostra actuació no ha estat pas nul·la, no. Si vos preneu la molèstia de fullejar els nombres d'"Acció" -- corresponent als mesos de setembre, octubre i novembre, constata-- reu que no ens havem ajassat damunt la confiança que en nosaltres dipositàreu." Seguidament, Josep Coral esmentaria l'informe presentat al projecte de subsidi per a l'atur forçós de la Secció d'Organització i Treball, "que en part alterava substancialment el ma--- teix", essent "acceptades algunes esmenes i sobre tot la més impor--- tant que regulava la proporció de la percepció del subsidi i fent que aquest arribés al màxim de 200 pessetes: la cooperació en --- l'elaboració del cens, un cicle de conferències al que ens referim

d'immediat i "un èxit que ens omplena de satisfacció": "Víctima de la fal·làcia burgesa, caigué un company. I malgrat que nostra gestió, pels motius que abans vos he exposat, sols comptava amb l'escalf de l'entusiasme, aconseguírem go que no pogué altri: vindicar al company caigut i proporcionar-li un lloc decorós on pogués --- guanyar-se el pa."

(675) Per a aquesta reforma, V. "El Diluvio" del 20 d'abril de 1922, --- "Acció" de maig de 1922, p. 2, i "Acció" de juny de 1922, p. 15-16, que transcriu el text del reglament aprovat.

(676) "Acció" de juny de 1922, p. 17, indicava que la junta de govern -- del Gremi duia "molt avançats els treballs per a constituir les -- agrupacions de Banca i Borsa, Transports i Segurs", d'acord amb -- l'estructuració en agrupacions que determinava el reglament abans esmentat.

El mateix butlletí del mes de setembre de 1922, p. 14, feia igual afirmació; "Acció" de desembre de 1922, p. 18, parlava de l'Agrupació de Banca i Borsa "en constitució"; el número de gener de 1923, p. 16, indicava també que aquest procés estava en fase molt avançada. Constituída definitivament, l'Agrupació de Banca i Borsa, reproduiria el manifest del Sindicat de Dependents del Centre de Dependents de Sabadell, En vigílies de lluita, al butlletí "Acció" de maig de 1923, p. 18, en ocasió del conflicte del Banc Hispà-Americà. El mateix butlletí de juny de 1923, p. 16-18, reproduïa les bases d'arranjament d'aquest conflicte; i el de juliol de 1923, p. 25, un article del diari socialista parisenc "La Populaire", titulat d'acord amb la traducció catalana que en dóna Els empleats de la "Banque Nationale de Crédit" i del "Crédit Commercial" es preparen per l'acció.

(677) V. la nota anterior. "Acció" de desembre de 1922, p. 18, reproduïa també una nota del Comité organitzador respecte de la protesta de l'Associació de Dependents de Duanes, Consignataris i Similars en contra del R.O. del 14 de novembre de 1921 "relatiu a la col·le---giació forçosa dels agents i comissionistes de duanes", a la que s'adheria mitjançant un telegrama al ministre d'Hisenda en el mateix sentit. El 6 de desembre de 1922, finalment, se celebraria -- una assemblea extraordinària del Gremi d'Escriptori per a procedir a la constitució efectiva d'aquesta agrupació, de la que hom aprovaria els estatuts i n'elegiria els membres de la seva junta de go

- vern, formada per Víctor Mora, president; i Lluís Martí, Antoni Lloret, Jesús Pérez i Josep Timoner com a vocals. V. "Acció" de gener de 1923, p. 16.
- (678) V. també la nota 676. "Acció" de gener de 1923, p. 16, indicava que els "treballs" per a la seva constitució es trobaven "ja molt avançats", com s'esdevenia amb els que hom duia a terme per la formació de l'Agrupació de Banca i Borsa. Finalment, amb el nom definitiu d'Agrupació de dependents d'Assegurances i Publicitat apareixia al butlletí "Acció" d'abril de 1923, p. 19, tot anunciant, juntament amb els altres gremis i agrupacions, el dia i hora d'oficina per a la presentació de denúncies contra els incompliments de les disposicions i acords de la Comissió Mixta.
- (679) El Gremi d'Escriptori, convocaria per al 4 d'abril de 1923, tots els seus associats pertanyents al ram de la drogueria, perfumeria, productes químics i farmacèutics, a una junta general "per a la constitució de l'Agrupació del dit ram". V. "Acció" d'abril de 1923, p. 19.
- (680) La realització d'aquest cicle era anunciada per "Acció" d'octubre de 1921, p. 12-13. V. la nota 674.
- (681) "Acció" de maig de 1922, p. 21-22. "El Diluvio" del 18 i del 20 d'abril de 1922. V. el text d'aquesta conferència a GRIERA Y CRUS, P.- La acción de la Comisión mixta del Trabajo en el comercio de Barcelona. Reivindicaciones, perspectivas, orientaciones.- Conferencia dada en catalán en el "Centre Autonomista de Dependents del Comercio i de la Indústria" en 18 de abril de 1922.- Barcelona, 1922, -- Si bé Pau Griera representava l'Associació de Viatjants del Comerç i de la Indústria a la Comissió Mixta, segons manifestaria ell mateix a la conferència, era també soci del CADCI. Pau Griera vindicaria per a la dependència la mateixa consideració que hom demanava per a les altres branques socials, i tot referint-se a l'estat social a Barcelona l'any 1919, assenyalaria: "Conste que no queremos discutir los puntos fundamentales justificativos del movimiento social, pero sí que creemos que la que actuaba en nuestro país no era la representación de la genuina clase obrera de nuestra tierra. Y esta fuerza, todos recordareis que por negligencia y renuncia de los valores morales existentes, tornose dueña absoluta de los destinos de la ciudad y árbitro del sostenimiento de la vida ciudadana.

La dependencia mercantil de Barcelona no solamente influenciada -- por el ejemplo de los resultados obtenidos en otros sectores del -- trabajo por los medios de todos conocidos fue tentada de ingresar en el Sindicato Único, sino que fueron amenazados sus hombres representativos y requerida insistente para que se sumergiera -- dentro de aquel mar revuelto que hubiera absorbido junto con ella, todas las ponderaciones, todas las iniciativas y todas las características del peculiar distintivo fisionómico de cada una de las sociedades que la constituyen. (...) Decían en plena revuelta nuestros enemigos --assenyalava també Griera tot esmentat un article -- seu publicat en aquells moments a "Polimnia"--, que la irrupción -- sindicalista era la muerte del nacionalismo. Nosotros decimos que tal como se manifestaba, era la destrucción de todo el patrimonio industrial y de trabajo y hasta la muerte de Cataluña, y en consecuencia, asimismo era la aniquilación de España. Es, pues, cuestión de vida o muerte cambiar de táctica y de procedimientos. Es mirando a Cataluña que nos hemos de salvar y es, pues, en Cataluña donde debemos hallar nuestra solución." Griega descriuria l'enceriment de la vida i el fracàs de les gestions dels dependents per tal de millorar llurs condicions econòmiques i l'acord d'anar a la creació dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta. Griera mostraria la tasca i la trascendència d'aquest organisme, i repassaria -- les resolucions sobre sous mínims, contra les represàlies, per a -- evitar confabulacions, i reglamentació de l'horari. Reconeixeria -- la timidesa d'una part de la seva tasca, si bé en subratllaria la validesa i la necessitat de la seva divulgació. Esmentaria alguns projectes (previsió, participació en els beneficis), es referiria també al tema de la reivindicació de la supressió de l'impost d'utilitats i a la sindicació professional, i acabaria remarcant la -- necessitat de participació dels dependents a la vida col·lectiva -- "no dejando el campo libre a los profesionales de la política. Si -- no que precisa orientarse, alentar y crear agrupaciones democráticas orientadas u orientándolas en sentido eminentemente catalán y francamente nacionalista (...). Así como hoy no es posible que un partido eminentemente nacionalista deje de lado el problema de las reivindicaciones sociales, asimismo, las clases mercantiles de la dependencia no podemos dejar nuestro problema vital en manos de -- quien no obre de una manera francamente nacionalista por cuanto --

nuestras reivindicaciones futuras están absolutamente fundidas e identificadas con la reivindicación nacional. Además la preponderancia del trabajo tiende a ser el eje de la futura sociedad, así como hasta ahora lo ha sido el capital y eso nos situa en el caso de tener que intervenir en la dirección de la misma."

(682) El 28 d'abril de 1922. V. "Acció" de juny de 1922, p. 16-17. V. AL-CANTARA I GUZART, M.- Un assaig teòric de realització del Socialisme. La utopia de Lucien Deslinières.- "Lluita", 15 de març de 1923, p. 4-5; "Lluita", 15 d'abril de 1923, p. 6-8; "Lluita", 15 de maig de 1923, p. 5-6; "Lluita", 15 de juny de 1923 (no hem trobat aquest exemplar); "Lluita", 15 de juliol de 1923, p. 7-9; "Lluita" d'agost de 1923, p. 9-10; i "Lluita" del 15 de setembre de 1923, p. 12. Manuel Alcàntara, president de la Secció Permanent d'Educació i Instrucció del CAOCI, rebutjaria "Tot prejudici de que la seva dissertació tingüés per fonament la idea de fer propaganda en sentit socialista ni molt menys proselitisme, sinó que venia a crejar-se -- amb l'espectacle d'una societat constituïda segons ideals moderns i que qualsevol, que fos la posició adoptada en definitiva obrís -- no a un sentiment en categoria inferior, sinó a un serè i responsable estat de consciència". En acabar la seva exposició sobre aquesta "utopia socialista", Manuel Alcàntara afirmaria que el "món podria organitzar-se sota l'ordinació socialista i això no suposaria una major complicació de les relacions socials, sinó, al contrari, una major simplicitat i, sobre tot, una major justícia en l'exercici de la vida. Els adversaris del socialisme pretenen que la seva implantació ofegaria la llibertat individual. El que farà el socialisme -- a part del període de dictadura, inevitable al començament, -- sota el qual aspecte seria injust judicar-lo -- serà fer efectives, -- per a la universalitat dels ciutadans, totes les llibertats, que, en la nostra pretesa democràcia capitalista, no existeixen més que per als privilegiats. Una sola llibertat desapareixerà -- diu Deslinières --: la d'exploitar el treball i enriquir-se a expenses dels -- altres. Però per vives que siguin les lamentacions que la supressió d'aquesta llibertat pugui provocar, no aconseguiran mai que -- se'n compadeixi la immensa multitud de les seves víctimes."

(683) "Acció" de desembre de 1921, p. 13, en un comentari titulat El soci conferenciant, destacava "el goig de veure elevat al lloc de -- conferenciant a la tribuna del Centre, a un company soci nostre" i

- mostrava el desig que el fet es produís de manera més repetida.
- (684) Emigdi Fernàndez la desenrotllaria en tres sessions, el 16 i 30 de novembre de 1921, i el 14 de desembre de 1921, V. "Acció" de novembre de 1921, p. 14, "Acció" de desembre de 1921, p. 13-15; "El Diluvio" del 15 de novembre de 1921; "El Diluvio" del 29 de novembre de 1921.
- (685) Ferran Boter dissertaria sobre "Utilització de les fitxes en comptabilitat", el 30 de gener de 1922 ("Acció" de gener de 1922, p. 12; "Acció" de març de 1921, p. 21) ; Antoni Planas sobre "Administració i comptabilitat de les grans construccions", el 28 de febrer de 1922 ("Acció" de febrer de 1922, p. 13, i "Acció" d'abril de 1922, p. 18); Josep M. Pi i Suñer, el 14 de març de 1922 sobre --- "Els serveis públics" ("Acció" d'abril de 1922, p. 18); Ramon Güell el 28 de març de 1922 sobre "L'element treball en les societats -- mercantils" ("Acció" de març de 1922, p. 21; "Acció" de juny de 1922, p. 21; "El Diluvio" del 28 de març de 1922); i Josep M. Vidal i Guardiola sobre "La política tributària de Catalunya", el 9 de maig de 1922 ("Acció" de juny de 1922, p. 17, "El Diluvio" del 9 de maig de 1922).
- (686) El 16 d'agost de 1920, el Consell Directiu del CADCI era informat "de la constitució d'una comissió per a redactar el reglament i -- constituir el Gremi de Sombrerers en aquest Centre" ("Acció" d'octubre de 1920, p. 1) i la primera quinzena de novembre de 1920 es constituïa formalment ("Acció" de desembre de 1920, p. 1).
- (687) La junta de govern del gremi era formada, a part de Francesc Forasté i Vila, per Juli Busom i Valdés, vice-president; Vicent Pérez i Llanes, caixer; Ricard Perales i Murgades, secretari; Ricard Munné i Dangla, vice-secretari; i Pere Comsola i Martín i Francesc Berbe i Tomàs, vocals.- "Acció" de desembre de 1920, p. 10. Francesc Berbe, en dimitir, fóra més tard substituït per Josep Subirana ("Acció" de febrer de 1921, p. 8). Francesc Forasté i bona part d'aquests components de la junta, llevat de petites variacions, foren reelegits per les juntes generals del 12 de juny de 1921 i del 11 de -- juny de 1922 ("Acció" de juliol de 1921, p. 7, i "Acció" d'agost de 1922, p. 24). El 10 de juny de 1923 era elegit president Juli Busom ("Acció" de juliol de 1923, p. 27).

- (688) Aquesta comunicació adreçada a les entitats Sociedad de Patronos - Sombrereros i Unión de Maestros Sombrereros, proposava que recap-- tessin dels seus associats que fossin "únicament empleats en els - establiments llurs els socis afiliats al nostre Gremi, a qual ob-- jecte estem disposats a donar totes menes de facilitats; posant a la seva disposició la nostra Borsa de Treball (...). Sempre que -- fos necessari, l'element patronal podria tractar directament amb - la dependència per mitjà del nostre Gremi, a qual efecte podria -- crear-se una Comissió Mixta, idea, per a parlar de la qual, agrai-- ríem des de ja que se servissin nomenar tres representants."- "Acció" de març de 1921, p. 10-11.
- (689) V., per exemple, "Acció" de febrer de 1921, p. 8, que demanava als inscrits a aquest Gremi que no fessin cap pacte especial amb els - patrons "tenint en compte de les recents disposicions de la Comis-- sió Mixta referent a les hores que deuran estar oberts els establi-- ments"; "Acció" d'agost de 1921, p. 9; "Acció" de juliol de 1922, p. 24 que transcriu el telegrama adreçat al ministre de Treball, - per acord de la junta general del Gremi del 11 de juny de 1922, -- que protestava per "l'actitud revolucionària adoptada per alguns - sectors patronal comerç detall Barcelona, al pretendre vulnerar -- acords Comissió Mixta Treball, referents a jornada. De prosperar -- tals propòsits conflictives treball comerç barcelonés quedaran sense orgue adequat per a llurs harmònica solució. Declinem sobre aquests elements responsabilitat de tots els mals que desaparició Comissió Mixta pugui ocasionar". Sobre aquest conflicte, vegeu's més avall, - p. 599 i sgs.
- (690) "Acció" d'abril de 1921, p. 11, publicava una nota en un requadre, que demanava "per tal d'assolir un major èxit en l'organització -- d'aquest gremi". que "tots els consocis pertanyents al comerç per major, que vulguin donar son nom i adreça, a la Secretaria d'aques-- ta Secció, tots els dilluns, dimecres i divendres, de nou a onze - nit".
- (691) V. un breu resum de les actuacions d'aquest Gremi a Gremi de Viat-- jants i Corredors. El XXIX aniversari del Centre.- "Acció" d'abril de 1932, p. 32-33. El Gremi de Viatjants, indicava, per exemple, a través del butlletí "Acció" d'agost de 1922, p. 22: "No sabem com palesar l'entusiasme de que estem posseïts, al veure que no passa dia que no vinguin nous companys a inscriure's al nostre Gremi, i

el que és més falaguer, el veure entre ells noms d'antics companys que fins ara havien patit del funest individualisme". Recordem la incidència dels acords de l'assemblea de socis del Centre del 18 -- d'octubre de 1919 sobre aquest Gremi a la p. 545 i a la nota 560 -- d'aquest capítol. El butlletí d'"Acció" de setembre de 1920, p. 11, subratllava que "sota la xafagor atùidora de l'agost la vida social apar suspesa, però per dins bataguen les llavors que prompte gri-- follaran amb empena insospitada. La vida mateixa del Gremi -- de -- Viatjants i Corredors- s'ha suspès, baix el marasme ambient ... Ni una estridència, ni una queixa, cap veu, cap eco arriba a nosaltres. L'aparent quietisme, però, no significa defallença ni afebliment; -- és una treva en la lluita inacabable, un terme de repòs, una pausa. (...) Mes endebades l'esperit, vigilant, s'aquieta. Tantes i tan -- diverses atencions el mantenen en acció: els Comitès Paritaris, la labor cels quals avança decidida i prometedora; la creació d'un ser-- veí d'informacions a càrrec del Gremi; la gestació d'una magna prou-- testa contra l'alça de les tarifes carrileres, que es durà a terme intel·ligenciadament amb entitats afines; l'estudi d'una soflama -- adreçadora a tots aquells qui encara no s'han acoblat al nostre en-- torn i qui sap quantes altres manudalles que cap cosa és desatesa si ella és en bé de nostre estament. Aviat amb els creigs tardorals el brogit de la vida, al reprendre's desentumirà les forces que sem-- blen adormides i romanen vacil·lants per a cesfer-se oportunament -- amb més segura embranzida ... Aleshores podrem parlar als nostres companys de coses concretes."

Efectivament, el desenrotllament del Gremi fóra remarcable. A la ci-- ta d'"Acció" d'agost de 1922, p. 23, podríem afegir la del mateix butlletí del mes de novembre de 1922 que destacava com era "fala-- guer" el "desvetllament" que es notava "dins la nostra col·lectivi-- tat. Tots quants actes organitza el nostre Gremi es veuen coronats per l'èxit." I continuava citant l'augment de socis, i el ressò -- obtingut per diverses iniciatives a les que farem després referèn-- cia (excursió a París, assessoria jurídica, etc.). "Acció" de juny de 1923, p. 21, enfi remarcava la "floreixent situació econòmica" del Gremi.

(692) V. el capítol quart, p. 371 i sgs.

(693) Aquest tret ja el remarcàrem al capítol anterior. En aquesta etapa havia de persistir en la mateixa actitud. Així, el març de 1922, -

per exemple, la junta de govern del Gremi acordava d'associar-se - per unanimitat a l'homenatge que es feia al degà del Col·legi de - Notaris de Barcelona, "i aital efecte se li va enviar un ofici felicitant-lo pel seu patriòtic comportament en ço que fa referència al dret català" (V. supra, p. 500); el comentari "Nostra bella parla! ... a "Acció" de desembre de 1922, p. 17, que subratllava la necessitat que els viatjants fessin una tasca de correcció de l'ús --- barroer de la llengua catalana, del mal parlar. Fent-ho així, "el Gremi de Viatjants i Corredors haurà posat un gra de sorra més a - la pedra cultural de la nostra pàtria Catalunya..." "Acció" de gener de 1922, p. 19, reproduïa un altre comentari del Gremi, titulat Quins catalans! sobre la negativa d'un conserge del Casino Mercantil d'Igualada a acceptar números per a un sorteig que organitzava el Gremi "perquè venien de mans de separatistes. La veritat - comentava hom-, aquestes paraules en boca d'un senyor que porta - un cognom tan català com Teixidor, no hi escauen." Esmentem també la campanya perquè no manqués un diari escrit "en la nostra llengua nacional", com a mínim, en cap dels establiments on sojornaven els viatjants del Gremi ("Acció", juliol 1923, p. 27; "Acció", setembre 1923, p. 17 que remarcava l'èxit de la campanya, car "avui ja quasi bé totes les fondes de Catalunya estan subscriptes a diaris catalans"). El Gremi dedicava també un espai a l'empresonament de Joaquim Delclós i Lols i els seus membres el visitaven diversos dies ("Acció" d'agost de 1923, p. 18); al mateix butlletí del mes de setembre de 1923, p. 17, denunciava l'agressió contra una bandera catalana a Tremp, etc. Aquesta característica nacionalista podríem resseguir-la en d'altres números d'aquest butlletí, en notícies, relacions dels viatjants del Gremi amb nuclis catalanistes dels indrets visitats: "Acció" de desembre de 1918, p. 7; "Acció" de novembre de 1919, p. 7; "Acció" d'abril de 1920, p. 9; "Acció" d'agost de 1920, p. 10; "Acció" d'abril de 1921, p. 10; "Acció" -- d'agost de 1923, p. 18 i 23.

- (694) Entre les celebracions de l'aniversari del Gremi, esmentem la del 1 d'agost de 1919 que, en commemoració del tercer any d'existència d'aquesta agrupació, publicaria un butlletí extraordinari amb la col·laboració del president de la Mancomunitat de Catalunya. V. -- "Acció" de setembre de 1919, p. 11; "Acció" d'abril de 1932, p. 32). Per a les celebracions posteriors, V. "El Diluvió" del 21 de maig

de 1921; "Acció", maig 1921, p. 12-13; "Acció", juny 1921, p. 10; "El Diluvio" del 17 de juny de 1922, "El Diluvio" del 20 de juny de 1922, p. 17, "Acció" de maig de 1922, p. 18; "Acció" de juny de -- 1922, p. 17; "Acció" de juliol de 1922, p. 25; fonts totes aquestes referents a la festa del 18 de juny de 1922 que resultà també especialment brillant, amb la presència al tradicional àpat de germanor dels presidents del Centre i d'Organització i Treball, Casals i Ricart, i dels representants de la Lliga de Corredors i de l'Associació de Viatjants, Francesc Vives i Pau Griega. Al costat de l'àpat, les sardanes i la vetllada artística completaven el programe d'aquestes commemoracions.

- (695) Hom visitaria l'Escola de Mar el 26 de març de 1922 i l'Observatori Fabra el 5 d'agost de 1922. V. "Acció" de març de 1922, p. 22; "Acció" d'abril de 1922, p. 22, p. 17; "Acció" de maig de 1922, p. 18; "Acció" de setembre de 1922, p. 16; "El Diluvio" del 29 de juliol de 1922. Esmentem també el projecte de celebrar dues conferències, a cura de Felip Rodés i Pere Coromines, la tardor de 1918, però que no es realitzarien en haver-se de suspendre ambdues. V. "Acció" -- d'octubre de 1918, p. 7, i "Acció" de novembre de 1918, p. 6.
- (696) Així, el 28 de desembre de 1921 en unificar-se en un del sol els -- diversos rebuts de cobrament del CADCI ("Acció", gener 1919, p.6), el 31 de desembre de 1921 i el 7 de gener de 1922, en què mitjan-- çant dues juntes generals reformaria els estatuts ("Acció", agost 1921, p. 9; "Acció", setembre 1921, p. 17; "El Diluvio", 21 de de-- setembre de 1921; "El Diluvio", 6 de gener de 1922; "Acció", febrer 1922, p. 13). V. la nota 698 d'aquest capítol.
- (697) V. la nota 694 d'aquest capítol. "Acció" de febrer de 1919, p. 7, - l'anunciaria per al mes de març de 1919, però no sortiria definitivament fins l'agost de 1919. V. "Acció" cit. de setembre de 1919, p. 11, i d'octubre de 1919. p. 7. No hem trobat aquest exemplar ni a l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona, ni a la Biblioteca de Catalunya ni a l'Arxiu del Tribunal de Responsabilitats polítiques a Salamanca.
- (698) Les juntes generals esmentades del 31 de desembre de 1922 i del 7 de gener de 1922 (nota 696) s'ocuparien també del reglament inte-- rior d'aquesta assessoria jurídica i encarregaria a la junta de govern del Gremi el nomenament d'una ponència que fes "els treballs necessaris com així mateix el reglament interior" d'aquest servei

novell i "amb tota la major urgència" ("Acció" de febrer de 1922, - p. 13). L'Assessoria Jurídica del Gremi, començaria a funcionar a -- partir del primer d'abril de 1922, sota la cura de l'advocat Joa--- quim M. Miralbell de manera gratuïta per als agremiats ("Acció" --- d'abril de 1922, p. 17; "Acció" de maig de 1922, p. 18; "Acció" --- d'abril de 1932, p. 32), i el 30 de desembre de 1922, alguns dels - articles del seu reglament foren modificats per la junta general -- del Gremi del 30 de desembre de 1922 ("Acció", desembre 1922, p.18).

- (699) V., així, els comentaris del Gremi al butlletí "Acció", d'octubre de 1918, p. 7, Volem que es compleixin les lleis de sanitat!! que - reproduïx el telegrama adreçat al ministre de la Governació tot de- manant que recomanés als inspectors de Sanitat la corresponent ins- pecció d'hostals, fondes, etc., a totes les poblacions espanyoles i el compliment de les lleis sanitàries." ¿Què farà el senyor minis- tre de la Governació i les juntes provincials de Sanitat? Facin lo que vulguin, nosaltres prosseguirem aquesta humanitària campanya, - caigui qui caigui, i ens farem escoltar de tothom. A l'ensem dema- nem a tots els socis que facin les denúncies dels que se'n facin -- mereixedors." El butlletí de novembre de 1918, p. 8, insistia sobre la mateixa qüestió: "El Gremi l'ha empresa enèrgicament -la "cam- -- panya pro higiene i salut pública"-, rebutjant tota mena de conven- cionalismes, i sense temença a res ni a ningú". Hom demanava suport als viatjants "si es que voleu figurar en el concert dels homes -- dignes". "Al començar a propagar-se l'epidèmia regnant, nosaltres - vàrem tenir que ésser els primers en protestar d'un fet vergonyós, incalificable, remetent als senyors Ministre de la Governació i Ins- pector general de Sanitat el següent telegrama: Poso coneixement -- V.E. dijous tren correu 203 procedent Portbou anava abarrotat immi- grants procedents Franca destí Barcelona utilitzant mateixos cotxes que demés passatgers. Recte criteri V. E. reconeixerà això implica greu perill salut pública." El Gremi, en conseqüència, demanava que s'ordenés a la companyia ferroviària "tingui vagons disponibles --- Portbou per a viatgers procedents nació veïna per a aïllar-los de-- més passatgers. Gravetat circumstàncies fan necessari s'apliqui --- aquesta mida urgentment (...)." També el Gremi adreçaria una circu- lar als propietaris d'establiments d'allotjament tot recordant i re- marcant les prescripcions higièniques a acomplir. En funció d'aques- ta epidèmia hom demanaria també una pròrroga màxima de dos mesos

dels kilomètrics que empraven els viatjants ("Acció" de desembre - de 1918, p. 6-7, i "La Veu de Catalunya" del 16 de novembre de 1918 que reproduïa el telegrama adreçat en aquest sentit al president del Consell de Ministres), si bé la petició, efectuada per tres cops a Garcia Prieto no mereixeria cap resposta ("Acció", gener 1918, p.7).

- (700) Aquest és un tema dels més sovintejats a les cròniques del Gremi - al butlletí "Acció": notícies i denúncies pels augments de preus, conflictes amb fondes per aquest tema, protestes per incompliment de contractes per part dels establiments d'allotjament, etc. V. -- "Acció" de setembre de 1918, p. 10-11; "Acció" d'octubre de 1918, p. 7; "Acció", novembre 1918, p. 7; "Acció" d'abril de 1920, p. 10; "Acció" de juliol de 1920, p. 8; "Acció" de març de 1921, p. 10; -- "Acció" d'abril de 1921, p. 10; "Acció" de gener de 1922, p. 12, p. 12; "Acció" de juny de 1922, p. 17; "Acció" de setembre de 1922, p. 18; "Acció" d'octubre de 1922, p. 13; "Acció" de desembre de -- 1922, p. 21; "Acció" de gener de 1923, p. 18; "Acció" de setembre de 1923, p. 17.
- (701) Les protestes i els boicots contra cotxes de línia per aquesta raó eren reflectides també pel Gremi a través del butlletí "Acció": -- "Acció" d'octubre de 1918, p. 7; "Acció" de desembre de 1918, p. 7; "Acció" de febrer de 1919, p. 7; "Acció" d'octubre de 1920, p. 8; "Acció" de setembre de 1922, p. 15; "La Veu de Catalunya" del 22 de setembre de 1922; "Acció" d'octubre de 1922, p. 13; "Acció" de no-- vembre de 1922, p. 24; "Acció" de desembre de 1922, p. 20; "Acció" de gener de 1923, p. 19; "Acció" de juliol de 1923, p. 27-28; "Ac-- ció" d'agost de 1923, p. 18; "Acció" de setembre de 1923, p. 17. Alguns cops, a l'igual que passava amb les fondes, hom subratllava una actitud positiva o una resposta favorable a les demandes de re baixes de preus: "Acció" de setembre de 1918, p. 11; "Acció" d'a-- gost de 1922, p. 23.
- (702) El Gremi havia de reclamar o sumar-se a les protestes pel retard -- dels trens, augments dels preus dels bitllets kilomètrics, disposi-- cions de l'Estat que perjudicaven els dependents deficiències de les companyies en la prestació dels seus serveis, etc. Protestes i més protestes, titulava hom un comentari del Gremi al butlletí "Acció" d'abril de 1920, p. 9-10: "Continuament en aquest Estat, la feina - dels seus súbdits és protestar i més protestar i aquesta tasca que ja resulta enutjosa és indispensable, puix són tants i tants els --

errors soferts que aclaparen als homes de més braó. Hem protestat - nosaltres diferents voltes, dels augments dels kilomètrics, dels -- actuals augments de tarifes, de l'abandó en el servei dels trens, - de les poques consideracions per part de tota mena de companyies de transport, emprò hem de mostrar-nos incansables; per ço batallarem fins aconseguir les reivindicacions que com a factors importantí-- sims en la vida comercial hi tenim dret. Aconseguirem res? Aquest - és nostre dubte, potser quan el nostre Parlament no sigui tan xorc resoldrà amb justícia." V. "Acció" de setembre de 1918, p.11; "Ac-- ció" d'octubre de 1918, p.6; "Acció" de febrer de 1919, p. 7; El Di luvio", 11 de gener de 1920; "El Diluvio", 17 de novembre de 1918; "Acció" d'abril de 1920, p. 9-10; "Acció" d'agost de 1920, p. 11; "Acció" de desembre de 1920, p. 12; "Acció" de febrer de 1921, p. 7; "Acció" de març de 1921, p. 10; "Acció" d'octubre de 1921, p. 12; "Acció" de febrer de 1922, p. 12-13; "Acció" de març de 1922, p.21- 22; "Acció" de setembre de 1922, p. 16; "Acció" de juny de 1923, p. 21.

- (703) V., així, el telegrama adreçat pel Gremi a Francesc Cambó, ministre d'Hisenda: "Aquest Gremi, atent sempre a vostres ofertes sobre l'ig post d'utilitats i ço que fa referència a la dependència mercantil, vos invita ara en vigílies de nous pressupostos a fer honor a la - paraula per vos donada".- "Acció" de març de 1922, p. 22. V., infra, p. 1 sgs.
- (704) V. la nota 603 d'aquest capítol. També, "Acció" de juny de 1920, p. 11; "Acció" de juliol de 1920, p. 8; "Acció" de gener de 1921, p.7; "Acció" de març de 1922, p. 22.
- (705) Entre d'altres actuacions o preses de posició del Gremí, esmentem aquí el comunitat als dependents de comerç de Valladolid que s'opo- saren "a les classes mercantils, que esgarriades o bé folles d'odi, amenaçaren an els nostres viatjants de fer-los el boicot".- "Acció" de gener de 1919, p. 7, que transcrivia, a més a més, un fragment del periòdic "El Dependiente Vallisoletano" que acabava afirmant: "que si se adoptare el descabellado acuerdo de boicotear a las mer- cancias catalanas, no faltarían dependientes de comercio en Valla- dolid, que venderían todos los géneros catalanes". "Molt bé, com-- panys: -comentava "Acció"- haveu demostrat tenir coneixements més grans, que els vostres explotadors patrons..." La Societat d'Atrac- ció de Forasters, en ocasió de l'organització del seu Tercer Con--

curs Regional d'Hotels, cedia un lloc del jurat per a un representant del Gremi, segons referia "Acció" d'agost de 1920, p. 10. El 15 d'octubre de 1921, celebrava un festival al Centre, a benefici de la família del viatjant Turnés, mort d'accident, en el que hi participava Pilar Alonso, Emili Vendrell, Ignasi Iglesias i el quadre de declamació del Liceu, a part d'organitzar una subscripció amb el mateix objectiu ("El Diluvió" del 13 d'octubre de 1921; "Acció", juliol 1921, p. 7; "Acció", agost 1921, p. 9; "Acció", setembre 1921, p. 17; "Acció", novembre 1921, p. 14; "Acció" de desembre de 1921, p. 13-14; "Acció", gener 1922, p. 12. Esmentem també la tasca mutual del Gremi: elaboració d'un projecte d'asseguranga d'Accidents de Treball i Viatge ("El Diluvió" del 27 de desembre de 1918; "Acció" de setembre de 1919, p. 11; "Acció" de maig de 1920, p. 13). En aquest sentit esmentem la campanya del Gremi per tal que la Llei d'Accidents de Treball inclogués els viatjants, reivindicació que fóra assolida en recollir-la la "Gaceta de Madrid" del 12 de gener de 1923 ("Acció" de gener de 1923, p. 18; "Acció" d'abril de 1932, p. 32; "Acció" d'agost de 1923, p. 18).

Esmentem també els treballs duts a terme per a crear una Caixa de Pensions per a la Vellesa per als inscrits al Gremi, el segon semestre de 1922. V. "Acció" d'agost de 1922, p. 22; "Acció" de setembre de 1922, p. 14 i 16; "Acció" de novembre de 1922, p. 24; "Acció" de desembre de 1922, p. 20 i 21; "Acció" de gener de 1923, p. 19. A partir d'aquest butlletí hom deixava de parlar d'aquest projecte. Pel que fa als beneficis dels inscrits al Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI, segons els seus estatuts de 1932, aquells gaudien de "socors per defunció" i "socors per invalidesa física". V. Estatuts del Gremi de Viatjants i Corredors del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria.- Barcelona, 1932. - "Acció" d'abril de 1932, p. 33.

- (706) 300 excursionistes sortirien en un tren especial cap a París, prova de l'èxit i de l'entusiasme que desvetllà la iniciativa, la qual, per una altra banda, s'arrossegava des del darrer trimestre de 1918, i a la que "Acció" s'hi referiria diversos cops. V. "Acció" de desembre de 1918, p. 7; "Acció" de gener de 1919, p. 7; "Acció" de febrer de 1919, p. 7; "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 15; "Acció" de juny de 1920, p. 11; "Acció" de setembre de 1922, p. 15; "Acció" d'octubre de 1922, p. 13-14; "Acció" de novembre de 1922, p. 23; "Acció" de desembre de 1922; p. 20; "Acció" de gener de 1923,

p. 20; "Acció" de gener de 1923, p. 19; "El Diluvió" del 22 de desembre de 1922; "El Diluvió" del 3 de gener de 1923; "El Diluvió" del 18 de febrer de 1923; "El Diluvió", 28 de març de 1923; "Acció" de maig de 1923, p. 21-23 que en fa una extensa recensió, i "Acció" de juny de 1923, p. 21; "Acció" de juliol de 1923, p. 29; "Acció" d'agost de 1923, p. 16-17; "Acció" de setembre de 1923, p. 17; "Acció" d'abril de 1932, p. 32.

- (707) Val a dir que la significació del SAUCCI i de l'excursió motivà una forta presència policiaca tant a la sortida com al retorn del tren que transportava els viatgers i, un cop a París, les pressions de l'Ambaixada Espanyola obstaculitzaria el desenvolupament del programa previst en principi. Així, a l'arribada al Quay d'Orsay, foren rebuts per la "Société de Protection Mutuelle de Voyageurs de Commerce", per membres del Casal Català de París i de l'Acció Radical Catalana, però restà prohibida "tota manifestació amb la bandera desplegada al vent", a causa d'aquelles pressions, que tornaren a mostrar-se a la tarda, a l'acte de lliurament de l'ofrena del Gremi al Soldat Desconegut en fer retirar la policia els llacets amb la bandera catalana a la solapa, i el dia 28 a la recepció oferta als salons de "Le Journal" pel Centre Català en la que fóra prohibit novament el desplegament de la bandera catalana i que es representés Mestre Blaguer. A causa de les mateixes raons fóra suspesa la recepció que el ministre de Comerç Dior havia d'ofedir als viatgers catalans al seu Ministeri el 27 de març, i la recepció que hom havia de fer igualment a l'Hôtel de Ville el 31 de març. "A l'organitzar aquesta excursió col·lectiva -manifestaria Antoni Nadal, -- president del Gremi, al seu discurs a la recepció oferta pel Centre Català-, el Gremi de Viatjants i Correcors del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, de Barcelona, que tantes voltes ha palesat ésser l'avangada més pura i de més ideologia del Nacionalisme de Catalunya, no pensarem que nostra visita a París en fos cap acte polític ni sisquera partidista; mes si donar abast en tots quants actes assistim, i poguéssim realitzar, -amb diàfana claredat, davant de tothom, el sentir i pensar nostre, sense hipocresies que no sentim, fent avinent que en aquell Temple del Nacionalisme, on la dependència mercantil catalana s'hi educa, no es fa pas política, no perdem el temps en fer-ne; allà solament laborem Catalunya, res més que Catalunya..."- "Acció" de maig de 1923, p. 29.

- (708) Així a l'ofrena esmentada al Soldat Desconegut amb la presència del Mariscal Joffre, a la visita al Museu del Palau dels Invàlids, residència del Govern Militar de París, i al cap de batalla de Verdun. V. "Acció" de maig de 1923, p. 21-23. Assenyalen també, que, acabada l'excursió, la junta del Gremi organitzaria un dinar d'homenatge a la comissió executiva del viatge, el 22 d'abril de 1923, amb la presència de Francesc X. Casals i de l'ex president del CAOCI Josep Puig i Esteve.
- (709) Antoni Nadal presidiria el Gremi el curs 1918-1919; Joan Mata, el curs 1919-1920; Josep Balué, el 1920-1921 i la primera part del curs 1921-1922, car el desembre de 1921 dimití i fóra substituït per Joaquim Codina fins el juny de 1922; i Antoni Nadal, un altre cop, el curs 1922-1923 i 1923-1924. Esmentem també els noms de Manuel López Francesc Casademont i especialment Daniel Ferrerons, que amb un càrrec o altre (vocal segon, secretari o vice-president segons) figuraria a les juntes de tots els cursos compresos entre el juny de 1918 i el juny de 1922. El juny de 1923, Ferrerons, "ferm nacionalista" segons "Acció" de juliol de 1923, p. 29, fóra elegit vocal directiu del Consell Directiu del CAOCI per la Secció Permanent d'Organització i Treball, en "haver estat proposat i elegit de comú acord" per aquesta darrera secció i el Gremi de Viatjants i Correcors. V., a part d'aquest carrer butlletí esmentat, "Acció" de juliol de 1918, p. 5; "Acció" d'octubre de 1919, p. 7; "Acció" d'agost de 1920, p. 10; "Acció" de juliol de 1921, p. 7; "Acció" de febrer de 1922, p. 12; i "Acció" de juliol de 1922, p. 25.
- (710) "Acció" de desembre de 1920, p. 9. "Per una altra banda -afegia- si mercès a una actuació persistent, poderosa i ben orientada, aconseguim posar la nostra classe al nivell que li pertoca, tant econòmicament com social, fins els més pessimistes, els que menys creuen en la virtualitat de l'associació, els que ni a la força s'hi volen deixar arrossegar, hauran de reconèixer l'error de llur conducta i acudir a nosaltres si no volen desaparèixer postergats i anul.lats pels pactes que puguin concertar les forces bregadores: les associacions patronals per una banda i per altra banda les associacions -- professionals". Segons "Acció" de gener de 1921, p. 7, aquest manifest tindria una "acollida falaguera, traduïda en resultats pràctics que han fet augmentar el nombre d'agremiats". Esmentem també aquí, la crida, titulada Per companyerisme i humanitat, publicada a "Acció" de març de 1923, p. 20, per tal que els viatjants assabentes--

sin la junta del Gremi de les places vacants existents o "properes de ser-ho" davant del "gros nombre sense col.locació" "degut a la crisi econòmica que sembla s'apropa".

- (711) V. supra, p. 554-566.
- (712) "Acció" de gener de 1921, p. 1.
"Acció" d'abril de 1932, p. 26.
- (713) "Acció" de febrer de 1921, p. 1 i 7; "Acció" de març de 1921, p. 9.
"El Diluvio" del 28 de juliol de 1921 assenyalaria que els estatuts de la Federació havien estat aprovats pel Govern Civil de Barcelona. V. més endavant, la nota 716.
- (714) El Comité Executiu, era format, a més a més, per Ignasi Mestres Hu-met, del Centre de Dependents de Sabadell, vice-president primer; - Josep Llop, del Centre de Dependents de Reus, vice-president segon; Josep Xuclà i Viralla, la Unió Ultramarista de Barcelona, secreta-ri; Vicent Vilaraseu i Arnau, del Centre de Dependents de Manresa, vice-secretari; Francesc Vives, de la Lliga de Correcors i Represen-tants de Barcelona, caixer; i Ramon Marsà i Bogunyà, del Centre de Dependents de Terrassa, comptador.- "Acció" de març de 1921, p. 9; "El Diluvio" del 28 de juliol de 1921.
- (715) "Acció" de març de 1921, p. 9; "El Diluvio" del 23 de febrer de -- 1921.
- (716) Estatuts de la Federació de Dependents de Catalunya.- Barcelona, - 1921, p. 3-4. Aquests estatuts foren aprovats pel governador Martí-nez Anido amb data del 1 de juliol de 1921.
- (717) Estatuts...- op. cit., p. 5-11. L'assemblea general, per una altra banda, havia de celebrar una sessió ordinària el mes d'octubre de cada any; El Consell Federal havia de fer-ho, de manera ordinària, tres cops a l'any, durant els mesos de març, juny i setembre, i la seva tasca era la de fiscalitzar i deliberar sobre l'obra del Comi-té Executiu, a part de debatre i aprovar els pressupostos i aquelles qüestions que li presentés aquest darrer. El Comité Executiu, per un altre costat, havia de reunir-se una vegada al mes com a mínim i la seva funció era, com el seu nom mateix indicava, de caire execu-tiu dels estatuts i de les resolucions de les assemblees i consells federals, i representatiu.
- (718) "Acció" de març de 1921, p. 10. "La finalitat suprema de la Federa-ció -afirmaria per la seva banda "Acció" de setembre de 1921, p.14-

és i ha d'ésser sempre l'elevació del nostre nivell de vida tant moral com material, elevació que ha de buscar-se principalment en el millorament de les nostres condicions de treball sense que vulguem dir amb això que fora d'aquest camp no n'hi hagin d'altres on l'acció de la Federació no pugui estendre's també amb positius resultats per a la finalitat desitjada. La instrucció, el mutualisme i l'esport en totes llurs modalitats; la llibertat espiritual i política de la nostra terra, sense la qual multitud de problemes que ens -- afecten quedaran sense solució, són aspectes a què curcosament ha -- d'atendre la Federació de Dependents. Com es veu els fins de la Federació són els mateixos que animen a les entitats associades, però per mitjà d'ella llur força quedarà notablement augmentada."

(719) V., també, més amunt, p. 453.

(720) "Acció" de setembre de 1921, p. 1. "El Diluvio" del 26 d'agost de 1921, assenyalava que l'Assemblea era "esperada con mucho interés -- por parte de los dependientes de comercio, especialmente porque habrá de tomar acuerdo que vendrán a ser como el programa a propagar y realizar la nueva y ya potente federación".

(721) V. "El Diluvio" del 22 de setembre de 1921, "El Diluvio" del 23 de setembre de 1921, i "El Diluvio" del 24 de setembre de 1921.

(722) "Es la lluita legal i enervadora -afegia-, que no l'informa, cal saber ésser oportú; més polític que sociòleg. L'obra pot basar-se damunt d'una organització ferma, pròpia, rígida en quant a principis, adaptable en quant a l'execució. En aquest cas es tracta de cevenir una potència, d'oposar uns principis a uns altres principis, d'imposar-nos per la força de l'organització, l'acció de l'obra va dirigitament al fi perseguit sense dilacions ni convencionalismes, és més expeditiva i no perd res en lo capacitada. No defuig l'acció política, però per damunt de tot hi posa l'acció social."

(723) "El Diluvio", 22 de setembre de 1921: jornada de treball, sindicació forçosa, contracte de treball, retirs per a obrers, comitès paritaris i comissions mixtes, acció cultural, mutualisme, participació als negocis, eren els temes anunciats.

(724) "La prova del que dic -proseguia- ens la dóna en aquests precisos, oportuns moments la comunicació de la Comissió Mixta. Creieu que -- s'intentaria ni tan sols parlar de coartar els drets que la llei --

ens atorga, si no estessin convençuts de la nostra impotència? --- L'organització patronal, avui amb totes les seves llistes negres, -- és un fet evidentíssim. Diguint-ho sinó els dependents que en so-- freixen les conseqüències. Fins a (ara) tots els organismes creats per a harmonitzar els interessos de patrons i obrers mercantils té efectes contraproduents per a nosaltres si es té en compte la munió de dades personals que faciliten en quant es tracta de fer ús dels nostres drets."- "El Diluvio" del 23 de setembre de 1921.

És possible que Jaume Cardús es referís a la darrera comunicació - de la Comissió Mixta, publicada a "El Diluvio" del 22 de setembre de 1922, que aprovava un "dictamen para evitar y castigar las con-- fabulaciones entre patronos y dependientes para burlar el cumpli-- miento de las leyes sociales y de los acuerdos de la Comisión".

(725) "(...) el fer sentir el pes de la sanció pels pactes comesos -afe-- gia Cardús- en i fora del treball atemptois a l'esperit d'humana relació que la classe necessita per alcançar una major unitat en la lluita. Avui que la covardia és la norma d'actuació i de pensa-- ment de molts, tal vegada sigui també la consellera que privi als companys de la Federació, plantejar amb tota la seva nuesa l'àrrica qüestió dels principis fins aquí exposada."

(726) "És que això -continuava Cardús- vé justificat perquè aquests com-- panys siguin d'una major capacitat? Direm que de capacitats de - cap n'hi ha a dalt i a baix, d'indiferents també; però els eclèc-- tics governen mercès a la indiferència dels altres degudament tole-- rada. Les nostres reivindicacions socials i econòmiques són peremp-- tòries; més ho són, però, l'educació dels esperits, la creació de la forga, capacitar conscientment els cors."

(727) La "personalitat de la Federació" oferia també per a Cardús "un -- altre caire: el de l'organisme constantment definidor i fixador de la norma a seguir en els procediments de lluita, atenent-se, està clar, al principi bàsic-moral prefixat i del que ja he parlat. Sen-- tat el principi, la norma de fons resta fixada, tota actuació --- d'acord amb els principis serà inapel.lable. En quant a la forma - -sense detriment dels procediments- les circumstàncies han d'influir en la decisió, sense arribar, però, a la voluntària inhibició per covardia."- "El Diluvio" del 24 de setembre de 1921.

(728) "El verb de la Federació -proseguia- deu ésser la paraula viva, -

imposant-se l'langada a l'espai. La Federació deu ésser l'organisme integrat que intervé en el regisme de les forces, corporatives o no que l'integrin. Per això és de doldre que en el seu primer Congrés ha sigut mal orientat l'esperit que deuria convertir en obra eficaç la tasca de la Federació nostra.

(729) "Posats en aquest terreny -conclois Cardús- podríem demanar que es legislés obligant a tothom a tenir consciència... de classe."

(729 bis) Els delegats eren Josep Ricart i Sala i Emigdi Fernàndez i -- Guillen (CADCÍ de Barcelona), Narcís Sureda i Castelló i Amanci Domínguez i Beltran (Unió Ultramarina de Barcelona), Baptista Botella i Pujades i Joan Garriga i Sitjar (Lliga de Corredors de Barcelona) Ramon Bosch i Simon (CADCÍ de Vic), Joan Eller i Solè i Anselm Gómez i Fontanils (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Mataró), Adolf Soler i Santasusana (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Manresa), Camil Odena i Tomàs i Josep Sales i Masquef (CADCÍ de Reus), Joan Baraigues i Saumell i Francesc Alentorn i Ballester (CADCÍ de Valls), Josep Soler i Barri i Ramon Segarra i Vilaró (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Lleida i sa província), Francesc Auladell i Treball i Jaume Fondg vila i Serra (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Sabadell). A l'Assemblea hom aprovaria també l'ingrés a la Federació de la Unió de Dependents de Figueres. V. Llibre de deliberacions i acords de la Primera Assemblea de la Federació de Dependents de Catalunya.- Reus 1921, p. 5, 6 i 61.

(730) Les conclusions d'aquesta ponència, subratllaven que "la defensa dels nostres salaris" implicava "la supressió d'aquells impostos que graven les nostres remuneracions i el control sobre els preus de tots els serveis i articles que ens són indispensables per a cobrir les nostres necessitats". En conseqüència l'assemblea acordava: 1. Demanar al govern de l'Estat la supressió de l'impost d'utilitats sobre els sous de la dependència mercantil que no passin de 1000 pts. al mes. 2. Admetre la bondat del cooperativisme com a mitjà de desplaçar la funció d'empresari d'un reduït número d'individus, l'interès dels quals està només en fer els més grossos beneficis possibles, a masses més importants de població, interessades en l'empresa com a consumidors, i que per tant podem molt bé acordar suprimir els beneficis d'empresari, o cas d'existir-ne se difo

nen en una gran massa, contribuint així a la nivellació de la riquesa. I com a condicions precises per a què el cooperativisme de consum arrelí i triomfi en una gran ciutat l'Assemblea admet: a) La necessitat de que en lloc que cada organització professional estableixi la seva cooperativa particular, s'arribi a una intel·ligència entre totes les organitzacions de treballadors, sense distinció d'oficis, per a muntar una sola cooperativa amb totes les sucursals convenientes escampades pels diferents barris de la gran ciutat. b) la necessitat d'aportacions metàl·liques relativament crescudes, a fi de poder sostreure de l'especulació de l'empresa privada la major part dels articles que, tant de menjar, vestir, com d'ús domèstic, consum la classe obrera. 3. Demanar al govern de l'Estat que reconeixent la valor social i la importància numèrica de les forces obreres de Catalunya, interessades en els drets duaners per la llur condició de treballadors que aspiren a alts salaris i consumidors que desitgen la major baratura possible de les coses, faculti a la Federació de Dependents de Catalunya, especialment coneixedora, per la funció cels seus components, de l'economia de les diferents branques de la producció catalana, per a què nomeni un vocal obrer a la Junta d'Aranzels i Valoracions."- Llibre de deliberacions...- op. cit., p. 13. Aquestes conclusions foren aprovades unànimament, "amb la salvetat, feta pel company Casals, de deixar amb caràcter discrecional, l'apartat segon, puix tota vegada que és potestatiu de les entitats la implantació del que dit apartat prescriu, la Federació deu limitar-se a recomanar-ho", segons esmentava el llibre citat de deliberacions de l'Assemblea de Reus. V. la nota 751 d'aquest capítol.

- (731) Narcís Sureda, de la Unió Ultramarina, a la seva ponència, en nom d'aquesta entitat i del Gremi de Confiters del CADCI, denunciaria la persistència del règim d'internat i les conseqüències negatives de caire higiènic, cultural i ètic que comportava per al dependent, i l'obstrucció que suposava per a assolir les reivindicacions de la dependència: "perquè: com anem a resoldre la sindicació forçosa, -- els salaris mínims, els segurs de vaga forçosa, d'impossibilitat, -- de vellesa i d'accidents del treball, si (...) com a qüestió prèvia, no s'ha donat fi a l'internat? Com resoldrem la jornada màxima si hi ha vida interna? Amanci Domínguez i Beltran de la Unió Ultramarina presentaria, en relació amb aquest tema, una moció, de la que

n'esmentàrem un breu fragment al capítol primer, p. 7. V. Llibre de deliberacions ...- op. cit., p. 15

- (732) La ponència de Codina del Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI esmentava una sèrie de millores que calia demanar a l'Estat: reconeixement oficial del viatjant i corredor i que fos inclòs, en conseqüència, dins de la Llei d'Accidents del Treball; "millorament de la Llei actual de Retirs Obrers", creació d'un carnet d'identitat gratuït i exclusiu per a aquesta branca de dependents; que l'Estat, "com a tutelar, interessat prop de les companyies carrilaires, la creació d'un bitllet especial per als viatjants"; l'organització "conjuntament per les entitats professionals i patronals" d'unes "missions comercials, les quals servirien per a procurar nous mercats, demés de l'estudi de tots aquells progressos que dintre el camp de la indústria i comerç en general s'haguessin experimentat" i que "haurien d'ésser subvencionades per l'Estat, Diputacions, Mancomunitats, Ajuntaments i Entitats Econòmiques". A les companyies carrileres, navileres, tramviàries i d'automòbils: bitllets especials, tarifes especials també per part de les companyies navileres, "port gratuït de les cubetes de mostres" i rebaixes en els bitllets per part de les tramviàries. Als gerents de les cases de comerç: reconeixement oficial del Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI, obligatorietat de valer-se de les "nostres Borses de Treball sempre que tingui necessitat de personal", obligació de cobrir l'accident de treball, inclusió d'aquest grup social a les lleis de retirs obrers, contracte de treball, assignació mensual mínima de 400 pts, etc. I finalment, millores plantejades a l'Estat, Mancomunitat de Catalunya o diputacions i entitats econòmiques de cara a l'educació del viatjant i corredor. Amb motiu de la lectura d'aquesta ponència, un dels presents intervindria sobre el concepte de viatjant i el de corredor, el que donaria lloc a "un llarg debat". "Com sia que en el transcurs del debat, la discussió sembla deixar traslluir la sospita de que s'admet pugui haver-hi dependents de dues categories, el company Casals, del Comité Executiu, rebut enèrgicament aquesta suposició. Finalment s'accepta i s'aprova la ponència". V. Llibre de deliberacions ...- op. cit., p. 19-23.
- (733) Emigdi Fernández, vocal de la junta d'Organització i Treball del CADCI descriuria i criticaria alguns dels apartats del Real Decret

darrer que regulava l'assegurança obligatòria de retirs obrers, i concretaria i resumiria les seves posicions en les reivindicacions següents: "1. Fixació del sou màxim anual per a gaudir del benefici del retir, a 6.000 pts. per l'obrer manual i a 12.000 pessetes per l'obrer intel.lectual d'ambdós sexes. 2. Contribució de l'Estat i del patró per a formar el retir (no amb caràcter provisorí, com diu el R.O. sinó definitiu) en les proporcions respectives que estableixi l'Institut de Previsió Nacional o la Comissaria General de Seguretat tant per l'obrer manual com l'intel.lectual. 3. L'Assalariat podrà, lliurement, fer imposicions voluntàries per a augmentar el capital o el retir que li pertanyia a l'arribar a l'edat fixada. 4. Que el límit d'edat per a la percepció del retir sigui fixat a 60 anys per l'obrer manual i a 55 anys per l'intel.lectual, amb reducció d'aquel·lí límit per totes aquelles indústries o treballs que esgotin prematurament l'organisme físic o mental, d'acord amb l'informe que presenti l'Institut de Previsió Nacional, junt amb les entitats obreres. 5. Les primes imposades per l'Estat i el patró amb llurs interessos acumulats, constituïran un capital, com el constituïria una prima anual per a formar un segur de vida, amb la diferència de que aquest serà pagat, no a la mort, sinó a l'arribar a l'edat fixada i que -- podrà ésser cobrat per el beneficiari a l'arribar als 60 o 55 anys, o transformat aleshores, en una renda vitalícia; essent potestatiu de l'interessat recollir una o altra forma. En cas de defunció --- s'entregarà als hereus del beneficiari, el total del primer amb els interessos acumulats, així com les eventuais imposicions fetes per ell mateix o per un tercer. Tant els capitals que siguin pagats en efectiu com les rentes vitalícies constituïdes, estaran exemptes de tota mena d'impostos i contribucions, presents i futurs. Les despeses ocasionades pel funcionament i administració dels organismes -- del segur, seran deduïdes anualment del fons comú i prorratejades -- entre tots els beneficiaris o hereus."

Les conclusions d'Emigdi Fernández, com pot veure's, discriminaven els treballadors manuals.

El ponent ho justificava amb aquests termes: "(...) l'obrer manual ha sapigut demanar i obtenir millores i concessions de tota mena, que nosaltres, no; fins al punt de que molts d'ells --i en nombre considerable-- gaudeixen avui --tots ho sabem prou-- d'un salari superior al nostre. I malgrat aquesta remarcable diferència que col.loca al dependent de comerç en inferioritat de condicions econòmiques, ve--

nim obligats, nosaltres, a viure en una esfera que res té de comparable amb la en què viu l'obrer manual. El lloguer, el vestir, -- l'alimentació, l'educació i la instrucció que venim per força ---- obligats a donar als nostres fills si volem capacitar-los per a lluitar avantatjosament en la societat de demà, els coneixements - que hem d'adquirir per a desempenyar dignament els càrrecs que ocupem, totes les modalitats de nostra vida, en fi, exigeixen un presupost de despeses molt superior al que necessita l'obrer manual, sense tenir en compte que el treball intel.lectual dóna -és evident- un rendiment molt superior i de més valua i que ocasiona en nostre organisme físic i psíquic un desgast i un esgotament immensament -- superior als produïts pel treball mecànic o muscular. És precís que l'Estat sancioni amb les seves disposicions, les diferències evidentment manifestes que l'estament social actual i de tots els --- temps, té establertes entre l'obrer manual i l'intel.lectual. No seria justa, ni decorosa, ni humana, ni possible, una llei que pretengués regular per un mateix patró els drets de diferents individus amb deures diferents i càrregues diferents i la qual tasca produeix rendiment diferent. ¿Com és possible que el fet de portar a casa més de 333 pessetes mensuals, quantitat irrisòria que no arriba a cobrir les necessitats de la més modesta família, sigui prou per a excloure del benefici del retir o segur?"

En relació amb aquesta ponència, Francesc X. Casals demanaria que l'Assemblea declarés que era "inadmissible, i per tant, deure de la Federació oposar-s'hi, la pretensió de la Federació Patronal de Catalunya, de que siguin per ella administrats els cabals dels retirs obrers, puix que d'acceptar-se aquesta pretensió, l'efectivitat de les pensions, acte de justícia, passaria a ésser una almoïna denigrant", cosa que hom aprovaria per unanimitat. V. Llibre de deliberacions... - op. cit., p. 24-27.

- (734) V., l'apartat proper, p. 637 i la nota 1027 d'aquest capítol.
- (735) Ricart i Sala d'Organització i Treball del CACCI, a la seva ponència, es mostraria favorable a la sindicació forçosa i a la constitució d'"una gran federació o sindicat" patronal i d'una altra --- d'obrera, subdividides en els corresponents grups i seccions d'acord amb les branques industrials i comercials existents. Pel que feia al contracte de treball, remarcaria que els sindicats o federacions havien d'elaborar-lo "d'acord amb els costums, psicologia

i necessitats pròpies del lloc o regió en quant a horari, quantia i forma de remuneració; però sota les condicions generals bàsiques establertes i prefixades per la Llei" i, entre les seves clàusules, havia de figurar-hi la "quantia de la participació en els beneficis per a l'obrer o professional". El Sindicat de Dependents del Centre de Dependents de Sabadell presentaria una moció a aquesta ponència tot remarquant l'exigència del contracte col·lectiu de treball com a "cim d'una legislació social perfecta", per a la qual la sindicació n'era "la condició prèvia". A aquest fi presentaria una sèrie de conclusions, entre les quals es plantejava que les entitats adherides a la Federació de Dependents de Catalunya, "entretant es gestiona dels poders públics la Sindicació obligatòria (... des de la data es constitueixin per la seva organització en Sindicats de Dependents, i amb plena intervenció directa per a defensar els interessos de la classe nostra, tenint aquella la representació única i integral de la mateixa". Després del debat corresponent, la ponència de Ricart assumiria diverses de les conclusions presentades pel delegat de l'organització sabadellenca, i entre els punts sobre els que hom havia d'establir la sindicació obligatòria, el segon assenyalaria que "poden constituir-se sindicats de diverses professions en una mateixa localitat, però no podran constituir-se'n d'altres de la mateixa professió o similar, si entre els ja existents d'aquesta, sumen el 75% dels elements inscrits en el cens social de la seva classe, o bé el 80% si solament fos un el sindicat existent de la mateixa". Els sindicats havien de "tenir ben organitzades unes aules d'ensenyament especial per a la major instrucció i perfeccionament professional dels seus membres" i fundar "institucions socials, com cooperatives de crèdit i de consum, caixes d'estalvi, segurs i mútues, borses de treball i de comerç". Segons Ricart i Sala, per una altra banda, la sindicació havia de "respondre per part dels elements que detenten la direcció capitalista, a un esperit humaníssim, predisposat a admetre l'evolució indeturable de la societat humana i desprendre's, a mida que l'obrer vagi capacitant-se, del concepte regalà que sempre han tingut i que tantes conseqüències cruents ha produït. Les associacions obreres han d'ésser el complement, la col·laboració constant i indispensable de la riquesa. El treball és el factor més important de la producció i tot ço que condueixi a la seva destrucció no tindrà altre corol·lari que la destrucció de la mateixa producció, ja

que el treball és el producte de la labor d'uns éssers vivents, de quelcom més superior a tota cosa mecànica i, així, ho ha reconegut d'una manera expressa la Conferència de la Pau, a l'acordar que el treball humà no és una mercaderia. (...) Els organismes obrers han d'esdevenir factors essencialíssims de govern, dintre la nova formació estatal que, malgrat tot, ja iniciat el seu procés de gestació s'han d'enrunar als organismes xorks que avui no representen - altra cosa que una valor arqueològica, organismes morts que no són expressió de la voluntat productora, sinó que responen a l'esperit de coses pretèrites, que pugnen en les corrents modernes o constitueixen un obstacle al desenrotllament de les coses vives, rubleretes de virior i encarnacions de l'esperit del moment." I Samsó, el representant esmentat de l'entitat de Sabadell, assenyalaria també: "Nosaltres que no podríem preconitzar, com a aspiració o programa, un traspalsament catastròfic o una acció violent i prematura; que perseguim la capacitació de tots, creiem necessari i imprescindible el sentit de responsabilitat cívica i social. I aspirem a la conquesta progressiva d'un regisme de més justícia, per mitjà d'una obra de preparació moral i social. Però per això demanem primer una seguretat en la situació econòmica de l'home de treball que compleixi el seu deure. I el contracte col·lectiu és, en aquest sentit un gran pas." V. Llibre de deliberacions... - op. cit. p. 33-44. Finalment hom aprovaria de "casanar el ministre del Treball que al confeccionar la llei de Sindicació Obligatòria, l'adapti al següent esperit: que faci la Sindicació Obligatòria per a tots, sense distinció de cap mena, exceptuant, els que exerceixen autoritat, i -- baix sancions també legals; condicionant-se les relacions entre el capital i el treball a base de la més estricta justícia i equitat, i en tal forma que allí mateix on el patró trobi la garantia sòlida del treball (sigui en qualitat com en quantitat), la trobi també el treballador, respecte la recompensa al seu esforç, que uns i altres se sentin impulsats pel mateix desig i convençuts de que defensen els mateixos interessos: ço és, els propis". V., infra, p. 610 .

(736) V., infra, p. 633 i la nota 996 d'aquest capítol.

(737) Ramon Sarzanecas i Oriol manifestaria que si "una classe social" estava "necessitada de majors atencions de sentits físics" aquesta era la "dependència". "El treball del dependent es desenrotlla --

quasi sempre en un ambient insà que, juntament amb l'atenció cerebral que deu dedicar al seu comès, posen continuament en perill -- les funcions respiratòries i circulatòries del seu organisme". I -- més endavant, "¿què és sinó fruit d'una degeneració física i moral la crueltat amb què es porten avui les lluites socials? Si tots els que hi intervenen fossin éssers que es moguessin harmònicament, que sentissin amb tota la seva intensitat el goig del viure, els més -- elementals deures societaris foren complerts i respectats, perquè foren sempre dictats per aquell optimisme que inspira un cos sa, -- per tant una ment sana". "(...) l'educació física és la base de tota cultura, i imprescindible a tota classe i a tot poble amb ànsies d'enlairar-se, necessàries, doncs; a nosaltres que tenim ambdues inquietuds alhora". Segons Sarsanedas calia "encaminar i canalitzar les aficions a l'esport", en un sentit no competitiu i amb un "constant equilibri" entre l'"educació física" i "l'intel.lectual". Com a conclusions, hom aprovaria per unanimitat i sense discussió, que la Federació de Dependents de Catalunya nomenés un Consell Permanent d'Educació Física que tingués cura de la "propagació i foment de la cultura física en forma organitzada, en tots els Centres de Dependents, per mitjà de conferències, publicacions o altres"; que s'assenyalés una subvenció anual per a acomplir aquesta tasca i que cada centre presentés al proper congrés de la Federació "un report de les observacions i ensenyances que s'hagin pogut treure de l'educació física de llurs associats".- V. Llibre de deliberacions... - op. cit., p. 51-54; "Acció" de novembre de 1921, p. 15.

- (738) Les dues ponències del representant del centre de dependents de Reus i del CADCI, després de llur exposició i del debat corresponent es refondrien en una, les conclusions de la qual havien d'ésser -- sotmeses a la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona. Segons les mateixes, hom demanava "que a començar de primer de gener de 1922 sigui obligatori per a tots els industrials i comerciants compresos en les classificacions generals en què s'ha considerat dividit el comerç de Barcelona, el reconeixement d'una participació d'un 20 % en els beneficis anuals obtinguts a favor de llurs dependents o assalariats i que dita participació sigui pagada a proporció del salari de cada dependent"; i que "cada any, el 30 de juny, els patrons facin efectiva als seus dependents o assalariats, una quantitat no inferior a una mesada en concepte d'aveng sobre la participació que pugui correspondre a cada un a fi d'any,

aveng no reintegrable en el cas de que el dependent no formi ja -- part del personal de la casa en acabar l'any".

Pel que fa a la ponència d'Emigdi Fernández del CADCI, aquest havia subratllat que l'"estament nostre constitueix una ponència formidable, potència que podríem posar en activitat per a imposar nostre criteri, com ho han fet altres estaments amb resultats verament satisfactoris; però malgrat l'exemple encoratjador d'aquests resultats, nosaltres que repudiem tota violència i que sentim nostra indignació frenada i condicionada per l'educació i la ciutadania que ens llegaren els nostres pares, no volem fer altra cosa que exposar nostra causa; perquè si existeix en els homes el sentiment de justícia i la facultat de reflexió -i nosaltres ho creiem així- -- nostres demandes seran ateses. (...) Són moltes les demandes que hem de fer (...) i que assolirem fins arribar a la dignificació de la professió nostra (...); i si és cert que no sempre han estat -- proclamades i sostingudes amb l'energia necessària; si és cert que no s'ha romput el glaç d'indiferència, convencionalisme o temença (...), no ho és pas menys que en la consciència i en la volença de tots està l'assoliment de nostres reivindicacions fins arribar -- aquella dignificació. (...) individualment no podríem res (...). La Federació que acabem de constituir té força per a enrunar els darrers baluards de l'atavisme malaurat que durant tants anys ha tingut encadenades les aspiracions nostres. La raó i la justícia són nostres armes sobiranes i no en volem pas d'altres. (...) Han començat a bufar vents de renovació social que esvairan ben prompte les negres boires que envolcallaren fins avui l'horitzó llunyà de nostra vida i de nobles i enlairades aspiracions. No; de paladins de la revolta no volem pas ésser-ne, nosaltres: ni violències, ni aldarulls, ni gallardies, car la causa nostra té sobrer virtualitat per si mateixa per a surar sobre les turbulentes aigües que -- ofeguen la societat dels nostres dies; però tampoc volem ésser els màrtirs inactius de nostres propis idealismes ni les víctimes -tan sublimes com inútils- d'un estoïcisme poruc i d'una passivitat convencional. A la tasca, a la tasca, companys, que és molt el que de nosaltres esperen els nostres fills!"- Llibre de deliberacions... op. cit., p. 51-60 i 81.

(739) Marià Vendrell del CADCI, a les conclusions de la seva ponència, -- que foren aprovades, manifestaria el seu refús a la violència com

a camí per a assolir el "millorament social", i subratllaria els bons resultats de l'experiència dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta a Barcelona, raó per la qual la federació faria les "oportunes gestions prop dels patrons i dels governs per a què es creïn organismes similars en totes les poblacions on existeixi una entitat de dependents federada". A la mateixa ponència, per un altre costat, Vendrell criticaria també "la ineficàcia de l'actuació de la Junta Local de Reformes Socials", fet que motivaria la defensa de la Junta Local de Reus per part d'un dels assembleistes, Cde na. Vendrell matisaria que ell es referia a la barcelonina, si bé exposaria "el seu convenciment que, perquè l'acció d'aquestes institucions pugui ésser realment fructuosa, s'imposen necessàries reformes en l'ordre constitucional de les mateixes".- Llibre de deliberacions...- op. cit., p. 60-61.

- (740) Entre les mocions, hom acordaria, a proposta del Centre de Dependents de Manresa, de demanar al govern una llei que abolís els "mercats tradicionals en diumenge", l'"adaptació de la llei de jornada mercantil a la jornada de vuit hores, "al qual règim deuria amotllar-se l'horari d'apertura i tancament dels comerços". El Centre de Dependents de Lleica, per una altra banda, recomanaria la creació d'una Borsa de Treball i el de Reus demanaria al Comité Executiu que proposés una ponència a la propera assemblea sobre la necessitat que els dependents, "en sol·licitar treball, deguin acreditar un mínim d'aptituds necessari", mocions les dues que el Comité Executiu es faria seves "per a llur estudi i resolució".
- Hom aprovaria la celebració de la propera assemblea a la ciutat de Manresa i la publicació de les deliberacions de l'assemblea reusenca, i, finalment, Xavier Casals clouria les sessions amb un breu parlament. També fóra llegit un telegrama de salutació, signat per Largo Caballero, en nom de la Unió General de Treballadors, que fóra rebut amb "aplaudiments, acordant-se consti en acta la satisfacció que ha produït i que es contesti corresponent a la salutació". L'Assemblea, en aquest sentit, adreçaria telegrames a la Unió General de Treballadors, al ministre d'Hisenda demanant la supressió de l'impost d'utilitats sobre els sous dels dependents, que els "cabals i gestió administrativa de l'organisme retir obligatori dels obrers" fos confiat "a representació mixta patronal i obrera", i que fos nomenat un vocal obrer a la Junta d'Aranzels i Valora--

cions; i al ministre de Treball tot demanant la consolidació de --- l'autoritat de la Comissió Mixta i que fossin desestimades les pre- tensions dels botiguers que reivindicaven l'exceptuació dels depen- dents de la jornada de vuit hores de treball. Recordem aquí que, en aquells moments, el ministre d'hisenda era Cambó el qual respondria a dos dels dos telegrams -aquests són, si més no els que cita el - Llibre de deliberacions de l'Assemblea- els referents a l'impost d'utilitats i a la qüestió dels retirs obrers, tot indicant que ho tindria "molt en compte"... Posteriorment, l'octubre i novembre de 1921, Francesc Xavier Casals, com a president de la Federació, i J. Xuclà i Viralta, com a secretari de la mateixa, agregarien cinc lle- tres al ministre de Treball exposant els acords presos per l'Assem- blea i les corresponents reivindicacions que se'n derivaven. V. Lli- bre de deliberacions...- op. cit., p. 61-86.

- (741) Hom considerava la de 1913 com la primera i la de 1920, a Sabadell, la segona.
- (742) Llibre de deliberacions... op. cit. p. 61.
- (743) Llibre de deliberacions... op. cit., p. 62.
- (744) Segons "Acció" de setembre de 1921, p. 11, la Secció Permanent de Propaganda Autonomista també presentà un tema perquè fos desenvolupat al si de l'Assemblea de Reus sobre "L'ideal nacionalista impulsor d'activitats en les Associacions de Dependents"; tanmateix ---- aquest no s'arribà a debatre, car no figura al llibre citat de deli- beracions ni al butlletí "Acció" de novembre de 1921 que esmenta to- tes les que les diverses seccions del CADCI presentaren. Pel que fa als motius que ocasionaren la seva no lectura i discussió a les -- sessions del comici, probablement foren les mateixes que Francesc - Xavier Casals adduiria en ocasió de l'assemblea de l'any següent a Manresa, en la que Alfred Gelibert i Punsoda, vice-president del -- CADCI de Tarragona, presentaria una ponència en la mateixa direcció: nomenament d'un Consell Permanent de Propaganda Patriòtica per part de la Federació de Dependents de Catalunya, que tingués cura de la "propagació de l'esperit patriòtic en tots els centres i poblacions on aquests radiquin", tasca que no havia d'ésser política sinó pa- triòtica, i ésser dotada amb una subvenció anual per part de la Fe- deració, segons assenyalaven les conclusions d'aquest tema ("Conve- niència de desenrotllar una campanya patriòtica dins els centres de dependents). V. "Acció" de novembre de 1922, p. 19. Segons aquest

mateix butlletí -p. 20-, intervindrien a la discussió d'aquest tema, Francesc X. Casals, Vives, Vilarasau i Elias. Casals faria notar que l'article 55 dels Estatuts de la Federació disposaven que aquesta "en cap cas ni sota vap aspecte pot fer política", en virtut del qual demanaria "als companys de Tarragona" que retiressin la ponència, cosa que així s'acordaria. Probablement, per indicació del mateix Casals, el butlletí "Acció" del mes de desembre de 1922, p. 17 portaria unes precisions a l'anterior informació: "(...) cal fer constar -hi llegim- que l'ex president de la Federació i president del nostre Centre, company Francesc Casals, digué: que -- tot i estant en absolut d'acord amb l'esperit del tema presentat, entenien no era procedent la seva discussió per a evitar que l'acord que es prenguéss pugués ésser obstacle per a la bona unió de totes -- les entitats de dependents de Catalunya, les quals, per altra part quedaven en completa independència per a desenvolupar la susdita -- campanya. Els demés companys que intervingueren a la discussió -- abundaren tots en les manifestacions afirmant, a més, que la catalanitat de la Federació està suficientment garantida pel fet que la llengua oficial de la mateixa sigui la catalana, i que en català -- s'escriguin les seves publicacions."

- (745) Pel que fa a les fonts per a aquesta assemblea, a part de la publicació esmentada del Llibre de deliberacions..., vegi's "Acció" de setembre de 1921, p. 1, 2, 11, 14 i 16; "Acció" de novembre de 1921, p. 1, 2, 3, 4, 9-12, i 15; "Catalunya Social" del 15 d'octubre de 1921; "Acció" de març de 1922, p. 22; "Acció" de juny de 1922, p. 5, que conté un fragment de la ponència presentada per Antoni Vallejo, en nom de la Secció de Socors Mutus del CADCI. També, "Acció" --- d'abril de 1932, p. 27.
- (746) "Anales", publicació de la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona, octubre-novembre-desembre de 1922, p. 574. El juny de 1922, segons declarava la mateixa Federació en un telegrama al ministre de Treball, la Federació de Dependents de Catalunya comptava amb 15.000 associats.
- (747) Recordi's la nota 740 d'aquest capítol. El Comité Executiu, per exemple, de la Federació, segons "El Diluvió" del 1 de febrer de 1922, adreçaria al ministre d'Hisenda "una informació documentada" sobre el tema de l'impost d'utilitats del que demanava l'exempció per als dependents. L'abril de 1922, Francesc Xavier Casals i Jo--

sep Ricart i Sala, viatjarien a Madrid, en representació de la Federació per tal de gestionar "asuntos de interés para la dependencia de Cataluña en diversos ministerios, entre ellos el que se refiere al impuesto de utilidades", acompanyats de Noguera i Comet com a lletrat assessor, també segons "El Diluvio" del 21 d'abril de 1921.

- (748) Així el 18 d'agost de 1922, la Federació de Dependents de Catalunya, elevava una instància al ministre de Treball que demanava la inclusió de les empreses de serveis públics dintre del règim de la Comissió Mixta i, en conseqüència, "la formación del correspondiente Comité Paritario que entienda con las mismas atribuciones que los ya existentes, en todo lo referente al trabajo de dichas categorías o clases de dependientes".- "Acció" de setembre de 1922, p. 12; "Anales", juliol-agost-setembre 1922, p. 377-380.
- (749) Recordi's la nota 676 d'aquest capítol. Davant la negativa a atendre les reivindicacions de millora de les condicions de treball de la dependència de les sucursals de Terrassa i de Sabadell d'aquest banc, la Federació de Dependents de Catalunya faria pública la seva decisió que els dependents d'aquestes sucursals anessin a la vaga a partir del primer de maig de 1923. V., la declaració referent a la sucursal de Sabadell a "El Diluvio" del 1 a "La Veu de Catalunya" del 26 d'abril de 1923 i a "Acció" de maig de 1923, p. 19. L'anunci de la vaga permetia de trencar la intransigència patronal i arribar a les bases a les que ens referíem en aquella nota (676). V., també, l'editorial Hem triomfat!!! a "Lluita", portantveu de la Federació, del 15 de maig de 1923, p. 1 i 2; i les bases d'arrenjament al mateix periòdic (p. 2-4). Igualment, l'article de Pere Clivella, Vaga (p. 4 i 5), que comentava que era el primer cop que -- els dependents anirien a una vaga. L'article estava escrit abans -- que s'hagués solucionat el conflicte. De fet, poc abans, s'havia -- produït una vaga parcial bancària, com el mateix Pere Clivella havia reconegut, per a demanar el compliment de les bases establertes per la Comissió Mixta. V. "Anales", abril-maig-juny 1923, p. 280-283. Ramon Rucabado, el 30 d'abril de 1923, publicaria a "Catalunya Social" una Lletre al Comité Executiu de la Federació de Dependents de Catalunya, que es mostrava en desacord amb la declaració de vaga, la possibilitat de la qual havia estat aprovada ja el 8 d'abril i publicada a la premsa el 12 del mateix mes, per a posteriorment

aparèixer a través de la premsa del dia 26, aquella comunicació ordenant la vaga a la sucursal de Sabadell, en concret.

Altres mostres de solidaritat prendria la Federació con la contribució amb 1000 pts., a la subscripció oberta a favor dels vaguistes miners i metal·lúrgics d'Astúries i Eiscaia ("El Diluvio" del 19 de juliol de 1922).

(750) V. "Acció" de setembre de 1922, p. 12-14. D'aquesta manera, la Federació proclamava contra un proteccionisme a outrance, que s'ha -- volgut suposar, equivocadament, característic en el nostre país", -- el "superior principi de l'interès públic, a les necessitats i al -- servei del qual entenem que ha d'acomodar-se una honrada i justa po -- lítica econòmica". "Sense caure tampoc en l'exageració oposada de -- proclamar les excelsituds d'un lliurecanvisme inconsistent i destru -- tor, que sols en les altes esferes de la ideologia pot tenir adep -- tes", la Federació afirmava, "en contacte amb la realitat, la sana -- doctrina del just medi, de la política pràctica, de les realitats -- imperioses i incontrovertibles."

(751) "Per això l'Assemblea de Reus -- rebutjà i condemnà tota afirmació -- sistemàtica proteccionista o lliurecanvista, sentant que, si bé és -- cert que els drets protectors que evidentment tenen com a primera -- eficàcia l'eleva el preu de les coses poden, en determinades oca -- sions, produir també una millora en els sous d'importants sectors -- de la població d'un país, per altra part cal condemnar i rebutjar -- també un règim d'agut i tancat proteccionisme, que tendeix solament -- a crear una renda diferencial i amb ella la fortuna d'una exíqua mi -- noria que es forma en la misèria de la massa general dels consumi -- dors", afegia també el text.

La ponència de l'Assemblea de Reus a la que aquest escrit es refe -- ria, era la de Ràfols i Camí, sobre la "Necessitat que per a l'ele -- vació del nivell de vida de la dependència, les nostres organitza -- cions complementin llur actuació defensant els nostres salaris".

Sobre el tema del proteccionisme, aquesta assenyalava també: "Hem -- de rebutjar enèrgicament aquella fàbula contada al nostre bon poble -- pels elements patronals de la nostra terra, sistemàticament protec -- tionistes, de que el consumidor és un personatge imaginari ideat -- per les colles centralistes de Madrid per a anar contra els interes -- sos de Catalunya. L'afirmació que el funcionari públic és un parà -- sit sols poden fer-la els qui creguin en la inutilitat de l'organit

zació política mateixa. I si la fan considerant només la realitat - de l'Estat espanyol, sols és de lamentar que quant aquests elements intervenen en el govern d'aquest Estat no bandegin sense pietat a tots aquells que cobren sense treballar. No; la distinció econòmica entre productors i consumidors no està en què els uns treballen i els altres només mengen. Són consumidors els qui estan obligats -- d'esmerçar tot llur salari en l'adquisició de les coses i serveis -- que necessiten sense poder així estalviar res o quasi res, i són -- productors aquells empresaris (que moltes vegades no saben què cosa és treballar), que després de cobrir folgadamente llurs necessitats ... i llurs capricis, els sobra encara una considerable quantitat, a voltes la major part de llurs beneficis, per a poder capitalitzar. Mentre als primers un augment d'un 10%, per exemple, en el preu de les coses, se'ls emporta tots els llurs estalvis, o els redueix sovint a un nivell de vida més baix encara, als altres aquell 10% els afecta sols a una part de la llur entrada."- Llibre de deliberacions ...-op. cot., p. 12.

- (752) "(...) nosaltres -afegia hom- reclamem el dret a la nostra intervenció en els assumptes que afectin a la producció nacional, dret tant o més -evidentment més- perfecte i atencible que el dels capitalistes que representen quantitativament i qualitativament una exígua minoria. Davant el silenci, que és complicitat, de tals elements, -- nosaltres hem d'eleva la veu anèrgica del poble, cel qual som carn i portantveu contra tan desgraciada i tan culpable influència de la política i dels seus infinits grups, en la vida econòmica del país. Perquè les conseqüències d'això sobre qui pesen directament, és sobre la massa popular."
- (753) "L'espectacle -prossegua l'escrit- que els nostres representants a les negociacions amb França han estat donant, no pogué ser més de priment per llur inferioritat manifesta envers l'altra part contractant (...). No cal culpar, però, els negociadors, sinó l'obra nefasta dels polítics, la influència dels quals pesà damunt d'ells - desastrosament. Contra aqueixa intervenció i influència perniciososes, així com contra la incoherència i versalitat amb què a les esferes governamentals de l'Estat es tracten les qüestions econòmiques, que són les bàsiques, en els temps presents, eleva la dependència comercial de Catalunya la seva unànime i ferma protesta, que hauria de sentir tot element sa del país. Tots els que vulguin salvar-se

de la ruïna fatal a què ha de conduir l'inconcebible estat de desgovern i d'abandó dels interessos col·lectius, haurien de rebel·lar-se contra l'absurd, incompreensible i anticonstitucional sistema -- que tolera que una obra de ciència i de consciència, elaborada pacientment i després d'ardus i serens treballs pels tècnics -ens referim a la memorable revisió aranzelària última, que sense ser perfecta, ni molt menys, marcà una orientació d'equitat i de competència- pot quedar a mercè dels interessos ocults i pintorescos i sempre antinacionals dels clans polítics, elaboradors d'una política de tribu, perfectament africana. Contra tot això, tan absurd, tan fatal, i, no obstant, incorregible, elevem la nostra protesta."

(754) "No trigarà a veure's -s'assenyalava també- el resultat desastrós d'aquesta política en la producció nacional. Els tractats que s'estan concertant imperant aqueixa política, van a donar aviat llurs fruits, puix no tracta solament del concertat amb França en condicions oneroses, sinó que el major perill està en altres i especialment en els pròxims a concertar amb Anglaterra i Alemanya, que per ser països industrials i manufacturadors voldran imposar llur producció, i els representants espanyols, arrossegats per la influència dels vetustos, incommovibles nuclis agraris en els quals s'apoi el caciquisme i tot el règim imperant, no sabran ni podran resistir la pressió -ben legítima i patriòtica per llur part- que la Gran Bretanya i Alemanya faran per a obrir-se fàcil i ample camp a llur enorme activitat industrial, sacrificant-se així la nascent industrialització del nostre país."

(755) "Gran nombre de manufactures -proseguia hom-, les de teixits de seda especialment, que havien aconseguit crear una indústria ja -- florida, veuran obstaculitzat, sinó impossibilitat, llur desenrotllament ocasionant una crisi de treball que afectarà indubtablement importants nuclis obrers, entre els quals es veuran arrossegats també nombrosos companys nostres, que presten llur treball en els establiments i despatxos de les dites incústries. Això a part de la reflexió general que aquesta inevitable crisi produirà a totes les classes obreres de la nostra terra. Heu's aquí, per tant, justificada la nostra intervenció i raonada la nostra legítima -- queixa. Tot això no serà sinó conseqüència lògica i forçosa dels mals generals a què abans ens referíem, això és a l'anacrònica i absurda orientació de la política tributària espanyola, per a la

qual, l'industrialisme, que ha vençut en tots els països, és l'ene--mic al qual cal combatre i sacrificar. A part de la seva arbitrarie--tat, aquesta és una altra de les fesonomies característiques de la política tributària espanyola: el carregar tot el seu pes, fins a g--biar-los i asfixiar-los, sobre la indústria i el comerç --manifesta--cions de l'activitat i de la influència europea dels nuclis de la perifèria-- per a protegir sistemàticament, desmesuradament, l'agri--cultura, la ramaderia, el ruralisme, en una paraula, propi i carec--terístic dels grups socials atrassats que dominen el centre i a les regions altes de la Península."

(756) "El nostre capitalisme --indicava també--, el que en les nostres re--gions mana i floreix, el capitalisme industrial, té sobre l'altre dominador i orientador de la política que exerceix l'hegemonia a --Espanya, un manifest avantatge: la de tenir una visió molt més --- exacta i ampla dels problemes econòmics. Ell portaria, indubtable--ment, el país a una superior prosperitat, a un major floreixement que l'actual. I encara que la civilització no és un paradís i tota obra tributària del capitalisme estarà sempre informada per espe--rit incompatible amb la veritable justícia social, preferible és --cent vegades aquest que lluita per a viure a la moderna, per arren--car a la ciència i a la Naturalesa llurs secrets, a aquest altre in--format d'un esperit gregari i contemplatiu, que està portant Espanya a les darreries." "El Diluvio" del 13 d'agost de 1922, per un altre costat, també reproduiria aquest escrit.

(757) Així durant el segon trimestre de 1923, el Comité Executiu de la Fe--deració decidiria de prestar suport "de una manera activa a toda --acció ciudadana que se organice para evitar continue el procedi--miento terrorista que impera en Cataluña y de una manera especiali--sima en Barcelona con la impunidad más vergonzosa, cuidando que di--cha acción sea lo más popular posible y tenga como única y exclusi--va finalidad el levantamiento del espíritu civil de nuestro pueblo" i "hacer suya la campaña del Centre Autonomista de Dependents del --Comerç i de la Indústria de esta ciudad, en pro de la Fiesta del --Trabajo, fiesta demostrativa de la fuerza del proletariado univer--sal".- "Anales" abril-maig-juliol 1923, p. 291. Sobre la campanya contra el terrorisme, V., supra, p. 451 i sgs. Sobre el primer de --maig, vegi's més avall, p. 613 i sgs. "Lluita", l'òrgan de la Fede--ració també dedicaria diversos espais a la data del primer de maig, l'editorial del número del 15 de març de 1923, p. 1, Primer de maig

de 1923; un fragment d'un llibre de Rovira i Virgili sobre aquesta commemoració (p. 1 i 2 del mateix exemplar); i un article de Martí i Julià, Afirmació obrerista, el 15 d'abril de 1923, p. 4-5; "Lluita" del 15 de maig de 1923 reproduiria també textos que esmentem més endavant. També "Lluita" es faria ressò del tema del terrorisme. V., així, La nostra tragèdia i Per la defensa de l'obra de la civilització, que reproduïx la crida de l'Ateneu de l'Enciclopèdic Popular, a "Lluita" del 15 d'abril de 1923, p. 1-2.

- (758) Aquesta assemblea se celebraria al CADCI de Manresa, i hi prendrien part delegats de la Unió Ultramarina, Sindicat de Dependents de Sabadell (del Centre de Dependents), CADCI de Valls, CADCI de Reus, Lliga de Corredors i Representants de Barcelona, Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Mataró, CADCI de Tarragona, Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Terrassa, Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Lleida i sa província, i el CADCI de Barcelona. V. "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 5-12; "Acció" de novembre de 1922, p. 17-21; "Acció" de desembre de 1922, p. 12-14 i 17; "Acció" de febrer de 1923, p. 13-14. "El Diluvio", 26 d'octubre de 1922, i la Memòria general del secretari d'Organització i Treball del CADCI a "Acció" de juliol de 1923, p. 21, pel que fa als diversos aspectes d'aquesta assemblea en general.
- (759) Juntament amb Josep Ricart i Sala foren elegits Josep Samsó (Sabadell), Josep Sales i Masquef (Reus), Vicens Vilarasau (Manresa), Francesc Català (Valls), Francesc Vives (Barcelona) i Enric Miret (Barcelona), per a les tasques respectivament de vice-president primer, vice-president segon, secretari, comptador, tresorer, i vice-secretari. V. "Acció" de novembre de 1922, p. 21; i "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 11.
- (760) Francesc X. Casals proposaria el nomenament també d'una Comissió organitzadora del Congrés Cultural que l'Assemblea de Reus havia aprovat. V. sobre aquest tema, "El Diluvio" del 1 de març de 1923. A part de les ponències esmentades dels representants del CADCI, n'hi foren presentades sobre la "Necessitat de la creació d'un Comité d'Acció Permanent, auxiliar del Comité Executiu", a cura de Vicens Vilarasau del CADCI de Manresa; "Condicions necessàries per a ésser reconegut dependent de comerç i que precisen per a desem-

penyar el càrrec", a cura de Jaume Fargas del CADCI de Reus; la -- referent al tema que ens hem referit a la nota 744 d'aquest capítol; "El salari just.- Lluita pel reconeixement de les nostres necessitats", a cura de Pere Casablanca del Sindicat de Dependents - de Sabadell; i "La qüestió de l'internat " a cura del representant de la Unió Ultramarina". V. "Acció" de desembre de 1922, p. 17-21; i "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 6-11; "El Diluvio" del 26 - d'octubre de 1922.

- (761) "Acció" de novembre de 1922, p. 20; "Lluita" del 15 de gener de -- 1923, p. 9-11; "Acció" de febrer de 1923, p. 13-14.
- (762) L'enrobustiment de les organitzacions locals de la dependència co--
mercial de Catalunya.- "Acció" de desembre de 1922, p. 12-14, frag-
ment de la ponència amb el mateix títol. "La complexitat del pro--
blema --indicava Ràfols- es presenta en un altre aspecte. Consis---
teix en delimitar ben bé els límits de cada Gremi; en establir les
regles que han de tenir-se en compte per a anar a aquesta agremia-
ció. Aquest és un problema que varia a cada localitat i que varia -
també de temps en temps. A una població que no tingui port no hi --
haurà dependents afectes als serveis marítims; classes de comerç o
d'indústria ahir desconegudes tenen avui una importància considera-
ble i pel contrari modalitats ahir pujants que empleaven un gran
número de dependents, avui declinen i agonitzen.
De totes maneres pot establir-se una regla general, aplicable a --
tots els llocs i a totes les èpoques. I és que tota la dependència
d'una casa ha de pertànyer a un sol gremi."
- (763) "La missió d'aquest delegat -afegia-, el nomenament del qual hau--
ria de recaure en companys de condicions escollides, hauria de ser
purament informativa. Únicament en casos extrems, en casos verita-
blement imprevistos, la seva missió podria sortir-se d'aquest camp.
Dintre el camp informatiu, la seva feina fóra ja abundant. Per una
banda hauria d'informar al Gremi de les condicions en què treballen
els seus companys i de les alteracions que aquests sofrissin. Es --
sabria aleshores quins són els patrons que paguen als seus depen--
dents per dessota els salaris mínims establerts i es sabria també
quins són els dependents que mansament suporten aquesta expoliació.
Es coneixeria quines són les cases que com a una costum normal fan
treballar a la seva dependència més hores de les assenyalades en -
els contractes col·lectius. I es sabria en general totes les vicis

situds que passessin els dependents d'aquella casa. Per altra banda el delegat hauria de transmetre a aquests, totes les instruccions - que el Gremi cregués oportú donar."

(764) "Amb l'establiment d'una organització d'aquesta naturalesa -prosseguia- les nostres entitats tindrien les llurs arrels clavades a --- l'entrenya mateixa de la societat capitalista. Els llurs fils s'extenrien per les més petites cèl·lules de l'actual forma d'organització econòmica." I acabava aquest fragment publicat al butlletí -- "Acció": "Que ens ocupem de conservar pel nostre poble les seves ca-
racterístiques nacionals està bé; que ens ocupem de conseguir per -
ell el dret de governar-se per si mateix també està bé però penseu
que esperit nacional, llengua pròpia, costums indígenes, autonomia
política tot això ho tenen molts pobles que viuen en un estat compli-
tament primitiu en tots els ordres de la vida. Penseu, amics, que -
darrera de tots aquests límits hi ha un més enllà. Aquest més enllà
és complex i la determinació dels seus elements escapa a la penetra-
ció de tot home, però sí que estic segur que un d'aquests elements
és la justícia social."

(765) "El nostre ideal -remarcava- hauria d'ésser arribar a editat, amb la cooperació d'altres forces populars de Catalunya, si es vol no sols de la Catalunya estricta sinó de totes les terres de parla catalana, un diari netament obrer, alliberat per complet de la influència capitalista i que sigués per tant un baluard inexpugnable de totes les institucions obreres i populars de la nostra terra. Un diari que es mirés totes les qüestions que es plantejessin tant al nostre país - com a l'estranger des del punt de vista dels interessos del poble. Un diari escrit en la nostra llengua i que a semblança del Daily Herald, el gran diari obrer de Londres, tot i tenint per fi primor-- dial l'anunciació i acceleració de la transformació social donés ca-
buda en les seves pàgines a la crònica de totes les activitats huma-
nes que interessessin al poble sempre i quan no tinguessin un caràc-
ter d'incultura i de barbàrie. Però mentre busquem l'oportunitat --
per anar a la creació d'aquest diari entenc que la Federació hauria
seguidament d'editar una publicació, quinzenal almenys, reduint, és
clar, el seu camp d'acció al nostre estament. No vull detallar les
característiques que aquesta publicació hauria de tenir però sí que
en vull posar de manifest una que considero essencial i que per ---
aquesta raó consigno jo en les conclusions; me refereixo a què la -

col.laboració dels nostres companys hauria de ser lliure i no constituir un privilegi dels directors de les nostres organitzacions. - Un límit sols hauria de tenir aqueixa llibertat; fóra el que establís en cada cas el judici honrat, serè i equànim del director i el cos de redacció de la publicació."- "Acció" de febrer de 1923, p. 13-14, que conté també un fragment de la ponència esmentada de Ràfols i Camí.

- (766) "Acció" de juny de 1923, p. 14; "Acció" de juliol de 1923, p. 25. Acompanyaven Ràfols i Camí a la junta de govern, David Ferrerons i Freixas, vocal directiu; Enric Rafel i Surell, caixer; Josep Royo i Crespo, comptador; Joan Pons i Quilés, vice-secretari; Gumersind Bonda i Tejeiro, vocal d'Arxiu; Antoni Lloret i Fumanal, vocal de Cens.
- (767) "Acció" de febrer de 1923, p. 14.
- (768) "Lluita -indicava hom també- és una publicació que com se demanava en l'Assemblea de Manresa està oberta a totes les col.laboracions dels nostres companys amb excepció d'aquelles de caràcter polític o religiós. (...) hem de tenir confiança en aquests companys -el director i el cos de redacció-, nomenats per nosaltres i sempre substituïbles: hem de confiar que capciosament no rebutjaran la cooperació de ningú i que quan ho facin serà sempre sapiguent-los-hi molt de greu. Una era de llibertat comença pel pensament de la nostra classe. D'ella n'esperem profitosos resultats per la nostra causa i pels nostres Centres."- "Acció" de febrer de 1923, p. 15. V., també, "Acció" de novembre de 1921, p. 20; i "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 9-10. Segons les conclusions aprovades per l'assemblea sobre el tema, aquest òrgan de la Federació tindria "terminantment -- prohibit immiscuir-se en assumptes de caràcter religiós i polític".
- (769) El Consell Federal de la Federació de Dependents de Catalunya, a finals de desembre de 1922, en sessió extraordinària, celebrada al CADCI, aprovaria, d'acord amb la resolució de l'Assemblea de Manresa, la publicació d'aquest portantveu de la Federació i el nomenament del cos de redacció, format pels esmentats i Farràs (Unió Ultramarina), Lluís Suñer (Lliga de Corredors i Representants del Comerç de Barcelona) i el redactor que cada entitat federada nomenés. V. "El Diluvio" del 31 de desembre de 1921.

- (770) "Lluita" és una bona font per a seguir l'evolució de les posicions ideològiques dels dependents, i les relacions entre catalanisme i socialisme, amb l'avantatge que aquest òrgan no desapareixé en esclatar el cop militar de Primo de Rivera, com s'esdevingué amb el butlletí "Acció". Esmentem a títol d'exemple: L'hora d'ara del moviment obrer a Catalunya, a cura de Ràfols i Camí ("Lluita", 15 de gener de 1923, p. 2-4); La crisi de la sensibilitat per Vicens Vilarasau i Arnau que comentava unes declaracions de Salvador Seguí sobre el terrorisme ("Lluita", 15 de març de 1923, p. 2-3); El moment social per Pere Olivella al mateix exemplar (p. 8-9); El socialisme i el problema de Catalunya, pròleg a la conferència de Gabriel Alomar sobre el mateix tema, que "Lluita" del 15 de maig de 1923, p. 7 i 8 reproduïa; Per la defensa de l'obra de la civilització. Per l'acabament de la tragèdia, a cura de Rafael Campalans ("Lluita", 15 de maig de 1923, p. 8-9); Per la pacificació social, a cura de Carles Pi Sunyer, al mateix exemplar, p. 9-10; El nostre curriol per Ricart i Sala, a "Lluita" del 15 de juliol de 1923, p. 2; La crisi del règim capitalista per Vicens Vilarasau, al mateix periòdic (p. 2-3); La nostra posició de socialistes i nacionalistes, fragment de la conferència de Rafael Campalans sobre "El socialisme i el problema de Catalunya", donada al local del CADCI de Barcelona, i publicada igualment a "Lluita" el 15 de juliol de 1923, p. 5-6; El control sindical obrer, a cura de Franc Marcet, i El control obrer, a cura de Ricart i Sala ("Lluita", 15 d'agost de 1923, p. 5-8); Actors i espectadors, a cura de Jaume Cardús, i Davant de l'Assemblea, a cura de Rafel Campalans ("Lluita", 15 de setembre de 1923, p. 15-16 i 20-21); El nostre camí, per Abelard Tona, secretari de Propaganda Autonomista del Centre, rèplica a Ramon Rucabado i les seves consideracions sobre el CADCI i l'evolució que havia seguit ("Lluita", 15 de novembre de 1923, p. 6-7); etc., a part d'altres ja esmentats o que esmentarem.
- (771) Recordi's la nota 769. En aquesta assemblea hom nomenaria també -- una comissió permanent de cens i un comitè permanent de propaganda, segons "El Diluvio" esmentat del 31 de desembre de 1921.
- (772) Signaven el manifest el Comitè Executiu i el Consell Federal de la Federació amb data del 1 de gener de 1923. V. "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 1 i 2. "El Diluvio" del 14 de gener de 1923 se'n feia també ressò. Malgrat la moderació en el llenguatge que palesa

va aquest text, això no impedia la detenció d'algun dels membres de la Federació com la de Josep Riu i Castells, vice-president del CAOCI de Manresa, fet que motivaria la protesta de la Federació de Dependents de Catalunya, per considerar-la injustificada, tot subratllant que "con una nota oficiosa de la policia se pretende -a - Josep Riu- atribuir una intervenció en la organizaci3n sindicalista y en sus procedimientos de violencia que nunca ha tenido el compañero Riu, como es notorio en Manresa, y en toda la dependencia - de Cataluña, de cual organizaci3n federativa, precisamente para resistir la acci3n absorbente del sindicalismo y reivindicar la propia personalidad profesional, fue el Sr. Riu, desde el primer momento uno de los más entusiastas impulsores".- "el Diluvio", 2 de febrer de 1922. V., més avall, p. .

- (773) V., "Lluita" de setembre de 1923 que reproduïx les diverses ponències i publica diversos comentaris i "Lluita" d'octubre de 1923 que recensionava extensament els diversos acords. També, "Anales", juliol-agost-setembre, 1923, p. 485-488.
- (774) V. la nota anterior. També "Lluita" del 15 d'agost de 1923. p.1-3. Pel que fa a les entitats representades no es produïrien novetats. Els altres acords o mocions farien referència a agrupacions comarcals, participació en els beneficis, borsa del treball, taula de disposicions sobre legislació social i treball dels infants; hom -- acordaria igualment de demanar la derogació de la Llei de Jurisdiccions, la llibertat de Joaquim Balcells, i felicitar Chapapietra per la seva gestió al Ministeri de Treball a favor de la dependència mercantil. Pel que fa a "Lluita", després de lamentar hom que l'organ de la Federació no fos difós com calia, l'assemblea aprovaria que totes les entitats federades havien d'adquirir tants exemplars de "Lluita" com associats tinguessin. També hom acordaria, respecte d'un dels extrems anteriors que el Comité Executiu, "conjuntament amb les entitats afectades", fessin "aquells treballs que calguin" i gestionessin i exigissin "l'estrictè compliment de les -- lleis de protecció a la infantesa, la del treball de les dones i -- nens, la llei d'aprenentatge i la reglamentació del treball".
- (775) Juntament amb Josep Ricart i Sala, foren elegits, Isidre Jorba vice-president primer (Terrassa), Aureli Isern (Mataró), vice-president segon; Joan Garriga (Barcelona), tresorer; Niquel Bru (Tarragona), comptador; Franc Marcet (Sabadell), secretari; Francesc Terru

feta (Lleida), vice-secretari.- "Lluita", octubre de 1923, p. 10; "Anales", juliol-agost-setembre de 1923, p. 487.

- (776) "Lluita", octubre de 1923, p. 10-11. "Anales", juliol-agost-setembre de 1923, p. 488. Ràfols demanava també que es creés el càrrec al Comité Executiu de secretari de relacions internacionals i que, tot conservant la independència respecte de la mateixa, s'intensifiquessin les relacions amistoses existents amb la central nacional d'empleats espanyols. Hom argumentaria que el Comité Executiu no havia complert el que disposaven els estatuts, respecte a federar-se amb una altra entitat (convocatòria de l'assemblea amb un mes d'anticipació i per a aquest sol objectiu), cosa a la que Ricart respondria que el Comité Executiu havia actuat d'acord amb les normes estatutàries però que "l'oficial de secretaria va descuidar l'envio de l'oportuna convocatòria". Hom decidiria llavors de convocar una assemblea extraordinària per al 7 d'octubre de 1923 al local del CADCI de Barcelona.
- (777) "Acció" d'abril de 1932, p. 29. "Justícia Social", 2 de maig de 1925. V., també, infra, p. 201.
- (778) SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI.- L'ingrés de la Federació de Dependents de Catalunya a la Federació Internacional d'Empleats i Tècnics d'Amsterdam.- Barcelona, octubre, 1925. Aquest opuscle, suplement de "Lluita", contenia una Notícia històrica de la Federació Internacional dels Empleats i Tècnics, els Estatuts de la mateixa, unes Consideracions d'ordre professional que aconsellen l'ingrés de la Federació de Dependents de Catalunya a la F.I.E.T., i dos articles sobre la Federació Internacional, un La guerra, la pau i els dependents de comerç, extret de "Lluita", l'altre, Capitalisme i socialisme, extret de "Justícia Social", se'n indicarien les dates; i un fragment del manifest publicat per les entitats de dependents de Barcelona, en ocasió de la diada del primer de maig de 1924, reproduït per "Lluita". Hom recomanava, finalment, de llegir "Justícia Social", "Acció Cooperatista" i "Lluita".
- (779) "Catalunya Social" el 16 de maig de 1925, reproduïa la lletra en aquest sentit, adreçada al secretari de la Federació Internacional esmentada. Ramon Rucabado, per un altre costat, difondria també aquest escrit en una separata, titulada L'ingrés de la Federació

de Dependents de Catalunya a la Internacional Sindical d'Amsterdam.
També "Catalunya Social" del 18 d'abril de 1925.

- (780) V., l'article esmentat abans a la nota 778, Capitalisme i socialisme. "Hem de repudiar, doncs -subratllava hom també-, sense reserves mentals de cap mena, el règim econòmic actual que estableix una separació absoluta entre els treballadors i els instruments de treball".
- (781) "Acció" de novembre de 1921, p. 13; "Acció" de febrer de 1922, p. 10; "El Diluvió", 20 d'octubre de 1920; "El Diluvió", 6 de gener de 1922. Els Comitès Paritaris, quedaven d'aquesta manera classificats en sis grups en què es considerava civilit el comerç de Barcelona: 1. Banca; 2. Assegurances i similars; 3. Transports; 4. Venda al major; 5. Venda al detall; 6. Ram d'alimentació. També, "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 5 i 78; "Anales" abril-maig-juny de 1922, p. 181 i sgs.
- (782) La Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona, per mandat d'una Real Ordre del Ministeri de Treball del 2 de gener de 1922, obriria en aquest sentit una informació entre les col·lectivitats econòmiques que havien instat la creació de la Comissió Mixta, el Col·legi de Farmacèutics de Barcelona, l'Acadèmia de Medicina i -- les associacions de dependents de farmàcia. El CACCI hi concorreria en sentit favorable a la inclusió, el 7 de febrer de 1922. V. "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 31-34; "El Diluvió" del 27 de gener de 1922; i "Acció" de març de 1922, p. 17, que conté la lletra del CACCI de resposta a la de l'Associació Professional de Dependents de Farmàcia del 9 de febrer, a la que comunicava aquesta actuació, feta en la mateixa direcció dels interessos que palesava aquesta agrupació de dependents.
- També es produirien reaccions contràries com la del Sindicat Patronal de la Sastreria que protestaria per la inclusió dels sastres -- en aquell règim, protesta que fóra refusada per la Comissió Mixta així com per la mateixa Real Ordre abans esmentada del 2 de gener de 1922. V. "El Diluvió" del 31 de desembre de 1921, i els "Anales" abans esmentats.
- Hom demanaria també un Comité Paritari professional per a la marina mercant. V., així, "Anales", abril-maig-juny de 1922, p. 192-193. També, la creació de dos nous comitès paritaris, un per a viatjants, corredors i representants, i, l'altre per a dependents d'escriptori, proposició que fóra refusada a la sessió de la Comissió Mixta

del 7 d'agost de 1922. V. "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. 317-318.

- (783) "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 5, 14 i sgs. A més encavant, una Real Ordre del 10 de febrer de 1923 autoritzaria al president de l'Audiència de Barcelona que nomenés un funcionari, amb categoria de magistrat d'Audiència, per a president suplent de la Comissió Mixta. V. "Anales", gener-febrer-març de 1923, p. 48. Pel que fa al nombre de vocals, el 3 de juliol de 1922, la Comissió Mixta elevaria a 12 dependents i a 12 patrons els mateixos del grup quart (venda al major), i el 19 de febrer de 1923, hom procediria - al mateix augment pel que feia al grup cinqué (venda al detall). V. "Anales" juliol-agost-setembre de 1922, p. 309; i "Anales", gener-febrer-març de 1923, p. 43.
- (784) El primer trimestre de 1922, funcionaven, a més a més de les esmentades, les ponències de règim d'internat i concurs internacional. V. "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 17-18. Recordi's també el que hem escrit a la nota 508 sobre la ponència - dedicada al tema de l'horari de treball.
- (785) "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 5 i 18-19. Jaume Cardús ocuparia una plaça de funcionari bibliotecari a la Comissió Mixta del Comerç, segons ens manifestà Jordi Arquer.
- (786) V., supra, p. 5-3 . V., també, la nota següent.
- (787) Recordi's el que hem escrit més amunt, p. 141 i sgs. "Ara mateix, - amb els acords dels Comitès Paritaris i Comissió Mixta, si bé hi -- han patrons que els compleixen, n'hi han molts de refractaris que no són denunciats pels seus dependents, segurament per temences de represàlies i no pas per manca de voluntat. (...) Per a evitar això, cal una organització del dependent àmplia, ferma i ben orientada. És la força que anem a crear amb els nostres gremis, capacitant-nos per a la lluita que calgui enfront dels patrons que es resisteixen a reconèixer la nostra personalitat."- "Acció" de gener de 1921, p. 6-7. Les juntes de govern dels gremis d'Organització i Treball, per una altra banda, cridarien els seus agremiats, a presentar, sense - por, denúncies contra els patrons infractors, que en ésser tramitades en nom del CADCI "i salvant el dels socis perjudicats a fi i -- efecte d'evitar represàlies", com feien els gremis de dependents de Confiteria i Barretaires a través d'"Acció" de desembre de 1920, p. 10; el de Viatjants i Corredors a través del mateix butlletí del -

mes de gener, p. 7. "Acció" d'abril de 1921, p. 9. L'Associació de la Dependència Mercantil faria també crides semblants. V., per exemple, "El Diluvio" del 28 de gener de 1921.

- (788) Francesc Xavier Casals, com a president d'Organització i Treball, i Albert Juyol, com a secretari, signaven l'escrit, amb data del 20 de novembre de 1920, segons "Acció" de desembre de 1920, p. 7, i -- del 20 de novembre segons "El Diluvio" del 28 de novembre de 1920.
- (789) "Acció" de març de 1921, p. 9. Francesc X. Casals remarcava que -- "bona part" dels dependents que havien fet denúncies contra llurs caps, eren acomiadats, "amb continuïtat alarmant".
- (790) "Acció" de març de 1921, p. 9. Per a assolir l'eficàcia desitjada --apuntava l'escrit-- calia "establir per endavant l'absoluta independència d'ambdues parts contractants". També, "Acció" d'abril de 1921, p. 26.
- (791) "Para la aplicación de esta sanción será indispensable que los dependientes que en la misma se amparen lleven seis meses consecutivos empleados al servicio del patrono". Aquestes garanties es farien també extensives a tots els vocals dependents dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, "a los efectos de garantizar su -- respectiva misión", i "siempre que al ser despedidos lo sean por -- causas que afecten a su independencia en el libre desempeño de su cometido".- "Acció" de maig de 1921, p. 11-12; "El Diluvio" del 22 d'abril de 1921. V., també, "El Diluvio" del 27 d'abril de 1921.
- (792) V., en aquest sentit, "El Diluvio" del 11 d'agost de 1921; "El Diluvio" del 7 d'octubre de 1921; "Catalunya Social" de 15 d'octubre de 1921; "El Diluvio" del 5 de novembre de 1921; "El Diluvio" del -- 20 de novembre de 1921; "El Diluvio" del 30 de novembre de 1921; -- "Acció" de novembre de 1921, p. 9. El 30 de novembre de 1921 es -- clouria el termini per a presentar denúncies "con derecho a percibir las diferencias de sueldo producidas durante los 14 meses que actua la Comisión Mixta por todos los dependientes cuyos sueldos -- no estén de acuerdo con los fijados por la Comisión"; de presentar la denúncia a partir del 1 de desembre, "no se les abonará más que la diferencia de 6 meses como máximo", segons assenyalaria una nota recordatòria del CAOCI a "El Diluvio" esmentat del 30 de novembre de 1921.

Assenyalem aquí també la nota informativa de "El Diluvio" del 11 --

de maig de 1921, segons la qual havien estat lliurades 5.307'40 -- pts., 10 treballadors de la Societat Anònims d'Assurances Patria, per part de la Comissió Mixta, "en concepto de diferencias de sueldo, a tenor de los salarios mínimos fijados por dicha Comisión, y que ha debido satisfacer judicialmente por la vía de apremio el director-gerente de la Sociedad".

- (793) V. Acords de la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona per a la regulació del treball dels empleats de banca.- "Acció" de desembre de 1922, p. 15-17. També, "El Diluvio" del 26 d'octubre de 1922. Com sempre, és clar, el problema residia en llur aplicació efectiva posterior. V., per exemple, "El Diluvio" del 11 de febrer de 1923.
- (794) El butlletí "Acció" de desembre de 1922, p. 18-19, reproduïa, en aquest sentit, com hem indicat a la nota 656 d'aquest capítol, les bases dels vocals dependents del grup cinqué dels Comitès Paritaris, presentades a llurs patrons, amb data de signatura del 3 de novembre de 1922. Aquestes bases feien referència al contracte de treball dels mossos i cobradors (un mes com a mínim de duració i antelació mínima també d'un mes per a la seva rescissió, d'acord amb la base següent), termini d'avís, en l'acomiadament immotivat d'un dependent que dugués més de dos anys de treball en una casa, igual en mesos al nombre d'anys que hi portés treballant; indemnitzacions en casos de malaltia i defunció, hores extraordinàries, vacances, formalitats del contracte de treball, primes i gratificacions, places vacants, i condicions per als temporers. A la sessió del Comité Paritari corresponent del 17 de novembre, la representació patronal contestaria fora d'estudi, tot esmentant les campanyes que sofrien pel problema del tancament dels establiments i la reglamentació de la jornada, i l'agudització de la crisi que els botiguers detallistes experimentaven, raó per la que els patrons demanaven "l'ajut dels vocals dependents del Comité Paritari" per tal que aquests acordessin la jornada de treball de les 9 del matí a les 8 del vespre, amb dues hores per a dinar, i un "compromís o bases, amb les quals es puguin fer efectives les responsabilitats dels dependents en l'incompliment de les lleis i acords de la Comissió Mixta". V., també, "El Diluvio" del 10 de novembre de 1922; "El Diluvio" del 22 de desembre de 1922. Aquest darrer periòdic publicava un comentari d'un dependent, titulat Patronos y dependientes,

signat amb les inicials F.G.; que comentava la presentació d'aquestes bases i la resposta patronal: "Y ahora, después de una gran campaña -es refereix a la campanya patronal contra les vuit hores a la que tot seguit ens referirem- entre mitines, propagandas y demás zaragatas encaminadas a conseguir que se trabaje más de las ocho horas, cuyos resultados no les han sido satisfactorios, recurren, con sus bases, a los vocales dependientes del Comité paritario para que les ayuden en ello, ya que son los representantes de la dependencia mercantil. Es decir, que les parece poco lo que están haciendo con tal humilde clase, que aún quieren esclavizarla más. Por esa puerta no llameis, señores burgueses, pues solamente os contestará el odio, que es el fruto de la semilla que estais tirando."

- (795) El Gremi d'Escriptori, reproduïa al butlletí "Acció" del mes de gener de 1923, p. 16-17, un projecte de nou escalat de sous mínims - per a dependents d'aquesta branca del comerç, que anaven de 60 pts. mensuals per als 14 anys, 400 per als de 25, amb suplementos per categories després del mínim corresponent per edat (de 50 pts., per a auxiliars de comptables, a 250 mensuals per a comptables, directors o caps d'escriptori) i augments graduals per anys de servei prestats en una mateixa casa, a partir de l'obtenció del sou mínim fixat; escalat per a mossos (de 60 a 300 pessetes) amb sobre sous per categories; i escalat de sous mínims per a dependents (de 60 pts. a 300 als 27 anys) i sobre sous. Aquest projecte fóra formalment presentat als vocals patrons el gener de 1923. "Acció" de --- març de 1923, p. 16-18, reproduïria, a més a més, dels escalats esmentats, el text complet de les bases.
- (796) V. així les fonts esmentades a les notes 793, 794 i 795. En el projecte que presentaven els dependents del grup quart (comerç majorista), subratllaven expressament que l'obra de la Comissió Mixta en fixar el primer escalat de salaris, l'octubre de 1920, calia -- "perfeccionar-la". "Primerament" -assenyalaven també- ens cal dir, que quan els dependents del comerç de Barcelona sollicitaven sous mínims, tenien la confiança -que avui queda palesament demostrat - que fou temerària- de que normalitzant-se la greu situació econòmica produïda per la guerra, el cost de la vida aniria reduint-se -- gradualment. Lluny d'això, els sous fixats en l'any 1920 no són -- avui suficients per a afrontar les més prementers necessitats --

- d'una família per més modesta que sigui." A més a més la "major -- part dels patrons" oblidaren "ço que significa el sou mínim, equiparant-lo al sou màxim", i per una altra banda, els dependents que complien els 25 anys, quedaven al marge de les millores que havia introduït aquella primera escala. V. "Acció" esmentada de març de 1923, p. 16
- (797) V., així, els acords de la Comissió Mixta en relació als sous i comissions dels viatjants, representants i corredors a "El Diluvio" del 18 de març de 1922; o sobre qüestions relacionades amb el termini i l'anunci en cas d'acomiadament no motivat, i la percepció del salari corresponent, a "El Diluvio" del 22 de d'abril de 1922. També, "Acció" de març de 1922, p. 22. La revista "Anales", òrgan de la Comissió Mixta del Comerç de Barcelona, és una bona font per a seguir les sessions dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, a partir del gener de 1922.
- (798) Ens hi hem referit de passada a la nota 749. El conflicte es venia arrossegant des de que foren denunciades per alguns patrons les bases reguladores del treball a la banca de Barcelona que prèviament havien acceptat els patrons. L'octubre de 1922 la Comissió Mixta prengué l'acord al que ens hem referit un xic més amunt -V. la p. 542-3-, respecte d'unes noves bases per a aquest sector, si bé les sucursals bancàries dels bancs Hispà Americà, Espanyol del Rio de la Plata, Central i Espanyol de Crèdit, a Barcelona s'hi oposaren, el que motivà el conflicte que durà tres dies. El 2 de maig de --- 1923, quedaria resolt amb la votació favorable per part de l'assemblea de vaguistes dels acords als que arribaren el primer de -- maig, al local de la Delegació del Ministeri de Treball, els re--- presentants dels bancs afectats i el comitè de vaga del Sindicat Lliure Professional d'Empleats de Banca i Borsa, i que suposaren el manteniment de les bases aprovades per la Comissió Mixta. V. -- "Anales" abril-maig-juny- de 1923, p. 225 i 280-283. Els acords que posaren fi al conflicte, foren reproduïts també pel butlletí "Acció" de juny de 1923, p. 18.
- (799) V., supra, p. 571-572. "El Diluvio" del 20 i del 26 de juny de 1920, duïa una nota de l'Associació de la Dependència Mercantil cridant a la presentació de denúncies dels infractors de les vuit hores de jornada de treball, atès que es comptava amb el suport de la direcció de la policia de Barcelona, "que ha dado órdenes terminantes a

todos sus subordinados para que presten apoyo a los requerimientos que por parte de la dependencia se les hagan para que se cierren - los establecimientos comerciales a las siete de la noche según ordena la ley de ocho horas". Pel que fa al CADCI, a part de l'actuació esmentada del Gremi de Confeters, el Consell Directiu del Centre, el 27 de setembre de 1920, acordava de contribuir a les despeses originades per "l'alliberament del dependent Joan Zapater i Torà, pres amb motiu de la campanya pro tancament a les set" ("Acció" de novembre de 1920, p. 1).

- (800) V., així, l'article signat per "Uno de los perjudicados", La clase media en acción. La jornada de ocho horas. Para el gobernador civil, a "El Diluvio" del 29 de desembre de 1920.
- (801) V. el text de la Real Ordre a "El Diluvio" del 7 d'agost de 1920.
- (802) "El Diluvio" del 14 de gener de 1921 reproduiria la nota informativa de la sessió de la Comissió Mixta que havia pres aquesta resolució pocs dies abans.
- (803) "El Diluvio" del 14 de gener de 1921. Aquest horari, segons "Acció" d'abril de 1932, p. 27, permetia d'unificar amb caràcter obligatori d'obertura i tancament de les botigues a base de les mateixes hores que el costum havia sancionat d'ençà de la promulgació de la llei de les vuit hores.
- Les altres botigues (confiteria, pasteleria i alimentació), obririen a les vuit del matí i tancarien a les vuit del vespre, amb dues hores de descans per a dinar, a l'igual que succeïa amb l'horari de nou a set.
- (804) V. la nota de la Secció d'Organització i Treball del Centre, en aquest sentit, a "El Diluvio" del 30 de gener de 1921. Per a casos dubtosos, la nota indicava que hom podia adreçar-se a la secretaria tots els dies, de 10 a 11 de la nit.
- (805) "Acció" de març de 1921, p. 9; "El Diluvio" del 22 de febrer de 1921.
- (806) "Acció" d'abril de 1932, p. 28.
- (807) "El Diluvio" del 26 de març de 1921, per exemple, assabentava de les reunions diàries que celebrava la ponència encarregada "de organizar los trabajos de la próxima asamblea para tratar de los acuerdos de la Comisión Mixta del Trabajo en el Comercio de Barcelona" i que eren "en gran número las adhesiones que se van reci---

biendo de comerciantes y detallistas a los trabajos que se realizen para conseguir que no prosperen acuerdos que de tal manera perjudican sus intereses y los del consumidor". Enfront de la Unió Gremial, la Cambra Mercantil, entitat també portantveu dels interessos dels botiguers, participava a la Comissió Mixta i li prestava suport, -- tot estimulant els seus representants en aquest organisme "para -- que prosigan su laudable obra de encauzar por normas jurídicas, -- evitando los consiguientes conflictos, las disenciones entre patrones y dependientes".- "El Diluvio" del 1 d'abril de 1921.

- (808) A l'assemblea a la que es referia "El Diluvio" del 26 de març, esmentat a la nota anterior, i que se celebrava el 29 de març de --- 1921. V., la seva recensió a "El Diluvio" del 31 de març de 1921. El 11 d'abril de 1921, se celebraria una nova reunió a la Unió Gremial, fruit de la qual seria dirigir una petició a l'Institut de Reformes Socials i al Ministeri de Treball per què fos transformada de manera "completa, radical y absoluta", la Comissió Mixta, -- fossin revocats els seus acords sobre l'horari de treball, i perquè es deixés sense efecte -- per part del Ministeri-- el Real Decret "creando un impuesto sobre las clases mercantiles de Barcelona para el sostenimiento de la Comisión Mixta" i que en carrer terme -- les seves despeses anessin a càrrec d'aquest Ministeri. V. "El Diluvio" del 12 d'abril de 1921, Assemblea semblant seguirien desenvolupant en la mateixa direcció d'oposició a la Comissió Mixta com assenyalen tot seguit. Les crides al boicot del pagament del rebut de la Comissió Mixta, que anava inclòs al rebut de la contribució, es renovarien, com la que feia l'Agremiació de Taverners de Barcelona l'agost de 1921 ("El Diluvio", 11 d'agost de 1921.)
- (809) A l'assemblea esmentada del 29 de març de 1921. V. "El Diluvio" del 31 de març de 1921.
- (810) V. la nota 807. Per la seva banda, la Comissió Mixta, presidida pel magistrat Felip Gallo, visitaria el governador Martínez Anido, i lamentaria que "por parte de elementos díscolos se dificulte su labor meritoria, encauzando por normas jurídicas los conflictos entre patronos y dependientes con plena compenetración y confianza de todos los elementos patronales, representando la Cámara de Comercio, Cámara de la Industria, Fomento del Trabajo Nacional, Federación Patronal, Liga de Defensa Industrial y Comercial, Cámara -- Mercantil, etc., etc., en convivencia con toda la totalidad repre-

sentativa de la dependència mercantil. Gràcies a la Comissió Mixta fracassó el Sindicato Mercantil i la regularitat es norma en totes les seues decisions. Dijeron que en virtut de esta campanya contra el horari, acordat tomado per unanimitat després de mutuas concessions, se ven obligados a imponer multas a industrials que se resisten al compliment del horari, alentados per este principi anárquico de protesta, siendo las primeras víctimas de actitudes perturbadoras en el comercio."- "El Diluvio" del 12 d'abril de --- 1921.

A la reunió abans esmentada de l'onze d'abril, Noel Llopis, que presidia, protestaria d'aquesta nota oficiosa de la Comissió Mixta "en la que se tilda de anarquista, la acció protestaria del comercio detallista de Barcelona" ("El Diluvio" del 12 d'abril de 1921).

- (811) "El Diluvio" del 13 d'abril de 1921 se'n faria ressò.
- (812) Així, a la reunió de darrers d'abril de 1921 de la Unió Gremial, - ultra renovar la instrucció de no pagar l'impost per al sosteniment de la Comissió Mixta, l'assemblea acordaria de promoure recursos contra la imposició de multes per la Comissió Mixta. V. "El Diluvio" del 29 d'abril de 1921. El 12 de maig, la Unió Gremial celebraria una assemblea de multats per la Comissió Mixta en la que es llegirien i se signarien pels presents els recursos corresponents. V. "El Diluvio" del 11 de maig de 1921; "El Diluvio" del 12 de --- maig de 1921.
- (813) Com les decidides a l'assemblea esmentada de finals d'abril de --- 1921 per la Unió Gremial. Hom hi acordaria en aquest sentit que -- "los presidentes y representantes de gremios y entidades afectadas por los acuerdos de la Comisión Mixta, celebren asambleas con objeto de acordar el cierre a las 8 horas de trabajo a la dependencia, para lo cual podrían establecer turnos".
- (814) Les notes dels dependents en direcció totalment contrària a les de la Unió Gremial eren igualment nombroses. Esmentem aquí la de la Unió Ultramarina advertint als seus patrons que estava decidida a què els acords de la Comissió Mixta, "a todo trance", fossin acomplerts "con toda rigurosidad" i assabentant que "en la actualidad, van cursadas infinidas de denuncias de los patronos reacciones al -- cumplimiento del nuevo horario" ("El Diluvio" del 1 d'abril de --- 1921). Igualment l'Associació de la Dependència Mercantil animava

la presentació de denúncies ("El Diluvio" del 21 d'abril de 1921). Pel que fa al CADCI, V., en el mateix sentit, "Acció" d'agost de 1921, p. 10; "Acció" d'octubre de 1921, p. 10. La Comissió Mixta, per la seva banda, anunciava a la premsa, la primera setmana d'abril de 1921, el nomenament de la ponència esmentada, "con amplias facultades para resolver sobre las denuncias producidas y las que en adelante se produzcan por infracción del horario, advirtiéndolo por última vez a cuantos pueda interesar que, a partir de esta fecha, aplicará con todo rigor las debidas sanciones a los infractores".- "El Diluvio", 7 d'abril de 1921.

Les planes dels diaris, especialment de "El Diluvio", continuarien publicant notes dels dependents, com la d'un grup del ram de l'alimentació a "El Diluvio" del 12 de juny de 1921, contra la "pretensión de tener abiertos sus establecimientos dos horas más de la jornada pues los dependientes internos no van a estar cruzados de brazos si el patrono ha de continuar trabajando".

- (815) V., així, les informacions de reunions de la Comissió Mixta ("El Diluvio" del 3 de maig de 1921 i del 8 de maig de 1921), acompanyades, a cops, de relacions nominals dels botiguers multats ("El Diluvio" del 15 d'abril de 1921 que dóna el nom de 24 infractors sancionats, "El Diluvio" del 21 d'abril de 1921 que n'assenyala 30). Hom remetria relacions de morosos en els pagaments de multes a la Delegació del Ministeri d'Hisenda" para la incoación del oportuno procedimiento de apremio ("El Diluvio" del 21 de juliol de 1921; -- "El Diluvio" del 6 d'agost de 1921). V., també sobre el mateix tema "El Diluvio" del 27 de setembre de 1921.
- (816) Recordi's la nota 810 d'aquest capítol. "El Diluvio" del 27 d'abril de 1921, assenyalaria que a la darrera reunió celebrada per la Comissió Mixta, després de conèixer el contingut d'una lletra adreçada pel president de la Unió Gremial a l'organisme paritari, "ratificó la Junta su protesta por la campaña que la Unión Gremial viene desarrollando contra los acuerdos de la Comisión Mixta". Hom acordaria "por el voto unánime del presidente y de todos los representantes, patronales y dependientes, exteriorizar el disgusto por esta campaña perturbadora de la buena armonía que debe reinar entre los dos elementos que integran el trabajo del comercio en esta capital".
- V., també, el comentari del butlletí "Acció" de maig de 1921, p. 11,

Molt soroll ..., en el que tot referint-se a la campanya dels botiguers que menaven la campanya contra l'horari establert per la Comissió Mixta, indicaven: "Ja és cosa corrent en ells, la negociació de sous que ens permetin gaudir del nostre indiscutible dret a la vida, malgrat es titulen constantment aimants dolçíssims del treballador, servadors de tota llei i puntuals de l'ordre; i és cosa corrent, perquè tot ço ho condicionen al servilisme de les seves refinades aficions egoístiques. A la conducta de tots aquests elements subversius, tots devem oposar-hi la llei, que en nostra mà està el seu més estricte compliment. Deixem que viatgin, que criïn, que nomenin comissions, i que, per no perdre la costum, celebrin com a fi de festa el tradicional banquet, que nosaltres, ja els farem ofrena de les postres, en forma de multes, que tenim la seguretat, que si bé no seran del seu grat, els facilitaran la digestió. Companys! Els acords de la Comissió Mixta, són llei, i --- deuen complir-se. Denunciieu!... que tot lo demás és molt soroll i poques nous, i les poques que hi hagin, tenim el deure de salvar-les."

- (817) El manifest puntualitzava que l'horari establert per la Comissió Mixta era "horario que la ley y la costumbre habían sancionado" i havia estat pres "por unanimidad entre patronos y dependientes en el Comité Paritario, grupo 4º (detall), de cuyo comité forman parte cuatro representantes de esa entidad patronal que ahora protesta (dos efectivos y dos suplentes) cuyos representantes dieron su conformidad a dicho acuerdo"; i protestava "enérgicamente de esa inicua campaña que se está realizando". Finalment, el manifest, assenyalaria que els dependents no volien pertorbar "la armonía que debe existir dentro del comercio ni crear conflictos, pero tampoco nos dejaremos atropellar, y si esa Sociedad Patronal pretende que volvamos a los tiempos anteriores, por nuestra parte no abandonaremos el campo y defenderemos nuestros derechos, como sabíamos defenderlos entonces, con los mismos y contundentes argumentos, pues estamos dispuestos a que no nos sean arrebatados los beneficios y mejoras que las leyes nos conceden". "El Diluvio" del 18 de maig de 1921. Les mateixes entitats adregerien també un telegrama de protesta en el mateix sentit al ministeri de Treball ("El Diluvio" -- del 20 de maig de 1921).

- (818) V. "El Diluvio" del 20 de maig de 1921. "Fuertes en nuestro derecho, pedimos y pediremos el cumplimiento de las leyes, pues españoles somos también los barceloneses, y como elementos de orden y solvencia que somos -manifestaven-, procederemos siempre con la -- corrección debida, para evitar nuevas perturbaciones a nuestra que rida ciudad y confiados aguardamos la resolución del ministro del Trabajo y la intervención de respetables entidades a las que hemos requerido para ello". La Unió Gremial assegurava que desitjava i respectava la Comissió Mixta i acabava tot remarcant que les seves "intolerables demandes se reducen a tener nuestra representación en la Comisión Mixta del Trabajo, y a tener también el derecho que en el resto de España tiene todo el comercio de fijar sus horas de cierre y apertura en forma más conveniente a los intereses generales. Confiamos en lograrlo pues de lo contrario nuestra situación, sí sería intolerable."
- (819) V., el text del comunicat, signat per Francesc X. Casals, com a -- president de la Secció d'Organització i Treball del CADCI, i per Ràfols i Camí, com a secretari de la mateixa, al ministre de Treball, al butlletí "Acció" de juliol de 1921, p. 6. "El Diluvio" -- del 10 de juny de 1921, també en publicaria un extracte. Els signataris recordaven la creació de la Comissió Mixta "en moments que todo lo que no fuera o representara una activa y violenta acción pura y exclusiva de clase, era fatalmente muerta por falta de ambiente, cuando no, acremente combatida, con el riesgo personal de sus factores; cuando los efectos decisivos de esta acción producían inmediatos y prácticos mejoramientos a sus adherentes; cuando la dependencia mercantil de Barcelona había recibido el ofrecimiento de obtener, con el solo hecho de adherirse a sus organizaciones todas aquellas mejoras que constituyeran nuestro ideal reivindicativo. Y en ese ambiente preñado de violencia, y a pesar de generosos ofrecimientos, la dependencia en casi su totalidad optó, aun convencida plenamente que con comisiones arbitrales no lograría ni en mucho lo que podía obtener en seguida, en acogerse a la Comisión Mixta, representativa en aquellos momentos de una concepción, receptora de inquietudes sociales, a fin de que las pugnas de clase fuesen reguladas jurídicamente. Y optamos (...) por esa Comisión arbitral, porque somos enemigos de la violencia, cuando -- esa violencia es considerada como finalidad y no como medio; por--

que nos dolía vehementemente el estado anormal que progresivamente iba sometiendo a toda la Nación y que los litigios naturales de reivindicación social, degenerasen en caóticas violencias alejando toda esperanza de paz, y porque estábamos anhelosos de una lucha más humana, no obstante haber arrostrado impopularidades y vernos zaheridos acerbamente, incluso por algunos compañeros nuestros. -- Qué duda cabe (...) que la labor de esas Comisiones Mixtas, es atentamente seguida por sus detractores y muy especialmente también por una parte de compañeros nuestros, que profesando ideales extremistas, se hacen eco de los que niegan toda eficacia en las disposiciones de la citada Comisión, aplicando el escarpelo de una despiadada y violenta crítica, a fin de que abandonáramos esta forma humana para dirimir nuestras querellas y lanzarnos a una actuación exclusivamente de clase. Ante esta difícil posición social de la dependencia mercantil, no será para V.E. cosa ignota, la trascendencia que podría tener cualquier intento de mermar autoridad a los Comités Paritarios y Comisión Mixta, negando virtualidad a sus acuerdos, para la vida social de Barcelona, dando pábulo a los que creen que la solución de los conflictos sociales nunca jurídicamente tendrán satisfacción adecuada a las reivindicaciones proletarias (...). Al mismo tiempo que ahuyentarían todo loable propósito de normalizar la cruenta agitación que asola nuestro querido país (...)." D'aquí "lo pernicioso que fuera si prosperase el poco juicioso intento de esa enticada patronal". Davant "la campanya desprovista de fonament i despojada de tot interès patriòtic" de la mateixa en conseqüència, elevaven aquest escrit.

- (820) V., les notes de la Comissió Mixta, en aquest sentit, publicades a "El Diluvio" del 1 de setembre de 1921 i a "Catalunya Social" del 10 de setembre de 1921, p. 12. Els Comités Paritaris també recaptarien la cooperació de l'Ajuntament de Barcelona per al compliment dels horaris, en una visita de diversos membres d'aquells, acompanyats pel tinent d'alcalde Puig i Esteve, a l'alcalde, l'agost de 1921. V. "El Diluvio" del 24 d'agost de 1921.
- (821) Hom prengué la decisió d'obrir aquesta informació el juliol de 1921, segons la recensió que deia d'una reunió de la Comissió Mixta, "El Diluvio" del 21 de juliol de 1921. Diversos cops les notes de la Comissió Mixta farien referència a la mateixa i a la data del seu

termini. V., així, "El Diluvio" del 1 de setembre de 1921; "El Diluvio" del 22 de setembre de 1921; "Catalunya Social" del 24 de setembre de 1921; "El Diluvio" del 30 de setembre de 1921. La Comissió Mixta, posteriorment faria pública també l'obligació de respectar l'horari establert per la mateixa, mentre no es prengués un acord definitiu sobre la informació recollida. V. "Catalunya Social" del 22 d'octubre de 1921; "El Diluvio" del 10 de novembre de 1921 que remarcava que la Comissió Mixta, "mientras estaba estudiando la información", havia "tenido una cierta tolerancia, no castigando -- las infracciones cometidas; pero en vista de que cada día es mayor el incumplimiento (...), la Comisión Mixta (...), hace público que desde hoy, y sin prejuzgar el resultado del detenido estudio que -- hace de los informes recibidos, hará cumplir con todo rigor el horario vigente y cursará nuevamente las denuncias de las infracciones que se reciban, imponiendo las sanciones correspondientes. Recordem en aquest sentit la nota 654 Bis d'aquest capítol. També, -- "Acció" d'abril de 1932, p. 28. La Junta Local de Reformes Socials obriria també una informació pública respecte del funcionament --- dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, si bé segons "El Diluvio" del 6 de setembre de 1921, decidia de deixar-la en suspens.

- (622) La nota de la Junta Local de Reformes Socials publicada a "El Diluvio" del 13 de setembre de 1921, feia referència a una altra de la Comissió Mixta, publicada al mateix diari el primer de setembre de 1921 i que precisava que l'horari establert per aquest organisme, -- era el mateix que havia dictat la Junta Local de Reformes Socials arran del decret del 3 d'abril de 1919 sobre les vuit hores. Ara, -- la Junta Local contradeia la declaració de la Comissió Mixta i assegurava que el seu acord del 3 d'octubre de 1918, relatiu a l'horari establert per la llei de la jornada mercantil anterior del 4 de juliol del mateix any, no havia estat substituït per cap acord posterior de la Junta Local. A la sessió del 29 de setembre de 1919, -- el que, en realitat havia fet la Junta Local de Reformes Socials -- "no fue fijar horario nuevo para la apertura y cierre de los establecimientos comerciales de la ciudad, sino proponer excepciones o denegarlas a la jornada de ocho horas diarias o de cuarenta y ocho semanales". El Real Decret del 3 d'abril de 1919, per una altra -- banda, hauria vingut a modificar "la condición de las horas de trabajo efectivo, que antes eran ordinarias todas las que se trabajan

y ahora conceptúan como extraordinarias, para los efectos del pago, las que pasan de ocho diarias (...) hasta el máximo que permiten - las disposiciones vigentes (Ley de descanso mercantil, real orden - sobre excepciones del 15 de enero de 1920, artículo 10)".

- (823) El 7 de desembre de 1921, per exemple, "El Diluvio" publicava una nota de la Comissió Mixta de resposta a la de la Junta Local de Reformes Socials, subratllant que amb posterioritat a l'acord d'aquesta darrera del 3 d'octubre de 1918, havia estat creada la Comissió Mixta, els acords de la qual eren obligatoris i recordava quins --- eren aquests respecte de l'hora d'obrir i tancar els establiments. També el butlletí "Acció" del mes de gener de 1922, p. 8, reproduïa el text de la nota de l'organisme paritari.
- (824) V., així, el telegrama adreçat per l'Associació de la Dependència Mercantil al ministre de Treball, en el que protestava "enérgicament proceder de la J. L. de Reformes Sociales" ("El Diluvio" del 17 de desembre de 1921), o la nota del CACCI que recordava als dependents que havien d'atenir-se als horaris establerts per la Comissió Mixta ("El Diluvio" del 14 de desembre de 1921). El Centre, per una altra banda, i la Lliga de Defensa Industrial, Cambra Mercantil i l'Associació de la Dependència Mercantil, adreçaven comunicacions - d'adhesió a la Comissió Mixta i de protesta contra la campanya que feia en contra "un petit nombre de comerciantes" ("El Diluvio" -- del 11 de desembre de 1921.
V., també, "Acció" de gener de 1922, p. 8 i 9, i la nota 829.
- (825) Així ho expressarien els representants d'entitats de dependents i - de patrons a l'alcalde, tot sol·licitant-li la seva mediació prop - del Ministeri de Treball en aquest sentit. V. "El Diluvio" del 17 - de desembre de 1921. "Acció" de gener de 1922, p. 8. "El Diluvio" del 20 de desembre de 1921, per un altre costat, reproduïa un telegrama del president de la Comissió Mixta, en el que felicitava el ministre de la Governació per la "iniciativa referente intervenció organismos paritarios en conflictos de trabajo por ser reconocimien to eficacia actuación esta Comisión en obra pacificación social". V., també, "Catalunya Social" del 24 de desembre de 1921.
- (826) La R.C. ratificava les facultats de la Comissió Mixta per a esta-- blir l'horari d'apertura i de tancament en el comerç i per a apli-- car sancions als infractors dels seus acords. V. "El Diluvio" del 31 de desembre de 1921; "Acció" de febrer de 1922, p. 9-10.

- (827) V., el text de les conclusions a "El Diluvió" del 15 de desembre de 1921; "El Diluvió", 24 de desembre de 1921; i al butlletí "Acció" de gener de 1922, p. 9. V., també, "Acció" d'abril de 1932, p. 28. Per a evitar la competència, els establiments detallistes que, "ultra els articles propis de llur ram, en venguin d'altres la venda dels quals estigui especialitzada per establiments als quals s'ha imposat un horari més restringit, quedaran subjectes al compliment d'aquest horari, si no s'abstenen en absolut de vendre els últims articles", segons el butlletí "Acció" esmentat de gener de 1922, p. 9.
- (828) El deure nostre i En defensa de la Comissió Mixta i dels Comitès Paritaris.- "Acció" de gener de 1922, p. 7-8.
- (829) Recordi's la nota 823 d'aquest capítol. En la comunicació a l'organisme paritari, la Secció Permanent d'Organització i Treball li manifestaria "que la nostra adhesió és ferma en ço que respecta en revestir dit organisme de la màxima autoritat possible", i que la serietat del CADC i "la responsabilitat que en aquests moments crítics assumim no poden tolerar el més lleu intent de burlar els avantatges assolits, tant en l'aspecte moral com material, ja que aquests representen, gairebé sempre, una petita part de les nostres aspiracions i molt menys, per uns interessos d'un ordre tan secundari en la vida econòmica i social de Barcelona".- "Acció" de gener de 1922, p. 8.
- (830) "Acció" de gener de 1922, p. 8. V., supra, la p. 570 i la nota 825.
- (831) V. "Acció" de març de 1922, p. 17-18. Aquesta R.C. ultra les disposicions a les que ens hem referit a la nota 782 d'aquest capítol, responia a diverses de les peticions dutes a terme per la Unió Gremial com la creació d'un grup especial de l'alimentació, qüestió que la R.C. considerava resolta amb la creació d'aquest grup per la R.C. del 18 d'octubre de 1921 (V., supra, p. 570); dictava la no inclusió de les empreses de serveis públics sota el règim de la Comissió Mixta, i, a part d'altres disposicions com la de traslladar a la instància corresponent la peticció de la Comissió Mixta d'exempció de l'impost d'utilitats a favor dels sous mínims acordats per aquesta, decretava que "la Comisión Mixta deberá entender en todas aquellas reclamaciones de particulares que supongan una mera sanción al incumplimiento de sus acuerdos generales, correspondiendo

las demás que supongan contiendas entre partes a la competencia de la jurisdicción ordinaria" i "encarece a la Comisión Mixta que, a instancia de los interesados, proceda a una revisión de las respectivas multas impuestas por ella y contra las cuales penda reclamación, al efecto de acordar la condonación de las mismas en los casos que así lo estime, y consultando a esta superioridad en los du dosos".- "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 31-34. Aquesta -- R.O., fóra publicada el 7 de gener de 1922 per "La Gaceta". V. tam**é** la nota següent

- (832) V. "Acció" de febrer de 1922, p. 1; "Acció" de març de 1922, p.18. El CADCI, a la seva comunicació, segons aquest butlletí darrer, palesava la seva desaprovació per la no inclusió de les empreses de serveis públics sota el règim de la Comissió Mixta, per les resolucions que hem reproduït a la nota anterior i sobre tot per la -- que manava "que totes las reclamaciones que se formulen producirán sus debidos efectos, a partir de la fecha de la reclamación, sin tener carácter retroactivo", que entrava en contradicció, segons -- el CADCI, amb la R.O. del mateix Ministeri de Treball del 23 de febrer de 1921: "Mientras en esta se establece que los patronos satisfagan a sus dependientes los sueldos mínimos desde el día en que por acuerdo de la Comisión Mixta entraron en vigor, que fue el día 1º de octubre de 1920, el extremo a que nos referimos dispone que todas las reclamaciones que se formulen producirán sus debidos efectos a partir de la fecha de la reclamación sin retrotraerse a la -- aludida fecha del 1º de octubre". Finalment, el CADCI reproduïa un fragment d'una lletra anterior, adreçada al mateix Ministeri el 2 de juny de 1921 i que hem esmentat a la nota 819 d'aquest capítol.
- (833) La nova R.O., disposava que la Comissió Mixta "entenderá con plena competencia de todas aquellas reclamaciones que se deriven de los acuerdos dictados por ella con carácter general dentro de la esfera de su actividad y respeto a los elementos en ella representados, siendo de la competencia de los Tribunales de justicia los demás -- asuntos que no tengan dicho carácter"; "que las reclamaciones afectantes al abono de diferencias de sueldo se limitarán al plazo de tres meses si el reclamante ha dejado de pertenecer a la casa de--nunciada, y de seis si continua prestando sus servicios en ella; i"que contra las resoluciones de la Comisión Mixta podrán formular se los recursos de revisión y alzada dentro de los términos y for-

- ma provinidos en el apartado décimo de la Real orden del 18 del mes de octubre último, debiendo en los de alzada ser oído, como trámite previo, el informe de la propia Comisión Mixta". Pel que fa el primer punt esmentat, el "considerando" distingia entre "acuerdos de carácter general adoptados por la Comisión Mixta, y a los que vienen obligados los elementos en ella representados, y aquellos otros que no versando sobre acuerdos de esta índole se refirieran a cualquier modalidad del contrato de trabajo; correspondiendo el conocimiento de los primeros a la Comisión Mixta (...) y el de los segundos a la jurisdicción ordinaria, comprendiendo en esta a los Tribunales industriales".- "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 34-35. També, "Acció" de març de 1922, p. 19-20 que reproduïa igualment la R.C., i "El Diluvio" del 18 de febrer de 1922.
- (834) "Acció" de març de 1922, p. 17. "Alertadament indicava el mateix butlletí- no hi hagut necessitat d'arribar a aquesta actitud extrema, puix que el ministre, adonant-se de l'error comès, en 2 de febrer últim -fou el 3 en realitat- ha publicat una nova R.C. deixant sense efecte totes aquelles disposicions de l'anterior que contenien germes de mort per a la Comissió Mixta". Per ajudar a la resolució de l'afer, segons aquesta font, una delegació de la Comissió Mixta s'havia traslladat a Madrid.
- (835) "Acció" d'abril de 1922, p. 23.
- (836) V., així, les informacions sobre aquests temes i qüestions relacionades amb la Comissió Mixta i la jornada de treball dels dependents a "El Diluvio" del 1 d'abril de 1922; "El Diluvio", 22 d'abril de 1922; "El Diluvio", 23 d'abril de 1922; "El Diluvio", 25 de maig de 1922; "El Diluvio" del 13 de juny de 1922. La junta de govern d'Organització i Treball del CACCI, per la seva banda, s'oferia públicament als socis i no socis per a atendre gratuïtament i cursar les denúncies que se li presentessin per incompliment d'alguna de les disposicions dictades per la Comissió Mixta (V. "El Diluvio" esmentat del 22 d'abril de 1922).
- (837) Aquesta posició fou adoptada fonamentalment pels botiguers de les barriades extremes de Barcelona. V., així, l'assemblea, feta en aquesta direcció, i convocada per "la Defensa de Industriales y Comerciantes de Sants y Hostafranchs para dar cuenta a los reunidos

de los trabajos realizados de acuerdo con las entidades de industriales y comerciantes de Gracia, San Martín, Pueblo Nuevo, Clot y San Andrés para establecer a partir del día 19 del corriente la "jornada mercantil", de vuit a vuit, "respetando ocho horas jornada de dependencia", segons precisaven en la comunicació que feien ---- d'aquest acord, mitjançant un telegrama, al ministre de Treball. V. "El Diluvio" del 18 de juny de 1922; "Acció" de juliol de 1922, p. 18-19; "Acció" d'abril de 1932, p. 28.

(838) V., així, els telegrams de la Federació de Dependents de Catalunya, del Gremi de Barretaires del CADCI i de l'Associació Ferretera contra les maniobres patronals que cercaven de vulnerar els acords de la Comissió Mixta sobre l'horari de treball, adreçats al ministre de Treball, a "El Diluvio" del 13 de juny de 1922, "El Diluvio" -- del 14 de juny de 1922 i "El Diluvio" del 18 de juny de 1922. "De prosperar tales propósitos -indicava el del Gremi de dependents -- Barretaires-, conflictos trabajo comercio barcelonés quedarán sin órgano adecuado para su armónica solución. Declinamos sobre esos - elementos responsabilidad de todos los males que desaparición Co-- misión mixta pueda ocasionar."

"Debemos recordar -assenyalava per la seva banda la Federació de - Dependents- que horario actual acordado por Comisión Mixta del Trabajo en el Comercio fue ya revisado a petición de los mismos elementos y por indicación de ese ministerio, habiendo hecho máximas concesiones representació de dependencia. Puede V.E. informarse; se trata de los eternos descontentos que protestaron cuando se redujo la jornada de 12 y más horas, que protestaron cuando la jornada mercantil, que solamente ante la violencia cumplieron el descanso dominical, que procuran burlar todavía algunos." V., igualment, "Acció" de juliol de 1922, p. 24 que reproduïx el telegrama esmentat del Gremi de Dependents Barretaires del CADCI, i que fou adreçat - d'acord amb la resolució de la junta general del Gremi del 11 de juny de 1922. El mateix tema sorgiria a la junta general de la Secció d'Organització i Treball del CADCI del 8 de juny (V., el mateix butlletí, p.22). "Catalunya Social" del 17 de juny de 1922, p. 12.

(839) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. "Acció" de juliol de 1922, p. 18-19; "Acció" d'agost de 1922, p. 3; "El Diluvio" del 17 de juny de 1922, V., també, més avall, p. 603 - 605.

- (840) Així s'expressava la convocatòria d'aquest míting. V., el seu text, a "Acció" de juliol de 1922, p. 3; i a "El Diluvio" del 17 de juny de 1922. La crida denunciava els propòsits d'"alguns sectors de -- les classes mercantils patronals de Barcelona, localitzats principalment en les seves barriades foranes", cricava els dependents a posar-se "en peu de guerra" i respondre "virilment al cinisme d'aquest patrons", i després dels mots a dalt esmentats, remarcava: - "Cal que tota l'opinió pública judici amb serenitat qui són els -- provocadors i els pertorbadors de la pau ciutadana; si els depen-- dents que no volen altra cosa que l'estricta compliment de la llei feta precisament sota un règim capitalista, o els patrons que es -- proposen vulnerar la llei i els pactes que espontàniament contra-- queren.(...) Cregui sobre la burgesia i les autoritats que l'emparin la responsabilitat íntegra de la desaparició de la Comissió -- Mixta, organisme encarregat d'encagar per vies harmòniques els con-- flictes del treball i que de res serviria si els seus acords es poguessin infringir sense càstig."
- (841) Aquest era l'argument més fort que esgrimien els dependents a l'hora de sensibilitzar el Ministeri de Treball i davant les mateixes entitats patronals que prestaven suport a la Comissió Mixta perquè no afluïessin davant de les exigències dels botiguers rebecs. Recordi's el telegrama del Gremi de Dependents de Barretaires que hem esmentat a la nota 838 i la convocatòria del míting a la que acabem de referir. Hom insistiria també en aquest sentit durant el transcurs i a les conclusions del míting mateix, com assenyalam tot seguit.
- (842) V. la recensió del míting i el text de les seves conclusions i dels telegrams adreçats al president del Consell de Ministres i al ministre de Treball butlletí "Acció" de juliol de 1922, p. 19; i a "El Diluvio" del 18 de juny de 1922. També, "Catalunya Social" del 24 de juny de 1922, p. 5; i "Acció" d'abril de 1932, p. 28, segons el qual hi assistiren "milers de dependents". Antonio Ávalos Presa, en un article titulat De la lucha social.--- Se inicia la ofensiva contra la jornada de ocho horas i publicat a "El Diluvio" del 21 de juny de 1922, comentava críticament aquest míting: "(...) Han celebrado un mitín -els dependents-, y en este mitín, lejos de estudiar el problema, lejos de demostrar que no -- hay razones económicas ni de ninguna índole atendibles para vulnerar la jornada se limitan a defender a la Comisión Mixta y a asegurar que la desaparición de esta incubaría el sindicalismo rojo en

la dependencia. Es lástima que el acto diera, como no podía menos de ocurrir, una sensación lamentable. Los dependientes olvidan que la Comisión Mixta es una institución paritaria, en la que los patrones tienen mucho más ascendente que ellos. Olvidan que la Comisión Mixta desaparecerá en cuanto a los patrones les convenga (...) y que todas las instituciones de intervención social creadas por el Estado tienden, no a abrir los cauces para el advenimiento de una sociedad nueva como por la que deben luchar los trabajadores, sino a quitar vigor a las fuerzas que pugnan por establecerla. Frente a esta nota extremadamente conservadora, que para nada se inspira en las teorías de la lucha de clases, dióse la contradictoria de temer que el sindicalismo rojo de la dependencia venga a sustituir a la Comisión Mixta del Trabajo. ¿Es posible que los elementos dirigentes de esta clase social tengan esa creencia? ¡Benguado favor se hacen! Nada de lo que hoy deploran ocurriría si hubieran creado una organización fuerte, si hubieran dado a sus militantes una conciencia de obreros explotados y si hubieran seguido la trayectoria que siguen en el resto de España todos los trabajadores que no son rojos ni blancos, sin perjuicio de lo cual han alcanzado conquistas valiosísimas." L'articulista considerava que els patrons "del comercio al por mayor secundarán la actitud de los detallistas, ya directa o indirectamente, según convenga, tan pronto como lo crean preciso. Bueno será, como medio preventivo, que los trabajadores todos se situen en actitud de defensa. Hay que reorganizarse rápidamente." A la indústria textil, assenyalava també, "es inminente la ofensiva" contra la jornada de les vuit hores. La lluita anava a -- ésser "més difícil de lo que a simple vista parece". I com a prova esmentava el memoràndum del Foment del Treball Nacional, "la más alta y genuina representación del capitalismo", institució col.laboradora de la Comissió Mixta, en el que "se condena enérgicamente la jornada de ocho horas de modo absoluto y se atribuye a ella el encarecimiento de la vida y hasta la perturbación económica del mundo. Fíjense los dependientes en este magno detalle (...)."

- (643) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. Els dependents tornarien a recórrer els carrers per a obligar els botiguers a tancar llurs establiments a l'hora reglamentària. V., per exemple, "El Diluvio" del 24 de -- 1922.
- (844) V. supra, p. 144 i sgs. "Acció" d'agost de 1922, p. 19, per exemple,

anunciava els dies i hores que atendrien les denúncies dels seus - associats, dirigides als diversos Comitès Paritaris. El Gremi d'Es- criptori canalitzava les adreçades al grup primer (Banca i Borsa), segon (Assegurances, Informes i Publicitat), al tercer (Transports), i quart en part (Major); el de Viatjants i Corredors les dirigides també al quart, en la part que li pertocava; el Gremi de Detallis- tes les adreçades al cinqué (Detall), i el de Confeters les dirigi- des al grup sisé (Alimentació).

(845) En un debat sobre la jornada de treball que es produiria al consell general ordinari del Gremi de Confeters, hom en subratllaria l'in- compliment i com "les multes que de 8 a 8'30 es posen als patrons no es fan efectives" i lamentaria "la falta d'activitat en què es cursen les multes que es posen passat aquestes hores"; la necessi- tat d'"activar les denúncies les quals dormien molt tranquil·lament en el Jutjat, lo que fa que d'això abusin certs patrons mesquins i egoistes", i, per tant, que els delegats del Gremi a l'organisme - paritari "fassin tots els possibles perquè les multes imposades es fassin efectives". V. "Acció" de setembre de 1922, p. 14. El tema de les multes, com sempre, ocuparia les sessions de la Comissió Mix- ta, que davant l'actitud dels botiguers refractaris, adreçava llistes de morosos en el pagament de les multes la Delegació d'Hisenda "para su exacción por via de apremio". V. "El Diluvio" del 11 d'a- gost de 1922 i "El Diluvio" del 22 de setembre de 1922, per exemple. També, "Anales" juliol-agost-setembre de 1922, p. 317-318 i 322-324.

(84b) L'agost de 1922, la Secció Permanent d'Organització i Treball adre- çava una proposició al president de la Comissió Mixta del Treball - en el Comerç de Barcelona, per tal que aquesta acordés de fer "les gestions oportunes per a obtenir del govern de l'Estat l'autonomia necessària per a què ella mateixa pugui entendre en tots els aspec- tes de l'execució dels falls que dicti, en compliment dels acords -- que reglamentàriament hagi adoptat"; hom demanava, per tant, que li fos "atorgada jurisdicció processal", per tal d'evitar que "l'execu- ció" dels "laudes vingui encarregada a organismes que com els jut- jats de primera instància i la Delegació d'Hisenda de la província viuen completament allunyats dels problemes a què aquells laudes es refereixen i, sobre tot, careixen en absolut de la virtut de l'acti- vitat. Hem de combatre resoltment aquesta intervenció perquè l'ex--

perència d'aprop de dos anys ens ha demostrat que de la mateixa -- se'n deriva un ajornament aclaparador, un ajornament intolerable -- del compliment dels falls."- El poder executiu de la Comissió Mixta. Proposició elevada al president de la Comissió Mixta del Treball - en el Comerç de Barcelona, per la junta de govern de la Secció.- "Acció" de setembre de 1922, p. 10-11. "El Diluvio" del 17 de setembre de 1922, també en reproduïx el text. "Acció" d'octubre de 1922, p. 1. La Comissió Mixta, el 18 de setembre de 1922, encarregaria a la ponència especial de Política i Relacions i a l'Assessoria lletrada "el estudio de la mejor manera de cooperar a las instancias dirigidas al ministerio del Trabajo, Industria y Comercio por el - Centre Autonomista de Dependents sollicitando que la Comisión Mixta tenga funciones ejecutivas para lograr la efectividad de sus acuerdos sin tener que acudir a otros organismos oficiales, y que se incluyan dentro del régimen de la Comisión Mixta los empleados de -- oficina de las compañías particulares de servicios públicos, como -- son las empresas de electricidad, gas, etc."- "El Diluvio" del 22 de setembre de 1922. "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. - 322-324. V., també la nota 853 d'aquest capítol.

(847) V., "Acció" d'octubre de 1922, p. 10-11.

(848) V. "El Diluvio" del 23 de setembre de 1922; "Catalunya Social" del 23 de setembre de 1922, p. 14; "El Diluvio" del 30 de setembre de 1922; "El Diluvio", 26 de setembre de 1922; "El Diluvio", 29 de setembre de 1922; "Acció" de novembre de 1922, p. 15-16; "Acció" --- d'abril de 1932, p. 28. A les conclusions presentades a l'assemblea per a la seva aprovació, es demanava "el restablecimiento de la - jornada mercantil para el trabajo del comercio -la llei de 1918- -- respetando a los dependientes la jornada de ocho horas -però no -- l'horari de 9 del matí a 7 de la tarda-; el "levantamiento de las multas impuestas por la Comisión Mixta sobre la infracción del horario y suspensión de los procedimientos de apremio", i "reforma de la Comisión Mixta del Trabajo por no responder su actuación al espíritu de paz y armonía social que informa el real decreto de su -- creación".

Segons el butlletí "Acció" esmentat de novembre de 1922, "els fabricants, deien, poden tenir llur fàbrica oberta tot el dia; el fabricant pot fer treballar la fàbrica tot el dia. Nosaltres, doncs, tenim el dret d'obrir a l'hora que ens plagui, nosaltres tenim el

dret d'obrir a l'hora que ens plagui, nosaltres tenim el dret de tancar a l'hora que vulguem. Fora limitacions de cap mena, fora i abaix els organismes que disposen aquestes limitacions".

(849) V. la queixa manifestada pel vocal dependent Pau Griera contra la "campanya empresa per la Federació Monàrquica Autonomista del Districte VI" i les justificacions dels vocals patrons, membres d'aquesta Federació, baró de Güell i Arciniega, a la sessió de l'onze de setembre de 1922 de la Comissió Mixta. El vocal patró, Arciniega, explicaria "el significat que tingué la seva intervenció en la reunió celebrada fa pocs dies a la Federació Monàrquica Autonomista del Districte Sisé, a la qual només assistí com a industrial -- particular, prenent la paraula, en vista de la reiterada pressió dels concurrents a l'acte, en assabentar-se que formava part de la Comissió Mixta, fent-ho precisament en defensa d'aquesta Corporació, l'actuació de la qual, en general, creu beneficiosa per al comerç, si té es reservarà el dret de defensar dintre d'ella un horari més extens i procurar la seva aprovació".- "Acció" d'octubre de 1922, p. 12; "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. 322. El president de la Federació del Districte VI, Mir i Rosell era un dels dirigents de l'actuació contra els acords de la Comissió Mixta en l'afer de l'horari de treball dels dependents.

(850) La Comissió Mixta, a la seva sessió del 2 d'octubre, a iniciativa dels dependents, protestaria "de los conceptos contra ella vertidos" a l'assemblea del dia anterior al Teatre Goya i "especialmente que se le atribuyera significación política determinada cuando sus componentes, pertenecientes a los más distintos y opuestos partidos, prescindan dentro de la Corporación de sus ideales y significación política para defender solamente los intereses económicos y sociales de sus respectivos representados".- "El Diluvio" del 4 d'octubre de 1922, "El Diluvio", 7 de novembre de 1922; i "Acció" de novembre de 1922, p. 22. V., també, el telegrama de l'Associació Ferretera contra aquesta campanya, adreçat al ministre de Treball ("El Diluvio" del 6 d'octubre de 1922.

El 30 de setembre de 1922, per la seva banda, la Secció Permanent d'Organització i Treball, tot coincidint amb l'obertura de la Cooperativa de Consum del CADCI, aprofitava l'avinantesa per a llançar un manifest en el que unia aquesta fita amb l'atac envers aquest

nou assaig dels botiguers protestaris." (...) aquest episodi -re--
 marcava- de la gran lluita dels nostres dies posa en evidència una
 vegada més que els interessos del capitalisme i els drets del pro-
 letariat són incompatibles; que els egoïsmes de l'amo i les neces-
 sitats dels dependents són irreconciliables". La Secció -indicava
 també- "vetlla, com sempre, per la defensa dels nostres drets, i -
 oportunament ens donarà les instruccions necessàries, que tots hem
 d'acatar amb la màxima disciplina, per tal d'anorrear els regres--
 sius manejos de la burgesia detallista. (...) Perquè el triomf ---
 nostre sigui definitiu cal que destruïm per sempre més als nostres
 adversaris. (...) És precís que, guiats per l'ideal enderroccador i
 constructor alhora del cooperativisme, els desplaçem per complet
 de la vida econòmica del nostre poble. És hora de que siguem nosal-
 tres mateixos que exercim la funció d'empresari i dirigim l'econo--
 mia del país en el sentit d'aconseguir pel bé comú la màxima pro--
 ducció amb el mínim esforç. Cal que lluitem per a extingir lo més
 aviat possible tota mena de paràsits socials." El manifest, després
 de convidar els treballadors a engroïxir "el moviment cooperativis-
 ta de la nostra terra" i els dependents a allistar-se a la Coopera-
 tiva de Consum que s'obria l'endemà, acabava: "Apoderem-nos avui -
 del comerç detallista de la ciutat: demà amb la cooperació de totes
 les forces tècniques i obreres de Catalunya ens apoderarem de la -
 direcció de tots els sectors de la vida econòmica de la nostra ---
 terra".- Per la jornada de vuit hores.- "Acció" de novembre de 1922,
 p. 15-16. V. també, "Acció" d'abril de 1932, p. 28

- (851) El 6 d'octubre de 1922, "El Diluvio" publicava una nota de la Co-
 missió Mixta, tot referint-se a aquests incidents produïts "estos
 últimos días", davant dels quals, "esta Corporación ha solicitado
 el auxilio de la fuerza pública, habiendo el gobernador dado orden
 a la policía para que ampare a los referidos inspectores de la Co-
 misión Mixta en sus funciones de denunciar a los infractores del
 horario acordado". V., també, "Acció" de novembre de 1922, p. 22.
- (852) V. "El Diluvio" del 18 d'octubre de 1922. Els organitzadors de --
 l'assemblea del Teatre Goya també crearien una Cambra Mútua Indus-
 trial, "cooperativa de industriales y comerciantes detallistas"
 ("El Diluvio" del 10 d'octubre de 1922), la qual protestaria igual-
 ment, en telegrama adreçat al ministre de Treball, dels procedi---
 ments de la Comissió Mixta i de la imposició de multes, tot dema--

nant la "suspensión procedimientos ejecutivos instados por citada Comisión interín llega por correo manos V.E. exposición detallada irregularidades cometidas, implorando rápida justicia" ("El Diluvio" del 21 d'octubre de 1922). L'Associació de la Dependència Mer- cantil, per la seva banda, protestaria tot seguit per aquestes -- "falsas manifestaciones" de la Cambra Mútua Industrial, "entidad - desconocida en Barcelona", en un altre telegrama al mateix ministre ("El Diluvio" del 22 d'octubre de 1922).

V., enfi, "El Diluvio" del 24 d'octubre de 1922, "El Diluvio" del 31 d'octubre de 1922, "El Diluvio" del 8 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 8 de novembre de 1922, - "El Diluvio" del 17 de novem- bre de 1922, "El Diluvio" del 18 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 19 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 23 de novembre de -- 1922, "El Diluvio" del 24 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 17 de desembre de 1922.

(853) "Acció" de desembre de 1922, p. 17; i "Acció" de gener de 1923, p. 15. Aquest telegrama, adreçat a mitjans de novembre, demanava que s'activessin els embargs contra els detallistes que no feien efec- tives les multes imposades i insistia en la demanda que els depen- dents de les empreses de serveis públics s'integressin al règim de la Comissió Mixta. Un segon telegrama protestaria per la campanya contra l'horari establert per la corporació paritària que duien a terme "botiguers barriades extremes de la ciutat, capitanejats per subjectes estranys comerç, agent negocis un, i obrer municipal i - ex dependent expulsat Comissió Mixta altre". "Si embargs pendents -indicava més endavant- contra aquests delinqüents no s'executen - quedarà demostrat fracàs Comissions Mixtes i similars per culpa pa- trons desacaten sempre lleis tributs legals amb actituds anàrqui-- ques anti-socials". El telegrama remarcava que la "immensa majoria comerç barceloní acata dit horari", raó per la que no era "just -- que petits botiguers sense dependents s'excusin en la seva modè-- tia econòmica per pretendre un tractat de privilegi, perjudicial - pels patrons que acaten la llei".- "Acció" de gener de 1923 esmen- tada, p. 15. "El Diluvio" del 16 de novembre de 1922 i "El Diluvio" del 24 de novembre de 1922 reproduïen també també aquests telegra- mes.

"L'acusació d'anarquitzants -segons el butlletí "Acció" esmentat- als patrons eterns protestaris dels acords de la C.M. tingué la --

virtut d'arrencar-los-hi un crit de sinceritat al manifestar com a protesta del primer telegrama per nosaltres enviat, que molts --- d'ells havien sortit al carrer disposats a ofegar en sang tot in-- tent de transformació. En prenen bona nota."

"El Diluvio" del 21 de novembre de 1922, per un altre costat, publicava un telegrama al ministre de Treball, en resposta al del -- CADCI, signat per representants "antidades industriales, comerciantes detallistas barriadas extremas Parcelona", tot precisant "que muchas impuestas Comisión Mixta no son por tener establecimientos abiertos más tarde 7 tarde y absolutamente ninguna por tener ocupados dependientes más de 8 horas. Sanciones y pretensiones Comisión y Centro descabelladas, pugna leyes orden social."

"El Diluvio" del 21 de novembre de 1922. Poc després, el CADCI --- adreçaria el seu segon telegrama esmentat.

(854) V. "El Diluvio" del 17 de desembre de 1922. L'autorització es referia a les dates compreses entre el 21 de desembre i el 6 de gener, més nou dies per a inventari i balanços.

(855) Segons la Comissió Mixta, els establiments de venda al detall podrien estar oberts fins les vuit de la nit en els mateixos dies esmentats a la nota anterior. En compensació, haurien d'estar tancats tot el dia per Nadal, San Esteve i el diumenge 31 d'octubre; el dia 1 podrien estar oberts fins a la una del migdia, i el 5 de gener fins les 12 de la nit, amb dues hores per a sopar per a la dependència. El ram de l'Alimentació podia allargar més l'horari de tancament (fins a les nou de la nit i les dues de la tarda segons els dies). En canvi, la Junta Local de Reformes Socials sols aconsellaria "al comercio no haga uso de la autorización concedida para tener abierto estos días de feria en domingo y días festivos, por ser tradicional, también respetarlos como tales por el descanso dominical de la dependencia"; en dies que no fossin festius, "ni este ni otro organismo local puede obligar al cierre de los establecimientos en días que no sean festivos". V. "El Diluvio" del 7 de desembre de 1922, "El Diluvio" del 14 de desembre de 1922, "El Diluvio" del 16 de desembre de 1922, "El Diluvio" del 17 de desembre de 1922. Aquest carrer publicava també una nota del CADCI que recordava a tots els socis del Gremi de Detallistes l'acord de la Comissió Mixta pel que feia a l'horari de les properes festes.

- (856) La Comissió Mixta, en una nota feta pública a la premsa, recordava la R.C. del 27 de desembre de 1921 que li donava les facultats necessàries "con preferència a la Junta Local de Reformas Sociales" i ratificava el seu horari. V. "El Diluvio" del 19 de desembre de -- 1922. V. també la nota 864.
- (857) V., les manifestacions en aquest sentit de la Unió Ultramarina, -- l'Associació Ferratera i del Centre i Unió Mútua de Cobradors i Mossos de Barcelona, a part de la del CADCI, a la que ens referirem -- tot seguit, a "El Diluvio" del 19 de desembre de 1922.
- (858) V. la seva llarga comunicació a l'alcalde, del qual esperaven que rectificqués la seva disposició, després de defensar les facultats i la importància de la Comissió Mixta i palesar la seva "decepció y amargura" davant la signatura per part de l'alcalde d'aital disposició que contradià l'acordat per aquella corporació paritària.- "El Diluvio" del 19 de desembre de 1922.
- (859) "Acció" de gener de 1923, p. 17. La declaració, després d'indicar la poca representativitat de la Junta Local de R.S., pel que feia als dependents en particular i als obrers en general, mostrava la seva extranyesa per l'actitud de l'alcalde, remarcava la tasca i la legitimitat de la Comissió Mixta i de les seves resolucions, en especial aquelles que es referien a l'horari del treball, i recordava novament quin era l'aprovet per a les properes festes. També, "El Diluvio" del 19 de desembre de 1922.
- (860) Així ho expressaven en una declaració conjunta, dirigida als obrers mercantils, i també de passada a l'alcalde al que, a més a més, responsabilitzaven sobre el que pogués succeir "si algún patrón desaprensivo no quiere acatar durante estos dias las disposiciones de la Comisión Mixta". Signaven l'Associació de la Dependència Mercantil, CADCI, Unió Professional de Dependents i Empleats del Comerç, Centre Unió Mútua de Cobradors i Mossos, Associació Ferratera, As--sociació de Viatjants del Comerç i de la Indústria, Centre de Viatjants i Representants del Comerç i de la Indústria, Lliga de Corredors i Representants del Comerç i de la Indústria, Unió Ultramarina, Associació Professional d'Empleats d'Assegurances, Associació d'Agents d'Assegurances, i Associació de Dependents de Duanes, Navilers, Consignataris i similars.- "El Diluvio" del 20 de desembre de 1922.

(861) Així ho feia el CADCI al seu manifest, esmentat a la nota 859, i -- les entitats que també el signaren, bàsicament les mateixes que -- hem esmentat a la nota anterior -- llevat del Centre de Viatjants i Representants del Comerç i de la Indústria i la Lliga de Corredors i Representants del Comerç i de la Indústria-, a més a més de la -- Federació de Dependents de Catalunya. També feien aquesta convocatòria la Unió Ultramarina i l'Associació Ferratera a les seves notes citades a la nota 857. "Aquesta nota de l'alcalde --assenyalava "Acció" de gener de 1923, p. 17- va tenir la santa virtut de fer -- redraçar la dependència com si sentís ferida i befada, i plena --- d'indignació es disposà a contestar amb virilitat i coratge la bofetada que rebé de la primera autoritat municipal. La Secció d'Organització i Treball i les agrupacions del detall, es posaren d'acord amb les directives de les diferents entitats de dependents de la ciutat nostrosca; mancomunades i amb fermesa vàrem disposar la -- tàctica a seguir; amb serena energia, mes amb audàcia, assenyalàvem el procediment que regulés els nostres actes protestaris i, -- amb la fermesa dels nostres interessos --tan arterament trepitjats-- hi posàrem tota la dignitat que mereixen les coses justes."

Assenyalam també que "El Diluvio" aprofitaria l'afer per a atacar la Lliga de la que el Marqués d'Alcella --l'alcalde-- era un instru-- ment "que la Lliga mueve a su capricho", segons afirmava en un article editorial, titulat La Lliga contra los dependientes. "La Lliga en esta ocasión --hi llegim entre altres coses-- debe desear vengarse de los dependientes, en especial de los del Centre Autonomista de Dependents, por sus demostraciones públicas contrarias al -- mangoneo de Cambó, Durán, etc., etc., en la política catalana".

V. "El Diluvio" del 19 de desembre de 1920.

(862) "La dependència --escrivia hom a "Acció" de gener de 1923, p. 18-- seguint les instruccions rebudes, es disposà a fer pública la seva protesta i acudí, compacte, a la Plaça de Sant Jaume per palesar -- la seva virilitat protestant de l'acord improcedent de l'Institut de Reformes Socials. No calia ja la manifestació després de la pública rectificació que havia fet l'alcalde per mitjà de la nota publicada en la premsa d'aquell mateix dia, pro, calia que es fes -- aquell acte perquè veié l'alcalde, perquè veié la Junta de Reformes Socials i perquè veié sin els patrons, que la dependència de Barcelona ja no és aquella massa inconscient que fins ara havia

hagut de sofrir les escomeses de l'element patronal." V., la nota esmentada de rectificació de l'alcalde i de la mateixa Junta Local de Reformes Socials a "El Diluvio" del 20 de desembre de 1922. "La Comisión Mixta -comentava aquest diari- del Trabajo ha demostrado tener una fuerza exterior poco común en organismos representativos". V., també la Memòria general del secretari del curs 1922-1923, llegida a la junta general ordinària del 13 de juny de 1923, a "Acció" de juliol de 1923, p. 20-21; "El Diluvio" del 21 de desembre de -- 1922; "El Diluvio" del 23 de desembre de 1922; "El Diluvio" del 24 de desembre de 1922. "El Diluvio" del 5 de gener de 1923, final---ment, publicava una nota de la Comissió Mixta que es congratulava de l'exacte compliment de l'horari de les festes de Nadal i cap -- d'any, i "El Diluvio" del 10 de gener de 1923, en reproduïa una -- altra que recordava el retorn a l'horari normal.

- (863) "Acció" de gener de 1923, p. 18.
- (864) D'aquesta manera, la Comissió Mixta, en discutir la situació creada per l'acord de l'alcalde i de la Junta Local de Reformes Socials, decidiria d'adreçar-se al ministeri de Treball "interesando se respeten las facultades de la Comisión Mixta para intervenir exclusivamente en las cuestiones sociales que al comercio se refieren, -- exigiendo el cumplimiento de la Real Orden del 27 de diciembre último", segons assabentava "El Diluvio" del 21 de desembre de 1922.
- (865) Recordem com aquesta qüestió l'havia plantejat ja el CADCI a la Comissió Mixta, l'agost de 1922, en ocasió de les resistències patronals a pagar les multes. V. la nota 246 d'aquest capítol. També, -- "Acció" de març de 1923, p. 14; "El Diluvio" del 22 de febrer de -- 1923, i "El Diluvio" del 24 de febrer de 1923. Les entitats patronals mateix, reunides al Foment del Treball Nacional amb els vocals patrons de la Comissió Mixta, acordarien d'adreçar un telegrama en el que davant de l'"actitud de los vocales dependientes de la misma, se complacen en poner en conocimiento de Vuecencia la perfecta unanimidad de los reunidos sobre conveniencia de que subsista con su máxima autoridad dicho organismo tan necesario para la paz social en los múltiples problemas del trabajo", i que era signat pel president del Foment del Treball Nacional. V. "El Diluvio" del 10 de febrer de 1923.
- (866) Per aquesta R.C. subsistia el dret d'apel·lació "en alçada davant

del Ministeri contra els acords de la Comissió Mixta que afectin un gremi o que tinguin caràcter de generalitat", però els recursos havien d'ésser informats per la Delegació del Treball en el termini d'un mes, d'ençà de la seva presentació en aquesta delegació. Finalment, "contra les multes de caràcter particular que imposi la Comissió Mixta podran els interessats, si aquelles no haguessin estat acordades per unanimitat, produir recurs davant del magistrat - president de la Comissió, en el termini de vuit dies des que la multa els fos notificada, presentant les proves i les alegacions que creguin pertinents a llur dret, i el magistrat president resoldrà - en el termini d'altres vuit dies, sense que quedi cap recurs contra la resolució". Per a fer efectives les multes, un cop aquestes fossin feses, la Comissió Mixta requeriria els multats perquè procedissin a llur pagament en el termini de vuit dies, "i si no ho fessin, dirigint l'oportú ofici al jutge de primera instància competent perquè procedeixi a l'execució per la via d'apremi". El SACCBI, a més a més de recordar públicament l'escrit esmentat, adreçat el mes d'agost darrer a la Comissió Mixta i que demanava l'augment de les facultats executives d'aquesta corporació, felicitava el ministre de Treball per aquesta R.O., mitjançant un telegrama que signaven la Secció d'Organització i Treball i les seves agrupacions de detallistes. V. "Acció" de març de 1923, p. 13-14; "El Diluvió" del 24 de febrer de 1923. La mateixa felicitació adreçaria la Comissió Mixta -així com a les entitats patronals i de dependents que li havien prestat suport en aquesta direcció- ("El Diluvió" del 22 de febrer de 1923 i "Acció" de març de 1923, p. 15), i altres entitats - com la Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç ("El Diluvió" del 23 de febrer de 1923) i l'Associació de la Dependència Mercantil ("El Diluvió" del 8 de març de 1923. V., també, "El Diluvió" del 7 d'abril de 1923. La Comissió Mixta, aprofitaria l'avianquesa per a remarcar públicament, a través de la premsa, la necessitat de complir amb els horaris fixats per al comerç i la seva resolució d'ésser "inexorable en la imposición de sanciones y en la efectividad de las mismas" ("El Diluvió" citat del 22 de març de 1922). La Unió Gremial, per la seva banda, publicava una nota a "El Diluvió" del 24 de febrer de 1923, en què si bé adoptava un to més moderat, feia el cor fort i assenyalava que "en este extremo -- tan interesante de las multas como en cualquier otro que pueda afec

tar a la vida del comerç detallista, atentament y sin descans velará por su mayor defensa y salvaguarda". V., enff, "Anales", gener-febrier-març de 1923, p. 43.

- (867) El tema de l'horari fóra un dels que de manera més permanent continuaria apareixent a les planes dels periòdics, ja fos en ocasió de les festes nadalenques (V., per exemple, "El Diluvio" dels dies 12, 19 i 23 d'abril de 1923), las festes majors de barriada (V., - així, "El Diluvio" del 22 d'agost de 1922, "El Diluvio" del 8 de setembre de 1923, "Acció" de setembre de 1923, p. 16) o alguna --- altra festa com la del diumenge de rams pels qui es dedicaven a la venda de palmes i palmons ("El Diluvio" del 23 de març de 1923); - en ocasió, enff, dels dictats de la Comissió Mixta en aquest sentit envers alguna branca especial ("El Diluvio" del 14 d'octubre de 1922, "El Diluvio" del 20 d'octubre de 1922, "El Diluvio" del 10 de gener del 1923; "Acció" de novembre de 1922, p. 22), sense - oblidar les reivindicacions d'algun sector de la dependència, com la farmacèutica ("El Diluvio" del 31 de desembre de 1922).

El tema de l'horari es feria present a les negociacions de noves - bases per a regular el treball, com s'esdevenia a les que la Comissió Mixta establía per als dependents de Banca i Borsa -V. supra - p. 572-3-, que confirmaven la jornada de vuit hores "si bé els dependents concedeixen a llurs patrons un nombre d'hores extraordinàries, que no pot passar de 28 al semestre.

En compensació d'aquestes hores els patrons pagaran a llurs dependents una mensualitat extraordinària per Nadal i mitja a fi de --- juny; gaudiran, a més, de quinze dies de vacances anuals i de l'angmenada setmana anglesa. També en cas de malaltia, qualsevol que sigui la seva durada, i mentre no es converteixi en crònica, els empleats, sense distinció de classes i categories, cobraran íntegrament els seus havers."- "Acció" d'abril de 1932, p. 28.

- (868) "Que s'acabi amb la població econòmicament inactiva de tots els - països -prosseguia l'escrit-. que es busquin fórmules que evitin que cada any milions de braços joves i robustos hagin d'abandonar-les eines del treball per a agafar les de la guerra. Que s'apli--- quin al comerç i a la indústria l'utilitatge i els mètodes científics de treball que evitin la disbauxa d'energies i primeres matèries. I que s'abandoni aquesta economia liberal que amb els seus

innombrables defectes ens porta a un fraccionament innecessari de la producció i a una irregularitat constant, ara per excés, ara per defecte de la mateixa."

- (869) La jornada de les vuit hores. Una ofensiva patronal rebutjada. - "Acció" d'agost de 1922, p. 18.
- (870) V. la p. 507 i sgs. i la nota 844. "Acció" de març de 1923, p. 14; "Acció" d'abril de 1923, p. 19; "Acció" de maig de 1923, p. 15; -- "Acció" de juny de 1923, p. 15, etc., anunciaven també l'horari de consultes cels Gremis en aquest sentit.
- (871) Aquest informe que fóra presentat per la Secció d'Organització i Treball "a la consideració" del Sindicat de Dependents de Banca i Borsa de Barcelona, plantejava la necessitat de fixar el "sou màxim anual per a gaudir del benefici del retir, a 6.000 pessetes -- per a l'obrer manual i a 12.000 pessetes per a l'obrer intel.lectual"; la "contribució de l'Estat i del patró per a formar el retir en les proporcions respectives de 0'10 pessetes i 0'05 pessetes diàries per a l'obrer manual i de 0'20 pessetes i 0'10 pessetes diàries per a l'obrer intel.lectual"; que l'assalariat pogués lliurement "fer imposicions voluntàries per a augmentar el capital o el retir que li pertanyi en arribar a l'edat fixada", que el límit d'edat "per a la percepció del retir" fos fixada "a 60 anys -- per a l'obrer manual i a 55 anys per a l'intel.lectual, amb reducció d'aquest límit per a totes aquelles indústries o treballs que esgotin prematurament l'organisme físic o el mental", i que les "primes imposades per l'Estat i el patró amb llurs interessos acumulats" formessin "un capital com el que constituïria una prima anual per a formar una assegurança de vida, amb la diferència que aquesta serà considerada a pagar no a la mort, sinó en arribar a l'edat fixada, i que podrà ésser cobrada pel beneficiari en arribar als 60 o 55 anys o transformar aleshores en una renda vitalícia: essent potestatiu de l'interessat escollir una o altra forma. En cas de defunció, es lliurarà als hereus del beneficiari el total de primes amb els interessos acumulats, així com les eventuais imposicions fetes per ell mateix o per un tercer". V. Informe que sobre el Segur Obligatori de Retirs Obrers presenta la Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (entitat obrera), a la consideració

del Sindicat de Dependents de Banca i Borsa de Barcelona.- "Acció" de setembre de 1921, p. 14-16; "Acció" d'abril de 1932, p. 27.

- (872) V. "El Diluvió" del 8 de setembre de 1921; "Acció" de desembre de 1921, p. 15; "El Diluvió", 7 d'octubre de 1921; "Catalunya Social" del 29 d'octubre de 1921; "Catalunya Social" del 17 de desembre de 1921; "El Diluvió". 16 de març de 1922; "El Diluvió", 17 de març de 1922; "El Diluvió", 24 de març de 1922; "El Diluvió", 31 de març de 1922. El concurs era convocat el setembre de 1921 i el termini de presentació de treballs finia el 31 de març de 1922. Pel que fa als resultats i a l'acte de lliurament de premis celebrat el 2 de juliol de 1922, V. "El Diluvió" del 10 de juny de 1922, "El Diluvió" del 13 de juny de 1922, "El Diluvió" del 23 de juny de 1922, "El Diluvió" del 1 de juliol de 1922, "El Diluvió" del 4 de juliol de 1922.
- (873) El resultat féra l'acord de la Comissió Mixta de "nomenar una comissió composta de tres patrons i tres dependents per a que recullin els elements informatius, científics i pràctics referents a tan magne problema" i proposés les "solucions apropiades".- "Acció" de març de 1922, p. 20; "Acció" d'abril de 1923, p. 17. V. l'article d'Enric Fernández, La participació en els guanys, a "Acció" de març de 1922, p. 14-17, que recollia les posicions dels dependents, i, supra, p. 53.
- (874) La proposició adreçada a la Comissió Mixta demanava que es relacionés el termini d'anticipació amb que el patró havia de comunicar l'acomiadament d'un dependent amb la durada de temps que fes que aquest treballés a la casa en concret, termini que hauria d'ésser d'un mes quan els dependent portés menys de dos anys en un lloc de treball. El CADCI considerava que, quant més anys hom portés prestant els seus serveis en una casa, una indemnització més gran havia de rebre. V. "Acció" de juny de 1922, p. 14.
- (875) V. la més amunt, p. 592 i les notes 831 i 832 d'aquest capítol. La Secció Permanent d'Organització i Treball del CADCI s'adreçaria, a més a més, el 18 d'agost de 1922 al ministre de Treball, demanant que fos rectificada la seva resolució del 18 d'octubre de 1921 que deixava fora del règim de la Comissió Mixta les empreses de serveis públics i fos constituït el corresponent Comité Paritari que entengués d'aquest sector. V. el text de l'escrit a "El Diluvió" del --

23 d'agost de 1922. El CADCI reiterari més endavant la seva petició (V. "El Diluvio" del 16 de novembre de 1922 i "Acció" de gener de 1923, p. 15), a l'igual que ho faria la mateixa Comissió Mixta (V. "El Diluvio" del 24 de novembre de 1922).

- (876) La comunicació del CADCI després de justificar les raons de la petició, demanava que s'acordés la "implantació" d'aquesta "millora". V. "Acció" d'agost de 1922, p. 12. La informació fou reberta per la Comissió Mixta en ésser presentada, a la sessió del 3 de juliol de 1922, una petició perquè fossin acordades vacances a la dependència durant l'estiu. V. "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. 310; "El Diluvio" del 8 de juliol de 1922; "Acció" d'abril de 1932, p. 28.
- (877) "Acció" d'abril de 1932, p. 28-29. Segons l'acord de la Comissió Mixta que "Acció" d'abril de 1923, p. 18-19, reproduïa sencer, en el cas que la forma proposada per la dependència pel règim de vacances no convingués al patró, aquest proposaria a la mateixa la que considerés "compatible amb els interessos del negoci". "De no estar establert pel patró un règim de vacances el dia primer de juny de cada any -afegia el text de l'acord- o de no haver-se arribat a una intel·ligència entre la dependència i el patró, quant a la duració i forma de substituir-se en el treball, deurà acudir-se a una ponència especial de vacances, la qual, en emetre el seu informe, concretarà el temps de durada d'aquells en cada cas particular, tenint en compte les característiques del negoci i les possibilitats del treball"; la ponència, finalment, estaria formada per un representant patró i un representant dependent de cada un dels Comitès Paritaris, elegits pels mateixos. V., també, "El Diluvio" del 17 de març de 1923; "El Diluvio" del 7 d'abril de 1923; "El Diluvio" i "La Veu de Catalunya" del 10 d'abril de 1923; "Acció" d'abril de 1923, p. 19-20; "El Diluvio" del 13 de juny de 1923; "Acció" de juliol de 1923, p. 1 i 19; "Acció" d'agost de 1923, p. 13; "Acció" de setembre de 1923, p. 14. Segons la Memòria esmentada de la Secció d'Organització i Treball del curs 1922-1923, el tema de les vacances havia portat "profunda discussió en el ple de la C.M. Tots vosaltres sabeu amb més o menys minuciositat els esforços que han sigut precisos per a arribar a una fórmula d'arranjament. Per fi s'obtingué un acord mercès al qual tindrà vacances tot aquell que

les vulgui. Els dependents d'una casa on no existeixi un règim de vacances i on el patró es negués a establir-lo, deuen denunciar-ne el fet per a que nosaltres traspassem la denúncia a la Ponència especial de Vacances que s'ha establert a la Comissió Mixta." - "Acció" de juliol de 1922, p. 22.

- (273) "L'agrupació vigorosa (...) és la que logra imposar el seu voler. És la que obté els millors avantatges per a la classe que té el seu empar, perquè els estaments adversos senten el pas feixuc de l'agrupació organitzada. (...) La gran majoria dels dependents de comerç mai han sentit aquest desig de la pròpia força. (...) Quasi bé -- aquesta manca de sensibilitat del dependent que, sortosament va -- minvant cada dia, sembla una paradoxa: perquè el dependent té de la classe adinerada i en canvi sent les mateixes necessitats de la classe proletària. És la paret que reb el vent dels dos costats; és la de més trista situació perquè posada dintre la dissortada anomenada classe mitja ocupa l'últim graó. Tenim davant dels ulls l'exemple demostratiu de l'eficàcia del reconstituent. Sense un acoblament de les forces de les entitats representatives -- més o menys autèntiques dels obrers del comerç, no tindríem avui -- la Comissió Mixta. D'ençà de la creació d'aquest organisme amb facultats de legislador, és que la dependència comercial de Barcelona ha obtingut quelcom que ha fet que no subsistís ni per un moment -- més la situació vergonyosa des del doble punt de vista econòmic i moral en què es trobava. Ara cal que sapiguem servir i acomodar a les exigències del temps aquesta institució. Però principalment -- ens cal que tots els dependents sentim consciència de la nostra -- personalitat social. La Comissió Mixta, amb les seves disposicions, amb la seva entesa en les diferències entre obrers i patrons, ha -- desvetllat bon xic la consciència social del dependent. Aquest ha vist en ella el mitjà legal per a la consecució d'una millora o la reparació d'una injustícia. Però molts d'aquests que comencen a -- sentir-se interessats pel funcionament de la Comissió Mixta, cal -- que s'ho sentin no sols per egoismes econòmics sinó també per idealitat. És precís que sentim els batecs a doble pulsació i fins i -- tot l'egoisme d'arribar a ésser un dels cooperadors directes a la regularització de la vida social de l'obrer. (...) Cal que cada un que viu del comerç ingressi en una associació a propòsit i que un

cop allí senti l'afany d'intervenir en la marxa de l'entitat (...). Quan a dintre de cada un de nosaltres hi portem aquest delit, la situació serà tota una altra que no la d'avui. A casa nostra mateix quan tots hi intervinguin, quan cada un dels associats tinguem la nostra tasca assenyalada dintre el nombrós treball que de casa en pot sortir, serem tots canviats. Llavors serem forts i robustos i no hi haurà construcció prou forta per a contenir la nostra empena quan un cas de justícia social ens mogui endavant."- El Bloc. "Acció" de setembre de 1922, p. 15.

- (379) V. supra, p. 553. Així, a les eleccions que la Comissió Mixta convocava, el 30 de novembre de 1921, per a cobrir les vacants del Comitè Paritari de diversos grups, l'Associació de la Dependència Mercantil, CAOCI, Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç, Associació de Viatjants del Comerç i de la Indústria, Centre de Viatjants del Comerç i de la Indústria, Lliga de Correcors i Representants del Comerç i de la Indústria, Unió Ultramarina i l'Associació Ferratera formaven una candidatura unitària. V. "El Diluvió" del 3 de desembre de 1921, "Catalunya Social", 10 de desembre de 1921; "El Diluvió", 21 de desembre de 1921; "Acció" de gener de 1922, p. 9. El CAOCI, igualment, formaria part de la candidatura conjunta per a cobrir les vocalies del grup de Banca i Borsa i per al d'assegurances, a les eleccions que hom convocava per al 19 de febrer de 1922 ("El Diluvió", 25 de gener de 1922; "El Diluvió", 16 de febrer de 1922; "Acció" de març de 1922, p. 20-21), així com a les eleccions generals "per a la renovació biennal de la meitat dels vocals efectius i suplents de cada classe que formen els Comitès Paritaris, que hom convocava el 7 de juny de 1922 ("Acció" de juliol de 1922, p. 24; "El Diluvió", 22 de juny de 1922; "El Diluvió", 6 de juliol de 1922; "El Diluvió", 12 de juliol de 1922; "El Diluvió", 13 de juliol de 1922; "Acció" d'agost de 1922, p. 21-22). V. també, "Anales", juliol-agost-setembre 1922, p. 311-317; "Anales", juliol-agost-setembre 1923, p. 409-410; "Anales", octubre-novembre-desembre de 1923, p. 565.

- (380) Segons ens manifestà Manuel Juliachs la "colla socialista" del Centre actuava als Comitès Paritaris, com Antoni Obach. Als Comitès Paritaris, de fet, ja com a vocals efectiu o com a suplents, hi trobem socis del Centre de diferents orientacions; Narcís Sureda i Cas

telló, Esteve Bonanusa i Aulada, Josep Pujuelo i Formigas, Amanci Domínguez i Beltren, Francesc Esteban i Georlegui, Josep Torm i Albert, Joan Auger i Domènech, Pau Girons i Martí, Alfons Sevilla i Flana, Josep Torató i Valls, Primitiu Celabert i Sausa, Daniel Tetas i Masana, Celestí Bonanusa i Masjuan, Miquel Adell i Garcia, - Jaume Baldrich i Pujol, Josep Montanya i Estrada, Salvador Cribiells i Sasso, Joan Bay i Vilaró, Emigdi Fernàndez i Guillen, Marcel·lí Pascual i Torres, David Farrerons i Timoner, Enric Rafel i Suredell, Francesc Foraster i Vila, Juli Busom i Valdés, Francesc Calmau i Climent, Josep M. Artigas i Amat, Josep Duró i Gili, Isidre Saboya i Ventura, Santiago Sales Barahona, Ramon Matas i Moreda, - Josep M. Vilaseca i Fujades, Miquel Albert i Barris, Gustau Casas i Blasi, Pere Cusco i Matas, Eduard Sabero i Caupena, a part de l'asmentat Antoni Ubach i Pol. Entre aquests, Emigdi Fernàndez fóra el president del grup tercer dels Comitès Paritaris després de les eleccions de desembre de 1921, Narcís Sureda i Esteve Bonanusa eren respectivament vice-president i secretari del grup sisé, com a conseqüència de les mateixes eleccions. A més a més haurien d'asmentar els dependents del CADCI que figuraren a la Comissió Mixta, com Marià Vendrell, Ricart i Sala, Francesc Foraster, Narcís Sureda, Amanci Domínguez, Josep Duro, Ramon Matas, etc. V. "Acció" de gener de 1922, p. 9; "Acció" de febrer de 1922, p. 10 i 13; "Acció" de març de 1922, p. 20-21; "Acció" d'agost de 1922, p. 21-22.

(881) "Acció" d'agost de 1922, p. 21.

(882) Ricart i Sala fóra elegit a la sessió del 8 de gener de 1923, en haver dimitit del mateix càrrec Marià Vendrell, també del CADCI i ex president d'Organització i Treball, "por perder la condición de dependiente de comercio, con que fue elegido, ya que se establece por cuenta propia". "Tanto la representación patronal como la de la dependencia, hacen un culpico elogio de la abnegación con que siempre ha procedido el señor Vendrell respecto de la Comisión Mixta, - ya desde antes de su establecimiento, por haber sido uno de los más caracterizados iniciadores de su implantación", segons remarcava "Anales", gener-febrer-març de 1923, p. 40. "Acció" de febrer de 1923, p. 2. Marià Vendrell, posteriorment, tornaria a formar part de la Comissió Mixta, si bé llavors com a representant patronal, segons ens manifestà Ràfols i Camí.

(883) L'escalat vigent era el següent:

<u>Import anual de les utilitats</u>		<u>Tipus de gravamen</u>
	1500 pts.	3%
Més de	1500 pts. sense passar de 2000	3'50%
" "	2000 " " 2500	4%
" "	2500 " " 3000	4'5%
" "	3000 " " 4000	5%
" "	4000 " " 5000	5'5%
" "	5000 " " 6000	6%
" "	6000 " " 7000	6'5%
" "	7000 " " 8000	7%
" "	8000 " " 9000	7'5%
" "	9000 " " 10000	8%
" "	10000 " " 11000	8'5%
" "	11000 " " 12000	9%
" "	12000 " " 13000	9'5%
" "	13000	10%

V. "Acció" d'agost de 1921, p. 9; "Acció" d'octubre de 1922, p. 10; "Acció" d'abril de 1932, p. 26.

- (884) "Acció" d'abril de 1932, p. 26. "Acció" d'agost de 1921, p. 9 també subratllava el fet que eren "alguns els patrons que s'han desentès de pagar ells l'impost. No són gaires els patrons que han procedit en aquesta forma i a això és degut tal vegada la indiferència amb què molts companys se miren aquesta campanya. A aquestos cal recordar-los-hi que mentre no s'aconsegueixi l'exempció estan exposats a veure qualsevol dia reduïdes llurs assignacions pel pes de l'impost".
- (885) Altres entitats com l'Associació de la Dependència Mercantil havien demanat la desgravació de l'impost d'utilitats, especialment quan es debaté al parlament. V. "El Diluvio" del 3 de març de 1920. El -novembre de 1920 tornaria a insistir en un telegrama al president del Consell de Ministres ("El Diluvio" del 26 de novembre de 1920).
- (886) "Per la nostra part -indicava també l'escrit- posarem tot el nostre esforç per a lograr la derogació d'aquesta llei".- "El Diluvio", 1 de desembre de 1920.
- (887) "No es utilidad, sino compensación -manifestava Francesc X. Casals en nom d'Organització i Treball a l'escrit-, la mezquina retribu--

ción con que se recompensa nuestra labor intelectual; no es utilidad lo que percibimos a cambio de un trabajo mucho más valioso, en general, por su rendimiento y por el esfuerzo que representa, que la moneda con que se paga. Si necesario fuera justificar tal afirmación, invocaríamos los acuerdos de la Comisión Mixta del Trabajo, fijando las retribuciones mínimas que debíamos percibir los empleados de comercio en general. Estas retribuciones, Excmo. Sr., marcaron un -- aumento considerable, aunque insuficiente, sobre la inmensa mayoría de los haberes que se pagaban; pero no han pasado algunos de la categoría de nominales, como lo demuestra el sinnúmero de denuncias -- presentadas, denuncias seguidas, en algunos casos, del despido de -- los denunciados." L'escrit reconeixia que els patrons es feien --- càrrec d'aquest impost, però "ahora el patrono no querrá cargar con un impuesto más, tanto más cuanto que la ley le hace recaudador y -- depositario bajo conminación de unas multas. Si tácitamente se ha -- reconocido la improcedencia y la injusticia de obligar al dependiente al pago de ese impuesto (...), ¿como es posible hacérselo pagar precisamente en el momento que llega a su punto culminante el encarrecimiento de la vida, para lo cual no bastarían, si se pagaran, -- los aumentos que representan los sueldos mínimos señalados por la -- Comisión Mixta? (...) Y es de una notoria incongruencia que la remuneración del trabajo manual se halle libre de todo impuesto, y que la de los dependientes, por regla general mucho más mezquina hállese gravada por un impuesto que merma considerablemente esta mezquina remuneración. (...) estamos muy parcatados de los deberes y tributos que nos imponen nuestros derechos como ciudadanos; pero trátase, Excelentísimo Sr., de subsanar errores y de evitar que continúe la imposición de un tributo que, por mal aplicado, resulta injusto."- "Acció" de febrer de 1921, p. 5-6; "El Diluvio", 6 de febrer de 1921; "Acció" de març de 1921, p. 1. El tema de l'impost -- d'utilitats era inclòs a l'ordre del dia de la junta general extraordinària d'Organització i Treball del 21 de gener de 1921 ("El Diluvio" del 19 de gener de 1921), en la que problemament es tractaria -- d'aquesta instància que duia precisament data del 21 de gener.

(888) Als primers, el Centre els demanava "atenció en aquest afer", i als segons, a part de l'adhesió, "que s'ajuntessin a nostra petició". A més a més, "a la premsa de Barcelona i Madrid fou pregada la publicació del text de l'esmentada instància".- "Acció" de març de --

- 1921, p. 8; "El Diluvio" del 24 de març de 1921. També el Gremi de Viatjants i Corredors, per la seva banda, adreçava un telegrama al president del Consell de Ministres i al ministre d'Hisenda, el febrer de 1921, a favor de la mateixa reivindicació i tot anunciant l'"enviïo instancia que esperamos obtendrá favorable acogida". V. - "El Diluvio" del 24 de febrer de 1921., V., supra, p. 514 .
- (889) "Acció" de març de 1921, p. 8-9; "Acció" d'abril de 1921, p. 10, -- que publiquen, a més a més, diverses de les respostes obtingudes -- pel CACCI. El CACCI de Reus i l'Associació Ferratera contestarien també comunicant que s'havien adreçat al ministre d'hisenda, tot -- "adherint-se amb entusiasme a nostra demanda". Igualment s'adheri-- rien el CACCI de Valls, la Federació Provincial de Empleados Mer-- cantiles d'Alacant, la Federació de Dependientes de Comercio y Ban-- ca de Múrcia, el Centre de Viatjants i Representants del Comerç i de la Indústria, la Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç, i la Cambra de Directors Majordoms i Contramestres de l'Art Textil. V. també, "Acció" d'abril de 1932, p. 26; "El Diluvio", 24 de març de 1921.
- (890) "Acció" d'agost de 1921, p. 8, publica el telegrama al ministre -- d'Hisenda, i el mateix butlletí del mes de setembre de 1921, p. 16, publica la resposta d'aquest en el sentit que el govern no tenia -- facultats per a "concedir una exempció tributària no autoritzada -- per la llei" i que "quan sigui oportú de proposar a les Corts la -- reforma de la vigent llei d'utilitats (...), tindrè molt en compte les raonades exposicions de les entitats que tenen sol·licitada la referida exempció sobre els petits sous per a procurar atendre-les". "Com es veu la resposta --comentava el mateix butlletí-- no pot ésser menys satisfactòria. Quan es tracta de dictar alguna mida que re-- culli les justes aspiracions de les classes modestes del país, els ministres de l'Estat Espanyol com a bons picaplets, treuen a re-- lluir una pila d'obstacles legalistes que ho impideixen. En canvi aventures que afecten a la vida de milers de persones i que supo-- sen despeses de milions i milions de pessetes s'emprenen sense con-- sultar l'opinió del país i sense reparar en violar tota mena de -- preceptes legals. La Secció, sense vacil·lacions, continuarà tre-- ballant fins a veure descarregades les nostres espatlles del pes -- feixuc d'aquest odiós impost, que els treballadors dels altres ofi-- cis no suporten pas." V., a més a més, "El Diluvio" del 24 de ju--

l'101 de 1921. L'escrit conjunt del CADCCI i de les altres entitats de dependents a "El Diluvio" del 8 de juliol de 1921.

- (891) Entre les respostes dels parlamentaris al CADCCI, a les que ens acabem de referir més amunt, Cambó contestava que la instància esmentada, adreçada al ministre d'Hisenda el gener de 1921, la recomanaria "amb el major interès, i pensi que m'alegraria moltíssim de que fossin complagudes les seves aspiracions" ("Acció" d'abril de 1921, p. 10). Tot seguit d'ésser nomenat Cambó per al Ministeri, Organització i Treball li adreçava un telegrama, a finals d'agost de 1921, tot recordant aquella instància del 21 de gener de 1921 i tot remarquant que "tenint present la seva opinió favorable nostra petició, palesada en carta dirigida a aquesta Secció, confiem que prescindint dels subterfugis legalistes aduïts pel seu antecessor, resoldrà favorablement instància. Dependents comerç l'esperit dels quals propens a solucions jurídiques i la mala acollida dispensada sempre a llurs més justes i elementals peticions, constarà vosté en sa conferència sobre qüestió social Palau Música Catalana, estan ja cansats suportar diferencial impost que no paguen pas obrers dels altres oficis i que redueix considerablement llur migrada entrada." Cambó contestaria que "amb el major interès" estudiaria "l'assumpte". V. "Acció" de setembre de 1921, p. 16, "El Diluvio" del 28 d'agost de 1921.
- (892) El Gremi de Viatjants s'adreçaria a Cambó en termes semblants als emprats per Organització i Treball, el setembre de 1921 ("El Diluvio" del 6 de setembre de 1921 i "Acció" d'octubre de 1921, p. 12). Cambó contestaria també aquest telegrama, indicant que, en ocupar-se "d'aquests assumptes", tindria " presents les seves pretensions amb el millor desig de trobar tregues per a complaure'ls". Pel que fa a la Federació de Dependents, recordi's que un dels --- acords de l'assemblea reusenca fou adreçar un telegrama a Cambó demanant la supressió d'aquell impost sobre les remuneracions dels dependents que no passessin de mil pessetes mensuals. V. la nota 740 d'aquest capítol. La Comissió Mixta també faria una petició en la mateixa direcció. V. "El Diluvio" del 8 de setembre de 1921, -- Altres entitats farien igualment, com l'Associació Ferratera. V. "El Diluvio" del 4 de setembre de 1921.
- (893) "Acció" de desembre de 1921, p. 12.

- (894) "Acció" de desembre de 1921, p. 12-13. "Acció" de gener de 1922, p. 10, que remarcava la importància d'aquesta campanya en constatar -- "amb pena l'existència entre els nostres companys d'un sector d'opinió (afortunadament reduïdíssim) que sosté que correm a aquesta -- qüestió una importància exagerada", i insistia en argumentacions emprades a textos anteriors.
- (895) El febrer de 1922, la Secció Permanent d'Organització i Treball tornava a adreçar un telegrama en el mateix sentit al ministre d'Hisenda i alhora anunciava la seva intenció d'intensificar la campanya, en ocasió de la presentació dels pressupostos esmentats de l'Estat al Parlament, mostrant la seva oposició a què l'impost pogués ésser traspassat als patrons, car això repercutiria sobre "els nostres es__tipencis". El Grup de Viatjants i Corredors, per la seva banda, -- acompanyaria també un telegrama a Cambó, tot convidant-lo, "en vigí--lies de nous pressupostos, a fer honor a la paraula per vos donada". V. "Acció" de març de 1922, p. 1, 17 i 22. "El Diluvio", 11 de fe--brer de 1922.
- (896) V. "Acció" de febrer de 1922, p. 10; "Acció" de març de 1922, p. 17; "Acció" d'abril de 1922, p. 2 i 15-16.
- (897) V. "Acció" d'abril de 1922, p. 2 i 15-16; "El Diluvio", 8 de març de 1922; "El Diluvio", 12 de març de 1922; "El Diluvio", 14 de març de 1922. Segons el primer butlletí esmentat, "convocant a la dependèn__cia a aquest acte, s'havien redactat uns vibrants cartells que ha--vien d'ésser profusament fixats per tot Barcelona. El governador ci__vil no va aprovar llur text i a corre-cuita fou precis fer-ne impr__mir uns altres, que fins a darrera hora no poderen ésser col.locats. Malgrat aquest entrebanc en la nostra propaganda, el míting es vegé força concorregut." Respecte de l'assistència, "fundament, esolia el nostre president, company Casals, en l'esmentat acte, de que --- aqueixes manifestacions no vagin revestides d'aquell caràcter de -- grandiositat a què donaria dret a exigir la importància numèrica de la dependència mercantil, i afegia que quan els elements directors compten amb l'apoi de tothom, és llavors quan més capacitats es sen__ten per a exercir una defensa ardida i estimulats a desenrotllar -- iniciatives de més volada". Tanmateix, segons indicava també el pri__mer dels butlletins esmentats, "amb motiu de la darrera crisi gover__namental i el consegüent ajornament de la presentació i discussió - dels pressupostos, ha sofert una dilació la resolució de l'assumpte.

Cal que tots aprofitem aquest interval per a intensificar la nostra propaganda a fi de que no resti ni un sol dependent que no estigui plenament convençut de la raó que ens assisteix." Aquesta mateixa "Acció" transcrivía la lletra de resposta de la Federación Nacional de Dependientes de Madrid a la que el CACCI li havia adreçat i en la que després d'assenyalar les seves posicions i actuacions respecte del tema, acabaven manifestant com, tot i voler complaure els desitjos del CACCI, no havien estat rebuts per Cambó; "(...) y ha cesado en dicho cargo -Cambó- sin habernos recibido. Sin duda sospechaba algo de lo que pudiéramos decir o no queriendo se comprometer, dada su significación en vuestro Centro, no recibiendo, o alegando no haber recibido nuestros S.L.F., cuando vosotros le afeais su conducta, siempre queda en buen lugar".

- (893) V. La Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, davant les actuals reformes tributàries.- "Acció" de juliol de 1922, p. 19-22.
- (899) V. La Secció Permanent .....- op. cit.- "Acció" de juliol de 1922, p. 20.
- (900) Id. anterior.- "Acció" de juliol de 1922, p. 20: "(...) hem de protestar-ne amb la màxima energia i hem de recomanar als nostres amics que si el Senat manté els mateixos tipus que ha aprovat el Congrés no cestin un moment, abans de privar-se de les coses més necessàries de la vida, en no pagar aquests certificats d'expoliació".
- (901) "Acció" d'octubre de 1922, p. 10.
- (902) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. Els gravàmens esmentats a la nota 883, que anaven del 3% al 10% sobre sous compresos entre les 1500 i les 13.000 pessetes, restaven ara així:

<u>Import anual de les utilitats</u>	<u>Tipus de gravamen</u>
1500 - 2000 pessetes	2'80%
2000 - 2500 "	3'20%
2500 - 3000 "	3'78%
3000 - 4000 "	4'20%
4000 - 5000 "	4'62%
5000 - 6000 "	5'28%
6000 - 7000 "	5'72%
7000 - 7500 "	6'16%

7500 - 8000 pessetes	6'44%
8000 - 9000 "	6'90%
9000 - 10000 "	7'36%
10000 - 11000 "	7'82%
11000 - 12000 "	8'28%
12000 - 12500 "	8'73%
12500 - 13000 "	9'12%
13000 - 15000 "	9'60%

Més de 15.000 pessetes, el 10%. V. "Acció" d'octubre de 1922, p.11.

- (903) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. El tema de la nova llei reformada d'impostos d'utilitats, en general, fóra tractat en un cicle de -- conferències organitzades per l'Agrupació de Comptables d'Educació i Instrucció (V. la nota 1313 d'aquest capítol)
- (904) Contracte de Treball.- Sindicació professional.- Informació enviada per la Secció d'Organització i Treball al Qüestionari obert sobre aquestes temes per l'Institut de Reformes Socials.- "Acció" -- d'abril de 1921, p. 8-9; "El Diluvió", 12 d'abril de 1921. L'informe emprava els termes que recolliria després la ponència de Ricart i Sala sobre aquesta qüestió a l'Assemblea de Reus, així com les conclusions finals de la mateixa. V. la nota 735 d'aquest capítol.
- (905) V. la nota anterior. També, "Acció" d'abril de 1932, p. 26. L'informe contemplava la figura d'un representant dels treballadors a la fàbrica, taller o despatx, "nombro por la mayoría de los obreros que en él trabajan, que vele por el cumplimiento de las leyes", que tractaria directament amb el patró o el seu representant i, cas de no ésser atès, faria la denúncia a l'organisme superior "que por la ley se cree a fin de que ese imponga las sanciones que corresponda"; aquesta funció estaria a més a més garantida contra l'acomiadament. "Respecto de los elementos extraños -añegia l'informe- estamos plenamente convencidos no existirían en un verdadero régimen democrático, donde el respeto a la natural asociación sea sagrado, ya que las ingerencias extrañas son fruto de las ingerencias -- que ciertas autoridades han realizado, vulnerando las leyes de asociación. Hay que evitar que las direcciones de las asociaciones -- sean una profesión; pero hay que respetar estas direcciones cuando están en poder de sus legítimos representantes."

(906) El febrer de 1922 es plantejava novament aquest problema i el butlletí "Acció" de març de 1922, p. 13-14, reproduïa la ponència esmentada de Ricart i Sala sobre aquest tema presentada a l'Assemblea de Reus, en la que es plantejava que la sindicació forçosa havia de respondre "a un esperit de llibertat respecte a l'individu per a associar-se a l'entitat que cregui convenient" sempre que aquesta sigui de la professió" i havia d'"ésser a base de les entitats lliurement constituïdes, és a dir, donar tota l'autoritat suficient a les agrupacions naturals que a la seva formació ha presidit una realitat d'Associació, que no han sigut filles d'una artificiositat, ni d'un interès particular, ni d'un propòsit arterament premediat per a suplantar la veritable voluntat proletària". "No obstant haver concretat el nostre criteri -afegia el mateix butlletí a dalt esmentat-, hem rebut determinades indicacions per a què apoiéssim uns projectes de sindicació professional obligatòria; projectes que per referències sabies portaven un segell exòtic a les nostres particulars característiques, tant amb l'aspecte social, com amb les nostres ànsies de llibertat nacional". Per a "contestar aquestes indicacions, el nostre president publicà en El Diluvi", el 10 de febrer de 1922, un article titulat Els problemes socials. La sindicació forçosa, que el butlletí citat també reproduïa. L'article de Ricart i Sala feia referència a l'informe d'Organització i Treball a l'Institut de Reformes Socials i a la ponència sobre el tema presentada a l'assemblea reusenca i ratificava els extrems allí exposats, tot situant aquesta sindicació en l'esforç per "organitzar una nova economia". En un món "enrunat pels directors del liberalisme econòmic", en el que la guerra havia "accelerat el procés biològic social" i havia "destruït l'edifici d'una economia facciosa i unilateral", la sindicació forçosa havia de "respondre a l'esperit del moment, a la consagració del nou dret social que produeixi el principi del treball passional -com diu el gran sociòleg en Rivera i Pastor- de l'amor i l'emoció en el treball, concebut com una professió que dignifica a l'home i no com una pena que el degrada i envileix, exclouïda l'ombra física d'una propietat arbitrària interposada entre la consciència del treballador i la totalitat ideal de la indústria, obstruint el ritme de la seva solidaritat humana ascendent, on s'obren per ell les perspectives de la llibertat". El CADCI i la dependència catalana

en general, segons Josep Ricart, renovaven la petició de la sindicació forçosa professional "sempre que representi un avenç en legislació social (...), sempre i quant no coaccioni l'esperit social, fonament bàsic de les organitzacions proletàries; en quant no representi un obstacle sinó la canalització social. Mes si la sindicació que es projecta i es propugna ha d'ésser la mà estesa que -- vulgui matar les essències vitals de la nostra personalitat social, subvertida de nobilíssimes aspiracions d'una justícia més humana, alhora que fos l'intent cobegat d'ofegar l'alt sentiment de llibertat pàtria que ens arborava, nosaltres, els dependents de Catalunya, ho rebutgem amb tota l'energia que les nostres forces ens ho permetin." La CNT, a Barcelona, per la seva banda, protestaria de "toda sindicación forzosa", en un escrit adreçat al president del Consell de Ministres. V. "El Diluvio", 16 de febrer de 1922. La Secció d'Organització i Treball, insistiria novament sobre la mateixa -- qüestió en formular la Delegació del Ministeri de Treball un event projecte de classificació i agrupació d'indústries, al que tot seguit ens referim. Finalment, el resultat d'aquest debat fóra un decret de "sindicació voluntària". V. "El Diluvio" del 4 de novembre de 1922.

- (907) El Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria - davant la crisi actual.- "Acció", maig de 1921, p. 2-3. "Encara -- que nosaltres considerem necessària l'actuació de classe per assolir la integritat de les nostres aspiracions -hi llegim-, creiem que la gravetat del moment (...) ens obliga a cercar (...) no solucions de classe (...), sinó solucions generals i humanes. (...) Nosaltres creiem aquesta crisi superficial i passatgera. Tenim fe - en la vitalitat econòmica del nostre poble; i aquesta crisi no ---- afecta a l'arrel de la nostra riquesa. Potser, (...) hauríem de dir que Catalunya no sofreix altra crisi que la dels esperits. (...) Durant els anys de la gran guerra, Catalunya ha canviat els productes agrícoles i industrials amb riuades d'or i (...), en conseqüència, es crearen nombroses indústries que semblava el ressorgiment esplendorós que venia a deslliurar-nos de les tributacions estrangeres. Mes no ha estat així. La creació d'aquestes noves indústries i el millorament de les ja establertes, no han tingut altra finalitat que la d'un guany immediat; (...) els beneficis obtinguts (...) foren entregats imprudentment, portats per una febre malsana d'especu

lació, a una tributació més onerosa encara. (...) La reintegració al treball de les nacions (...), i la indústria de Catalunya i -- d'Espanya tota, en general, deficient, no tan sols per una lluita comercial per a la conquesta de nous mercats, sinó que, deficient per a restringir a dins de casa l'acció d'aquestes nacions. Aquest és el factor més important del moment actual. En l'esperit de certes classes, sembla dibuixar-se dos procediments que paral·lela---ment han de portar-los-hi la solució de la crisi d'ara. L'un, és -- una protecció per mitjà de l'aranzel; l'altre una jornada de tre---ball major i una reducció dels jornals d'avui. (...) Nosaltres som enemics d'un règim econòmic proteccionista (...) perquè (...) és -- un estancament en el camí ascensional del progrés (...). Però, no obstant el nostre criteri ben definit, reconeixem les necessitats del moment que vivim (...). Acotant el cap davant d'aquesta punxata realitat, donem la nostra conformitat en la demanda, urgent, -- immediata d'una protecció aranzelària; però no una protecció a ---gratiant; no una protecció amb caràcter general (...). Hi han indústries que es cauen, en aquests moments, protegir; hi han indús---tries que una protecció fóra una veritable perturbació a la mateixa indústria. (...) Hem dit que volíem una protecció condicional -- (...). Volem la condició temps per a evitar un nou estancament; volem, demés, una sincera intervenció tècnica com a garantia de que durant el període proteccionista hem de cercar el màxim millorament de la indústria que ens permeti concórrer als mercats mundials." -- Respecte del segon procediment, l'informe assenyalava: "(...) una major jornada de treball no pot ésser avui una solució. (...) Fóra ara una acció funesta imposar unes condicions per a les quals els obrers hem lluitat durant anys per a la seva proscripció. En ---- aquests moments de repressió i odi, de passions bojament deslliga---des, on les lleis més sagrades són violades impúdicament, on la llei del talió és elevada a la categoria de divinitat, no creiem lo més assenyalat fer imposicions, ni tampoc és cap solució llançar milers i milers d'obriers a la fam. Heu de pensar patrons de Catalunya, -- que tot, en aquest món, regulat per una llei física: d'acció i reacció. I Catalunya no vol aixoplugar més lluites fraticides. Cata---lunya vol una fraternal solidaritat entre els seus fills. Cert és -- que també els jornals, en general, han seguit la mateixa ruta (...) que el cost de la vida. (...) la revisió dels jornals en tal cas ha

d'ésser produïda després d'una manifesta i tangible rebaixa dels elements que afectin a les indispensables necessitats de l'home. I avui aquesta rebaixa no s'ha produït encara; per tant, una reducció de jornal fóra sotmetre a l'obrer a una repugnable indignació i no constituiria altra solució que augmentar el contingent d'hètics. Estem convençuts que l'única solució és el repartiment dels beneficis (...) per ésser lo més just i equitatiu, per ésser la forma més humana per fer renàixer un interès productiu i restablir la disciplina social que inevitablement, tant necessita la nostra indústria per a reconquerir prestigi i un lloc preeminent en el mercat mundial."

- (908) "Al document publicat per la Unió General de Treballadors -escriu hom al butlletí "Acció" d'agost de 1921, p. 3- demanant sigüés exposada per totes les entitats i molt especialment per les que realitzen una acció cultural el seu parer respecte la situació actual, el nostre Centre hi ha correspost amb el docuement que segueix".
- Aquest, signat per Francesc X. Casals i Francesc Flor, com a president i secretari respectivament del CACCI, subratllava que la "tradició liberal del Centre i la significació social de l'estament social que representa, el priven de sumar-se a l'atufament general, i l'obliguen a mantenir, per damunt de tot, la seva serenitat i a sumar-se a totes les accions encaminades a restablir l'imperi d'aquesta serenitat en la vida pública. Ben recents -amb motiu de l'atemptat contra la més alta representació de la nostra ciutat- són els nostres clams pel retorn de les lluites socials que agiten la nostra vida col·lectiva, a contenir-se dins les normes establertes -- per l'estat present de civilització a què ha arribat l'humanitat a costa de cruents sofriments i sacrificis. Públiques i constants -- han sigut les protestes d'aquest Centre contra la intromissió de la violència en les lluites d'estaments i d'ideals. Si algun testimoni calgués aduir, l'actuació dels nostres representants dins la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona afiançaria, - encara, les nostres paraules. Per a col·laborar a tota acció encaminada a fer prevaldre les solucions jurídiques coherents amb la vida moderna, per damunt de les imposicions de la violència, el manifest del partit socialista i de la Unió General de Treballadors ens troba; doncs, al lloc de sempre i amb la consciència desperta." L'escrit, dirigit al "company president del Comité Executiu del --

partit socialista", fóra reproduït per la premsa. V., per exemple, "El Diluvio" del 26 de juliol de 1921. "Acció" de setembre de 1921, p.1.

- (909) La comunicació del Consell Directiu del Centre al ministre de Gràcia i Justícia demanava "La publicació de noves disposicions que vinguin a prerrogar, almenys, l'acció legal del Decret relatiu a la reducció de preu dels lloguers, la qual vigència està tocant al seu terme" ("Acció" de setembre de 1921, p. 1 i 2. Paral·lelament, hom procedia al CADCI a la formació de la Cooperativa d'Estatge, com una de les vies d'acabar-se al problema de la vivenda. V., supra, p.446-7.

El 16 de setembre de 1921, per una altra banda, dins d'aquest camp d'actuacions, el Consell Directiu autoritzava la Secció d'Organització i Treball perquè nomenés "el delegat que deu representar al Centre a les Juntas que celebrerà la Cambra de Llogaters" ("Acció" de novembre de 1921, p. 1).

Pel que fa a la llettra del CADCI a l'alcalde de Barcelona, hom demanava una actuació de la municipalitat perquè amb mesures fiscals sobre els terrenys del casc de la ciutat sense edificar, compel·lís llurs propietaris a fer-ho i, en cas de resistir-s'hi, cedís a la corresponent expropiació forçosa a fi de bastir-hi "albergs populars" o lliurar-les a aquelles persones o empreses disposades a construir-hi "habitacions a bon preu i assequibles". V. "Acció" de març de 1922, p. 3; "El Diluvio" del 24 de febrer de 1922. Recordi's supra, p. 547 i la nota 606.

- (910) V. la nota 871 d'aquest capítol.

- (911) La comunicació era adjuntada als "reglaments, memòries, balanços, estadístiques, etc., referents a diversos dels nostres organismes i també els projectes de reglament de noves institucions que són - ja de domini públic", com a resposta al requeriment del Ministeri de Treball "per a què l'informessin sobre l'actual desenvolupament del mateix (del CADCI), així com de ses projectes immediats".

El CADCI, segons aquesta comunicació, era "una entidad obrera formada por más de ocho mil socios efectivos, pertenecientes a esa -- mal llamada clase media que, mucho más que de media tiene de estrema; esa sufrida y paciente clase que, equidistante de las otras -- dos, francamente hostiles y en abierta lucha enconada y secular, ha

sentido con ascético estoicismo sus carnes desgarradas por los dados perdidos o mal lanzados de unos y otros". Els dependents, incava el comunicat, sofrien les necessitats de l'obrer manual i havien de viure "una vida ficticia y aparente y (...) vestir su organismo exangüe y depauperado con el ropaje pomposo y relumbrón del carnaval social en que se consume". D'aquí que els integrants del CADCI al·lassin la seva "enérgica protesta" a la recerca de les -- "mejoras de clase". Si fos donat als dependents d'exterioritzar -- els seus sentiments, el CADCI "sería el formidable baluarte desde donde nos lanzaríamos abiertamente a la conquista de las reivindicaciones que nos son tan debidas. Pero vuestros vehementes y ardorosos impulsos estén condicionados por la educación y los sentimientos que, legados por nuestros mayores, constituyen nuestra particular idiosincrasia. (...) Nuestra labor -la del Centre- (labor intensa si las hay) es de paz eminentemente social." El CADCI -proseguia hom-, centrava la seva tasca "en el mejoramiento moral de sus afiliados en particular y de la clase obrera intelectual en general para obtener con él y solo con él, su mejoramiento material. Ahí están, para demostrarlo, sus esfuerzos para constituir un importante organismo que agrupara todas las entidades similares de Cataluña; esfuerzos que han cristalizado en la reciente constitución de la Federación de Dependientes de Catalunya (...); nuestra intervención en la Comisión Mixta del Trabajo de Barcelona y en los Comités Paritarios, en la Junta Local de Emigración y en todos los organismos oficiales y privados con miras y orientaciones hacia las modernas tendencias de sociología (...)" L'esment dels serveis propis del Centre (Socors Mutus, Escoles Mercantils, etc.) i dels que hom procedia a estructurar (cooperativa de consum, assegurança contra l'atur, etc.), completaven aquest text. V. "Acció" de novembre de 1921, p. 9.

- (912) "Acció" de maig de 1922, p. 2. "Acció" de juny de 1922, p. 13, es feia ressò de la campanya que duien a terme les classes patronals "per aconseguir la modificació dels articles del Codi de Comerç relacionants amb la suspensió de pagaments", en ocasió de la reforma d'aquest Codi. Tot aprofitant-ne l'avinantesa, Organització i Treball es dirigia a Bertran i Musita, llavors ministre de Gràcia i Justícia, el març de 1922, demanant "se sirva abordar resueltamente problema publicación tan esperado Código Trabajo. Mientras tan-

to cree esta Sección que con ocasión reforma Código Comercio suspensión pagos debe también reformarse título relativo factores, dependientes y manebos, suprimiendo última inadecuada denominación e incorporando al mismo últimas disposiciones legales que sobre la materia posteriormente se han dictado, como son: jornada máxima ocho horas, salarios mínimos proporcionados coste vida, Comisiones Mixtas, etc." Telegrama al que el ministro contestava indicant que la "urgencia aprobación proyecto presentado martes sobre suspensión pagos no consiente unirlo importantes y justificadas reformas Código de comercio a que se refiere su telegrama recibido hoy que además gran mayoría dependen Ministerio Trabajo al que me dirijo". "Malgrat haver nosaltres recomanat l'assumpte a diversos diputats -proseguia el butlletí "Acció" tot comentant el tema-, els quals han promès ocupar-se al nostre costat, no confiam gens en una solució favorable. Es diu que vivim sota un règim democràtic però en realitat vivim sota la dictadura del capitalisme. Uns centenars de comerciants i industrials demanen la reforma d'uns articles del Codi de comerç i ministres i diputats s'apressen com a servils criats a complaure'ls; uns milers de dependents demanen amb tanta o més justícia que els patrons, la reforma d'uns altres articles del mateix Codi i els poders públics ens contesten que no els amofnem i que els deixem en pau." també el telegrama del CACCI a "El Diluvio" del 23 de març de 1922.

- (913) Informe de la Secció. L'Avant projecte de classificació i agrupació d'indústries formulat per la Delegació del Ministeri de Treball.- "Acció" de maig de 1922, p. 14-16. Aquest informe insistia sobre el tema de la sindicació, en termes semblants als que la mateixa Secció havia exposat en altres textos, esmentats un xic més amunt, criticava que la classificació proposada per l'Avant projecte no seguís la que estava llavors en vigor dintre de la Comissió Mixta, feia algunes observacions sobre la revisió del cens; valorava la intervenció dels poders públics en la sindicació, repetint conceptes expressats anteriorment també; aquesta podia "tenir un valor excepcional, si amb ella es pretén endegar jurídicament, la inevitable transformació social", però si la mateixa tenia com a objectiu fonamental "la perpetuació de l'actual estat de coses en què a l'obrer se'l considera sols com un instrument de la producció, al que se li ha de donar el menor jornal possible, i com un mercat

de consum en el que s'han de col·locar les coses al major preu -- possible, tinguin ben entès els qui patrocinen aqueixa intervenció que no aconseguiran res; absolutament res"; i acabava amb aquestes afirmacions sota el títol Cap al socialisme: "S'ha d'acabar amb la conjuntura, amb la xamba, que permet a l'empresari acaparar amb poc temps riqueses monstruoses i que també de vegades l'ensorra en els abims de la misèria. Transigim, per a evitar moltes injustícies, en què l'expropiació dels instruments de producció es faci mitjançant una indemnització, més o menys retallada per un impost sobre la fortuna; però aquesta indemnització ha d'ésser únicament baix la forma de bons de consum destinats a desaparèixer per l'ús. El treballador ha de rebre el producte íntegre del seu treball depurat de la part necessària per a atendre a les despeses generals de la col·lectivitat, i a la reposició del capital col·lectiu. No creiem que l'estímul al treball fundat en l'egoisme, al qual reconeixem que es deuen en bona part els avenços materials d'aquests darrers segles, desapareixi sota el socialisme. En ell l'individu rebrà la seva part no segons les seves necessitats sinó segons el seu treball, el valor del producte del qual podrà consumir ell o podrà donar-lo a consumir a un altre. Però encara que la ratxa d'invents i descobriments es debilités quelcom no per això el socialisme ens hauria d'espantar. Tot el progrés industrial dels darrers segles, a part de servir per a sostenir una població major, no ha servit per a acabar amb les guerres; al contrari, ha refinat més les llurs crueltats; ni ha servit tampoc per a evitar que en els països on hi campen els més brillants milionaris hi floreixi també la més espantosa depravació i misèria. Com que tenim una concepció dinàmica de la vida, pot ésser cíclica, no creiem que no pugui haver-hi res més, més enllà del socialisme, però sí afirmem -- que avui dia el regnat de l'empresari individual toca al seu fi. Ja s'ha cobrat amb escreix el paper que ha fet durant aquests darrers segles de pioner de la producció. Els homes han conquerit ja el dret de disfrutar amb tranquil·litat dels avenços assolits, sense que s'hagin de martiritzar més els uns als altres per córrer -- darrera un il·lusori progrés."

- (914) V., supra, p.609-610. El president del Foment del Treball Nacional convidà el CADCCI a l'assemblea que s'hi celebrà el 24 de maig de 1922 per a "tractar dels projectes tributaris del ministre d'Hisen

da". "Examinats els projectes i les conclusions aprovades per l'Assemblea -indicava "Acció" de juliol de 1922, p. 19-, la Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre es creu en el deure -- d'explicar tant als elements que prengueren part a la mateixa com a les branques totes de la dependència mercantil de Barcelona, que representa, el judici que li han meregut uns i altres". En aquest document, el CACCI enumerava les causes de l'"actual i formidable dèficit" de la hisenda espanyola: la "mala administració", l'excés de funcionaris", a causa del favoritisme, però, sobre tot, a causa de la guerra del Marroc, la responsabilitat de les classes patronal envers la qual denunciava: "A l'iniciar-se la guerra la totalitat dels elements que acaben de votar les conclusions de l'Assemblea del Foment, vegeren tan clar com nosaltres que del Marroc sols en vindria (...) dol (...) i un dèficit enorme en els pressupostos de l'Estat, qual dèficit era lo més segur que havia de traduir-se en un augment de tributs. No obstant, aquests elements res feren - per a evitar la catàstrofe; al contrari, per a aparentar un estat de conformitat amb la política de la guerra, engruixiren i iniciaren tota mena de subscripcions i organitzaren actes i festes de tota classe. Aquests mateixos elements que a cada moment parlen de la necessitat d'augmentar la producció, res feren per a oposar-se a la disminució del seu rendiment que la mobilització militar ocasionava; no obstant si no fos per la resistència enèrgica del proletariat de tota Espanya, ja fa temps que en nom dels sagrats interessos de la producció que sempre tenen a la boca, haurien derogat la jornada de 8 hores. Ja sabem que, en el fons, tots aquests senyors (...) aborreixen aquesta guerra; l'han preferida a una revolució popular que tal vegada tenint només caràcter polític s'hauria limitat a una reforma més o menys radical de la constitució. En canvi de les derrotes de l'exèrcit rus n'ha vingut la transformació total de l'economia moscovita. I segurament després de les protestes consuetudinàries, acabaran per pagar els impostos que ara combaten perquè, a part de que molts d'ells podran ésser repercutits sobre els consumidors, aquells que realment rebaixin llurs beneficis seran considerats com una prima d'assegurança per al sosteniment de les institucions fonamentals de l'actual període de l'evolució econòmica, les quals tot i condemnant a un enorme percentatge de la població a un nivell de vida baixíssim, estan molt lluny d'assegu-

rar la tranquil·litat i la felicitat dels qui gaudeixen de llurs privilegis. Fins a quin punt estan ara aquestes forces capacitades per a protestar contra l'elevació de tributs? De les responsabilitats en què han incorregut n'estem nosaltres completament exempts. Setmanes després d'iniciar-se la guerra, el Consell Directiu del Centre, malgrat la suspensió de les garanties constitucionals i sobreposant-se al període de terror que a Barcelona regnava, endreçava a la Mancomunitat de Catalunya, en document memorable, la seva protesta contra la guerra africana (V., la nota 151 d'aquest capítol)." L'escrit es referia després a la contribució sobre les utilitats del treball i les cèdules personals, del que n'hem fet esment més amunt, com hem indicat, així com a tota la política tributària espanyola, manifestant-se en termes semblants com ho faria la Federació de Dependents de Catalunya el juliol de 1922 (V., supra, p. 530-533), crítica que feia des de la perspectiva de consumidors, associats i com a "naturals titulars que som, en unió de les altres forces productores del país, de la totalitat de l'utilatge de la producció de Catalunya. Encara que des del punt d'obrir de les lleis espanyoles tot aquest utilatge està avui vinculat en unes quantes mans, nosaltres el considerem patrimoni de tot el poble de Catalunya, que és qui amb el seu esforç l'ha creat, i a les mans del qual anirà a parar." D'aquí la defensa d'una política fiscal que no malmetés aquest patrimoni, la condemna d'aquells mètodes sindicals basats en "el sabotatge i la destrucció", i la necessitat que "tant la Federació com els centres federats", exercissin un "rigurós control sobre tota l'economia de Catalunya, la direcció de la qual, ben desastrosa per cert, rau avui a les mans dels capitalistes", en "totes les fases del procés productiu de la riquesa i no únicament en el moment de la seva distribució". La política tributària espanyola que sacrificava els interessos de la indústria i del comerç als agraris i ramaders, era deguda a l'exercici del poder polític per part de l'"exèrcit" i del "capitalisme", però un capitalisme "el més encarrerit i el més rutinari", el "que té les grans propietats territorials", i que "odia ferotjament, - tal vegada per raons de caràcter ètnic, al sector del capitalisme més avançat que explota, principalment, la indústria, la "indústria de la perifèria". Davant dels projectes tributaris pendents de discussió, l'escrit cridava "totes les masses d'obriers i de de-

pendents de Barcelona i de Catalunya per a què cuitin de paggirar uns projectes que tan funestos ens han d'ésser", i reconeixia la superioritat del "capitalisme industrial" sobre el primitiu i agrari que governava, si bé era igualment explotador respecte de la classe obrera. "Per això l'obra tributària del capitalisme vindrà sempre informada d'un esperit incompatible amb la veritable justícia social". La reivindicació de l'ideal socialista completava finalment aquest text. V., també, "Acció" d'abril de 1932, p. 28.

- (915) V. "El Diluvio" del 4 de maig de 1922.
- (916) V. "Acció" de gener de 1923, p. 17.
- (917) "Acció" de maig de 1923, p. 2. El telegrama esmentat demanava la suspensió de l'"aplicación Real Orden sobre contabilidad, que anulará de hecho asociaciones para estudiar mejor asunto y atender observaciones anticadas afectadas".- "El Diluvio" del 17 de març de 1923. Altres entitats també protestarien contra aquesta R.O. com l'Associació de la Dependència Mercantil ("El Diluvio", 20 de març de 1923).
- (918) Així, el 5 d'abril de 1921, el Consell Directiu del CADCI votava la quantitat de 500 pts. per a la subscripció a favor d'aquests acomiadats i obria una subscripció, entre els socis del Centre, en la mateixa direcció, alhora que assabentava d'aquests acords al Sindicat de Dependents de Banca i Borsa, tot comunicant-li "que el Centre està a disposició d'ells per a l'organització d'actes o contribuir a fer gestions encaminades al mateix fi".- "Acció" de maig de 1921, p. 2; "El Diluvio", 12 d'abril de 1921. "El Diluvio" del 24 de novembre de 1921, publicava una nota que demanava als "empleados de Banca y Bolsa del Banco de Barcelona que se hallen en situación precaria pueden dirigirse por escrito, si desean asociarse, al socio nº 12.345 del CADCI".
- (919) V., supra, p. 611 i, sobre tot, la nota 871 d'aquest capítol. A començaments d'agost de 1921, per una altra banda, el CADCI acudiria a una reunió d'entitats convocada pel Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa, per a tractar "de la campaña a emprender para extender a las clases medias el real decreto sobre el seguro popular obligatorio, que, como es sabido, solo alcanza a los asalariados con haberes inferiores a 4.000 pesetas". En aquest sentit hom decidiria decidiria d'eleva una proposició a la Comissió Mixta. V. "El Dilu

vio", 8 d'agost de 1921; "Acció" de setembre de 1921, p. 1. Segons aquest butlletí darrer, el 22 de juliol de 1921, el Consell Directiu del Centre acordaria d'"adreçar un comunicat al president del Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa de Barcelona demanant la rectificació d'un article publicat en El Diluvió en el qual s'incloua -equivocadament- el Centre en la Comissió d'entitats encarregades d'intervenir en la revisió dels comptes de Beneficiència dels empleats de Borsa en vaga". "El Diluvió" citat és el del 19 de juliol de 1921.

- (920) "El Diluvió" del 17 de maig de 1921, d'aquesta manera, anunciava l'inici d'aquesta campanya amb un míting que se celebrava el 21 de maig de 1921 i en el que hi participaven Ricart i Sala, en nom del CADCI i Francesc X. Casals per la Federació de Dependents, entre altres representants de nuclis de dependents, a part d'un delegat de l'Agrupació Socialista de Barcelona del PSCE i de la Unió General de Treballadors, probablement a causa que la Unió Ultramarina pertanyia a la UGT, segons "El Diluvió" del 23 de juny de 1922. V., sobre aquest míting, "El Diluvió" del 17 de maig de 1922; "El Diluvió", 23 de maig de 1922; i "El Diluvió", 23 de maig de 1922.
- (921) El Centre assistiria a una reunió al domicili d'aquesta entitat -- per a tractar d'aquesta qüestió, el 10 de juliol de 1923, i formaria part de la ponència encarregada de dur a terme la tasca corresponent, a través del membre del Gremi de Transports i Guanes, --- Lluís Vendrell. V. "Acció" d'agost de 1923, p. 15. "El Diluvió" - del 24 d'abril de 1923; "El Diluvió" del 29 d'agost de 1923; "La Veu de Catalunya" del 18 de juliol de 1923; "La Veu de Catalunya" de 7 de setembre de 1923.
- (922) V. "Acció" d'abril de 1922, p. 16 "Acció" d'abril de 1922, p. 17; "Acció" de maig de 1922, p. 16. V., supra, p. 457-459. Pel que fa als comentaris que la Secció d'Organització i Treball publicà sobre el tema, V. la nota 160 d'aquest capítol.
- (923) V., supra, p. 459-460, i 527
- (924) V., supra, p. 460-461.
- (925) "Acció" de març de 1921, p. 1.
- (926) Per la setmana anglesa ("Acció" de setembre de 1918, p. 10; "Acció" de setembre de 1919, p. 11; "Acció" d'octubre de 1919, p. 7); a fa

vor dels miners vaguistes de Riotinto ("El Diluvio" del 19 d'octubre de 1920, "El Diluvio", 11 de desembre de 1920, "Acció" de novembre de 1920, p. 1; "Acció" de desembre de 1920; "Acció" de febrer de 1921, p. 3; "Acció" de març de 1921, p. 1; o mostrant la seva satisfacció per l'amnistia d'Andreu Martí ("El Diluvio" del 28 de juliol de 1923; i "Acció" d'agost de 1923, p. 16), etc.

- (927) V., el capítol quart, p. 305 .
- (928) "Malaluredament aquell any -el 1915- aquests propòsits no aconseguiren encarnar-se en la realitat. Fem tots que enguany la celebració, per part de totes les modalitats de la dependència comercial, de la Festa del Primer de maig, sigui un fet imponent que demostrï a tothom la nostra voluntat professional i la nostra idealitat de redempció invocades des d'aquestes pàgines 3 anys en darrera".- "Acció" d'abril de 1923, p. 16.
- (929) "Acció" de març de 1923, p. 12-13, "De la llista de festes i festes que se celebren durant l'any, només la festa del Primer de Maig -proseguia el mateix escrit- és decretada per la voluntat de les classes treballadores; respecte les demés, les unes són senyalades per les esglésies de les religions positives, les altres pels elements capitalistes que detenten la governació dels estats. La gran vàlua de la festa del Primer de Maig està precisament en aquest fet; que no ha sigut prescrita per cap poder exòtic a les masses treballadores, que no ha sigut estatufida per esperit de misericòrdia, sinó que ha sigut establerta i consolidada pel sol poder dels treballadors organitzats. La festa del Primer de Maig és l'exteriorització de la voluntat dels treballadors de deixar d'ésser un simple instrument dels plans, de les cobejances, de les ambicions que abriguin individus de les altes classes socials; assalariats per a llurs fàbriques, carn de canó per a les batalles de les guerres -- llurs..." El mateix butlletí reproduïa també un fragment d'un llibre de Rovira i Virgili sobre la festa del treball que el periòdic "Lluita" del 15 de març de 1923, p. 1, també transcrivia.
- (930) Afirmació obrerista: 1er. de maig de 1923.- "Acció" d'abril de -- 1923, p. 17-18. El primer de maig, assenyalava aquest article, havia d'ésser "una demostració de les nostres forces". Les reivindicacions fins aquells moments assolides -descans dominical, jornada de vuit hores, sous mínims i reconeixement del dret a gaudir d'uns

dies de vacances-, necessitaven "ser defensades contra l'egoisme de bon nombre d'individus de la classe patronal". Solament la solidaritat permetria que la lluita dels treballadors no fos superada per les maniobres patronals. "Si el fet de l'associació és veritable i no simplement nominal, la resta de la població obrera no es prestarà aleshores a substituir els companys vaguistes. (...) I davant d'aquesta perspectiva, l'amo, el director, s'hi mirarà -- una mica a respondre negativament a les demandes dels seus dependents. Aleshores ja no seran possibles jornades aclaparadores ni - sous de fam; tendes i despatxos sense higiene ni inhumans acomiadaments. L'empresa que no pugui fer front a les despeses necessàries per a què els seus dependents visquin com a homes, que plegui."

- (931) "Setmana anglesa, vacances sense sistema del suor, fixació del termini d'acomiadament amb relació al número d'anys que el dependent ha treballat en la casa, assegurances a càrrec de l'empresa contra malaltia i la mort, pensions per a la vellesa, participació en els guanys, no en la forma clàssica i aburgesada que cada casa concedeixi als seus dependents unes engrunes del seu balanç, sinó retenció de la més grossa quantitat possible dels beneficis que cada empresa realitzi (...). Constitució amb aquests beneficis, d'un fons destinat a ésser repartit entre tots els individus que dediquen -- llurs activitats a la funció comercial, sense distinció de categories ni de cases, i en proporció a la importància de treball que -- realitzen, mesurada pel sou o assignació que cada mes cobren... Extensió d'aquestes regles a les altres branques de l'activitat -- econòmica de Catalunya i solidarització dels interessos de tots els productors que les integren..."
- (932) Ramon Rucabado havia de mostrar la seva protesta per aquestes crides del butlletí "Acció" dels mesos de març i d'abril de 1923, a celebrar la festa del primer de maig, en una lletra dirigida al -- president del CADCI i publicada a "Catalunya Social" del 28 d'abril de 1923, p. 5: "Com a soci del Centre, i com a dependent de comerç que soc, dec elevar davant vostre la meva protesta tan respectuosa com enèrgica, per la invasió que aquesta propaganda socialista representa en el terreny de la consciència religiosa de molts socis, o almenys de la meva. La literatura marxista que a tot drap d'un -- quant temps encà el Centre empra en periòdics i proclames, topa ---

-tal volta sense deliberat propòsit per part d'alguna- però topa - de fet, amb la fe catòlica de molts membres, o almenys amb la meua. És impossible la coexistència en un mateix individu, de l'espíri-- tualisme cristià i del materialisme històric generador de les idees que actualment nodreixen els esperits d'aqueixa entitat. La festa --o per més exactament parlar- la vaga del ler de maig, oi més amb l'expressa significació que li voleu dar, representa l'exaltació -- d'una doctrina revolucionària, a la qual no m'és lícit adherir-se. (...) Aqueixa suspensió del treball el ler de maig representa l'ac-- ceptació de l'ideari socialista, si no és també la de l'ideari dels qui han estat sempre els apòstols més inflamats d'aquella festa: -- els àcrates." Després de remarcar que ell no aturaria la feina el -- primer de maig com a conseqüència de les seves creences, Rucabado -- convidava el president del Centre" a reflexionar, abans d'entrar --- als camins envers els quals esteu arrossegant el jovent mercantil - de nostra terra".

(933) "Acció", maig de 1923, p. 14-18. V., també, "La Tralla", 28 d'abril de 1923; "Acció" de juny de 1923, p. 20; "Lluita", 15 de maig de -- 1923, p. 11-12. Membria general del secretari, ja esmentada, a "Ac-- ció" de juliol de 1923, p. 22. "Anales", abril-maig-juny de 1923, p. 225. La sessió esmentada de la Comissió Mixta, se celebrà el 16 d'abril de 1923.

V., també, "El Diluvió" del 27 d'abril de 1923, que publicava una -- nota de l'Associació de la Dependència Mercantil que mostrava el -- seu disgust pel fet de les votacions d'alguns dependents contra la festa del primer de maig, i del CADCI que tot responent a interro-- gants de "muchos socios", remarcava que tots els seus representants a la Comissió Mixta havien votat a favor de la festa; "La Veu de Ca-- talunya" del 27 d'abril de 1923 en el mateix sentit; "El Diluvió" - del 28 d'abril de 1923, "El Diluvió" del 29 d'abril de 1923 que con-- tenia també una nota de la Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç, tot justificant les raons dels seus representants per a votar en contra, per qüestions de competència i dificultat de fer -- efectiva la mesura; "El Diluvió" del 1 de maig de 1923, que trans-- crivia una nota de l'Associació Ferratera, que manifestava que ---- aquest afer no s'havia d'haver dut a l'organisme paritari, "limitán-- dose los dependientes a dejar de acudir a despachos y almacenes", si bé els seus delegats a la Comissió Mixta havien votat favorable-

ment a la festa del treball, donava els noms dels qui havien votat negativament i, en contra de l'afirmació de la Unió Professional - de Dependents i Empleats, assegurava que s'havia "discutido, largo y ampliamente, el fondo de la cuestión de referencia, manifestando se ostensiblemente contrarios a ella los que se mencionan anteriormente" (segons la nota de la Unió Professional, les seves al·legacions eren formals, no de fons), i finalment anunciava que l'any següent, els seus afiliats farien la festa efectiva "dejando de -- acudir al trabajo"; "El Diluvio", 5 de maig de 1923; etc.

- (933 Bis) GRIERA CRUZ, P.- Catalans abans que dependents.- "Lluita" del 15 d'abril de 1923, p. 6. "Es per això -indicava també Griera- que sols podem plantejar els plats en el terreny fonamental de la nostra personalitat catalana. És preferible retardar la consecució -- d'un avantatge abans de perjudicar-la cometent-la d'una manera migrada i no en la justesa i proporció que ens correspon. Dintre la característica nacional sentim un gran respecte per totes les maneres de pensar i una gran tolerància amb les idees que fins no s'avinguin poc ni molt amb les que nosaltres professem mentre tinguin un caient català. Però mai per mai no consentirem que vinguin a influenciar la vida social mercantil catalana aquells que abans que - tots es senten estanys a la nostra terra i vulguin imposar-nos unes ideologies totalment diferents de la nostra ètica." Pau Griera era també soci del Centre i les seves idees representaven ben bé la mentalitat de bona part dels animadors del CADCI 10 anys enrera.
- (934) CARDUS, J.- La primer.- "Lluita", 15 de maig de 1923, p. 5-7. Assenyalem aquí, finalment, sobre el tema del primer de maig, que a la reunió d'entitats celebrada a la Unió Professional d'Empleats i Dependents de Comerç, el 10 de juliol de 1923, abans esmentada (V. la nota 921), per a tractar del treball intensiu, com a qüestió prèvia, els representants d'Organització i Treball del CADCI, "manifestaren llur desig que amb ocasió del primer de maig de 1924 se poguessin d'acord totes les entitats d'empleats de comerç per tal de - constituir un front únic que ens permetés a tots poder celebrar la Festa del Treball". Tots els reunits s'hi mostrarien "conformes", - "inclús els companys representants de la Unió Professional", els delegats de la qual havien votat en contra a la sessió del 16 d'abril de 1923 de la Comissió Mixta, com més amunt hem indicat (V. p. 616).

- (934 Bis) Juntament amb Ràfols i Camí, figuraven a la nova junta, David Ferrerons i Freixas, Enric Rafel i Surell, Josep Royo i Crespo, -- Joan Pons i Quilés, Gumersind Bonda i Tejeiro, i Antoni Lloret i Fumanal.- "Acció" de juliol de 1923, p. 25.
- (935) El 9 de juliol de 1923, es reunia el ple de la Secció d'Organització i Treball, que acordava, tot "fent ús de les facultats reglamentàries", d'"augmentar durant cinc mesos la quota a favor de la Caixa" (de 0'25 pts. es passava "transitoriament" a 0'40), i, "simultàniament, una reducció en els subsidis per atur forçós, no superior al 50% del subsidi actual ", tot atorgant un "vot de confiança plena al Comité" perquè, d'acord amb la junta de govern de la Secció, apliqués aquesta autorització, "amb tot comediment", i acceptant "el criteri exposat pel company Ràfols consistent en reduir fins al 60%, el 70% que avui es paga de subsidi", a fi de poder aspirar als beneficis que l'Estat atorgava als organismes ---- d'aquest caire i "consolidar d'una manera definitiva la situació econòmica de la Caixa".- "Acció" d'agost de 1923, p. 15; "Acció" d'abril de 1932, p. 29. V., supra, p. 29. Membria del Comité de la caixa contra l'atur forçós.- "Acció" de juliol de 1923, p. 22-23.
- (935 Bis) "Acció" d'agost de 1923, p. 14; i "Acció" de setembre de 1923, p. 16.
- (936) "Acció" d'agost de 1923, p. 14. Aquest butlletí consignava, "entre parèntesi" que l'esmentada federació, "la qual fou fundada precisament a la nostra ciutat l'any 1882", acabava de "publicar una fulla de propaganda societària escrita en un pulcre i bell catalanesc". Celebrem que aquesta organització si bé vella pels anys sigui jove pel seu esperit." "El Diluvió", 7 de juliol de 1923.
- (937) El conferenciant afirmaria que "negava les races nacionals i que no més admetia una raça humana racional; les races nacionals són inventades que corren desbocades per Europa volguent arrossegat de nou - darrera d'elles les multituds humanes per a portar-les cap els esgarrifosos camps per un poble per oprimir-ne d'altres. La veritable diferència entre els homes és, doncs, la intel·ligència." Assenyalaria després que els "homes passen per tres fases: feudalisme, democràcia, socialisme; els pobles per altres tres: imperialisme, nacionalisme, internacionalisme. Perquè l'home arribi al socialisme,

que és la perfecció, cal un període llarg de refinament, fins assolir el veritable sentit d'humanitat." Examinaria més endavant -- "l'imperialisme, que és la submissió d'uns pobles per altres, detallant el de cada poble, entre altres el d'Espanya. Per arribar a l'internacionalisme, que és la perfecció, cal que totes les nacionalitats siguin ben diferenciades".- "Acció" d'agost de 1923, p. - 14-15.

- (938) Esmentem també altres conferències pronunciades al CADCI, con la - de Joaquim Salarich sobre l'"averiosí i les seves conseqüències socials" el primer de maig de 1921 ("El Diluvió", 1 de maig de 1921), a la del ferroviari Ildefons Sanz i Domínguez sobre "consideracions en pro de l'elevació de tarifes de transport, el 13 d'octubre de 1921 ("El Diluvió", 9 d'octubre de 1921).
- (939) Així, la tardor de 1921, Organització i Treball procedia a la reforma del "reglament regulador del funcionament de la Secció" ("Acció" d'octubre de 1921, p. 7-8).
- (940) V., supra, p. 444-445.
- (941) El Consultori Jurídic, continuà al llarg de tot aquest període en mans de l'advocat Lluís Massot i Balaguer, que atenia gratuïtament els socis, els dimarts de 10 a 11 de la nit, segons recordava periòdicament el butlletí "Acció".
- (942) V., supra, p. 445 i la nota 934. El 10 de juny de 1921, la junta general d'Organització i Treball, aprovava una proposició presentada per Carles Huguet, J. M. Tarrats i Josep M. Feliu i Codina per a la creació d'aquesta Caixa, i nomenaria una ponència, formada --- pels signants i Antoni Vallejo i N. Montaner, "per a què calculin i redactin les condicions amb què el socor hauria d'ésser concedit" ("Acció" de juliol de 1921, p. 5). El 24 d'agost de 1921, la ponència lliurava els resultats del seu treball que es concretaven en un projecte de "reglament per a l'atur forçós" ("Acció" d'octubre de 1921, p. 8-10), que era debatut i aprovat per una junta general extraordinària, celebrada el 9 de novembre de 1921. El nou servei fóra dirigit i administrat per la junta de govern d'Organització i -- Treball, i tots els socis actius del CADCI havien d'estar-hi inscrits amb una quota de 0'25 pts. per associat, la qual, juntament - amb les subvencions que es rebessin, formarien els cabals de la --

"institució mutual". El "subsidi per atur forçós, durant tres mesos consecutius", fóra "igual al 70% del sou últim que percibia el soci", sempre que aquest tant per cent no fos superior a "dues centes pessetes mensuals que com a màxim se concedeix". "Acció" de novembre de 1921, p. 1; "Acció" de desembre de 1921, p. 1, i 10-12; "Acció" de gener de 1922, p. 10; "El Diluvió", 8 de novembre de 1921; "El Diluvió", 9 de novembre de 1921; "El Diluvió", 8 de desembre de 1921; "Acció" d'abril de 1922, p. 13-15; "Acció" de maig de 1922, p. 16, que donava els noms dels primers sol·licitants del subsidi (14) i dels primers lliurats (9); "Acció" d'agost de 1922, p. 20.

El 17 de gener de 1922, una nova junta general extraordinària de la Secció reformaria el reglament per a millorar "amb quelques restriccions la seva situació econòmica". Per a la direcció de la Caixa contra l'atur forçós, que en el nou reglament apareixia ja amb aquesta denominació -a l'interior no hi figurava el terme "caixa"-, la junta de govern de la Secció podia delegar les seves funcions en un Comité, format per un representant de "cada una de les agrupacions de la Secció presidit pel vocal de Mercat del Treball de la seva junta de govern". Per a gaudir-ne, calia haver cotitzat durant 12 mesos com a soci actiu i estar al corrent del pagament, que la casa on s'esdevingués l'atur fos la mateixa que figurés a la llista de les cases en les que prestaven llurs serveis els socis actius del Centre, el que implicava posar sempre en coneixement de la Comissió Permanent de Cens el lloc de feina, requisit que de no complir-se comportava una deducció del 25% de cada pagament de la Caixa; aportar una sèrie de dades de la casa en la que treballava per darrera vegada amb alguns extrems afegits als que figuraven a l'antic reglament; a l'igual que al reglament anterior, estar inscrita a la Borsa de Treball del Centre; i que fes dos anys que hom treballés com a dependent (en lloc d'un i 18 mesos seguits en una mateixa casa (abans vuit). Hom intentava d'assegurar-se contra possibles enganys i es precisava com en l'anterior els casos en què no podia percebre's subsidi. V. "Acció" de febrer de 1923, p. 15-16; "Acció" de març de 1923, p. 18-19. Memòria del Comité de la Caixa contra l'atur forçós.- "Acció" de juliol de 1923, p. 22-23; Memòria del Consell Directiu corresponent a l'exercici 1922-1923.- "Acció" de juliol de 1923, p. 3-4.

Els diversos comentaris que faria el butlletí "Acció" del Centre a aquest nou servei, servirien per a reformar novament les posicions del CADCI: "La significació netament obrerista i de reivindicació dels drets del nostre poble a ésser lliure que té el nostre Centre i que com dues deus inestroncables que li donen vida i forga" ("Acció" de setembre de 1921, p. 18). "Mentre el món econòmic es -regeixi per la lliure concurrència i es reguli per la monstruosa -immoralitat de l'oferiment i la demanda, és impossible cap solució. (...) és precís que les organitzacions obreres actuïn en el sentit d'intervenció i control prop de les classes que detenten la nostra riquesa, per a assolir el nostre desig, desig de justícia, de tans formació social. El remei absolut està en la internacionalització de les primeres matèries i en la socialització de la producció, és a dir, el triomf del col.lectivisme." ("Acció" de desembre de 1921, p. 18).

- (943) V. la p. 561 i sgs, i les notes 844 i 870 d'aquest capítol.
- (944) V., supra, p.567-74. La seva funció era portar el dia el cens gremial. Un dels avisos que aquesta comissió publicava a "Acció", el setembre de 1922, p. 13, indicava: "Havent observat també que figuren -com a socis actius del Centre bon nombre d'operaris de diferents -oficis, hem de manifestar-los-hi que si bé veiem amb molt gust llur col.laboració a l'obra general del Centre (la qual molt els hi estimaríem propaguessin entre llurs companys de sentiments catala---nescs), deuen fer-ho en concepte de socis protectors de les Esco---les Mercantils Catalanes, mai com a dependents del comerç o de la indústria. Per tant, preguem a aquests companys vulguin donar les ordres oportunes a Oficines per a què s'efectuï el canvi".
- (945) "Acció" d'agost de 1921. p. 1.
- (946) Joan Torrens Dagés fóra elegit vocal del CADCI a l'esmentada Junta, per a la participació del Centre a la qual, Ramon Albó i Martí faria una "activa gestió". V. "Acció" de setembre de 1921, p.1; "Catalunya Social", 13 d'agost de 1921, p. 12; "Acció" de febrer -de 1922, p. 11-12.
- (947) Aquest cop, però, el CADCI no assoliria el seu propòsit, car el ministre d'Hisenda contestaria negativament al telegrama d'Organitza---ció i Treball que demanava "que amb ocasió reforma Junta Aranzels i Valoracions", se servís designar el CADCI "per a nomenar vocal -

obrer", a causa d'"haver rebut la vostra petició després d'haver -
resolt la reforma de la Junta d'Aranzels que no veig medi de poder
ampliar". V. "Acció" d'octubre de 1921, p. 10-11; "Acció" de novem-
bre de 1921, p. 1

- (948) El Centre, assenyalava "Acció" de juny de 1922, p. 12-13, "ha fet
les gestions perquè poguéssim tenir cret a les representacions que
aspiràvem" i, en conseqüència, presentava candidatura a les elec--
cions per minoria d'aquest organisme. V., també, "Acció" de juliol
de 1922, p. 23. El 1923 el CADCI tornaria a presentar-se per mino-
ries ("Acció" d'abril de 1923, p. 2 , i "La Veu de Catalunya" del
23 de març de 1923), si bé ignorem en un cas i en l'altre els re--
sultats electorals.
- (949) "Acció" de juny de 1922, p. 12.
- (950) FLOR I BARERA, F.- Memòria de les tasques realitzades durant el pe-
riode de 1921-1922.- "Acció" de juliol de 1922, p. 1-4. V., supra,
p. 461 .
- (951) V., l'oposició de Rucabado a aquests corrents entre els dependents,
al seu llibre, recull de diversos articles seus, publicats entre -
1919 i 1920, Assaïxos socials.- Barcelona, 1923. "Es comença a par-
lar als dependents d'esperit de classe, de missió social de classe,
de consciència de classe, de solidaritat de classe... Doncs això,
encara que es digui sense amenaces, és sectari; tota aquesta lite-
ratura és, per definició, revolucionària." (p. 162)
- Recordem les positures de Rucabado davant la decisió de Centre ---
d'afegir-se a la commemoració de la festa del primer de maig, con-
tra la decisió de la Federació de Dependents d'anar a la vaga, en
ocasió del conflicte bancari esmentat a Sabadell i Terrassa, con--
tra l'ingrés de la mateixa Federació a la Internacional sindical -
d'Amsterdam, etc. El periòdic que dirigia, "Catalunya Social" és -
un bon exemple d'aquesta literatura davant del moviment obrer i de
la radicalització social de la dependència. V., també, del mateix
Rucabado, El Sindicat i el Casino.- Barcelona, 1923; Entorn del --
Sindicalisme.- Barcelona, 1928. Infra, p. 634 . V. la nota 59 del -
capítol primer.
- (952) V. la nota 237 d'aquest capítol.
- (953) "La dependència de Catalunya -acabava aquest text- per mitjà dels

seus digníssims representants ratificaren el nostre concepte de la situació del dependent i del criteri a seguir en l'acció d'aquest. Varen ésser aquestes manifestacions la consagració de l'estreta i germanívola compenetració que la Federació de Dependents de Catalunya, ha anat realitzant per poder dintre de poc temps fer material i espiritualment el front únic de la nostra classe, que equival a dir, el començament del nostre triomf."- "Acció" de juny de 1922, p. 12.

- (954) Segons manifestació de Jordi Arquer.
- (955) V. BARATECH, A.- Los sindicatos libres en España. Su actuación. Su ideario. - Barcelona, 1927. En aquest camp el més important era el Sindicat Lliure Professional de Banca i Borsa, constituït el 17 de juliol 1922. V. DU INQUEZ RAMOS, S.- El sindicalismo en la Banca y la futura revolución social.- Barcelona, 1923. El Sindicat Lliure Mercantil es constituïria també el 1922. Així "El Diluvio" del 27 de gener de 1923, indicava que aquest dia, al vespre, el "Sindicato Libre Profesional Mercantil celebrará asamblea general (...) para dar cuenta del movimiento económico del Sindicato desde su constitución, renovar la junta directiva y acordar la actuación a seguir en lo sucesivo". Pel que fa a l'actuació d'ambdós sindicats lliures a la Comissió Mixta enfront de les altres agrupacions de dependents, a la Comissió Mixta, durant els anys de la dictadura de Primo de Rivera, V. "Acció" d'abril de 1932, p. 29-30. Pel que fa al CACCI i als sindicats lliures, V. LLADONCSA, M.- FERRER, J.- Nacionalisme català i reformisme social en els treballadors mercantils a Barcelona entre 1903 i 1939.- op. cit., p. 304 i sgs.
- (956) "Ja durant els anys 1918-1921 es posà de manifest a les assemblees del jove Sindicat Mercantil que la immensa majoria de treballadors del comerç no experimentaven cap suggestió per la ideologia anarquista, com ho demostrà el nomenament de dirigents d'altres tendències o simplement sindicalistes no anarquistes".- SANS CRENGA, M.- Els treballadors mercantils dins el moviment obrer català.- op. cit. p. 110. M. Sans fóra un dels protagonistes de la sortida posterior, durant la República, del Sindicat Mercantil de la CNT.
- (957) V. el capítol quart, p. 404-409 . Segons Estanislau Maqueda, del Sindicat Mercantil, en un escrit publicat a "El Diluvio" del 24 d'abril de 1920, Los dependientes de comercio. ¡Pido la palabra!, --

aquest sindicat fou fundat el gener de 1918 i estava estructurat en tres seccions: empleats d'escriptori, dependents de comerç i mossos cobradors.

- (958) V., supra, p. 561.
- (959) "La clase mercantil de Barcelona -anunciava una nota del Sindicat Únic Mercantil- va a proceder a la reorganización de su Sindicato. El próximo domingo -20 de noviembre de 1922- tendrá lugar una gran asamblea a fin de elegir su junta administrativa y regularizar su actuación". V. "El Diluvio", 24 de noviembre de 1922; "El Diluvio", 25 de noviembre de 1922. Suspesa aquesta reunió, se celebraria definitivament el dia 29 de novembre. V. "El Diluvio" del 28 de novembre de 1922; "El Diluvio" del 28 de novembre de 1922; "El Diluvio", 1 de desembre de 1922; "El Diluvio", 3 de desembre de 1922.
- (960) Una assemblea extraordinària d'aquest sindicat, el 7 de gener de 1923, decidia de modificar alguns dels articles dels seus estatuts i la seva denominació. V. "El Diluvio", 11 de gener de 1923.
- (961) "Acció" de maig de 1923, p. 18-19.
- (962) "El Diluvio", 21 de gener de 1923; "El Diluvio", 24 de gener de 1923. La caca que Xifort era soci del CADCÍ la dóna Ramon Rucabado, en un article que criticava la conferència de Pestaña, a "Catalunya Social" del 3 de febrer de 1923, p. 11-12, i que titulava Una lliçó de sabotatge donada als dependents de comerç. L'articulista, -- amb tot, indicava que les dades de la conferència així com el seu extracte, les treia "dels diaris de l'endemà".
- (963) CLIVELLA, P.- Sectarisme.- "Lluita", 15 d'agost de 1923, p. 11-12. "Encara que l'articulista fa notar que sols exposa la seva particular opinió -assenyala també aquest escrit-, cuita a dir també que aquesta pot ésser la de tots els obrers catalans. Demés, essent, segons tenim entès, molt accentuada la significació d'en Peiró dins del sindicalisme militant català, és indubtable que si bé la seva opinió no és oficial, té en canvi una valor simptomàtica gens despreciable".
- (964) El mateix periòdic, "Lluita" del 15 d'agost de 1923, p. 10-11, publicava també un altre article, aquest signat per Arnau de Rocabruna, titulat Si us plau per força, en el qual l'autor subratllava -

que Joan Peiró havia fet "un flac servei", a la causa de la llibertat "que ell diu defensar" i en subratllava el seu tret antiliberal.

- (965) V., supra, p. 446-448 i 551.
- (966) "Acció" de juliol de 1922, p. 1. Aquesta solució havia estat "ja cobejada per predecessors nostres (...). Aquests precedents decidiren a l'actual Consell a crear un corrent d'adhesió als nostres projectes i enguany podem oferir-vos, sinó la resolució completa del programa, la fermesa d'immèdies realitats". I tot seguit descriu les dues modalitats cooperativistes establertes al Centre: la Cooperativa de Consum i la d'Estatge.
- (967) "Acció" de desembre de 1922, p. 1. "La Cooperativa de Consum ha iniciat ja les seves tasques de serviment als seus nombrosos adscrits, i tant per la qualitat dels articles que expen com per la regularitat del seu funcionament adquireix de dia en dia aquella solvència, que li auguràvem en els seus inicis, solvència que compartirà, a no tardar, la Cooperativa d'Estatge així que les seves realitzacions actuen, com en la de Consum, de sòlid i eficaç mitjà de propaganda", assenyalava hom també en aquest article.
- (968) V. supra, El CAOCI entre 1918 i 1923, p. 446-447; El CAOCI davant l'abrandament i la depressió nacionalistes, p. 476 i sgs.; El CAOCI i la lluita de classes, p. 53 i sgs.
- (969) V. supra, p. 442-443. El butlletí del Centre, freqüentment, referia adquisicions o millores de material, com "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 8, que assabentava de la compra de sis taules per a professors i de mapes, així com de la instal·lació de material textil a les classes de Pràctiques de Tissage; "Acció" de maig de 1920, p. 5, que assenyalava que la Secció d'Educació, "en consonància amb els seus desitjos de millorar el material de les Escoles Mercantils Catalanes, dotant-lo de totes les innovacions possibles per tal que respongui a les exigències de la pedagogia moderna, ha instal·lat a la classe de Geografia Econòmica uns dispositius per a la col·locació dels vuit grans mapes murals oro-hidrogràfics de Sydow Habenicht editats en Itàlia per la casa Justus Perthes, els quals foren adquirits recentment"; "Acció" d'agost de 1920, p. 5, que informava de la col·locació de noves taules en una aula, etc.

- (970) V. el capítol quart, p. 416 . També, supra, p. 446 . "Les Escoles - Mercantils Catalanes han arribat a un grau tal de desenrotlló - manifestava el butlletí "Acció" de setembre de 1918, p. 3-, que la Secció d'Educació ha cregut que s'imposava adoptar el criteri de separar les funcions administratives de les funcions pedagògiques". El director, segons "Acció" d'octubre de 1918, p. 3, obria despatx els dilluns, dimecres i dijous de 9 a 11 de la nit.
- (971) "Acció", setembre 1918, p. 3-7. Les assignatures impartides eren, en començar el curs 1918-1919, les següents: Curs Elemental (Artur Martorell), Dibuix (Josep Sala i Ricol), Aritmètica i Nocions d'Àlgebra (2 grups a cura de Ferran González i Domènec Vendrell), Geografia Comercial (Serra i Pagés), Caligrafia (Sala i Ricol), Economia Comercial (Serra i Pagés), Càlcul Mercantil (Ferran González), Mecanografia (Agustí Grau), Teoria dels Teixits (Rafael Pons), Redacció de Documents i Correspondència (Domènec Vendrell), Tècnica dels Negocis (Serra i Pagés), Tenecura de Llibres (Sala i Ricol), Transports (Tomàs Iduarte), Taquígrafia Catalana (Joan Casas), Taquígrafia Castellana (Enric Pragigueiro), Dibuix Textil (Joan Feu), Mercologia (Francesc Salsas), Legislació Mercantil (Tomàs Iduarte), Pràctiques Mercantils (Sala i Ricol), Publicitat Moderna (Joan Aubeizon), Legislació Duanera (Ferran González), Pràctiques de Tisatge (Rafael Pons), Química (Francesc Salsas), Català (Artur Martorell), Castellà (Manuel Cosials), Francés I (3 grups a cura de Louis Méjean, Martial Margail i François Astor), Francés II (2 grups a cura de Méjean i Margail), Francés III (Louis Méjean), Anglès I (2 grups a cura de H.W. Brown i Manuel Valls), Anglès II (H.W. Brown), Anglès III (H.W. Brown), Italià (Benedetto Colarossi), Alemany I (Roland Schumm), Alemany II (R. Schumm), Àrab I (Saker Raxit), Àrab II (Saker Raxit).

En relació amb el pla d'Estudis del curs 1917-1918, a part del que hem esmentat més amunt, la Teoria dels Teixits es convertia en un sol curs, en lloc de 2. V. "Acció" de setembre de 1917, p.6.

A vegades els horaris o els professors al llarg del curs sofrien algunes modificacions. Els programes de les Escoles Mercantils Catalanes que hom editava en començar cada curs així com el butlletí "Acció" de setembre oferia també la relació d'esports que la Secció esportiva del CACCI oferia als alumnes. Els socis que ho volguessin

podien efectuar una revisió mèdica al Dispensari, "a fi de sonyar al sol·licitant -el facultatiu corresponent- l'exercici que li sigui més convenient" dels que es practicaven al Gimnàs. V. "Acció" citada de setembre 1918, p. 7.

- (972) El pla d'estudis per a dependents administratius o comptables romaníà igual. Pel que feia als Estudis especials per a dependents venedors i viatjants, el primer curs es mantenia intacte; a segon -- desapareixia l'assignatura de Transports que passava a tercer i s'introduïa l'Economia Comercial; a tercer hom impartia Transports --- (abans a segon com hem dit), Tècnica dels Negocis i Redacció de Documents i Correspondència que abans es donaven a quart curs, desapareixia del pla la Teoria dels Teixits i la Química (no obligatòria) passava a quart; finalment, a quart, hom cursava per primer cop Legislació Duanera, Publicitat Moderna (que el curs anterior es donava a tercer amb el nom de l'Art de l'Anunci), Mercologia (abans -- també a tercer) i Química (no obligatòria, igualment abans a tercer). Pel que feia als Estudis especials per a dependents corresponsals, hom introduïa l'assignatura Aritmètica i Nocions d'Àlgebra, la Cal·ligrafia esdevenia optativa, i la Taquigrafia que figurava l'any anterior, passava a Tercer; a segon hom introduïa l'Economia Comercial i el Càlcul Mercantil, mentre que la Redacció de Documents i Correspondència passava a un nou Tercer any i desapareixien les Pràctiques de Taquigrafia; finalment, el nou tercer curs es formava amb l'esmentada Redacció de Documents i Correspondència (abans a segon) i Taquigrafia Catalana o Castellana (abans amb el nom simple de Taquigrafia, a primer). Per a aquesta darrera especialitat, calia conèixer dos idiomes estrangers per tal d'obtenir el Certificat d'Estudis. Lògicament, en els casos de modificacions hom preveia les possibles adaptacions. V. "Acció" de setembre de 1917, p. 3-4, i "Acció" de setembre de 1918, p. 4.
- (973) Un dels grups d'Aritmètica i Nocions d'Àlgebra, un grup de Francés -- de I, un grup d'Anglès de I, i l'Italià.- "Acció" de setembre de -- 1918, p. 3 i 7.
- (974) V. la nota 908 del capítol quart. Narcís Rucabado desenvoluparia -- aquesta tasca fins que, el curs següent, el 31 d'octubre de 1919, -- fóra elegit vice-president d'Educació i Instrucció. Narcís Vidal i Font fóra nomenat per a substituir-lo.- "Acció" de desembre de 1919

a març de 1920, p. 7 i 8.

(975) "Acció", novembre 1918, p.2; "Acció", desembre 1918, p. 2.V.El --
CADCI entre 1918 i 1923, p.443; i Les activitats permanents, p.443.

(976) V. supra, p.450-1.

(977) V. supra, p.443.

(978) La Història de Catalunya estava prevista ja per al curs anterior, a partir del 29 de gener de 1919, però la clausura del local del Centre n'impedí la impartició. V. "Acció" de febrer de 1919, p. 2. La matrícula per a aquesta assignatura era gratuïta.- "Acció" ---- d'octubre 1919, p. 4, i de novembre 1919, p. 2, butlletins que recomanaven, per un altre costat, l'assistència dels socis a aquesta matèria.

Pel que fa a les altres assignatures, l'Arab quedava reduït a un sol curs. Artur Tortorell donava les dues classes del Cours Elemental. Els professors eren els mateixos que el curs anterior, si bé desapareixia Martial Margail entre els professors de Francés que era substituït per François Clarà, i a part d'un redistribució de les classes d'Anglès entre Manuel Valls que passava a fer els dos grups de primer, i H.W. Brown que passava a donar el grup de segon i tercer. Les classes de 2/4 de 8 a 2/4 de 9 quedaven reduïdes a una (un grup de Francés I), en canvi, augmentaven les de 8 a 9 del vespre "com sigui que des d'octubre d'aquest any (1919) ja regirà la nova jornada mercantil", "a l'objecte de descongestionar les -- classes de nou a onze". A conseqüències del curset d'estiu i de -- l'augment de treball que havia produït sobre la Secció, l'inici del curs 1919-1920 es retardà al 15 d'octubre.- "Acció" de setembre -- 1919, p. 3-7.

(979) Les classes d'aquest curset s'efectuaven cada dissabte de 10 a 11 del vespre i el seu programa es basava en onze temes: 1. Concepte del Dret, diversos tipus de Dret, Socialisme i individualisme. 2. L'Estat i la nació, formes de l'estat. 3. La constitució. 4. Els drets individuals, la Revolució francesa, els drets dels pobles i la sobirania política. 5. El sufragi. 6. L'ensenyament. 7. L'organització administrativa de l'Estat (la província, les mancomunitats, les delegacions i l'autonomia, etc.). 8. Organització interna territorial de l'Estat, la regió, la comarca, el municipi. 9. El municí

pi. 10. Les finances públiques. I 11. Economia social (assegurances), retirs obrers, tribunals industrials, sindicats obrers, vagues i coalicions).- "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, - p. 7; CENTRE AUTONÒMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. ESCOLES MERCANTILS CATALANES.- Curs 1919-1920. Cursat d'Educació -- Cívica.- Professor: Frederic Culí i Verdaguer. Programa del curs. Aquest cursat estava també programat per al període escolar anterior, però la clausura del local no en permeté la realització.- -- "Acció" de febrer de 1919, p. 3. F. Culí i Verdaguer, pertanyia a la Unió Catalanista i havia estat col.laborador de les seves publicacions.

- (980) El cursat es desenvoluparia tots els dimarts a 1/4 d'onze del vespre. Tant el butlletí "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 7, com el programa editat del mateix cursat per les Escoles, -- subratllava que, amb l'organització del mateix, la Secció cercava que es constituís el Centre una Agrupació de Comptables. Recordem que el 1916 hom havia organitzat també a les Escoles unes Converses de comptables. V. el capítol anterior, p. 416 .
- (981) El cursat es desenvoluparia en tres conferències, fetes el 6 i 27 de maig, i el 13 de juny de 1920. V. "Acció" de maig de 1920, p. 4-5, i "El Diluvió" del 24 d'abril de 1920.
- (982) Així, "Acció" de febrer de 1919, p. 3, manifestava que "convinguda la Secció d'Educació del gros profit que es pot treure del cinematògraf, com a mitjà auxiliar per a l'ensenyança, té acordat començar en aquest curs algunes sessions sobre temes industrials geogràfics, científics, etc., acompanyades de la corresponent conferència explicativa. Al mateix temps que representa un avenç en el sistema pedagògic, servirà per a educar el públic en el bon gust de la pel.lícula, procurant la regeneració de la utilitat d'aquell invent." "Acció" de desembre 1919 a març 1920, p. 8, anunciava el propòsit de fer-ne per al curs 1919-1920.
- (983) Les dues foren acompanyades de comentaris pel professor Serra i Pagés, i les projeccions consistiren en documentals (Chamonix, ascensió a la Junfrau, escenes de la vida marroquí, Salònica, a fira de Nivniv Novgorod, fabricació de l'acer, les catarates del Niàgara, Copenhague, Rússia meridional, etc.- "Acció" de maig de 1920, p.5; "Acció" de juny de 1920, p. 3; "Acció" de juliol de 1920, p. 4; --

"El Diluvió", 9 de maig de 1920.

- (984) Hom donava classes d'Aritmètica Elemental, Geografia general i Gramàtica, i si hom les aprovava podia matricular-se el setembre sense l'examen d'ingrés a les assignatures d'Aritmètica i Àlgebra i Geografia Comercial.- "Acció" de juny de 1920, p. 2; "Acció" de juliol 1920, p. 1; "Acció" d'agost de 1920, p. 5; "El Diluvió", 2 de juliol de 1920; "Acció", juny 1921, p. 4; "El Diluvió" del 23 de juny de 1921; "Acció"; "Acció" de maig 1922, p. 4-5; de juny de 1922, p. 4; "El Diluvió", 9 de juny de 1922; "Acció", juny 1923, p. 5-6. Alhora la Secció anunciava la seva voluntat de màxim rigor en els exàmens d'ingrés. D'aquesta manera l'"Acció" esmentada del maig de 1922, manifestava la decisió que, per al curs proper, "no sigui admès cap alumne (qualsevol que sigui la classe a què es vulgui matricular) que no sàpiga els coneixements elementals de Geografia, Gramàtica i Aritmètica en l'extensió indicada pels programes de les nostres classes preparatòries"; d'altra banda crida als alumnes que desitjaven d'ingressar per primer cop a les Escoles del Centre de cursar aquestes "classes preparatòries" o cursos d'estiu.
- (985) El curs elemental quedava subdividit en tres matèries (Aritmètica, Gramàtica i Geografia elementals). L'assignatura de Física i Nocions de Química era establerta a fi de servir de preparació per a cursar la Química, que ara s'anomenava Química Comercial, i la Mercologia. Hom ampliava també les hores setmanals de Pràctiques Mercantils, i duplicava el grup de Geografia Comercial i Càlcul Comercial; es redistribuïen les classes entre els professors de francès i es creava un tercer curs d'Alemanys. Pel que feia als plans de les tres especialitats, era suprimida l'assignatura de Publicitat Moderna -així com del quadre general de matèries- i la de Redacció de Documents i Correspondència que es donava a les tres especialitats quedava ampliada amb "nocions de publicitat" que s'afegia a la seva denominació. També se suprimia l'idioma optatiu del quart any dels estudis per a dependents administratius o comptables, s'introduïa la novella assignatura de Física i Nocions de Química al tercer any dels estudis per a dependents venedors i viatjants, mentre que l'assignatura de Transports passava al quart any que comprenia també l'antiga Legislació Duanera (Transports i Duanes), i, finalment, la Legislació Mercantil s'introduïa en aquest quart ---

curs d'estudis per a venedors i viatjants. Pel que feia als Estudis per a dependents corresponsals, hom introduí un idioma al tercer curs.

Pel que fa als professors, impartiren classes per primer cop, en aquesta etapa, Antoni Bonsons (Aritmètica elemental i Gramàtica general o elemental), amb el que Artur Martorell es limitava, dintre del camp de les classes elementals, a la Geografia; Ricard Coll -- (dibuix), Josep Estrangués (Economia Comercial), Lluís Famades (Taquígrafia Castellana), que substituïa Enric Segiguesiro, Narcís Rucabado que passava a impartir Mercologia, Jean Armand Massé que -- s'afegia als anteriors professors de francès, i Vicenzo Cuttica -- que substituïa Colarossi com a professor d'Italià, assignatura que ara passava a descoblar-se en dos cursos, a part d'algunes redistribucions d'assignatures entre els mateixos professors.

Per una altra banda, aquest curs el dret de matrícula pujava de 5 a 7 pessetes.- "Acció" de setembre de 1920, p. 1-7. Aquest butlletí, com el d'octubre de 1919, p. 3, reproduïa el reglament de les Escoles Mercantils Catalanes per a una major informació dels dependents associats al CACCI. Cal assenyalar també, que, a partir d'aquest curs, hom exigí l'ingrés al CACCI com a soci des del mes de juliol, per a poder matricular-se a les escoles.- "El Diluvio", 11 de juliol de 1920. Pel que fa a aquest curs, v., a més a més, - "El Diluvio" del 21 de setembre de 1920 i del 30 d'octubre de 1920, "Acció" d'octubre de 1920, p. 2-3; "Acció" de novembre de 1920, p. 3 que, entre altres coses, anunciava el nomenament d'un nou professor d'anglès, "el professor de la London University Sr. Augustus Newton"; i el text del "Rapport" llegit a la Secció inaugural del curs 1920-21, a cura de Francesc Flor i Parera, secretari de la Secció d'Educació, a "Acció" de gener de 1921, p. 3-4.

- (986) "Acció" de desembre 1920, p. 1 i 2. També el Rapport esmentat a la nota anterior. Segons la comunicació del Claustre, el certificat d'estudis del pla corresponent a l'especialitat de dependents administratius o comptables habilitava per a ingressar, sense -- examen previ d'admissió, a tots els grups de l'Escola d'Alts Estudis Comercials, si bé per a ingressar a Mercologia, calia presentar un certificat d'haver cursat i aprovat, a més a més, la Química. El pla de l'especialitat de dependents venedors i viatgers -- permetia el mateix accés que l'anterior a aquella Escola, amb ---

igual matisació, si bé no possibilitava l'accés al grup d'Organització d'Empreses Mercantils.

- (987) V. el text de la lletra d'Alfons Maseras, secretari de l'Escola -- d'Alts Estudis Comercials, comunicant la ratificació de la franquicitat a "Acció" de febrer de 1921, p. 2.
- (988) "Acció" de febrer de 1921, p. 2. "Acció" de març 1921, p. 5.
- (989) "Acció" de desembre de 1920, p. 3. Hom projectava, de fer aquesta Agrupació el 1921. L'organització de l'Agrupació en principi fóra confiada a Ferran Boter i a Josep Sala i Ricol segons "El Diluvió" del 6 de gener de 1921, i l'"Acció" esmentada de desembre de 1920, p. 3. "Acció" de gener de 1921, p. 4, reproduïa el Reglament provisional de la mateixa. L'agrupació, a partir del 10 de febrer de 1921, desenvoluparia unes sessions de debat, en les que encotava al tema un soci, dues vegades cada mes, a l'estil d'aquelles "converses de comptables" esmentades de 1916. Normalment l'Agrupació es reunia el primer i tercer dijous de cada mes i el butlletí "Acció" periòdicament en feia la referència. "Acció" d'agost de 1921, p. 4, informava de l'existència d'un avant projecte de Reglament definitiu. El 6 d'octubre de 1921 se celebrava una assemblea general --- dels socis inscrits que procedien a la constitució definitiva de la novella secció especial i a l'elecció dels càrrecs dirigents que requeren en Joan Farimon, president; Antoni Ubach, caixer; Ignasi Toldrà i Romà Sender, vocals; i Jaume Cardús, secretari.- "Acció" d'octubre de 1921, p. 3; i de novembre 1921, p. 4.

Esmentem finalment, els acords de la junta general extraordinària de l'Agrupació del 7 d'abril de 1923 que autoritzaria l'edició --- d'alguns temes d'interès tractats a les sessions habituals així -- com a la junta perquè en el futur dugués a terme aquesta publicació dels "temes que s'ho mereixin", insistiria sobre la demanda ja feta a la Secció d'Educació perquè creés el títol d'Expert Comptable, insistiria també perquè es prestessin a domicili els llibres de la seva especialitat de la Biblioteca del CAOCI, "crear la Borsa del Treball dels Comptables si sobre aquest particular no s'arribava a un acord amb la Secció P. d'C. i T.", amb la qual finalitat s'aprovava el reglament d'aquesta borsa, obrir "una informació que es clausurarà a fi del present mes, amb la qual s'hi esboça bastant íntegrament l'estructuració d'un pla de desenvolupament, actuació

i tasca a realitzar per l'Agrupació", finalment, aprovaria la reforma del reglament, el text del qual, signat per T. Comas i Corbera, com a president, i Jaume Cardús, com a secretari, apareixia a "Acció" del mes de maig de 1923.- "Acció" d'abril de 1923, p. 6, i de maig de 1923, p. 5 i 6; "Acció" de juny de 1923, p. 6-7, que assenyalava les condicions fixades per la Direcció Tècnica de les Escoles per a atorgar un diploma d'Expert Comptable, les bases -- dels exàmens corresponents i els programes exigits.

- (990) Segons ens manifestà Jaume Cardús, l'Agrupació se separà del CADCI per diferències amb Ferran Boter, director de les Escoles i inspirador originari d'aquella.
- (991) CENTRE AUTONÒMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. ESCOLES MERCANTILS CATALANES.- Curs de 1920-1921. Curs d'Extensió d'Estudis Comercials, p.8.V. "Acció" de febrer de 1921, p. 2; de març de 1921, p. 4-5; d'abril de 1921, p.3; de maig de 1921, p. 6; de juny de 1921, p. 4; "Acció" de juliol de 1921, p. 2 que remerçava la "tan excel.lent acollida" que havia tingut el curset entre els socis. Hom organitzà també un concurs entre els inscrits per a premiar amb 50 pts. les millors recensions que hom fes de les conferències. V. "Acció" de desembre de 1921, p. 4, que en publicava els resultats, i "Acció" de gener de 1922, p. 2 que informava de l'acte de repartiment de premis, celebrat el 19 de desembre de --- 1921. V, també, pel que fa al curset, "El Diluvio" del 27 de febrer de 1921 i "El Diluvio" del 13 de març de 1921.
- (992) Hom havia projectat un curset de cultura musical, amb el títol --- "Breus comentaris a l'entorn de les grans èpoques de la història de la Música" per al curs anterior, d'acord amb l'anunci que en feia "Acció" de maig de 1920, p. 5 i el "Butlletí Escolar" del 15 de febrer de 1920, p. 175, si bé hom no tornava a referir-s'hi --- fins a la primavera de 1921 i sobre els temes a dalt assenyalats. V. "Acció" d'abril de 1921, p. 1; "Acció" de juliol de 1921, p. 1; "El Diluvio" del 20 de maig de 1921; "El Diluvio" del 28 de maig de 1921; "El Diluvio" del 16 de juny de 1921.
- (993) "Acció", setembre 1921, p. 3. Pel que fa als plans d'estudi de les tres especialitats, únicament es modificava l'assignatura de Física i Nocións de Química (tercer curs per a dependents venedors o -

viatjants), que esdevenia Física Elemental, integrant-se, per tant, la part dedicada a aquelles nocions dins de l'assignatura Química General (optativa de quart curs). També es concretava que els idiomes de cada un dels cursos de les especialitats havien de guardar un ordre (L'idioma del primer any havia d'ésser "un primer curs d'idioma estranger", el de segon, "un segon curs", etc).- "Acció" cit., - p. 4.

- (994) "Acció", setembre 1921, p. 3. "El Ciluvio", 31 d'agost de 1921. La matrícula aquest curs, per una altra banda, pujava a 10 pts. Alhora, l'octubre de 1921, la Secció d'Educació elevava a onze les mensualitats pagades als professors. V. "Acció" cit., p. 3-7; i "Acció" de desembre 1921, p. 1.
- (995) Joaquim Sans i Quintana havia estat president d'Educació i Instrucció el curs 1918-1919; Joan Ors i Verde l'havia succeït fins el 21 de març de 1921 en què dimití en establir-se pel seu compte i passar a soci protector. La junta general extraordinària, celebrada el 15 d'abril de 1921, elegiria Manuel Alcàntara i Gusart, persona --provinent de la Unió Catalanista i del grup adicte a les tesis socialistes de Vertí i Julià. Manuel Alcàntara havia de regir la Secció fins el juny de 1923 en què fóra substituït per Joan Mirambell i Ferran. V. "Acció", maig 1921, p. 2 i 6; "Acció" de juny 1921, p. 1; "Acció" de juliol de 1923, p. 7.
- (996) A la seva ponència Alcàntara, remarcaria "la deformació que sofreix tota cultura, com instrument d'influència social, en tant com és --posada, històricament, al servei de l'estament preponderant en cada poble; la necessitat que aquesta cultura, com instrument de treball dels dependents, obrers intel.lectuals, passi a ésser propietat, material i espiritual, dels mateixos, i la forma com determinats pobles han atès i coordinat, per l'esforç dels dependents, --aquesta actuació". Les conclusions que hom aprovà a l'Assemblea de Reus, subratllarien la necessitat de coordinar "l'actuació cultural de totes les entitats de dependents de Catalunya" a nivell educatiu, tot establint l'ensenyament comercial complementari que ---s'hi impartia sobre "una base o pla comú", cercant de "reduir al --mínim possible el nombre de classes nocturnes, substituint-les per classes matinals o diurnes; obtenint dels patrons, a l'efecte, els permisos necessaris perquè els seus dependents puguin assistir a --

les esmentades classes diurnes. Les classes nocturnes haurien de quedar reservades a procurar la instrucció comercial superior o especialitzada als dependents en possessió ja de la mínima complementària." La coordinació, en aquest sentit hauria d'anar dirigida a "obtenir dels poders públics les disposicions legislatives necessàries per a l'eficàcia de les esmentades classes diurnes. Finalment, hom considerava "d'alta conveniència la celebració d'un Congrés -- cultural de Centres de Dependents, per a estudiar les nombroses -- qüestions que l'abans cita coordinació d'esforços hauria de plantejar". També, Llibre de deliberacions i acords de la Primera Assembla de la Federació de Dependents de Catalunya. -- Reus, 1921, p. 44-49.

- (997) La Secció d'Educació, en nom del Centre, respondria a la invitació de l'esmentada facultat perquè prengué part a la informació sobre el pla d'ensenyament i "el registre" de la mateixa, mostrant el desig -- ja que "no es creu autoritzada per a marcar orientacions a -- aquest il·lustre Claustre, en matèria que tant escau a la seva pròpia competència -- que "dins el pla d'ensenyaments o dins d'una de les matèries que el compon (en el cas que ja no es faci), es concedeixi i detinguu importància a l'estudi de les malalties professionals i de llur profilaxi", i manifestant "el nostre ferm criteri" que "a la Universitat autònoma de Barcelona, tots els ensenyaments i, per tant, els d'aquesta honorable Facultat de Medicina, per --- raons d'ordre natural i pedagògic, han de donar-se en l'idioma de Catalunya, tal com ho venen efectuant les altres institucions catalanes d'alta cultura, i en un pla més modest, però amb innegable -- eficàcia, les Escoles Mercantils Catalanes d'aquest Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria". Manuel Alcàntara i Abelard Tona i Nadalmai, signaven com a president i secretari, respectivament de la Secció citada.
- (998) "Acció" de gener de 1922, p.3; "Acció" de febrer de 1922, p. 3. La classe, setmanal, era considerada un segon curs de Català, la matrícula, gratuïta, i anava a cura d'Artur Martorell.
- (999) La Secció d'Educació expressava, amb aquest motiu, la seva satisfacció a la reunió del Consell Directiu del Centre del 3 de febrer de 1922. -- "Acció", març 1922, p. 1.

- (1000) L'escrit demanava que estingués en compte, a l'hora de reformar el Codi, "l'especial situació", dels comptables i fossin ateses les seves reivindicacions com la de "vincicar-nos moralment en l'aspecte tècnic i científic de la nostra professió, com s'ha fet en altres països, on l'exercici de comptable és fermenga de competència per a facilitar la tasca als encarregats de sentar jurisprudència en aquells assumptes mercantils subjectes a litigi, fins en els de major importància, com també sol·licitada la seva controlització en el cas del més insignificant belang". El ministre responia a aquest escrit que ceranava fos escoltada l'Agrupació "per a portar a cap la reforma del Codi Comerç" i manifestava el seu interès en fer-ho així.- "Acció", abril 1922, p. 5; i "Acció" de maig 1922, p. 5.
- (1001) Aquest curs comptava amb les matèries següents: Aritmètica Elemental (Antoni Sansoms), Geografia Elemental (Miquel Fornaguera), Gramàtica Elemental (Josep Juanola i Antoni Sansoms), Aritmètica i Nocions d'Àlgebra (2 grups a cura de Lluís Rexac), Geografia Comercial (2 grups a cura de Serra i Pagés), Economia Comercial (Josep Estragués), Càlcul Comercial (2 grups a cura de Domènec Vendrell), Tècnica dels Negocis (Serra i Pagés); Redacció de Documents, Correspondència i Nocions de Publicitat (Emigdi Fernández), Teneduria de Llibres (2 grups a cura de Sala i Ricol), Transports i Duanes (Tomàs Iduarte), Física Elemental (Josep Baltà), Química Elemental (Josep Baltà), Mercologia (Narcís Rucabado), Pràctiques Mercantils (Joaquim Ducet), Legislació Mercantil (Tomàs Iduarte), Taquigrafia Catalana (Joan Casas), Taquigrafia Castellana (Lluís Famades), Mecanografia (Agustí Grau), Caligrafia (Sala i Ricol), Història de Catalunya (Enric Cubas), Teoria dels Teixits (Rafael Pons), Pràctiques del Tissatge (Rafael Pons), Dibuix Textil (Rafael Pons), Català (Josep Juanola), Castellà (Miquel Fornaguera), Francés I (4 grups a cura un de François Astor, i els altres tres de Martial Margail fill), Francés II (3 grups, un a cura de F. Astor, i els altres dos de Martial Margail), Francés III (Jean Armand Massé), Anglés I (3 grups a cura dos de Manuel Valls, i un de Emigdi Fernández), Anglés II (Augustus Newton), Anglés III (Augustus Newton), Alemany I (Roland Schumm), Alemany II (R. Schumm), Alemany III (R. Schumm), Italià I (Vicenzo Cuttica), Italià II (V. Cuttica), i Arab (Abdallah Zerati). L'absència més remarcable, era la d'Atur Martorell. Els tres plans d'estudis romanien idèntics.

- (1002) FLOR I PARERA, F.- Memòria del Consell Directiu corresponent a --
l'exercici 1922-23.- "Acció", setembre 1923, p. 2.
- (1003) El 1 de desembre de 1922, el Consell Directiu autoritzava la Secció d'Educació a convocar una junta general extraordinària "a l'objecte de proposar l'emissió de cèdules per a constituir un fons - destinat a les nostres Escoles Mercantils Catalanes", per a l'edició de llibres de text. Efectivament, el 18 de desembre de 1922, la junta general de la Secció aprovava aquesta emissió per valor d'unes 15.000 pts. Cada cèdula fóra de 100 pts. i donaria dret a un interès del 5%. L'amortització es faria del 1 de gener de 1926 fins el 31 de desembre de 1933, segons l'acord de l'assemblea.- "Acció" de gener de 1923, p. 1 i 3. V. l'escrit de la Secció adreçat a l'Associació Protectora de l'Ensenyanga Catalana i el contracte establert entre ambdues a "Acció" de març de 1923, p. 3-4. Segons la Memòria esmentada a la nota anterior, presentada el 24 de juny de 1923, era "ja començada la traducció de les Gramàtiques -- Francesa i Anglesa Otto Bauer, les quals seran editades d'urosement, prèvia la revisió de l'il.lustre filòleg En Pompeu Fabra. El director de les nostres Escoles D. Ferran Guter està enllestint un llibre de Càlcul Mercantil i un altre de Teneduria de Llibres, i per altra banda hi han començades una Geografia i una Economia Comercials". També, "Acció" d'abril de 1922, p. 5.
- (1004) A la Junta general ordinària de la Secció d'Educació del 6 de juny de 1922, era presentada una proposició perquè nomenés una ponència que dictaminés "la possibilitat o conveniència d'implantar en el Centre classes diurnes per a infants els quals siguin fills o germans de socis". Hom nomenaria Joan Parellada i Josep Forcada i Padrós per a aquesta tasca, a la reunió mateixa, juntament amb Manuel Alcàntara, Josep Franch i Joan Casals, que ho foren posteriorment. Els seus treballs serien exposats a l'assemblea general extraordinària esmentada de la Secció del 18 de desembre de 1922 que aprovà, també, l'emissió d'un emprèstit per a l'edició de llibres de text en català. La junta, "per tal que sigui reflex de l'espirit de tots els socis del Centre (...) acordà obrir un període --- d'informació que durarà fins a l'últim de febrer pròxim a fi que tots els socis puguin fer-hi aportacions de llur ideari en matèries escolars".- "Acció" de juliol de 1922, p. 9; "Acció", setem-

bre 1922, p. 3; "Acció", gener 1923, p. 3.

Tot comentant aquesta iniciativa, "Acció" de febrer de 1923, p.3 remarcaria que ja havia passat "el temps que en l'escola solament s'hi anava a aprendre a llegir, escriure a fer comptes i que per tant a l'infant se li donava una cultura netament superficial.

L'escola del nostre temps ha de sondejar l'esperit de l'infant, ha d'arribar al seu cor, ha de fer-li sentir l'amor a la vida i als homes. També s'ha de procurar aportar-hi el sentiment de la bellesa. La nostra escola ha d'ésser en fi catalana i plena d'humanitat." El comentari, titulat, Escola Primària del Centre acabava fent una crida a la participació de tots a l'informació oberta a fi que aquesta fos "el reflex de l'ideari pedagògic de tots els socis del Centre", i es pogués "fer una obra digna de nosaltres i que marqui una fita en l'ensenyança catalana".

El primer de juny de 1923, finalment, una nova junta general extraordinària de la Secció examinava els informes rebuts amb motiu de la informació oberta així com el de la direcció tècnica de les Escoles i aprovava d'establir, a partir del mes d'octubre de 1923, a l'estatge del CACCI, "com a complement en grau inferior a les Escoles Mercantils Catalanes susceptible d'ésser ampliat fins a l'Escola de Pàrvuls, unes Escoles Primàries per a nois de 3 a 14 anys". "Contenint-se dins el criteri de neutralitat religiosa -asenyalava també el punt tercer de l'acord de l'assemblea- que el Centre imposen els seus estatuts i el respecte degut a les idees, en aquest ordre diverses dels seus associats, no s'inclourà en el programa ensenyament religiós ni anti-religiós de cap mena". L'Escola era oberta als nois que fossin fills o parents dels socis.- "Acció", juliol de 1923, p. 1, 2, 6 i 7. "Acció", d'agost 1923, p. 1. "El Diluvió", 15 de juliol de 1923. "Acció" de setembre 1923, p. 3.

(1005) V. així el seu article El Centre Autonomista de Dependents funda escoles per a infants sense religió.- "Catalunya Social", 22 de juliol de 1923.

(1006) V. supra, p. 514-515.

Pel que fa a aquesta assignatura, el butlletí "Acció" d'octubre de 1922, p. 3, es dolia del fet que la seva aula "sempre s'ha vist -migradament concorreguda, sigui per no donar l'assignatura un resultat pràcticament material en el comerç o en la indústria", i -

remarcava la seva importància: "Hi ha un nacionalisme conscient, - el de la fe, que contrasta amb l'erboracor i impressionant dels - mítings, el qual s'evaporitza en ràpida depressió passada l'avi-- nantesa que l'ocasionà. Per tenir una fe precisa una consciència nacional. Una de les causes influents que produeixen aquesta cons-- ciència nacional és l'estudi de la història", citava després Rovira i Virgili (El nacionalisme), subratllava que la "història del nostre poble serà l'estímul més eficaç pel desenrotllament nacio-- nal" i cridava els socis a inscriure's a la classe.

- (1007) Les classes anirien a càrrec de Raimon Bohatar.- "El Diluvio" del 6 de maig de 1923.
- (1008) El 1920, per exemple, el president de la Fira de Mostres de Barcelona, ofería dues vocalies del Comité Executiu a la Secció d'Edu-- cació del CAECI. La junta hi nomenaria Narcís Rucabado i Narcís - Vidal ("Acció" de juny 1920, p. 3, i de juliol 1920, p. 3). El 21 de setembre la Secció prenia part en una reunió d'entitats, conve-- cada per l'Ateneu Enciclopèdic Popular contra la intervenció del ministre d'Instrucció Pública en el llegat de Pere Vila i Codina ("Acció" de desembre 1922, p. 3). També, en un altre ordre, "Ac-- cció" d'abril de 1922, p. 5, assenyalava diverses mesures per a -- evitar l'absentisme cels alumnes a classe, mal de "totes les esco-- les d'ensenyança complementària" i del que les Escoles Mercantils Catalanes "malauradament també es ressenten". "Això fou la causa per la qual la Secció concedí matrícules honorífiques i més tard fixà el preu de matrícula a deu pessetes, en el criteri de des-- pertar un major interès al profit". Dins d'aquesta línia, "fa poc (...), ha començat a funcionar un registre per a la contrastació d'absències mitjançant el qual la Direcció esbrina les causes que la motiven. Malgrat el curt temps que el registre té de vida, ja promet falaguers resultats (...)".
- Esmentem, finalment, la continuació en la publicació del "Butlle-- tí Escolar" de les Escoles Mercantils Catalanes que apareixeria - fins el 15 de juliol de 1920, en què sortia el darrer número, amb articles, recensions de conferències i de visites escolars, tra-- duccions de textos, treballs escolars i la crònica interior de - les Escoles Mercantils Catalanes.
- (1009) Esmentem, a títol d'exemple, la visita als edificis de la Junta